

โครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์
เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ

Improving access to social welfare and utilization of digital technology
among the elderly

รศ.ดร.ริษา ภัทรมานนท์

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	1
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเชื่อมโยงกับโครงการอื่น	4
1.2 หลักการและเหตุผลความจำเป็น	16
1.3 วัตถุประสงค์	20
1.4 ขอบเขตการดำเนินงาน	20
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	22
1.6 ตัวชี้วัดความสำเร็จ	22
1.7 ตัวชี้วัดอื่น ๆ เช่น ในเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ	22
1.8 ความเสี่ยงของโครงการ	23
1.9 สถานที่ดำเนินโครงการ	23
1.10 ทรัพยากรทางปัญญา	23
1.11 ความยั่งยืนของโครงการ	24
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 คำนิยามเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	26
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ	27
2.3 หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการผู้สูงอายุ	35
2.4 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	40
2.5 กรอบแนวคิดการดำเนินงาน	58
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการสำรวจ	
3.1 ระยะก่อนดำเนินการ	60
3.2 การสำรวจความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐาน	60
3.3 การพัฒนา แนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ และพัฒนาศาสนาการณจำลองหรือระบบนำร่องของ บริการสวัสดิการทางสังคมบนพื้นฐาน เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับสังคมผู้สูงอายุ	71
3.4 การสรุปผลการศึกษา ทบทวน เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาและการนำไปใช้	75
3.5 วิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	
4.1 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย	80
4.2 ขั้นตอนการออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	113
4.3 ขั้นตอนการพิจารณาขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	115
4.4 ขั้นตอนการดำเนินงานด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์	116
4.5 ขั้นตอนการดำเนินงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา	118
บทที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	
5.1 ผลการดำเนินงานวิจัย	119
5.2 ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานวิจัย	190
บทที่ 6 สรุปผลการดำเนินงาน	
6.1 สรุปผลจากการสำรวจความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐาน	191
6.2 สรุปผลจากการติดตามและวางแผนขยายผลการใช้งานชุดอุปกรณ์	194
6.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการทางสังคมในผู้สูงอายุ	199
บรรณานุกรม	206
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัย	213
ภาคผนวก ข หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	253
ภาคผนวก ค ประมวลภาพการจัดประชุมออนไลน์ในแต่ละพื้นที่ศึกษา	258
ภาคผนวก ง ประมวลภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละพื้นที่ศึกษา	261
ภาคผนวก จ เอกสารใบนำส่งคำขอแจ้งลิขสิทธิ์ ลข.01 กรมทรัพย์สินทางปัญญา	270
ภาคผนวก ฉ ประมวลภาพการประชุมประชาสัมพันธ์ชุดอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาจากสถานการณ์จำลองของบริการ ดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G “นาฬิกา รุ่น KATI”	278

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง	120
ตารางที่ 2 ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ	126
ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจในการมีและเข้าถึงอุปกรณ์หรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีในบ้าน/ที่พักอาศัย	129
ตารางที่ 4 ด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ	131
ตารางที่ 5 การปฏิบัติเมื่อมีปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ	133
ตารางที่ 6 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media	135
ตารางที่ 7 การเข้าถึงสิทธิสวัสดิการทางสังคม	143
ตารางที่ 8 การเคยใช้สิทธิสวัสดิการทางสังคม	147
ตารางที่ 9 ความพึงพอใจในบริการสวัสดิการทางสังคม	151
ตารางที่ 10 ช่องทางความต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิสวัสดิการทางสังคม	155
ตารางที่ 11 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม	156
ตารางที่ 12 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	158
ตารางที่ 13 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (WHOQOL-BREF)	158

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 สรุปกิจกรรมโครงการนวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว	5
ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิดการวิจัย	7
ภาพที่ 3 เครื่องวัดความดัน (Model: HEM7280T)	8
ภาพที่ 4 เครื่องวัดน้ำตาลในกระแสเลือด (Model: Guide)	8
ภาพที่ 5 เครื่องวัดออกซิเจน (Model: BM1000B)	9
ภาพที่ 6 เครื่องวัดความเค็มในอาหารประเภทน้ำ (SALT Index Tester: SIT-2)	9
ภาพที่ 7 การนำร่องอบรมการใช้แอปพลิเคชัน LTC ณ ศูนย์สุขภาพชุมชนสามเหลี่ยม	10
ภาพที่ 8 การจัดอบรมเพื่อแนะนำและทำความเข้าใจโครงการ Long Term Care Innovation (LTC) กับหัวหน้าศูนย์บริการสุขภาพ ทั้ง 8 ศูนย์	15
ภาพที่ 9 ร้อยละของการใช้จ่ายทางการแพทย์แยกตามกิจกรรมดัดแปลงจาก Frost and Sullivan, 2008	46
ภาพที่ 10 แสดงระบบของ home health monitoring	47
ภาพที่ 11 แสดงส่วนประกอบของไบโอเซนเซอร์ ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนรับทางชีวภาพ (receptors) และส่วนตัวแปลงสัญญาณ (transducers) ดัดแปลงจาก Reteili และคณะ (2004)	49
ภาพที่ 12 หลักการโดยทั่วไปของ transducer ที่มา: Brunette และคณะ (2009)	50
ภาพที่ 13 แสดงหลักการต้นแบบในการพัฒนาเครื่องวัดสัญญาณชีพจรและความดันโลหิต	51
ภาพที่ 14 หลักการต้นแบบในการพัฒนาตรวจจับการเคลื่อนไหว เพื่อป้องกันการหกล้ม ในผู้สูงอายุและผู้ป่วยทุพพลภาพ	52
ภาพที่ 15 แสดงการตรวจวัดระดับน้ำตาลในเลือดด้วยเซนเซอร์พกพาขนาดเล็ก	52
ภาพที่ 16 การเปรียบเทียบหลักการของการตรวจวัดด้วยวิธีไบโอเซนเซอร์ทั่วไปกับวิธีทาง ภูมิคุ้มกันวิทยาและวิธีสร้างพอลิเมอร์ ที่มีรอยประทับโมเลกุล	53
ภาพที่ 17 แสดงหลักการสร้างพอลิเมอร์ประทับรอยโมเลกุล ที่มา Mosbatch และคณะ 2003	55
ภาพที่ 18 แสดงตัวอย่างผลิตภัณฑ์ wearable technology ที่มีวางขายในท้องตลาด	56
ภาพที่ 19 ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เซนเซอร์เข้ากับสมาร์ทโฟน นาฬิกาอัจฉริยะ และเสื้อผ้าเพื่อติดตามข้อมูลสุขภาพของบุคคล ที่มา www.avazon.com และ http://technabob.com/blog/2013/12/12/microsoft-smart-bra/	57
ภาพที่ 20 แผนผังแสดงกรอบแนวคิด	58
ภาพที่ 21 กรอบแนวคิด หรือรายละเอียดด้านเทคนิค	59

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 22 แผนภาพแสดงขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง	65
ภาพที่ 23 ชุดอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาจากสถานการณ์จำลองของบริการ ดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G	72
ภาพที่ 24 แผนผังแสดงภาพรวมการทำงาน	113
ภาพที่ 25 แผนผังขั้นตอนการทำงาน	114

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษานี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ในระยะที่ 1 เป็นการสำรวจความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐาน การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุและศึกษาภาระหน้าที่ และการสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการทางสังคม โดยใช้การศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และนำข้อมูลที่ได้มาผสมผสานเพื่อจัดทำแนวทางฯ

ในส่วนของการศึกษาเชิงปริมาณ ศึกษาในประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในประเทศไทย โดยคำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรคำนวณได้ 2,068 คน การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (Multi-stage sampling) โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ 4 ขั้น (stratified four stage sampling) ตามภูมิภาคของประเทศไทย 4 ภาค สุ่มตัวอย่างขั้นที่ 1 เป็นจังหวัดในแต่ละภาค ซึ่งได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลำปาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสงขลา สุ่มตัวอย่างขั้นที่ 2 เป็นอำเภอ สุ่มตัวอย่างขั้นที่ 3 เป็นตำบล และสุ่มตัวอย่างขั้นที่ 4 ชุมชน หรือหมู่บ้านที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ โดยสุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัย ทั้งในเขตและนอกเขตเมือง เครื่องมือในการศึกษา คือ แบบสอบถาม พัฒนาโดยคณะผู้วิจัย จากการสำรวจประชากร จำนวน 2,005 คน พบว่าประชากรที่สำรวจทั้ง 2,005 คน จากทั้ง 4 พื้นที่ที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย จังหวัดขอนแก่น (N = 503) จังหวัดลำปาง (N = 500) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (N = 501) และจังหวัดสงขลา (N = 501) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ในส่วนของพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media มีค่า CVI = 0.92 และการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและช่องทางการเข้าถึง มีค่า CVI = 0.95 คุณภาพชีวิตขององค์กรอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย ได้ทบทวนและปรับปรุงภาษาในเครื่องมือ WHOQOL-BREF โดยผู้เชี่ยวชาญทางภาษาแล้วนำไปทดสอบความเข้าใจภาษากับคนที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน นำมาปรับปรุงข้อที่เป็นปัญหาแล้วทดสอบซ้ำ มีค่าเชื่อมั่น Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.8406 ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.6515 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Survey) จากแพลตฟอร์มออนไลน์ ทางเว็บไซต์ภายใต้โครงการวิจัย <https://thailandsmartlivinglab.org/> โดยพนักงานสัมภาษณ์ที่ผ่านการอบรมการใช้แบบสอบถามเป็นอย่างดีได้มาตรฐานเดียวกัน

ผลการศึกษาพบว่า อัตราการตอบกลับคิดเป็น 96.95% ในส่วนของข้อมูลทั่วไปพบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 60-69 ปี ร้อยละ 58.4 อายุเฉลี่ย 68.9 ปี (SD 6.0) สมรส การศึกษาระดับประถมศึกษา ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีฐานของรายได้ 2,700 บาท (IQR 72,500) ความเพียงพอของรายได้ต่อการดำรงชีวิต ส่วนใหญ่ ใช้จ่ายไม่เพียงพอและไม่เป็นหนี้ รองลงมาคือ ใช้จ่ายเพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ มีภาระที่ต้องเลี้ยงดู (บุตร หลาน ญาติ) พักอาศัยในครัวเรือนกับครอบครัว และอยู่คนเดียว ร้อยละ 14.8 บุคคลที่ดูแลเมื่อผู้สูงอายุเจ็บป่วย คือ บุตรสาว รองลงมาเป็น สามี/ภรรยา และบุตรชาย ร้อยละ 23.9 ตามลำดับ

ในส่วนของคุณข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมด้านการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ พบว่าที่พักอาศัยส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เองตามกฎหมาย กว่าครึ่งของบ้าน/ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุใช้ Internet จากเครือข่ายโทรศัพท์มือถือของผู้สูงอายุเอง อุปกรณ์เทคโนโลยีที่มี และใช้ในบ้าน/ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุใช้มากที่สุด คือ โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone โทรศัพท์มือถือธรรมดาสำหรับพูดคุย ตามลำดับ

ด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เคยตรวจสุขภาพประจำปี มีโรคประจำตัวที่วินิจฉัยโดยแพทย์ เมื่อเจ็บป่วย คิดเป็นร้อยละ 74.4 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐมากที่สุด รองลงมาคือสถานีนามัย (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) คลินิก และซื้อยากินเอง ตามลำดับ การเดินทางไปรับการรักษาเมื่อเจ็บป่วย พบว่าผู้สูงอายุเดินทางไปรับการรักษาเองมากที่สุด รองลงมาเป็นลูก/หลานพาไป และคู่สมรสพาไป ตามลำดับ ปัญหาสุขภาพที่ผู้สูงอายุเป็นแต่ไม่เคยตรวจรักษามากที่สุด คือ ความจำไม่ดี/อาการหลงลืม รองลงมาคือ ปัญหาการมองเห็น และการได้ยิน ปัญหาการเดิน และปัญหาการนอนหลับ ตามลำดับ ในส่วนของพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media พบว่า อุปกรณ์ที่ผู้สูงอายุใช้ มากที่สุด คือ โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ซึ่งเป็นของผู้สูงอายุเอง เป็นของบุตรหลาน และอุปกรณ์ของผู้ดูแล ตามลำดับ แต่ครั้งผู้สูงอายุใช้เวลาในการใช้งานระหว่าง 52.5 (15.0) - 55.0 (10.0) นาที จำนวนครั้งในการใช้งานโทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ 1-5 ครั้งต่อวัน วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้งาน คือ พูดคุย (chat) กับบุตรหลาน เพื่อน บุคคลที่รู้จัก รองลงมา是为了ความบันเทิง และติดตามข่าวสารต่างๆ จากเพื่อน หรือบุคคลน่าสนใจ ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายในการใช้ Internet เพื่อเข้าถึงสื่อสังคมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต่อเดือน ต่ำกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.0 (ค่าเฉลี่ย 430.9 บาท SD 269.7), และผู้สูงอายุเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง รองลงมาเป็นบุตรจ่ายให้ ตามลำดับ

การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาในส่วนของสวัสดิการทางสังคมด้าน ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมสงเคราะห์ พบว่า การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุมากที่สุด 3 อันดับแรก คือด้านเศรษฐกิจคือ ผู้สูงอายุที่ไม่มีบำนาญจะได้รับเบี้ยยังชีพตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด สิทธิได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได (600-1,000 บาท) ร้อยละ 92.0 รองลงมาคือ จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 83.6 และผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนและสังคมได้ เช่น เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หรือการรวมกลุ่มพัฒนาชุมชน ร้อยละ 77.7 ในทางตรงข้าม การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ บุตรตามกฎหมาย มี สิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีให้กับบุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดา 30,000บาท/ผู้สูงอายุ 1 คน ร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ มีทุนกั๊ยมเงินเพื่อประกอบอาชีพ (รายบุคคล 30,000 บาท) (รายกลุ่ม 100,000 บาท) ผ่อนชำระโดยไม่เสียดอกเบี้ย ภายใน 3 ปี ร้อยละ 48.7 และผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้งจะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 51.2 ตามลำดับ ช่องทางความต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน รองลงมาคือ ญาติ/เพื่อนบ้าน โทรศัพท์ ผ่าน Application LINE ผ่านวิทยุ ผ่าน YouTube และผ่าน Facebook ตามลำดับ

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ คือ ความกังวลในการถูกหลอกจากผู้ไม่ประสงค์ดี ผ่านระบบ online ไม่มีอุปกรณ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบ internet / Wi-Fi ไม่ครอบคลุม และอุปกรณ์การใช้ technology digital ไม่รองรับระบบการใช้งาน ตามลำดับ และในส่วนของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายชื่อที่ผู้สูงอายุมีคะแนนคุณภาพชีวิตมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องต่างๆด้วยตัวเอง (เช่น ชื่อของไปเที่ยว ฯลฯ) รองลงมาคือ ท่านรู้สึกว่าคุณคนรอบตัวท่าน เคารพความเป็นอิสระของท่านเพียงใด (เช่น ทำ/ตัดสินใจโดยไม่มีคนมาควบคุมกำกับ) และท่านมีความพึงพอใจกับการใช้ชีวิตตามแบบของตนเอง ตามลำดับ

ในส่วนของการศึกษาเชิงคุณภาพในผู้สูงอายุ ใน 4 จังหวัด จำนวนผู้สูงอายุที่สัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 40 คนจนข้อมูลอิ่มตัว พบว่า ผู้สูงอายุไม่ทราบว่าตนเองมีสิทธิสวัสดิการสังคมอะไรบ้าง ทราบเพียงในเรื่องของเศรษฐกิจ คือสิทธิผู้สูงอายุที่ไม่มีบำนาญจะได้รับเบี้ยยังชีพตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด สิทธิได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได (600-1,000 บาท) และในส่วนสิทธิด้านอื่นๆ มักจะตอบว่าไม่ทราบ ดังนั้นเมื่อสอบถามว่า สิทธิสวัสดิการสังคมที่ท่านรู้จักมักจะไม่ได้อำตอบ เนื่องจากไม่ทราบว่าตนเองมีสิทธิสวัสดิการสังคมอะไรบ้าง เข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ ดังนั้นจึงไม่สามารถอธิบายความเหมาะสมในการใช้สิทธิสวัสดิการสังคมได้ ในส่วนของช่องการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิสวัสดิการสังคม พบว่าหากต้องการเผยแพร่ความรู้เรื่องนี้ ผู้สูงอายุนิยมใช้การสื่อสารโดยตรงจากบุคคลที่รู้จักน่าเชื่อถือ เช่น ผู้นำชุมชน อสม. หรือสื่อที่ผ่านการคัดกรองแล้ว คือ โทรทัศน์ ซึ่งเป็นที่มีอุปกรณ์ที่บ้านอยู่แล้ว และเข้าถึงง่าย ในส่วนของการใช้โทรศัพท์ smartphone ผู้สูงอายุกังวลไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองในการใช้อุปกรณ์ มีความกังวลในการใช้งานและต้องให้ลูกหลานช่วยเหลือเป็นบางครั้ง โดยเฉพาะอุปกรณ์โทรศัพท์ smartphone ซึ่งผู้สูงอายุมีปัญหาการมองเห็น ภาษาที่ใช้ ตลอดจนมีความกังวลใจและกลัวเรื่องของการถูกหลอกลวงผ่านระบบ social media

การศึกษาเชิงคุณภาพในมุมมองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า หน่วยงานมีนโยบายและแผนงานให้บริการเรื่องสิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุทุกหน่วยงาน พบว่าเน้นหนักในเรื่องของการให้บริการสิทธิสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพ สังคมสงเคราะห์ และมีการจัดสิ่งแวดลอมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุเมื่อไปใช้บริการ และในส่วนของแผนงานสนับสนุนสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในอนาคต พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระดับการดำเนินการ 3 ประเด็น คือ 1) หน่วยงานยังไม่มีแผนงานที่จะดำเนินการเนื่องจากเห็นว่าการให้บริการผู้สูงอายุสามารถใช้แอปพลิเคชันเดิมที่มีอยู่ได้ เช่น แอปเป๋าตัง หรือใช้โทรศัพท์ในการประสานงานมีความสะดวกมากกว่า กอปรทั้งความสามารถของผู้สูงอายุในการใช้แอปพลิเคชันอาจจะยังไม่มีความสามารถพอ รวมทั้งผู้สูงอายุบางคนไม่มีสมาร์ตโฟนและมีค่าใช้จ่ายในการใช้อินเทอร์เน็ต 2) หน่วยงานมีแนวคิดริเริ่มที่จะดำเนินการแต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการอันเนื่องมาจากงบประมาณและต้องการการสนับสนุนทางด้านเทคนิคซึ่งหน่วยงานมีแนวคิดที่จะพัฒนาสมาร์ทวอร์ชหรือการจัดทำปัทมุด GPS เพื่อระบุตำแหน่งบ้านของผู้สูงอายุเพื่อให้บริการสิทธิสวัสดิการทางสังคม เป็นต้น 3) หน่วยงานได้เริ่มดำเนินการแล้วและพัฒนาต่อเนื่องโดยใช้แอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ค และเว็บเพจของหน่วยงาน เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารต่อผู้สูงอายุ

บทที่ 1

บทนำ

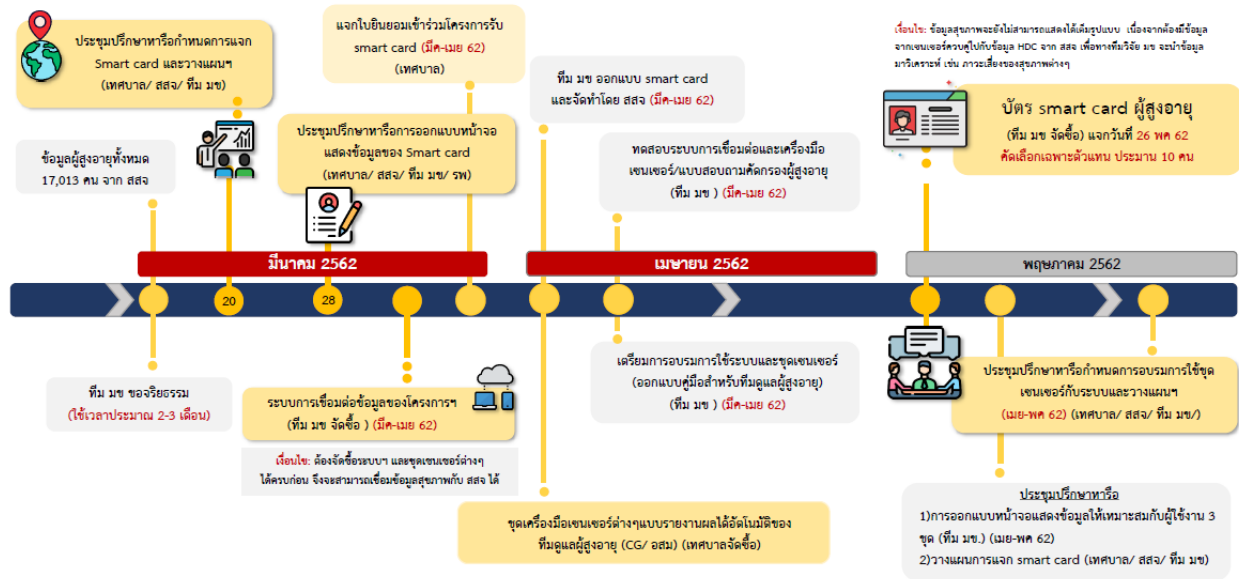
1.1 ความเชื่อมโยงกับโครงการอื่น

จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะหรือสมาร์ทซิตี้ของประเทศ จังหวัดขอนแก่นถูกเลือกเพื่อนำร่องในเชิงนโยบาย โดยจากการระดมความเห็นของทุกภาคส่วนและความคืบหน้าของกิจกรรมและโครงการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นอัจฉริยะ เครือข่ายทางด้านสุขภาพภายในจังหวัดได้มีกิจกรรมร่วมกับสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) จำนวน 12 หน่วยงาน ว่าด้วยการขับเคลื่อนและพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (SMART CITY) ภายใต้ชื่อโครงการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาดิจิทัลและนวัตกรรม เพื่อบริการด้านการสุขภาพและการแพทย์ ขอนแก่นโมเดล “SMART LIVING LAB” (SMART HEALTH & MEDICAL HUB) เมื่อวันที่ 6-8 กรกฎาคม 2561 ในงาน DIGITAL THAILAND BIG BANG REGIONAL 2018 เพื่อขับเคลื่อนจังหวัดขอนแก่นให้เป็นสถานที่ทดสอบและส่งเสริมนวัตกรรมดิจิทัลสุขภาพ และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดในการสร้างตัวแบบที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลสุขภาพ วิเคราะห์และทำนายสุขภาพจากข้อมูลสุขภาพขนาดใหญ่

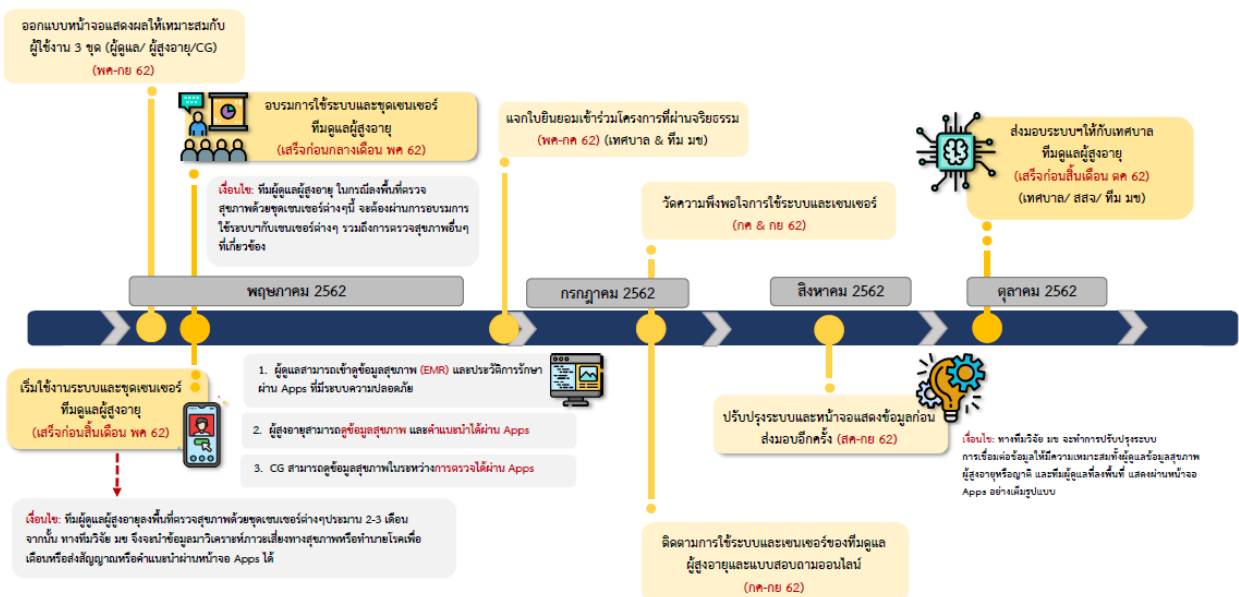
ข้อมูลสุขภาพดังกล่าว ได้จากเซนเซอร์ติดตามสุขภาพและพฤติกรรมจากการสวมใส่และการติดตั้งตามบ้านเรือน และจากข้อมูลสุขภาพจากสถานพยาบาล ผ่านถนนดิจิทัล (X-ROAD) ที่มีการรักษาความปลอดภัยที่เป็นสากล ตัวแบบที่ได้จะเป็นตัวอย่างของระบบที่ดำเนินการด้วยการใช้นวัตกรรมแบบเปิด (OPEN INNOVATION PLATFORM) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสุขภาพขนาดใหญ่ ผ่านอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งที่ได้มาตรฐานของโลกด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลสุขภาพ โดยข้อมูลสุขภาพขนาดใหญ่และการวิเคราะห์ผ่านศูนย์ปฏิบัติการอัจฉริยะ (INTELLIGENCE OPERATION CENTER) จะช่วยให้จังหวัดขอนแก่น สถานบริการสุขภาพ รวมไปถึงผู้วางแผนด้านงบประมาณสุขภาพ สามารถวางแผนการดูแลประชากรในพื้นที่ได้ตรงตามข้อเท็จจริง นอกเหนือไปจากนี้ ข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้ (OPEN DATA) จะก่อให้เกิดนวัตกรรมดิจิทัลสุขภาพใหม่ ๆ อาทิ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ รวมไปถึงการใช้ความจริงเสริมหรือความจริงผสมในการนำเสนอข้อมูลและการทำนายสุขภาพ ระยะแรกของการดำเนินการของ KHON KAEN SMART LIVING LAB มีเป้าหมายดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของ SMART HEALTH & MEDICAL HUB และ SMART ENVIRONMENT เพื่อนำร่องการทำ IOC และ CITY DATA PLATFORM ของจังหวัดขอนแก่นในระยะแรกก่อน

พื้นที่จังหวัดขอนแก่นได้มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระยะแรก จำนวน 12 หน่วยงาน และได้มีการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อนำเอา IoT ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นไปทดสอบการใช้งานในพื้นที่ ดังนี้

สรุปกิจกรรมโครงการนวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care Digital Innovation)

สรุปกิจกรรมโครงการนวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care Digital Innovation)

ภาพที่ 1 สรุปกิจกรรมโครงการนวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

ผลการดำเนินงาน

1. ทางโครงการฯ ได้รับความร่วมมือกับเทศบาลนครขอนแก่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (สสจ.) และสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล โดยจะนำร่องในกลุ่มผู้สูงอายุเขตเทศบาลนครขอนแก่น ประมาณ 17,000 ราย โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพผู้สูงอายุรายบุคคลให้สามารถเชื่อมต่อแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยใช้สมาร์ตการ์ด QR CODE เป็นตัวเชื่อมผ่านข้อมูลสำหรับผู้สูงอายุทั้งหมด และได้รับความร่วมมือกับทางบริษัท เจเอ็มซี ควอนตัม คัลเจอร์ จำกัดได้สนับสนุนอุปกรณ์เซนเซอร์ต่าง ๆ อาทิเช่น เครื่องวัดความดัน เครื่องวัดค่าน้ำตาลในเลือด และเครื่องวัดออกซิเจนที่สามารถดึงข้อมูลอัตโนมัติ และจัดทำระบบฐานข้อมูล/Platform/Application/Smart card และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ได้ดำเนินจัดทำบัตรสมาร์ตการ์ดที่มี QR Code สำหรับผู้สูงอายุ ที่เมื่อสแกน QR Code จะสามารถแสดงข้อมูลสุขภาพของแต่ละบุคคล โดยข้อมูลสุขภาพจะได้จากจากอุปกรณ์เซนเซอร์ต่าง ๆ และข้อมูลสุขภาพจากสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) และได้แจกให้กับกลุ่มอาสาสมัครสูงวัยที่ร่วมโครงการ
3. ได้หน้าจอของแอปพลิเคชันที่มีความเหมาะสมกับผู้ใช้งาน (ทีมผู้ดูแลพื้นที่ตรวจสุขภาพผู้สูงอายุของเทศบาล (อสม. และ Care Giver; CG)) ทำให้สามารถได้ใช้งานแอปพลิเคชันง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น
4. ดำเนินการจัดทำสมุดคู่มือการใช้งานแอปพลิเคชัน เพื่อให้ผู้ดูแลพื้นที่ตรวจสุขภาพผู้สูงอายุของเทศบาล (อสม. และ Care Giver; CG) ได้เข้าใจการใช้งานแอปพลิเคชันมากยิ่งขึ้น
5. พัฒนาการใช้งานระบบดึงข้อมูลสุขภาพอัตโนมัติ จากอุปกรณ์เซนเซอร์ต่าง ๆ และข้อมูลสุขภาพจากสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.)
6. จัดทำสมุดคู่มือการใช้งานแอปพลิเคชัน เพื่อให้ทีมผู้ดูแลพื้นที่ตรวจสุขภาพผู้สูงอายุของเทศบาล (อสม. และ Care Giver; CG) ได้เข้าใจการใช้งานแอปพลิเคชันมากยิ่งขึ้น
7. การเข้าร่วมจัดประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ

กรอบแนวคิดการวิจัยที่ดำเนินการผ่านมา

ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิดการวิจัย

ระบบรูปแบบเทคโนโลยีฉลาดและระบบนิเวศชุมชนครบวงจร เพื่อสังคมสูงวัยสุขภาพดี

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจวัด

เครื่องมือตรวจวัดสุขภาพผู้สูงอายุที่ใช้ในโครงการจะเป็นเครื่องมือที่มีบลูทูธ (Bluetooth) ที่สามารถเก็บข้อมูลสุขภาพแบบอัตโนมัติผ่านระบบคลาวด์ เมื่อผู้ดูแลและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตรวจวัดสุขภาพของผู้สูงอายุ จึงไม่จำเป็นต้องจดบันทึกข้อมูลสุขภาพบนสมุดและกลับมากรอกข้อมูลทีหลังอีกต่อไป ด้วยระบบนี้จะช่วยให้ข้อมูลสุขภาพที่ได้มีความถูกต้องและรวดเร็ว ลดความผิดพลาดของข้อมูล และช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานของ อสม. อีกด้วย เครื่องมือตรวจวัดสุขภาพผู้สูงอายุที่ใช้ในโครงการมีดังนี้

1. เครื่องวัดความดัน Blood pressure monitor (Model: HEM7280T)

ใส่เครื่องมือไว้บนต้นแขนซ้ายโดยให้จุดรับสัญญาณอยู่ตรงกลางท้องแขนด้านในเหนือข้อพับประมาณ 2-3 ซม. จากนั้นกดปุ่มเริ่มทำงาน เครื่องมือส่งถ่ายข้อมูลแสดงผลค่าความดันที่หน้าจอโดยอัตโนมัติ

ภาพที่ 3 เครื่องวัดความดัน (Model: HEM7280T)

2. เครื่องวัดน้ำตาลในกระแสเลือด Glucose meter (Model: Guide)

นำชุด Test strips ติดตั้งไว้บนเครื่อง Glucose meter เพื่อนำเลือดมาทดสอบโดยใช้อุปกรณ์ Lancing device เจาะที่บริเวณปลายนิ้ว จากนั้นแตะเลือด ณ บริเวณ Test strips เครื่องมือจะแสดงผลค่าน้ำตาลปัจจุบันที่หน้าจอโดยอัตโนมัติ

ภาพที่ 4 เครื่องวัดน้ำตาลในกระแสเลือด (Model: Guide)

3. เครื่องวัดออกซิเจน Oxymeter (Model: BM1000B) สวมใส่ปลายนิ้วไหนก็ได้ เครื่องจะส่งถ่ายข้อมูลและแสดงผลที่หน้าจอโดยอัตโนมัติ

ภาพที่ 5 เครื่องวัดออกซิเจน (Model: BM1000B)

4. เครื่องวัดความเค็มในอาหารประเภทน้ำ Electronic salinity-SALT Index Tester: SIT-2 ใช้เครื่องมือจุ่มลงในอาหารที่รับประทาน เครื่องมือจะแสดงผลระดับความเค็มด้วยแถบสีต่าง ๆ (สีแดง คือ เค็มมากที่สุด และสีเหลือง คือ เค็มน้อยที่สุด)

ภาพที่ 6 เครื่องวัดความเค็มในอาหารประเภทน้ำ (SALT Index Tester: SIT-2)

รื้อฟื้นเชิงลึกในศาสตร์ของตนเองในมิติการประยุกต์ใช้กับผู้สูงอายุ

การนำร่องสาธิตการใช้งานแอปพลิเคชันกับผู้สูงอายุ

1. การนำร่องอบรมการใช้แอปพลิเคชัน LTC ณ ศูนย์สุขภาพชุมชนสามเหลี่ยม วันที่ 10 มิถุนายน 2562

การอบรมสอนการใช้งานแอปพลิเคชันและอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ให้กับอสม. และ CG เช่น เครื่องวัดความดันแบบเข้าสู่ระบบอัตโนมัติ เครื่องวัดน้ำตาลแบบเข้าสู่ระบบอัตโนมัติ เครื่องวัดออกซิเจนแบบเข้าสู่ระบบอัตโนมัติ เครื่องวัดคลื่นหัวใจแบบเห็นผลทันที และเครื่องวัดน้ำเค็มในอาหารประเภทน้ำ ทำให้อสม. และ CG เข้าใจหลักการทำงานของระบบและทำให้ได้ทดลองใช้แอปพลิเคชัน และอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและกลุ่มเสี่ยง มีระบบฐานข้อมูลที่เป็นมาตรฐานสากล ทำซ้ำได้ ลดภาระงานทั้งผู้ดูแลและหน่วยงานรัฐ เพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้องของประชาชน โดยมีเป้าหมายในการขับเคลื่อนจังหวัดขอนแก่นให้เป็นสถานที่ทดสอบนวัตกรรมดิจิทัลสุขภาพ และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดในการสร้างต้นแบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลสุขภาพทั้งในระดับบุคคลและผู้

ให้บริการสุขภาพทั้งภาครัฐภาคเอกชน ส่งผลให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี มีความสุข สร้างโมเดลเมืองต้นแบบสุขภาพ “Healthy City” และได้ประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจหลังการใช้แอปพลิเคชัน

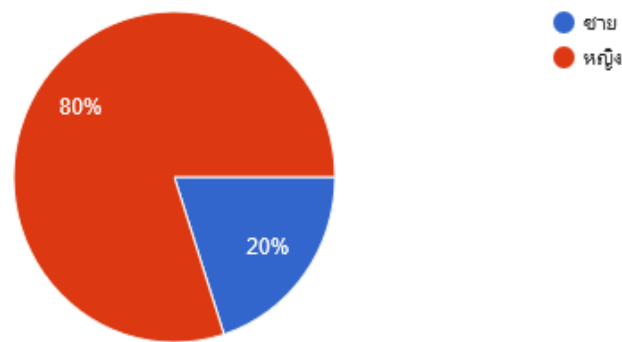

ภาพที่ 7 การนำร่องอบรมการใช้แอปพลิเคชัน LTC ณ ศูนย์สุขภาพชุมชนสามเหลี่ยม

จากการประเมินความพึงพอใจหลังใช้งานแอปพลิเคชัน Khon Kaen Smart Living จากทีมลงพื้นที่ตรวจสอบสภาพผู้สูงอายุทั้งหมด 10 คน ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

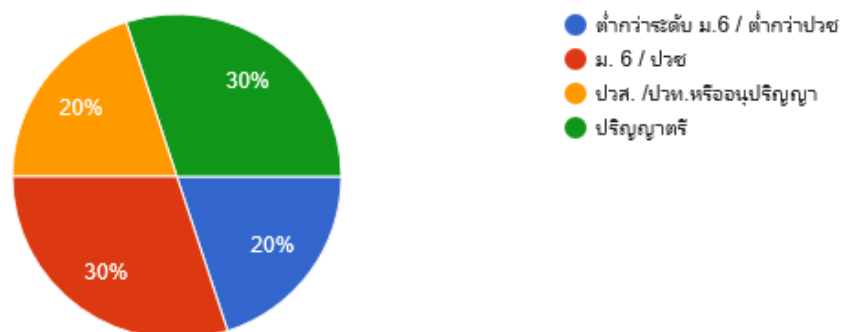
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้งาน

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้งาน

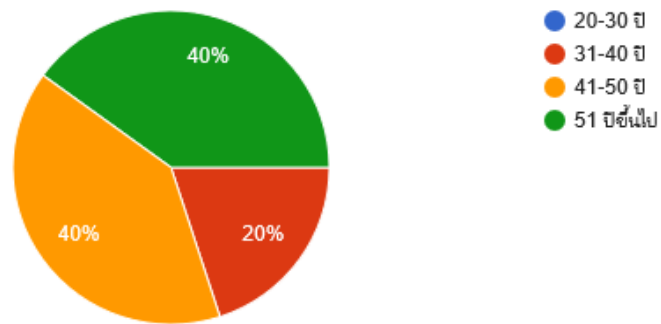
จากข้อมูลพบว่ามีเพศหญิงที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 80 และเพศชายที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 20

1.2 วุฒิการศึกษาสูงสุด

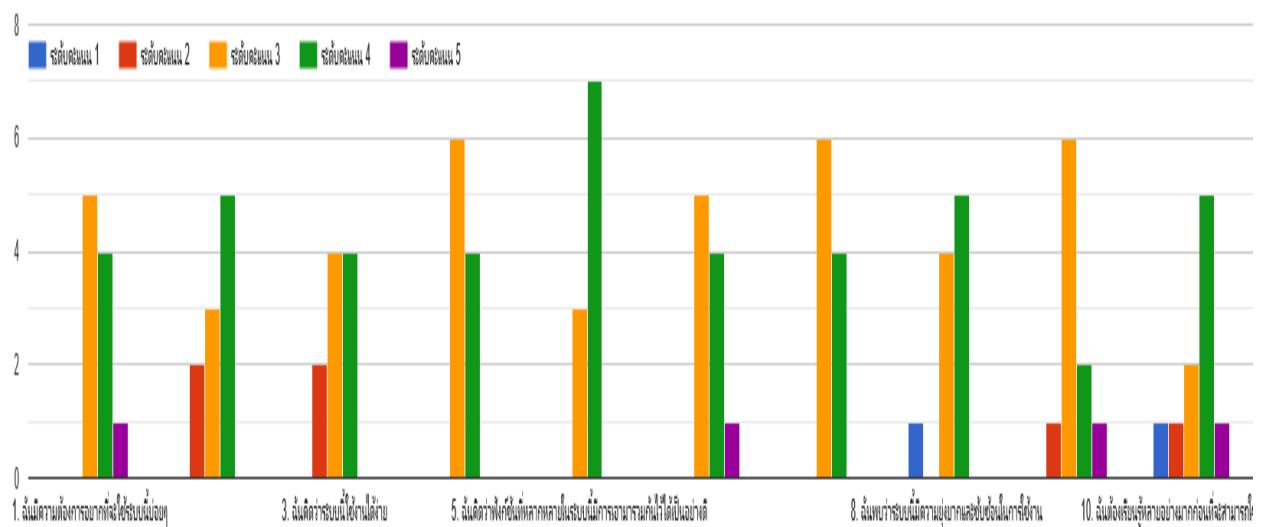
จากข้อมูลพบว่าระดับการศึกษาที่มีการตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือระดับ ม.6 /ปวช. ร้อยละ 30 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 30 ส่วนต่ำกว่าระดับ ม.6 /ต่ำกว่าปวช. ร้อยละ 20 และ ปวส. /ปวท. หรืออนุปริญญา ร้อยละ 20 ตามลำดับ

1.3 อายุ

จากข้อมูลพบว่าระดับช่วงอายุที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือช่วงอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 ช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40 และช่วงอายุ 31-40 ปีร้อยละ 20 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การประเมินวัดระดับความพึงพอใจหลังใช้งานแอปพลิเคชัน Khon Kaen Smart Living Lab จากข้อมูลพบว่า

ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					N	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผลระดับความพึงพอใจ
	1	2	3	4	5				
1. ฉันมีความต้องการ อยากที่จะใช้ระบบนี้บ่อย ๆ	0	0	6	3	1	10	3.50	0.70	พึงพอใจในระดับปานกลาง
2. ฉันพบว่าระบบนี้มี ความซับซ้อนมากเกินไป	0	0	6	3	1	10	3.50	0.70	พึงพอใจในระดับปานกลาง
3. ฉันคิดว่าระบบนี้ใช้ งานได้ง่าย	0	2	4	3	1	10	3.30	0.94	พึงพอใจในระดับปานกลาง
4. ฉันคิดว่าควรได้รับ การสนับสนุนจากคนที่มี ความรู้ทางเทคนิคมาสอนจึง จะสามารถใช้งานระบบนี้ได้	0	2	4	2	2	10	3.40	1.07	พึงพอใจในระดับปานกลาง
5. ฉันคิดว่าฟังก์ชันที่ หลากหลายในระบบนี้มี การเอามารวมกันไว้ได้เป็น อย่างดี	0	0	3	5	2	10	3.90	0.73	พึงพอใจในระดับสูง
6. ฉันคิดว่ารายการ แอปพลิเคชันมีความไม่ สอดคล้องกันอย่างมากใน ระบบนี้	0	1	2	5	2	10	3.80	0.91	พึงพอใจในระดับสูง
7. ฉันจินตนาการได้ว่า คน ส่วนมากสามารถเรียนรู้ การใช้งานระบบนี้ได้อย่าง รวดเร็ว	0	0	3	6	1	10	3.80	0.63	พึงพอใจในระดับสูง
8. ฉันพบว่าระบบนี้มี ความยุ่งยากและซับซ้อนใน การใช้งาน	0	1	3	4	2	10	3.70	0.94	พึงพอใจในระดับสูง
9. ฉันรู้สึกมั่นใจมากในการใช้ งานระบบแอปพลิเคชันที่มี ประสิทธิภาพนี้	0	0	7	1	2	10	3.50	0.85	พึงพอใจในระดับปานกลาง

ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					N	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผลระดับความพึงพอใจ
	1	2	3	4	5				
10. ฉันต้องเรียนรู้หลายอย่างมากก่อนที่จะสามารถใช้งานระบบนี้ได้	0	4	3	2	1	10	3.00	1.05	พึงพอใจในระดับปานกลาง

จากข้อมูลพบว่าประเด็นข้อคำถามที่ 5, 6, 7 และ 8 มีผลต่อความพึงพอใจในระดับสูง และข้อคำถามที่ 1, 2, 3, 4, 9 และ 10 มีผลต่อความพึงพอใจในระดับปานกลาง

เกณฑ์การวัดระดับตัวแปร

เกณฑ์การวัดระดับความสำคัญในความพึงพอใจหลังการใช้งานแอปพลิเคชัน Khon Kaen Smart Living Lab พิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากคะแนนรวมของทุกข้อโดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00–2.33 หมายถึง มีผลต่อความพึงพอใจในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.34–3.67 หมายถึง มีผลต่อความพึงพอใจในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.68–5.00 หมายถึง มีผลต่อความพึงพอใจในระดับสูง

2. การจัดอบรมเพื่อแนะนำและทำความเข้าใจโครงการ Long Term Care Innovation (LTC) กับหัวหน้าศูนย์บริการสุขภาพ ทั้ง 8 ศูนย์แพทย์ วันที่ 5 กันยายน 2562

"Khon Kaen Smart Living Lab" เตรียมดำเนินให้ผู้ใช้ในพื้นที่จริง มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ดีป้า สาขาภาคอีสานตอนกลาง, ร่วมประชุมเดินทางกับหัวหน้าแพทย์ และพยาบาล จำนวน 8 ศูนย์แพทย์ ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อเตรียมความพร้อมในการลงพื้นที่ใช้นวัตกรรมดิจิทัล ภายใต้โครงการ Long Term Care Digital Innovation (LTC) โดยมี รศ.ดร.ริษา ภัทรมานนท์ (หัวหน้าโครงการฯ) และน.ส.จตุรภรณ์ โชคภูเขียว นักส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลอาวุโส และคณะทำงาน LTC ได้ให้แนวทางการขับเคลื่อน Smart Health ในระดับจังหวัดลงสู่การใช้จริงให้กับหัวหน้าศูนย์บริการสุขภาพ, แพทย์, พยาบาล และบุคลากร ทั้ง 8 ศูนย์แพทย์ เพื่อเป็นแนวทางให้ทุกหน่วยร่วมดำเนินงานสามารถขับเคลื่อน Khon Kaen Smart City ด้าน Smart Living ร่วมกันและส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น มีความสุขมากขึ้น และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองในระยะยาวได้ดียิ่งขึ้น ณ ศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 3 (โนนชัย) ชั้น 2 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ภาพที่ 8 การจัดอบรมเพื่อแนะนำและทำความเข้าใจโครงการ Long Term Care Innovation (LTC) กับหัวหน้าศูนย์บริการสุขภาพ ทั้ง 8 ศูนย์

ดังนั้นพื้นที่จังหวัดขอนแก่นจึงมีความจำเป็นที่จะต่อยอดการเพื่อพัฒนาให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานการให้บริการด้านนวัตกรรมดิจิทัลสุขภาพและการแพทย์ให้ดีที่สุด และเป็นต้นแบบในการขยายผลไปจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศไทยต่อไป

1.2 หลักการและเหตุผลความจำเป็น

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นเมืองที่มีประชากรมากที่สุด ในภาคกลางของประเทศจีนกว่า 19 ล้านคน วันที่ 30 ธันวาคม 2562 สำนักงานสาธารณสุขเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ได้ออกประกาศเป็นทางการ พบโรคปอดอักเสบไม่ทราบสาเหตุ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับตลาดอาหารทะเลที่เมืองอู่ฮั่น โดยสาเหตุที่เป็นไปได้มากที่สุดในการติดต่อสู่คน คือ การสัมผัสกับเนื้อสัตว์ประเภทต่าง ๆ ที่วางขายในตลาด และเนื่องจากเมืองอู่ฮั่นเป็นเมืองใหญ่ที่มีประชาชนอยู่หนาแน่นจึงทำให้การระบาดแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว มีผู้ป่วยหนักและผู้เสียชีวิตจำนวนมาก หลังจากพบการระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีนและองค์การอนามัยโลก ได้ออกมาระบุว่า ไวรัสชนิดดังกล่าว คือ SARS-CoV-2 เรียกว่า COVID-19 (ย่อมาจาก CO แทน corona, VI แทน virus, D แทน disease และ 19 แทน 2019) ตามการประกาศ ชื่ออย่างเป็นทางการที่ใช้เรียก โรคทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ขององค์การอนามัยโลก และพบการแพร่เชื้อจากคนสู่คนผ่านละอองฝอยขนาดเล็ก (aerosol) องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern-PHEIC) ในวันที่ 30 มกราคม 2563 ต่อมาได้พบผู้ป่วยยืนยันในหลายประเทศทั่วโลก

จากการติดตามสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ณ วันที่ 28 สิงหาคม 2564 ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อยืนยันสะสม 1,157,555 ราย โดยผู้ติดเชื้อรายใหม่ในวันนี้มีจำนวน 17,984 ราย มีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น 292 ราย ซึ่งยังคงมีการติดเชื้อในระดับสูงและมีรายงานเหตุการณ์การระบาดเป็นกลุ่มก้อน จังหวัดต่าง ๆ ที่ยังคงมีโรงงาน สถานประกอบการ หรือบริษัทที่มีพนักงานจำนวนมากยังคงความเสี่ยงสูงที่จะพบการแพร่กระจายเชื้อได้เนื่องจากความแออัดของพนักงานและลูกจ้าง จึงควรลดความเสี่ยงโดยการงดหรือหลีกเลี่ยงการรวมตัวของผู้คนในสถานที่ทำงาน (work from home) อีกทั้งต้องเน้นย้ำการป้องกันการแพร่กระจายในโรงงาน สถานประกอบการ หรือบริษัท โดยจะต้องดำเนินการตามมาตรการป้องกันส่วนบุคคลอย่างเข้มข้น เช่น งดการรับประทานอาหารร่วมโต๊ะกัน ควรให้แต่ละคนแยกกันรับประทานอาหารหรือจัดแบ่งช่วงเวลาในการรับประทานอาหารเพื่อลดความแออัด การออกกฏให้ทุกคนสวมใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลาแม้กระทั่งอยู่ภายในอาคารสถานที่ การณรงค์ให้หมั่นล้างมือ รวมถึงการจัดเตรียมแอลกอฮอล์เจลสนับสนุนไว้ตามจุดเสี่ยงต่าง ๆ เช่น ลิฟต์ ราวบันได ลูกบิดประตู เป็นต้น

การเข้ารับวัคซีนโควิด19 ถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากถือว่าเป็นโรคที่ยังไม่ได้มีการรักษาที่ชัดเจน เช่น เรื่องของตัวยา รวมถึงมีอัตราของผู้เสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น อย่างในต่างประเทศอัตราการเสียชีวิตในกลุ่มผู้สูงอายุ บางประเทศพุ่งสูงถึง 10-15% ซึ่งการฉีดวัคซีนจะช่วยลดอัตราการเสียชีวิต ลดความรุนแรงของโรค ซึ่งในประเทศไทยมุ่งหวังที่จะลดอัตราการเสียชีวิตและลดความรุนแรงของโรค จึงต้องมุ่งเน้นการฉีดวัคซีนโควิดให้กับผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว 7 กลุ่มโรค (1. ผู้ป่วยโรคปอด และโรคทางเดินหายใจเรื้อรัง,

2. ผู้ที่เป็นโรคหัวใจและหลอดเลือด, 3. ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง, 4. ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง, 5. โรคเมเร็งทุกชนิด, 6. โรคเบาหวาน, 7. โรคอ้วน) หรือคนที่เป็กลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดโรคที่รุนแรงได้

เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว จะมีประสิทธิภาพการทำงานของอวัยวะในร่างกายเสื่อมลง นอกจากนี้ภูมิคุ้มกันยังลดลง ทำให้จึงมีความเสี่ยงสูงหากติดเชื้อโควิด 19 อาจเกิดอาการรุนแรงหรืออันตรายถึงชีวิตได้ ซึ่งอาการของโรคมีอย่างหลากหลาย ผู้ป่วยบางคนอาจไม่แสดงอาการใด ๆ เลย ในขณะที่ผู้ป่วยบางคนอาจมีอาการหนักมากจนต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ จึงเป็กลุ่มที่ต้องระวัง และควรได้รับวัคซีนในระยะเวลาอันรวดเร็ว

ดังนั้นการดำเนินโครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่จะเป็ช่องทางในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานการให้บริการแก่ผู้สูงอายุเพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคร้ายแรงต่าง ๆ ในการเดินทางไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล และลดการเดินทางไปโรงพยาบาลด้วยสภาพที่ไม่พร้อมของผู้สูงอายุและผู้พิการ โดยการเอานวัตกรรมดิจิทัลที่สามารถช่วยให้บริการแก่ผู้สูงอายุเพื่อให้เข้าถึงการให้บริการด้านสุขภาพและการแพทย์ (Digital Health & Medical Innovation) ได้จากที่บ้านด้วยความสะดวกรวดเร็วปลอดภัยและมีข้อมูลในการวินิจฉัยรักษาได้ในระยะยาว พร้อมทั้งเก็บข้อมูลผู้สูงอายุเป็น Big Data เพื่อสร้างเป็นปัญญาประดิษฐ์ด้านสุขภาพ หรือ Ai สุขภาพของผู้สูงอายุได้โดยเฉพาะ ทั้งนี้ยังเป็นการสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้แพทย์สามารถให้บริการได้จากสถานที่ต่าง ๆ โดยที่ผู้สูงอายุไม่ต้องเดินทางไปโรงพยาบาล เพื่อแก้ไขปัญหาความเสี่ยงในการติดเชื้อ Covid-19 และเชื้อโรคอื่น ๆ ที่อาจเกิดการติดเชื้อจากโรงพยาบาลได้นั้น เป็สิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในยุคนี้ รวมถึงการทำให้ผู้สูงอายุมีการปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีได้มากยิ่งขึ้นเนื่องจากมีความจำเป็นและกลัวการติดเชื้อโรคร้ายแรงโดยไม่จำเป็นส่งผลให้สามารถลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีในผู้สูงอายุได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้การนำนวัตกรรมดิจิทัลสุขภาพและการแพทย์ (Digital Health & Medical Innovation) ยังส่งผลให้มีการกระจายการเข้าถึงการรักษาให้กับผู้สูงได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งแพทย์สามารถให้บริการทางการแพทย์ได้จากที่บ้านหรือได้จากทุกที่ทุกเวลาตามที่แพทย์สะดวก และผู้สูงอายุก็สามารถเข้าใช้บริการด้านสุขภาพและการแพทย์ (Digital Health & Medical Innovation) ได้มากยิ่งขึ้นเช่นกัน

จากข้อมูลของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กล่าวถึงสิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุไว้ว่า ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข
2. ด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร
3. ด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม
4. ด้านการพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย/

ชุมชน

5. ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการสาธารณะอื่น
6. ด้านการลดหย่อนค่าโดยสาร และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางการรถไฟแห่งประเทศไทย
7. ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
8. ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง
9. การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี และในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว
10. ด้านการช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
11. ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ
12. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี
13. การจัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด
14. การจัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิพิธภัณฑ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด
15. ด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ
16. ด้านกองทุนผู้สูงอายุ

จากข้อมูลพบว่า สวัสดิการที่ผู้สูงอายุยังขาดอยู่ คือ สวัสดิการเพื่อสนับสนุนให้เข้าถึงการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากผลงานการวิจัยพบว่า โลกปัจจุบันได้ก้าวไปสู่สังคมสารสนเทศและยังก้าวไปสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว (Selwyn, 2004) และงานวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ขาดความอบอุ่น เพลิดเพลินการอยู่ตามลำพัง ถูกทอดทิ้ง อีกบางส่วน การเกษียณจากงานประจำส่งผลต่อสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ทำให้รู้สึกเหงา ไม่ภาคภูมิใจเหมือนเป็นภาระของลูกหลาน รู้สึกน้อยใจ จนเกิดภาวะซึมเศร้า ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 6.3 ในปี 2545 คิดเป็นร้อยละ 10.8 ในปี 2560 (National Statistical Office, 2017) จากผลการวิจัยยังพบว่าผู้สูงอายุประสบปัญหาทางใจด้วย มีทั้งความวิตกกังวล และเป็นโรคซึมเศร้า มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด พฤติกรรมและความจำ (Chaiyanan, 2018) ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อประชาชนทุกช่วงวัย ทุกเพศทุกวัย และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการเพิ่มมาตรฐานในการดำรงชีวิตในทุกช่วงวัย (Sonamia, 2013) เทคโนโลยีปัจจุบันมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วส่งผลต่อการดำเนินชีวิตปัจจุบันในรูปแบบต่าง ๆ และมีความสำคัญและมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น ด้านการศึกษา การสืบค้นข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล ด้านการแพทย์ การสาธารณสุข เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมสุขภาพเพื่อช่วยในการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนและเพิ่มโอกาสให้กับประชาชนได้รับบริการทางการแพทย์และสุขภาพที่ทันสมัย ทั่วถึง และเท่าเทียม (Ministry of Public Health, 2017) จาก

การสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2560 พบว่า มีผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 4.2 ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต หรือโซเซียลมีเดีย (National Statistical Office, 2017) ซึ่งถือน้อยมากและยังขาดโอกาสในการเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีเป็นอย่างมาก ดังนั้นโครงการจึงเห็นถึงปัญหาระยะยาวของผู้สูงอายุที่จะเกิดภาวะซึมเศร้าในระยะยาวและเกิดปัญหาต่อบุตรหลานในอนาคต ซึ่งจากข้อมูลพบว่า ในสังคมผู้สูงอายุมีสัดส่วนของผู้สูงอายุมากขึ้น และเป็นประชากรกลุ่มวันที่มีความสำคัญและเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ ดังนั้นการส่งเสริมผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวเป็นสิ่งที่สำคัญมาก และจากข้อมูลพบว่า การยอมรับอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพและจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางด้านสังคม และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (Vanichyanukoh, Anantho, and Thongrin, 2017) ดังนั้นการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุจึงมีความจำเป็นมาก ที่จะวางแผนเชิงโครงสร้างในการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อแก้ไขภาวะโรคซึมเศร้า เหนงา ถูกทอดทิ้งจากลูกหลาน รู้สึกไร้คุณค่าในตัวเองในกลุ่มผู้สูงอายุ หากมีวิธีการที่สามารถเพิ่มขีดความสามารถให้กับผู้สูงอายุในการใช้เทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น จะสามารถยืดอายุการทำงานของผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพสูงมากยิ่งขึ้นกว่าปัจจุบัน ทั้งนี้การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยกับการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล ก่อให้เกิดช่องว่างและข้อจำกัดบางประการของการปรับตัวระหว่าง “ผู้สูงอายุ” กับ “เทคโนโลยียุคใหม่” และสืบเนื่องจากสถานการณ์ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ทำให้ภาครัฐมีความพยายามเพิ่มโอกาสการเข้าถึงมาตรการเยียวยาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้มากขึ้น จึงจำเป็นต้องวิจัยเพื่อหาถึงความต้องการใช้เทคโนโลยีด้านสุขภาพและการแพทย์ของผู้สูงอายุ และเชื่อมโยงไปสู่การให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับหน่วยงานรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดังกล่าว เพื่อนำมาวางโครงสร้างเชิงนโยบายเพื่อเยียวยาให้กับผู้สูงอายุและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลในผู้สูงอายุให้มีช่องว่างลดน้อยลงและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมด้านการเพิ่มโอกาสในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเป็นรัฐสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในระยะยาวต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 เพื่อศึกษาการเข้าถึงและปัญหาอุปสรรค ในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ
- 1.3.2 ศึกษาภาระหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุ
- 1.3.3 ศึกษาวิเคราะห์สวัสดิการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมและตรงตามความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร
- 1.3.4 เพื่อจัดทำแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ
- 1.3.5 เพื่อพัฒนาสถานการณ์จำลองหรือระบบนำร่องของบริการสวัสดิการทางสังคมบนพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับสังคมผู้สูงอายุ

1.4 ขอบเขตการดำเนินงาน

ขอบเขตของการทำโครงการ มีกิจกรรมสำคัญดังนี้

- 1.4.1 เสนอกรอบแนวคิดในการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง วิธีการ และแผนงาน เพื่อเป็นแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ
- 1.4.2 ดำเนินการประสานงานกับกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณะโครงการไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และกำหนดขอบเขตความร่วมมือหรือประสานให้ส่วนงานที่รับผิดชอบนั้น ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาข้อมูลร่วมกันและการต่อยอดโครงการต่อไปได้
- 1.4.3 ศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์จากการทบทวนเอกสารและนโยบายที่เกี่ยวข้องจากกรณีปัญหา และอุปสรรคการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุจากประเทศไทย และประเทศต่าง ๆ อีกไม่น้อยกว่า 3 ประเทศ
- 1.4.4 สำรวจความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐาน การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยคำนึงถึงความจำเป็นและประโยชน์ในการนำมา วิเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research method) ด้วยการสัมภาษณ์รายละเอียดเชิงลึก (in-depth interview) และการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research method) ด้วยวิธีการสำรวจ (filed survey) จำนวนไม่น้อยกว่า 2,000 กลุ่มตัวอย่าง
- 1.4.5 จัดทำแนวทางและวิธีการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ
- 1.4.6 ออกแบบและพัฒนาระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ที่เหมาะสมโดยอาศัยข้อมูลการวิจัยเชิงวิเคราะห์

จากการทบทวนเอกสารและนโยบายที่เกี่ยวข้อง และผลสำรวจความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ อย่างน้อย 1 ระบบ/ผลผลิต รายละเอียด ดังนี้

1.4.6.1 ระบบนำร่องต้องมีการเชื่อมต่อข้อมูลหรือสามารถยืนยันตัวตนได้จากข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ โดยคำนึงถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์

1.4.6.2 กรณีระบบนำร่องที่ถูกพัฒนาเป็นแอปพลิเคชันโทรศัพท์เคลื่อนที่ จะต้องรองรับทั้งระบบปฏิบัติการ IOS และ Android

1.4.7 ติดตามและประเมินผลระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาจากสถานการณ์จำลองในพื้นที่ อย่างน้อย 1 จังหวัด พร้อมจัดทำข้อเสนอแนะทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุให้เกิดความยั่งยืนของการนำระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น จากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยกำหนดเป็นแผนงานหรือกิจกรรมที่จำเป็นต้องดำเนินการภายหลังสิ้นสุดโครงการ

1.4.8 เสนอรูปแบบระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ที่เหมาะสมกับความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ พร้อมจัดทำเป็นข้อปฏิบัติทางเทคนิคเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ ประกอบด้วย - Ecosystems ของระบบที่พัฒนาขึ้นจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี IoT หรือ 5G-เอกสาร “แนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุในกลุ่มต่าง ๆ” จำนวน 100 ฉบับ และในแบบ e-Book ชนิด PDF format จำนวน 1 ไฟล์งาน-เอกสารเพิ่มไฟล์ข้อมูลดิจิทัล อาทิ การบันทึกเป็นวิดีโอ, การบันทึกเป็นภาพถ่าย, ภาพประกอบการนำเสนอ (Presentation) จำนวน 1 แฟ้มไฟล์ข้อมูล

แนวทางการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแบบบูรณาการในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่ เพื่อเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ

1. ประสานขอความร่วมมือในระดับกระทรวง
2. ประสานขอความร่วมมือในระดับจังหวัดและพื้นที่
3. จัดพิธีบันทึกความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานความร่วมมือที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มเพิ่มศักยภาพการให้บริการร่วมกันแบบบูรณาการให้กับผู้สูงอายุ
4. แลกเปลี่ยนการจัดงานร่วมกัน
5. ประชุมร่วมกันเพื่อบรรจุเป็นเชิงนโยบายของแต่ละกระทรวงและหน่วยงาน
6. ผลักดันให้มีการนำเข้าบรรจุแผนการปฏิบัติราชการระดับจังหวัดของพื้นที่เป้าหมาย
7. จัดทำโครงการเพื่อขยายผลร่วมกัน

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 มีผลการศึกษาวิจัยศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ
- 1.5.2 มีข้อเสนอแนะทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ
- 1.5.3 มีการพัฒนาสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ที่เหมาะสมกับความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ

1.6 ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 1.6.1 มีรายงานผลข้อเสนอแนะทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ
- 1.6.2 มีระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ที่เหมาะสมกับความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของกลุ่ม ตัวอย่างผู้สูงอายุ โดยมีอย่างน้อย 1 ระบบ/ผลผลิต
- 1.6.3 มีหน่วยงานเข้าร่วมดำเนินงานแบบบูรณาการไม่น้อยกว่า 5 หน่วยงาน
- 1.6.4 มีผู้สูงอายุได้ทดลองใช้ระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐาน เทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G จำนวน 2,000 ราย
- 1.6.5 โครงการต้นแบบสามารถนำไปบรรจุเป็นแผนปฏิบัติการของจังหวัดพื้นที่เป้าหมายได้ไม่น้อยกว่า 4 จังหวัดใน 4 ภูมิภาค
- 1.6.6 ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในโครงการไม่น้อยกว่า 80%

1.7 ตัวชี้วัดอื่น ๆ เช่น ในเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ

- 1.7.1 สามารถนำข้อเสนอแนะทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุไปบรรจุแผนปฏิบัติการระดับจังหวัดได้ หาหน่วยงานรับผิดชอบหลักได้ จำนวน 1 แผนงาน
- 1.7.2 มีความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหน้าที่อยู่แล้วผู้สูงอายุ เพื่อสนับสนุนการใช้งานระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ที่เหมาะสมกับความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของกลุ่ม ตัวอย่างผู้สูงอายุ จำนวนอย่างน้อย 5 หน่วยงาน
- 1.7.3 มีผู้สูงอายุร่วมทดลองใช้งานระบบจำลอง จำนวน 2,000 ราย

1.8 ความเสี่ยงของโครงการ

การบริหารความเสี่ยงและวิธีแก้ไขปัญหา

1.8.1 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) เช่น ไม่สามารถบริหารจัดการได้ตามระยะเวลาที่กำหนดได้ เนื่องจากเกิดโรคระบาด Covid-19 เป็นต้น

วิธีแก้ไข : วางแผนสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่โดยตรง เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงานและเข้าถึงผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ง่ายขึ้น

1.8.2 ความเสี่ยงด้าน IT (IT Risk) เช่น นักพัฒนาไม่สามารถพัฒนาระบบได้ตามที่กำหนด เป็นต้น

วิธีแก้ไข : เลือกทีมนักพัฒนาที่มีประสบการณ์ตรงในการพัฒนาระบบดูแลผู้สูงอายุโดยตรงเพื่อลดปัญหาการไม่เข้าในการออกแบบและพัฒนาระบบและชี้แจงความต้องการให้ตรงกันในการพัฒนาให้ตรงเป้าประสงค์ของโครงการให้ได้มากที่สุด เพื่อลดความผิดพลาดในการพัฒนา

1.8.3 ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Risk) เช่น สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการลงพื้นที่เก็บข้อมูล หรือสภาพแวดล้อมในพื้นที่เต็มไปด้วยการระบาดของ Covid-19 เป็นต้น

วิธีแก้ไข : ใช้การสื่อสารผ่านช่องทาง online และสร้างการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อช่วยในการสื่อสารไปในตัว เพื่อเป็นการเริ่มต้นในการปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น

1.9 สถานที่ดำเนินโครงการ

พื้นที่จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลำปาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสงขลา

1.10 ทรัพย์สินทางปัญญา

[...] ทรัพย์สินทางปัญญาในผลการวิจัยให้เป็นของผู้ให้ทุนแต่เพียงผู้เดียว

[/] คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีการตกลงกันเป็นอย่างอื่นก่อนการลงนามสัญญา

โปรดระบุ : ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน

1.11 ความยั่งยืนของโครงการ

- 1) ให้ความสำคัญกับหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่ดูแลผู้สูงอายุ เช่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น, องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, เทศบาลนครขอนแก่น และหน่วยงานผู้ให้บริการด้านการแพทย์และสุขภาพ เพื่อทำความร่วมมือในการดำเนินโครงการแบบบูรณาการในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว
- 2) สามารถนำข้อเสนอแนะทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุไปบรรจุแผนปฏิบัติการระดับจังหวัดได้หาหน่วยงานรับผิดชอบหลักได้จำนวน 1 แผนงาน
- 3) มีระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ที่เหมาะสมกับความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของกลุ่มผู้สูงอายุไปใช้งานได้จริงในระยะยาว
- 4) มีหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อนการใช้งานอย่างต่อเนื่อง
- 5) ความพร้อมของจังหวัดขอนแก่น มีพร้อมของนโยบายบายจังหวัดที่สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนา Smart City และมีความร่วมมืออย่างเหนียวแน่นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เปิดรับการพัฒนาและส่งเสริมเป็นอย่างดี ยกตัวอย่างโครงการที่จังหวัดขอนแก่นได้รับรางวัลการวางแผนการพัฒนา Smart Health จาก IDC Smart City Asia Pacific Awards ปี 2018 สาขา Public Health and Social Services

IDC SCAPA 2018 WINNERS PUBLIC HEALTH AND SOCIAL SERVICES*

Khon Kaen Smart Health

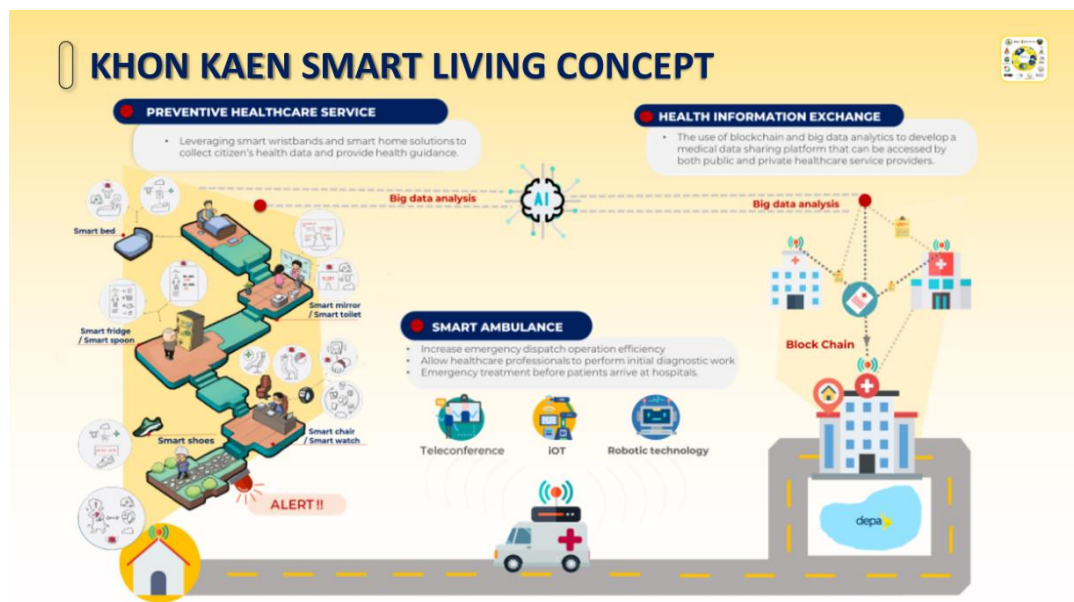
Khon Kaen Municipal Government
Thailand

Fit for Age APP

New Taipei City Government
New Taipei City, Taiwan

*Both organizations tied winning in this category

 fb.com/IDCSmartCities
 IDCAP
 www.idc.asia/idcscapa

แนวทางดังกล่าวข้างต้น ยังขาดงบประมาณสนับสนุนเพื่อการพัฒนาเพื่อให้เกิดการใช้งานจริงในประเทศไทย ดังนั้นโครงการของ กสทช. จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมาทำภาพแผนงานของประเทศไทยที่ได้รับรางวัลระดับเอเชียให้สามารถเกิดขึ้นและสามารถพัฒนาเป็นโครงสร้างพื้นฐานจนทำให้ประชาชนเข้าถึงการใช้บริการดิจิทัลด้านสุขภาพและการแพทย์ได้สมบูรณ์แบบได้จริงในระยะยาว

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 คำนิยามเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

คำว่า “ผู้สูงอายุ” (Elderly) เป็นคำที่มีการให้คำจำกัดความผันแปรไปในแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับอายุโดยเฉลี่ยของการทำงาน หรือสภาพของร่างกาย สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ผู้สูงอายุ หรือ “ผู้สูงวัย” เป็นคำที่บ่งบอกถึงตัวเลขของอายุว่า มีอายุมาก โดยนิยมนับตามอายุตั้งแต่แรกเกิด (Chronological Age) หรือทั่วไป เรียกว่า “คนแก่ หรือ คนชรา” โดยพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า “แก่” คือ มีอายุมาก หรือ อยู่ในวัยชราและ ให้ความหมายของคำว่า “ชรา” คือ แก่ด้วยอายุ ชำรุดทรุดโทรม นอกจากนั้น ยังมีการเรียกผู้สูงอายุว่า ราษฎรอาวุโส (Senior citizen)

ความหมายหรือคำนิยามของคำว่า “ผู้สูงอายุ” พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546 ให้ความหมายของคำว่า “ชรา” หมายถึงความแก่ด้วยอายุชำรุดทรุดโทรม แต่คำนี้ไม่เป็นที่นิยมใช้โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มนักวิชาการ เพราะคำนี้ก่อให้เกิดความหดหู่และถดถอยสิ้นหวัง ดังนั้นที่ประชุมคณะผู้อาวุโสโดยมีพลตำรวจตรีหลวงอรรถสิทธิ์สิทธิสุนทรเป็นประธาน จึงกำหนดคำให้เรียกว่า “ผู้สูงอายุ” ขึ้นแทนตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2512 เป็นต้นมา ซึ่งคำนี้ให้ความหมายที่ยกย่องให้เกียรติแก่ผู้ที่ชราภาพ เป็นผู้สูงอายุทั้งวัยวุฒิและประสบการณ์ ซึ่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 มาตรา 3 ได้บัญญัติไว้ว่า บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย เป็นผู้สูงอายุ หรือผู้สูงวัย โดยแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) เป็นช่วงวัยที่ยังช่วยเหลือตนเองได้
2. ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) เป็นช่วงวัยที่เริ่มมีอาการเจ็บป่วย ร่างกายเริ่มอ่อนแอและมีโรคประจำตัว หรือโรคเรื้อรัง
3. ผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปี ขึ้นไป) เป็นช่วงวัยที่เจ็บป่วยบ่อยขึ้น อวัยวะเสื่อมสภาพและอาจมีภาวะทุพพลภาพ

โดยผู้สูงอายุ (Older Person หรือ Elderly Person) เป็นวัยซึ่งมีความแตกต่างจากวัยอื่นเป็นวัยสุดท้ายของวงจรชีวิตหรือเป็นวัยบั้นปลายของชีวิต ซึ่งวงจรชีวิตนั้นเริ่มตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก วัยหนุ่มสาว วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา ซึ่งในปัจจุบันมักจะใช้อายุเป็นเกณฑ์ในการกำหนดความหมายของ การเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งการใช้อายุเป็นเกณฑ์นี้ก็มีความแตกต่างกันไปในสังคมของแต่ละประเทศ จึงเป็นเรื่องยากที่จะให้มีการยอมรับกันได้เหมือนกันในทุกประเทศ ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก ซึ่งรัฐบาลไทยและทั่วโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้จึงมีความพยายาม และมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง ให้ทุกคนตระหนัก เข้าใจ และพร้อมดูแลผู้สูงอายุให้ทัดเทียมเช่นเดียวกับการดูแลประชากรในกลุ่มอายุอื่น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ

บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีดังต่อไปนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีบทบัญญัติกล่าวถึงผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นบทบัญญัติภายใต้ หมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐดังนี้

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ - มาตรา 81 รัฐพึงช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้สูงอายุและผู้พิการให้มีสุขภาพกำลังใจ และความหวังในชีวิต เพื่อสามารถดำรงตนอยู่ได้ตามสมควร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้ดังนี้
หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ - มาตรา 54 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

- มาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีบทบัญญัติที่บรรจุหลักการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุไว้ดังนี้

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

- มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้ (6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับ ความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

- มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

- มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

- มาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

(4) จัดให้มีการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างทั่วถึง (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2558)

แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566-2580)

จัดทำขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในโครงการบูรณาการศาสตร์เพื่อรองรับสังคมสูงวัย หรือที่เรียกโดยย่อว่า โครงการจุฬาอารี มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้แผนฯ นี้เป็นกรอบและแนวทางปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุของประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทอันจะก่อให้เกิดการบูรณาการแผนในทุกระดับ และนำไปสู่การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุและการรองรับสังคมสูงวัยของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีบูรณาการ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม ประกอบด้วย 2 แผนย่อย คือ แผนย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคม และแผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ซึ่งแผนย่อยที่มีความเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุฉบับนี้ ได้แก่

1) แผนย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคม เน้นการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งแบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม โดยสนับสนุนการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและพลังของคนสามวัย ได้แก่ เยาวชนคนรุ่นใหม่ คนวัยทำงาน และผู้สูงอายุ เน้นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง รวมทั้งต่อยอดจากรากฐานของสังคมวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ความมีน้ำใจและ การช่วยเหลือเกื้อกูล ทั้งนี้เพื่อใช้พลังเหล่านี้ในการลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาค

โดยแผนย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคมมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ซึ่งเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 51 ก วันที่ 18 เมษายน 2562)

“(1) เสริมสร้างสังคมแห่งการให้และช่วยเหลือกันและกัน โดยการนาทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในเรื่องของการมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรู้จักให้ รู้จักแบ่งปัน และเสียสละ โดยยึดหลักคุณธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ มาส่งเสริมอาสาสมัครเพื่อทาประโยชน์ส่วนรวมและสร้างสังคมแห่งการให้ รวมทั้งการพัฒนากลไกและระบบสนับสนุนการบริหารจัดการเครือข่ายในระดับจังหวัดผ่านการระดมพลังความร่วมมือของรัฐ และภาคประชาชนในระดับจังหวัด การส่งเสริมให้มีกลไกเชื่อมโยงกับนโยบายและการบริหารจัดการ ในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

(2) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง ส่งเสริมให้มีระบบการสนับสนุนความเข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นที่ครอบคลุมทุกมิติตั้งแต่ เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ตั้งแต่ระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามวัย ในท้องถิ่น... พัฒนาระบบฐานข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่มีกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยยึดยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบการดำเนินงาน

(4) ต่อยอดการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน...เพื่อส่งเสริมทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ดำรงอยู่และสามารถนาไป

ต่อยอดพัฒนาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีการพัฒนาต่างๆ ในการยกระดับคุณค่าที่หลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนานวัตกรรมจากทุนทางวัฒนธรรม เพื่อต่อยอดสู่การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ที่สร้างสรรค์...”

2) แผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก เน้นการเตรียมคนและสังคมเชิงรุกให้คนทุกช่วงวัยตระหนักรู้ มีความรอบรู้ และมีความพร้อมเพื่อรองรับการเป็นสังคมสูงวัยในทุกมิติ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพที่สามารถพึ่งตนเองและเป็นพลังในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศให้นานที่สุด รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังทางสังคมด้วยการถ่ายทอดประสบการณ์และภูมิปัญญาให้กับประชากรรุ่นอื่นๆ และส่งเสริมการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติของสังคมที่มีต่อการปฏิบัติกับผู้สูงอายุ โดยแผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 51 ก วันที่ 18 เมษายน 2562)

“(1) เร่งส่งเสริมการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยในทุกมิติอย่างมีคุณภาพ โดย การสร้างความตระหนักและการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้มีการเตรียมการให้พร้อมทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม และเป็นผู้สูงอายุที่มีกำลัง มีแรง มีความมั่นคงทางรายได้ และพึ่งพาตนเองได้

(2) เพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ ส่งเสริมการนำความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง เพื่อให้เกิดการสืบสานและต่อยอดการพัฒนาสังคม รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสามารถช่วยเหลือชุมชนและสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายที่แข็งแรง สุขภาพจิตที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีศักดิ์ศรี และมีความสุขในการดำเนินชีวิตในสังคม และสามารถคงไว้ซึ่งศักยภาพและบทบาทในการสร้างสรรค์สังคมเป็นอีกหนึ่งแรงพลังในการช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศได้เช่นเดียวกับช่วงวัยอื่นๆ

(3) เพิ่มบทบาทภาคส่วนอื่นๆ ในการรองรับสังคมสูงวัย สนับสนุนให้สังคมและภาคส่วนอื่นๆ ตระหนักรู้และยอมรับถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ และก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติของสังคมและภาคส่วนอื่นๆ ในการปฏิบัติกับผู้สูงอายุพร้อมทั้งส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสมตามศักยภาพและสมรรถนะ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางสังคม จัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ และทุกช่วงวัยให้สามารถใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกภาคส่วนและนวัตกรรมเพื่อรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ”

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว ควบคู่กับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทย

ตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ รวมถึงการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง โดยประกอบด้วย แผนย่อยที่เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 ดังนี้ 1) แผนย่อยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ด้วยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่ใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา รวมถึงจัดกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้สร้างรายได้ รวมถึงมีทักษะด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดให้มีระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่น มีมาตรการจูงใจและส่งเสริมสนับสนุนให้คนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ พัฒนาตนเอง รวมถึงการยกระดับทักษะวิชาชีพ พัฒนาระบบการเรียนรู้ชุมชนให้เข้าถึงได้ง่ายโดยมีแนวการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 51 ก วันที่ 18 เมษายน 2562)

“(1) ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 4 แนวทางย่อย ได้แก่

1) พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา ที่ใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ...ปฏิรูปการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยเน้นการเรียนรู้ที่ผูกกับงานเพื่อวางรากฐานให้มีสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้ในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านการผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะและทักษะในสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาด การพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีศักยภาพในการสร้างธุรกิจใหม่ที่มีการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม และสามารถไปสู่ตลาดต่างประเทศได้ รวมถึงมีนักวิจัยและนวัตกรรมที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพ สามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างดี

2) พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา รวมถึงจัดกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 มีการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหาและวิธีการสอน โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่ในการพัฒนาเนื้อหาและทักษะแบบใหม่ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะที่มีชีวิต มีพลวัต มีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมต่อและมีส่วนร่วม

3) พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติมีการสะท้อนความคิด/ทบทวนไตร่ตรอง โดยเน้นการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะชีวิต และสามารถนำมาใช้ต่อยอดในการประกอบอาชีพได้จริง

4) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนได้ เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้สร้างรายได้ รวมถึงมีทักษะด้านวิชาชีพและทักษะชีวิตโดยใช้สื่อผสมอย่างหลากหลาย...

พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 5 แนวทางย่อย ได้แก่

(1) จัดให้มีระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่น

(2) มีมาตรการจูงใจและส่งเสริมสนับสนุนให้คนใฝ่เรียนรู้ พัฒนาตนเอง รวมถึงการยกระดับทักษะวิชาชีพ

- (3) พัฒนาระบบการเรียนรู้ชุมชนให้เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา โดยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม
- (4) พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลและดิจิทัลแพลตฟอร์ม สื่อดิจิทัลเพื่อการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท การศึกษาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ
- (5) พัฒนาโปรแกรมประยุกต์หรือสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่มีคุณภาพที่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้” (กรมกิจการผู้สูงอายุ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565).

ปณิญาผู้สูงอายุไทย ประกาศใช้เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2542 เป็นวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา ประกอบกับองค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุ รัฐบาล องค์การเอกชน ประชาชน และสถาบันต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าของผู้สูงอายุ ซึ่งได้ทำประโยชน์ในฐานะ “ผู้ให้” แก่สังคมมาโดยตลอด ดังนั้นจึงควรได้รับผลในฐานะเป็น “ผู้รับ” จากสังคมด้วยปณิญาผู้สูงอายุไทยจึงเป็นพันธกรณีเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ซึ่งได้กำหนดสาระสำคัญไว้ดังนี้

ข้อ 1 ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้ง และละเมิดสิทธิโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้และผู้พิการที่สูงอายุ

ข้อ 2 ผู้สูงอายุควรอยู่กับครอบครัวโดยได้รับความเคารพ รัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับ บทบาทของกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ข้อ 3 ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคมอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้าน เพื่อสามารถปรับบทบาทของตนให้สมวัย

ข้อ 4 ผู้สูงอายุควรได้ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้สังคม มีโอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัยและตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเห็นชีวิตมีคุณค่า

ข้อ 5 ผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ต้องมีหลักประกันและสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่างครบวงจรโดยเท่าเทียมกัน รวมทั้งได้รับการดูแลจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบตามศตินิยม

ข้อ 6 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึ่งพาตนเองได้ สามารถช่วยเหลือครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในสังคม เป็นแหล่งภูมิปัญญาของคนรุ่นหลัง มีการเข้าสังคม มีนันทนาการที่ดี และมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

ข้อ 7 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องกำหนดนโยบายและแผนหลักด้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมและประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

ข้อ 8 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องตรากฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ เพื่อเป็นหลักประกันและการบังคับใช้ในการพิทักษ์สิทธิคุ้มครองสวัสดิภาพ และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

ข้อ 9 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องรณรงค์ปลูกฝังค่านิยมให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุตามวัฒนธรรมไทยที่เน้นความกตัญญูทดแทนและเอื้ออาทรต่อกัน (กองสวัสดิการสงเคราะห์, 2558)

สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ นิยามผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย โดยผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ประธาน บัญญัติ และคณะ, 2564)

1. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ผู้สูงอายุได้รับ การจัดช่องทางพิเศษเฉพาะเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว
2. ด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร ผู้สูงอายุได้รับ จัดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และให้มีหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน ถึงขั้นอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย และมีรายการต่าง ๆ เพื่อผู้สูงอายุ
3. ด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม ผู้สูงอายุได้รับ ข้อมูล คำปรึกษา ข่าวสารตลาดแรงงาน การจัดหางาน รับสมัครงาน บริการข้อมูลทางอาชีพ ตำแหน่งว่างงาน การอบรมและฝึกอาชีพ โดยมีศูนย์กลางข้อมูลทางอาชีพและตำแหน่งงานสำหรับผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ ที่สำนักงานจัดหางานทุกแห่ง
4. ด้านการพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย/ชุมชน ผู้สูงอายุได้รับ การส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุ ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมภายในชุมชน และ/หรือระหว่างชุมชน และส่งเสริมการใช้ศักยภาพผู้สูงอายุ โดยเพิ่มการจัดกิจกรรมทางกีฬานันทนาการ และการถ่ายทอดภูมิปัญญา
5. ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการสาธารณะอื่น ๆ ผู้สูงอายุได้รับการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การดูแล ช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ การบริการสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และการจัดพาหนะอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น
6. ด้านการลดหย่อนค่าโดยสาร และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางารถไฟแห่งประเทศไทยผู้สูงอายุได้รับ การลดค่าโดยสารครึ่งราคาทุกชั้นตลอดทางทุกสาย (ไม่รวมค่าธรรมเนียม) ระหว่างเดือนมิถุนายน – กันยายน โดยผู้สูงอายุไม่ต้องเข้าแถวรอซื้อตั๋ว มีที่นั่งรอรับตัว พนักงานช่วยยกสัมภาระ

7. ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ ผู้สูงอายุได้รับการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวในความรับผิดชอบขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และองค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น

8. ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง ผู้สูงอายุได้รับการให้คำแนะนำ ปรีกษา และให้ความช่วยเหลือ อีกทั้งกรณีผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และถูกทอดทิ้ง จะได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง และการให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการ อื่นที่เกี่ยวข้องในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว

9. การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี และในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัวผู้สูงอายุ ได้รับการให้คำแนะนำ ปรีกษา และให้ความช่วยเหลือ และกรณีผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และถูกทอดทิ้ง จะได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง และการให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว

10. ด้านการช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือด้านที่เดือดร้อนจะได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน การจัดที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มให้ผู้สูงอายุตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

11. ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุซึ่งมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ สัญชาติไทย ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ได้จัดให้อย่างเป็นประจำ จะได้รับการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนตลอดชีวิต โดยแบ่งตามช่วงอายุแบบขั้นบันได ดังนี้

อายุ 60-69 ปี จะได้รับเดือนละ 600 บาท

อายุ 70-79 ปี จะได้รับเดือนละ 700 บาท

อายุ 80-89 ปี จะได้รับเดือนละ 800 บาท

อายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเดือนละ 1,000 บาท

12. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ผู้สูงอายุมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ (1) มีอายุเกินหกสิบปี บริบูรณ์ขึ้นไป (2) มีสัญชาติไทย (3) ผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวที่ยากจนตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย หรือกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา (4) ไม่มีญาติ หรือมีญาติ แต่มีฐานะยากจนไม่สามารถจัดการศพตามประเพณีได้ ผู้สูงอายุยากจนและไม่ได้รับการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย หรือกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา ให้นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานชุมชน หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขต หรือนายอำเภอ หรือนายกเมืองพัทยา เป็นผู้ออกหนังสือรับรอง จะได้รับการช่วยเหลือรายละ 3,000 บาท

13. การจัดการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกาศกำหนด

-ด้านการท่องเที่ยว ผู้สูงอายุได้รับ การจัดกิจกรรม โครงการสำหรับผู้สูงอายุ

-ด้านกีฬาและนันทนาการ ผู้สูงอายุได้รับการบริการตรวจสุขภาพ ทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย สามารถเข้าใช้บริการในสนามกีฬา สวนสุขภาพ ลานกีฬาแอโรบิก สนามเปตอง ห้องออกกำลังกาย เป็นต้น อีกทั้งเข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬา การลีลาศ พร้อมทั้งการรับสมัครเป็นสมาชิกชมรมสุขภาพ

14. ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิพิธภัณฑ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด ผู้สูงอายุได้รับจัดบริการโดยตรงสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ลิฟต์ พื้นเรียบ ราวจับบันได ทางลาด ราวจับ ในห้องน้ำ การจัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ และการจัดบริการรถเข็น

15. ด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ โดยบุคคลที่ได้รับผู้เสียภาษีเงินได้ มารดา ได้รับการลดหย่อนภาษีเงินจำนวน 30,000 บาท และผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ สามารถนำไปเสร็จไปลดหย่อนภาษีได้

16. ด้านกองทุนผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุได้รับ การให้กู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพรายบุคคล และรายกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุ โดยต้องชำระคืนเป็นรายงวด ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี โดยไม่มีดอกเบี้ย (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2559)

2.3 หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข

ผู้สูงอายุได้รับ การจัดช่องทางพิเศษเฉพาะเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ ได้แก่ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และ สำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคม กรุงเทพมหานคร

2. ด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร

ผู้สูงอายุได้รับ จัดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และให้มีหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน ถึงขั้นอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย และมีรายการต่างๆเพื่อผู้สูงอายุ

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ ได้แก่ สำนักงาน กศน. กระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวงวัฒนธรรม, กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วม กระทรวงมหาดไทย, สำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคม กรุงเทพมหานคร, สำนักงานพระพุทธศาสนา และกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3. ด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม

ผู้สูงอายุได้รับ ข้อมูล คำปรึกษา ข่าวสารตลาดแรงงาน การจัดหางาน รับสมัครงาน บริการข้อมูลทางอาชีพ ตำแหน่งว่างงาน การอบรมและฝึกอาชีพ โดยมีศูนย์กลางข้อมูลทางอาชีพและตำแหน่งงานสำหรับผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ ที่สำนักงานจัดหางานทุกแห่ง

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ ได้แก่ สำนักเศรษฐกิจการแรงงาน กระทรวงแรงงาน, สำนักงาน กศน. กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วม กระทรวงมหาดไทย และ สำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคม กรุงเทพมหานคร

4. ด้านการพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย/ชุมชน

ผู้สูงอายุได้รับ การส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุ ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมภายในชุมชน และ/หรือระหว่างชุมชน และส่งเสริมการใช้ศักยภาพผู้สูงอายุ โดยเพิ่มการจัดกิจกรรมทางกีฬานันทนาการ และการถ่ายทอดภูมิปัญญา

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ ได้แก่ สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วม กระทรวงมหาดไทย, กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคม กรุงเทพมหานคร

5. ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการสาธารณะอื่น

ผู้สูงอายุได้รับ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ การดูแล ช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ การบริการสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และการจัดพาหนะอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ ได้แก่ กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย, สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วม กระทรวงมหาดไทย, สำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคม กรุงเทพมหานคร, สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม และกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

6. ด้านการลดหย่อนค่าโดยสาร และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย

ผู้สูงอายุได้รับ การลดค่าโดยสารครั้งราคาทุกชั้นตลอดทาง ทุกสาย (ไม่รวมค่าธรรมเนียม) ระหว่างเดือน มิถุนายน – กันยายน โดยผู้สูงอายุไม่ต้องเข้าแถวรอซื้อตั๋ว มีที่นั่งรอรับตัว พนักงานช่วยยกสัมภาระ

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย

แอร์พอร์ต เรล ลิงค์

ผู้สูงอายุได้รับ การลดค่าโดยสารให้ผู้สูงอายุครั้งราคา โดยใช้บัตรผู้สูงอายุ (senior card) และ ยกเว้นค่าโดยสารวันผู้สูงอายุแห่งชาติ 13 เมษายน ของทุกปี

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ แอร์พอร์ต เรล ลิงค์

รถไฟฟ้าใต้ดิน (MRT)

ผู้สูงอายุได้รับ - การลดค่าโดยสารครั้งราคาเป็นไปตามข้อบังคับที่กำหนด และยกเว้นค่า

โดยสารวันผู้สูงอายุแห่งชาติ 13 เมษายน ของทุกปี

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (MRT)

รถไฟฟ้า BTS

ผู้สูงอายุได้รับ - ลิฟต์บริการ ที่สถานีหมอชิต สยาม อโศก อ่อนนุช และช่องนนทรี

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ บริษัทระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

รถโดยสารประจำทาง ขสมก.

ผู้สูงอายุได้รับ - การลดค่าโดยสารครั้งราคา (ไม่รวมค่าธรรมเนียม) ตลอดวัน และยกเว้น

ค่าโดยสารในวันผู้สูงอายุแห่งชาติวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี และจัดที่นั่งสำรองเป็นการเฉพาะ

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.)

รถโดยสารบริษัทขนส่ง จำกัด (บขส.)

ผู้สูงอายุได้รับ - การลดค่าโดยสารครั้งราคา (ไม่รวมค่าธรรมเนียม) และจัดที่นั่งพักผ่อน และห้องสุขา

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ บริษัท ขนส่ง จำกัด

เครื่องบินการบินไทย

ผู้สูงอายุได้รับ - ร้อยละ 15 ขั้นธุรกิจ

- ร้อยละ 35 ของอัตราค่าโดยสารปกติ ในชั้นประหยัด สำหรับการเดินทาง วันจันทร์ – พฤหัสบดี

- ร้อยละ 30 ของอัตราค่าโดยสารปกติในชั้นประหยัด สำหรับการเดินทาง วันศุกร์ – อาทิตย์

- การอำนวยความสะดวกขึ้นเครื่องเป็นลำดับแรก

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

ทำอากาศยาน

ผู้สูงอายุได้รับ - การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ลิฟต์ โทรศัพท์ ทางลาด ห้องสุขา มุมพักผ่อน พื้นที่จอดรถรับ-ส่งผู้สูงอายุที่มาใช้บริการ และดำเนินการตามมาตรการกำหนดให้สายการบินถือปฏิบัติการให้ผู้โดยสารสูงอายุขึ้นเครื่องบินลำดับแรก

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

เรือด่วนเจ้าพระยา เรือในคลองแสนแสบ และเรือข้ามฟาก

ผู้สูงอายุได้รับ - การลดค่าโดยสารครึ่งราคาแก่ผู้สูงอายุที่ใช้บริการเรือโดยสารประจำทาง

ในแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ เรือด่วนเจ้าพระยา (ยกเว้นเรือพิเศษธงเขียว และ เรือทัวร์ธงฟ้า) เรือในคลองแสนแสบ และเรือข้ามฟาก

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ กรมเจ้าท่า

หมายเหตุ : ผู้สูงอายุต้องแจ้งและแสดงบัตรประจำตัวประชาชนต่อเจ้าหน้าที่ก่อนซื้อตั๋วโดยสารบริการขนส่งสาธารณะ

7. ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

ผู้สูงอายุได้รับ - การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวในความรับผิดชอบขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และองค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

8. ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง

ผู้สูงอายุได้รับ - การให้คำแนะนำ ปกป้อง และให้ความช่วยเหลือ และกรณีผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายและถูกทอดทิ้ง จะได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง และการให้คำแนะนำ ปกป้อง ดำเนินการ อื่นที่เกี่ยวข้องในทางการแก้ไขปัญหาคอขวด

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ ได้แก่ สำนักอัยการสูงสุด, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

9. การให้คำแนะนำ ปกป้อง ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี และในทางการแก้ไขปัญหาคอขวด

ผู้สูงอายุได้รับ - การให้คำแนะนำ ปกป้อง และให้ความช่วยเหลือ และกรณีผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และถูกทอดทิ้ง จะได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิ

ขอด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง และการให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางการแก้ไข ปัญหาครอบครัว

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ ได้แก่ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

10. ด้านการช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

ผู้สูงอายุได้รับ กรณีผู้สูงอายุที่เดือดร้อนจะได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน การจัดที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มให้ผู้สูงอายุตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

11. ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ

ผู้สูงอายุซึ่งมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ สัญชาติไทย ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจาก หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ได้จัดให้เป็นประจำ จะได้รับการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนตลอดชีวิต โดยแบ่งตามช่วงอายุแบบขั้นบันได ดังนี้

อายุ 60 – 69 ปี จะได้รับเดือนละ 600 บาท

อายุ 70 – 79 ปี จะได้รับเดือนละ 700 บาท

อายุ 80 – 89 ปี จะได้รับเดือนละ 800 บาท

อายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเดือนละ 1,000 บาท

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ ได้แก่ สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วม กระทรวงมหาดไทย, สำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคม กรุงเทพมหานคร และกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

12. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

ผู้สูงอายุมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์

(1) มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป

(2) มีสัญชาติไทย

(3) ผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวที่ยากจนตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย หรือกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา

(4) ไม่มีญาติ หรือมีญาติแต่มีฐานะยากจนไม่สามารถจัดการศพตามประเพณีได้ ผู้สูงอายุยากจนและไม่ได้รับการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย หรือ กรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา ให้นายกเทศมนตรี หรือนายกองการบริหารส่วนตำบล หรือกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานชุมชน หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขต หรือนายอำเภอ หรือนายกเมืองพัทยา เป็นผู้ออกหนังสือรับรอง จะได้รับการช่วยเหลือรายละ 2,000 บาท ขอรับบริการได้ที่ สำนักงานพัฒนาสังคมและ

ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทุกจังหวัด สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ เมืองพัทยา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ ได้แก่ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคม กรุงเทพมหานคร

13. การจัดการบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกาศกำหนด

ด้านการท่องเที่ยว

ผู้สูงอายุได้รับ การจัดกิจกรรม โครงการสำหรับผู้สูงอายุ

ด้านกีฬาและนันทนาการ

ผู้สูงอายุได้รับ - การบริการตรวจสอบสุขภาพ ทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย

- ใช้บริการในสนามกีฬา สวนสุขภาพ ลานกีฬาแอโรบิค สนามเปตอง ห้องออกกำลังกาย
- เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬา การลีลาศ
- การรับสมัครเป็นสมาชิกชมรมสุขภาพ

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

14. ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิพิธภัณฑ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด

ผู้สูงอายุได้รับ - จัดบริการโดยตรงสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ลิฟต์ พื้นเรียบ ราวจับบันได ทางลาด ราวจับ ในห้องน้ำ

- จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ
- จัดบริการรถเข็น

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ กระทรวงวัฒนธรรม

15. ด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ บุคคลที่ได้รับ โดยผู้เลี้ยงดูบิดา มารดา ได้รับการลดหย่อนภาษีเงินจำนวน 30,000 บาท และผู้บริจาคทรัพย์สินเงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ สามารถนำไปเสร็จไปลดหย่อนภาษีได้

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ กรมสรรพากร

16. ด้านกองทุนผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุได้รับ การให้กู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพรายบุคคล และรายกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุ โดยต้องชำระคืนเป็นรายงวด ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี โดยไม่มีดอกเบี้ย

หน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการ คือ กองทุนผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2559)

2.4 การบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม ต้องการอธิบายถึงความสำคัญของผู้สูงอายุในสังคมไทยเพื่อให้มีการจัดสวัสดิการสังคมส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเหมาะสมเพียงพอ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งหน่วยงานภาครัฐได้ให้ความสำคัญและได้มีการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุ โดยจัดให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการกำกับดูแลผู้สูงอายุ นับว่าเป็นนโยบายในระดับชาติ ที่เล็งเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ซึ่งมีแนวโน้มว่าสังคมไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุ ดังนั้น การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของภาครัฐนั้น จึงมีหลากหลายรูปแบบ โดยงานวิจัยแนวทางได้เห็นความสำคัญของการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสม มี 4 ด้านประกอบด้วย 1. สุขภาพอนามัย คือ การที่ผู้สูงอายุได้รับการดูแลทางด้านสุขภาพกาย คือ ได้รับอาหารให้ครบตามหลักโภชนาการ การออกกำลังกาย และการได้รับการดูแลทางด้านจิตใจ คือ การได้อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ได้รับการเอาใจใส่จากลูกหลาน มีกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินและผ่อนคลาย 2. ที่อยู่อาศัย คือ การที่ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยที่ถูกสุขลักษณะ มีความสะอาดและปลอดภัย 3. การทำงานและการมีรายได้ คือ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ และพัฒนารายได้ให้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพและ 4. ความมั่นคงทางสังคม คือ การที่ผู้สูงอายุได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมไม่มีมลภาวะ และสังคมมีความปลอดภัย

ดังนั้น การจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุนั้น หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบควรให้มีการส่งเสริมให้ครอบคลุมในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านครอบครัว ด้านสังคม รวมทั้งด้านสิ่งแวดล้อม (สมปอง สุวรรณฎา, พระมหาชาติชาย ปญฺญาวชิโร, ผดุง วรรณทอง และ เดชา กับโก, 2565)

กรณีศึกษาการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการสังคมของผู้สูงวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบนผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) การประกันสังคม (Social Insurance) เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตและคุ้มครองลูกจ้าง 2) การช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance) เป็นการสงเคราะห์แบบให้เปล่าสำหรับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เนื่องจากช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ด้วยโอกาสทางสังคม และไร้ที่พึ่ง 3) การบริการสังคม (Social Service) เป็นระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน 4) การช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยกลุ่มต่าง ๆ เป็นผู้ดำเนินการหลัก 2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการสังคมของผู้สูงวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบน มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรจัดสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละภูมิภาค การดูแลและเกื้อหนุนผู้สูงอายุควรเป็นภาระขององค์กรในระดับท้องถิ่นและชุมชนมากกว่าเป็นภาระขององค์กรระดับประเทศ 2) ส่งเสริมให้มีการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน **community-based care** โดยให้การดูแลแบบบูรณาการที่มีการสอดประสานทั้งการบริการสุขภาพสังคมและจิตใจซึ่งมีความจำเป็นและเป็นแนวโน้มที่จะต้องเกิดขึ้นในอนาคต 3) ครอบครัวและชุมชนควรได้รับการสนับสนุนให้มีบทบาทที่สำคัญในการดูแลผู้สูงอายุ โดยเฉพาะจะต้องอาศัยสถานที่สำคัญในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล วัดและโรงเรียน 4) ส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดความเอื้ออาทรในเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเดิมของชุมชนให้เข้มแข็งซึ่ง

จะเป็นรากฐานที่สำคัญของการจัดระบบสวัสดิการสังคมในชุมชนไทยและสอดคล้องเหมาะสมกับปัญหาความเป็นจริงของผู้สูงอายุ 5) ควรมีการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยซึ่งถือว่าเป็นบริการขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนบนมีความต้องการมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการสำรวจและออกบัตรแก่ผู้สูงอายุเพื่อใช้สิทธิในการรักษาพยาบาลนอกจากนี้ควรเน้นบริการสุขภาพที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุดโดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุในชุมชน 6) การจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในการจัดส่งเสริมให้หน่วยงานภาคเอกชนจัดการด้านการรักษาความสงบและปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่สาธารณะยานพาหนะและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ 7) รัฐควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุและเครือข่ายเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกิจกรรมต่างๆโดยจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีการรวมกลุ่มร่วมคิดกิจกรรมที่อาจจะออกมาในรูปแบบกิจกรรมทางศาสนาการทัศนศึกษาหรือการอาชีพที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น 8) ส่งเสริมมาตรการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยเฉพาะการส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อให้เกิดการสร้างงานในชนบทเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาสและยังเป็นการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุและครอบครัวได้อยู่ร่วมกันป้องกันปัญหาการทอดทิ้งผู้สูงอายุ 9) ควรมีการทบทวนวิธีการจ่ายเบี้ยยังชีพโดยให้ชุมชนและผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม (นิมิต วุฒิอินทร, 2564)

กรณีศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ของชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา จำนวน 243 คน เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนสถิติอ้างอิงใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าด้านนันทนาการ อยู่ในระดับสูงมาก รองลงมาคือ ด้านสุขภาพ ด้านที่พักอาศัย และด้านการศึกษา อยู่ในระดับสูง ในขณะที่ด้านรายได้และด้านความมั่นคงทางสังคมและครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งยังมีปัจจัยด้านผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับสูงมากเช่นเดียวกัน เรียงลำดับได้ดังนี้ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการนำ ด้านแรงขับสูง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และด้านสติปัญญาส่วนปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ อยู่ในระดับสูง ตามลำดับ ในขณะที่การมีส่วนร่วมดำเนินการ และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านผู้นำและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โดยปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .01 ($r = 0.42$, $P < .01$) และปัจจัยด้าน ผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.26$, $P < 0.01$) จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่กำหนด (มณฑิตา ศรีพล, 2562)

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาปัจจัยภายนอก ด้านนโยบายของรัฐและด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่มีผลต่อระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง อายุ 60-79 ปี จำนวน 314 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบด้วยสถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุ ในพื้นที่ 6 หมู่บ้านของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา มีสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านสุขภาพและการรักษา ด้านการเงินและรายได้ และด้านนันทนาการ โดยเมื่อนำมาจัดลำดับพบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ด้านนันทนาการ ด้านสุขภาพและการรักษา ด้านการเงินและรายได้ ตามลำดับ ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ด้านรายได้เฉลี่ย โรคประจำตัว ลักษณะที่อยู่ ปัจจัยภายนอกด้านนโยบายและด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานส่งผลต่อปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ สำหรับข้อเสนอแนะ คือ การส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่างๆ รวบรวมความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งช่วยให้เทศบาลเมืองควนลังสามารถจัดทำแผนพัฒนาสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุผ่านการประเมินกลุ่มผู้สูงอายุ และเพิ่มจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ของแต่ละหมู่บ้าน เข้าพบปะพูดคุย สอบถามสภาพความเป็นอยู่ และการเข้าตรวจสุขภาพเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง (ธัญพิชชา แซ่ฮุ้น, 2565)

กรณีศึกษาการเข้า (และไม่) ถึงโครงการช่วยเหลือรัฐบาลของประชาชน: ประสบการณ์ภาคสนามจากภาคเหนือและภาคใต้ หนึ่งในหน้าที่หลักของรัฐบาลคือการส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงการให้บริการสาธารณะ (Equality of Access to Public Services) แม้ว่าทุกรัฐบาลพยายามส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการสาธารณะ แต่การเข้าไม่ถึงการให้บริการสาธารณะยังคงมีให้เห็น บทความชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะอธิบายลักษณะการเข้า (และไม่) ถึงโครงการช่วยเหลือของรัฐบาลอย่างเป็นระบบโดยตรวจสอบโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุกับนโยบายการช่วยเหลือเกษตรกร ผู้วิจัยมองว่าความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงการให้บริการสาธารณะมาจากการเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ความใกล้ชิดกับกระบวนการการนำนโยบายมาปฏิบัติ (Proximity of Policy Implementation) และความสลับซับซ้อนของการดำเนินโครงการ (Complexity of Program Implementation) ผู้วิจัยลงพื้นที่ทำสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใน 7 หมู่บ้านในจังหวัดพะเยาและสงขลา ผู้วิจัยพบว่า ชาวบ้านและเกษตรกรสามารถเข้าถึงและได้รับข้อมูลในโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึง ในขณะที่ชาวบ้านและเกษตรกรมองว่าโครงการช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบาลยังไม่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรและเกษตรกรบางส่วนยังเข้าไม่ถึงในบางกรณี นอกจากนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนในการเข้าถึง (หรือไม่ถึง) การให้บริการสาธารณะของภาครัฐ (ชนพันธ์์ ไหล ประกอบทรัพย์, สุนิสา ช่อแก้ว, สติธร ธนานิธิโชติ และวิชุดา สาธิตพร, 2560)

กรณีศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ จากปัญหาของสังคมผู้สูงอายุได้เกิดขึ้นทั่วทุกภูมิภาคและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ภาครัฐจะต้องมีนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนในการแสวงหาแนวทางและมาตรการในการรับมือกับปัญหาที่จะตามมาในด้านต่าง ๆ เมื่อประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคต เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมกันแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาให้เกิดประสิทธิผลและยั่งยืน เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยที่เอื้ออำนวย และปัญหาพื้นฐานของผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคร้าเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคร้าเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 360 คนและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่มีความเป็นอิสระต่อกัน (**t-test**) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (**ANOVA**) และการถดถอยพหุคูณ (**Multiple Linear Regression**) ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคร้าเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีที่มีอายุและอาชีพ แตกต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 2) ปัจจัยที่เอื้ออำนวย ด้านนโยบายของรัฐบาล ด้านบทบาทของเอกชน ด้านสถาบันการศึกษา และด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ส่งผลต่อความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคร้าเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 3) ปัญหาพื้นฐานของผู้สูงอายุด้านปัญหาด้านเศรษฐกิจ (**Sig. = 0.003**) ส่งผลต่อความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคร้าเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (ปาริฉัตร พันธุ์รักดี, 2564)

กรณีศึกษาหมู่บ้านผู้สูงอายุและการใช้เทคโนโลยีฉลาด หมู่บ้านผู้สูงอายุหรือ Retirement villages ในต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้วมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่นในประเทศออสเตรเลีย 5.7% ของผู้สูงวัยที่มีอายุมากกว่า 65 ปี อาศัยอยู่ในหมู่บ้านผู้สูงอายุ ซึ่งหมู่บ้านดังกล่าวได้ถูกออกแบบมาเพื่อตอบสนองต่อการเข้าพักอาศัยของผู้สูงอายุทั้งในด้านสภาพแวดล้อมและบริการต่าง ๆ เช่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสันติภาพและการแพทย์ เป็นต้น หมู่บ้านสำหรับผู้สูงอายุในประเทศฟินแลนด์ Kotisatama ซึ่งเป็นลักษณะให้ซื้อหรือเช่าพัก นอกจากนี้หมู่บ้านดังกล่าวยังเป็นพื้นที่ที่ให้นักวิจัยจากหลากหลายสาขาเข้ามาศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุและที่พักอีกด้วย ถึงแม้ว่าบ้านพักหรือหมู่บ้านที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อผู้สูงวัยโดยเฉพาะจะช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงวัยดีขึ้น แต่จากการสำรวจคนที่มีอายุมากกว่า 45 ปี ในประเทศสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับบ้านที่พักอาศัยพบว่า 73% ต้องการที่จะพักอยู่ที่บ้านของตนเองที่พักอยู่ในปัจจุบันให้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นั่นหมายความว่าเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้นผู้สูงวัยไม่

ต้องการย้ายไปอยู่ที่อื่น และโดยเฉพาะในประเทศที่ผู้สูงอายุมีรายได้ไม่มาก การย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่นจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก

กรณีศึกษาของหมู่บ้านผู้สูงอายุในต่างประเทศในลักษณะการสร้างความร่วมมือในชุมชนให้ผู้สูงอายุสามารถพักอยู่ที่บ้านของตนเองได้ เช่น Waverton Hub เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของชาว Waverton Wollstonecraft และพื้นที่ใกล้เคียงในเมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ช่วยเหลือกัน มีการบริหารจัดการชุมชนอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ทางชุมชนจะมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมการออกกำลังกายแบบไทชิ โยคะ เปตอง กิจกรรมการเล่นเกมส์ หรือการฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น อีกหนึ่งชุมชนผู้สูงอายุตัวอย่าง คือ Beacon Hill village เป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนโดยสมาชิกที่อาศัยในเมืองบอสตัน สหรัฐอเมริกา โดยจะให้บริการกับผู้สูงอายุที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีสุขภาพดีในขณะที่พักอาศัยในบ้านของตนเอง

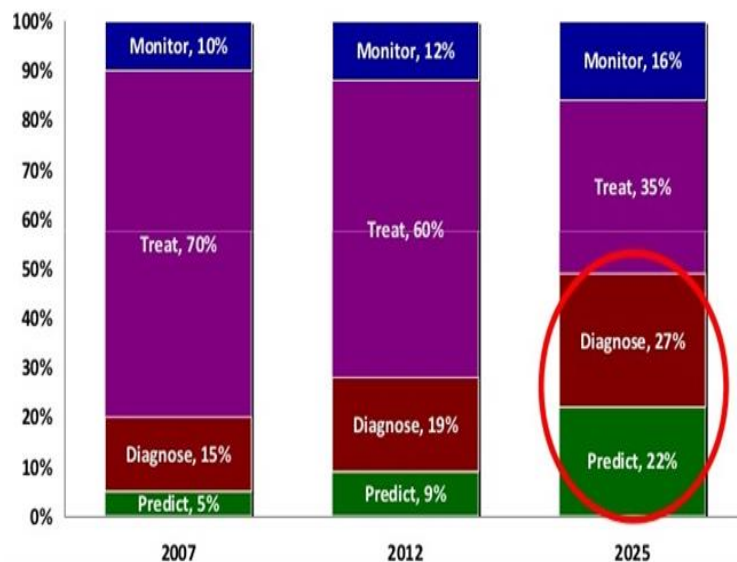
สำหรับในประเทศไทยได้มีการศึกษาเรื่อง “ตัวแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดีของครอบครัวและชุมชนในชนบทไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและถอดตัวแบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุของครอบครัว และการบริหารจัดการของชุมชนที่ดี โดยได้มีการคัดเลือกชุมชนที่มีการดูแลและการจัดบริการที่ดี จากทั้ง 4 ภาคทั่วประเทศ คือ อบต.แม่พริก อ.แม่สรวย จ.เชียงราย, อบต.เขาสวนกวาง อ.เขาสวนกวาง จ.ขอนแก่น, อบต.บ้านแพ้ว อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร และอบต.ปากพนม อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมและการเข้าถึงบริการต่าง ๆ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในปัจจุบันการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในแง่ของการดูแลผู้สูงอายุถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะมีส่วนช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุดีขึ้น

ไบโอนาโนเทคโนโลยีเพื่อการติดตามสุขภาพ

Health monitoring

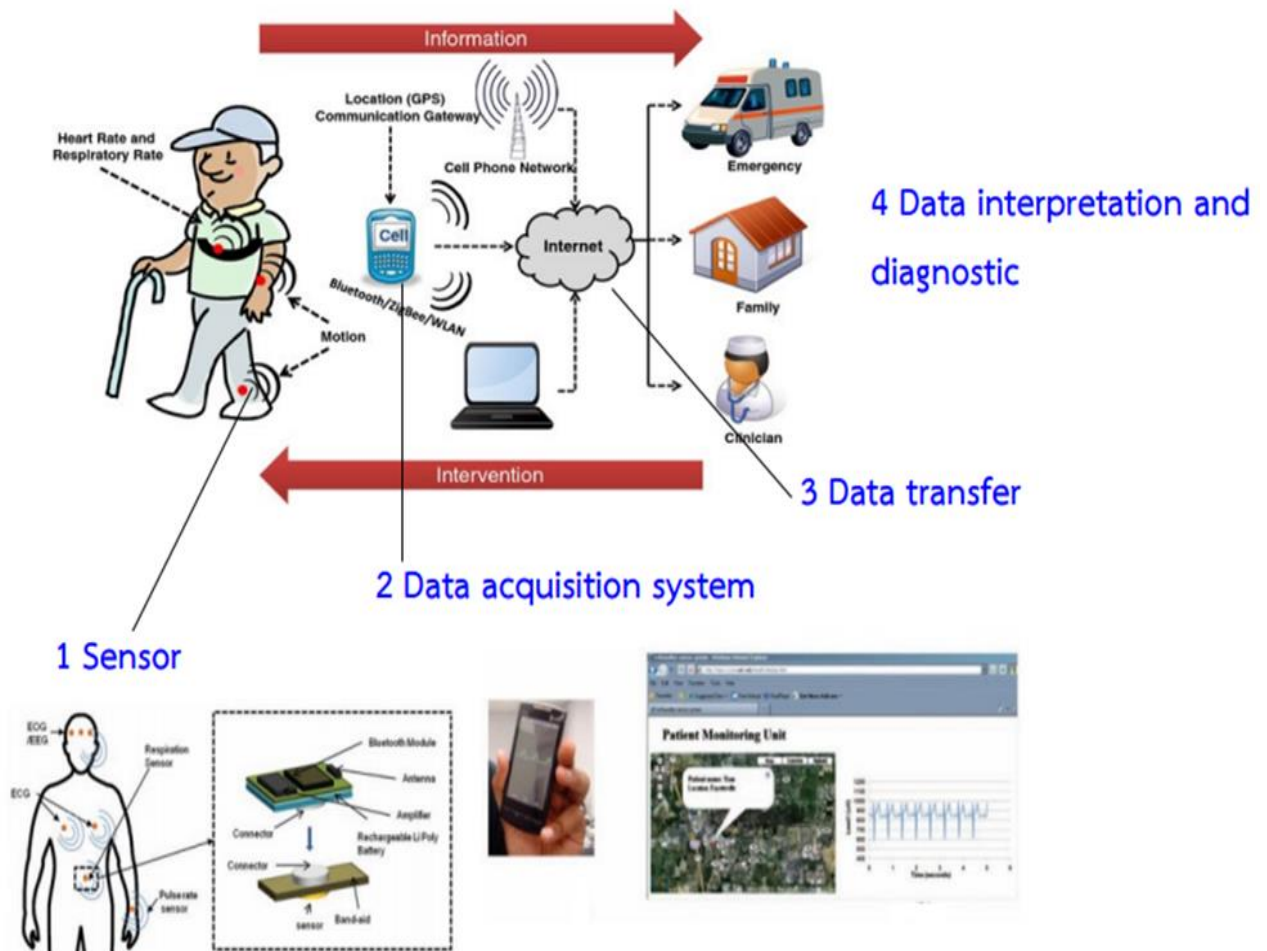
หลายสิบปีที่ผ่านมา มีการค้นคว้าและพัฒนาเพื่อการสาธารณสุขกันอย่างแพร่หลาย ทำให้การแพทย์มีความก้าวหน้า ผู้ป่วยมีอัตราการเสียชีวิตลดลงในทุกโรค และอายุขัยเฉลี่ยของมนุษย์สูงขึ้นตามลำดับ ซึ่งนับเป็นเรื่องดี แต่นั่นหมายถึงสภาพภาคหน้าประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น ในขณะที่อัตราการเกิดค่อย ๆ ลดลง สังคมจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสังคมผู้สูงอายุเมื่อพิจารณาอัตราส่วนประชากร และในสังคมผู้สูงอายุนั้น ค่าใช้จ่ายหลัก คือ รักษาสุขภาพเพื่อพุงร่างกายที่เสื่อมถอยจากการถูกใช้งานมาหลายสิบปี โดยเฉพาะโรคประจำตัวต่าง ๆ เช่น เบาหวาน ความดันโลหิต โรคหลอดเลือดและหัวใจ เป็นต้น และบางส่วนเป็นโรคร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้ป่วย รวมถึงผู้ใกล้ชิด ได้แก่ อาการทุพพลภาพ โรคอัลไซเมอร์ โรคเมเร็ง เป็นต้น ซึ่งโรคดังกล่าวนี้มีความรุนแรงหลายระดับ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วมีค่าใช้จ่ายในการรักษาค่อนข้างสูง รวมถึงข้อจำกัดด้านปริมาณบุคลากรทางการแพทย์ที่มีไม่สมดุลกับปริมาณผู้ป่วย และสถานที่พยาบาลที่อยู่ห่างไกล

การวิจัยเพื่อสาธารณสุขในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นการติดตาม การทำนายโรคและการตรวจวิเคราะห์โรค เนื่องจากการทราบภาวะของโรคตั้งแต่แรกเริ่มย่อมดีกว่า โดยพบว่าภายใน 5 ปี จากปี 2007-2012 มี อัตราส่วนการติดตาม การทำนายโรคและการตรวจวิเคราะห์เพิ่มขึ้นถึง 10 เปอร์เซ็นต์ และมีการคาดการณ์ว่า จะเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 40 เป็น 65 ภายในปี 2025 เมื่อผู้ป่วยได้รับการรักษาที่รวดเร็วขึ้น อัตราการ หายขาดจากโรคก็จะมากขึ้น และค่าใช้จ่ายย่อมถูกกว่าผู้ป่วยภาวะวิกฤตหลายเท่า

ภาพที่ 9 ร้อยละของการใช้จ่ายทางการแพทย์แยกตามกิจกรรมดัดแปลงจาก Frost and Sullivan, 2008

ข้อมูลสุขภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด ในการประเมินสุขภาพของผู้ป่วย ประกอบกับในปัจจุบัน เทคโนโลยีเพื่อการเชื่อมต่อและสื่อสารมีความก้าวหน้าขึ้นมาก ทำให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีที่เรียกว่า home health monitoring คือ การติดตามสุขภาพ โดยใช้เครื่องมือขนาดเล็กที่สามารถตรวจวิเคราะห์ สารชีวภาพหรือค่าทางกายภาพของร่างกายได้ หรือการใช้แอปพลิเคชันบนมือถือ (mobile applications) เพื่อติดตามสุขภาพของผู้ใช้งาน เช่น สามารถตรวจวัดและเก็บข้อมูลอัตราการเต้นของหัวใจ (heart rate) อัตราการหายใจ (respiratory rate) แสดงระยะทางของนักวิ่ง แล้วคำนวณออกมาเป็นคะแนนสุขภาพ ช่วย ให้ผู้ใช้งานทราบร่างกายตนเองในเบื้องต้นได้โดยไม่ต้องไปสถานพยาบาล และบางระบบที่ถูกพัฒนาครบวงจร โดยมีการเชื่อมต่อข้อมูลสุขภาพ (health information) ไปยังโรงพยาบาลเพื่อติดตามสุขภาพอีกด้วย นั่นทำ ให้หากเกิดการเจ็บป่วย ข้อมูลสุขภาพจะแสดงถึงความผิดปกตินี้ และผู้ป่วยจะได้รับการรักษาเบื้องต้นอย่าง ทันที (intervention) ดังแสดงในภาพที่ 10

ภาพที่ 10 แสดงระบบของ home health monitoring

Home health monitoring ประกอบไปด้วย 4 ส่วน ได้แก่

1) อุปกรณ์เซนเซอร์ (Sensor) ซึ่งเป็นอุปกรณ์ขนาดเล็กที่สามารถตรวจวิเคราะห์ข้อมูลทางสุขภาพที่ต้องการได้ยกตัวอย่างเช่น เครื่องมือตรวจจับการเคลื่อนไหว เครื่องมือตรวจวัดระดับน้ำตาล และเครื่องมือตรวจวัดสัญญาณชีพจร เป็นต้น ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนตรวจวัดและส่วนแสดงสัญญาณ

2) ระบบรับสัญญาณ (Data acquisition system) ทำหน้าที่รับและเก็บข้อมูลจากส่วนเซนเซอร์เพื่อเตรียมส่งเมื่อมีการเชื่อมต่อกับเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์แสดงตำแหน่งจีพีเอส

3) ระบบส่งสัญญาณ (Data transfer) ปัจจุบันการส่งผ่านข้อมูลทำได้ด้วยการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต สัญญาณโทรศัพท์หรือสัญญาณดาวเทียม มีข้อดี คือ การส่งสัญญาณสามารถทำได้ 24 ชั่วโมง และในที่ไหนที่ห่างไกลก็ยังสามารถใช้ระบบนี้ได้ หากมีสัญญาณเหล่านี้อย่างใดอย่างหนึ่งไปถึง

4) การแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล (Data interpretation and diagnostic) เมื่อข้อมูลถูกส่งไปยังสถานพยาบาลที่มีหน้าที่ติดตามผล ข้อมูลที่ได้จะถูกแปลผลว่าผู้ใช้งานมีสุขภาพเป็นอย่างไร หากพบความผิดปกติสามารถติดต่อและให้คำแนะนำในเบื้องต้นได้ และหากมีเหตุการณ์ร้ายแรง สามารถส่งหน่วยฉุกเฉินไป

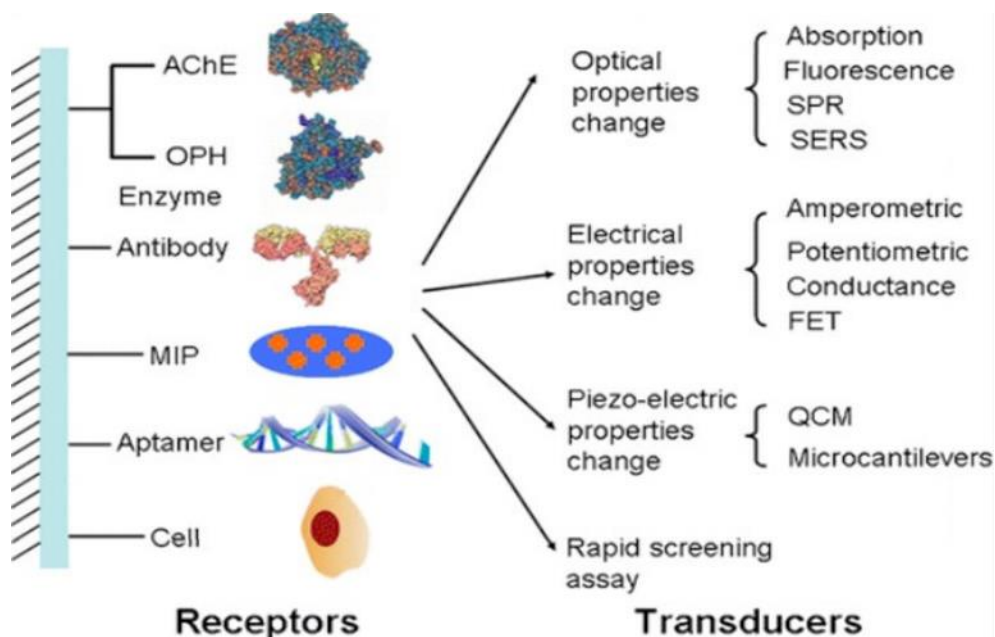
ให้ความช่วยเหลือได้ทันเวลาที่ หากระบบนี้ถูกพัฒนาจนสมบูรณ์แบบ สามารถตามติดอาการ ตรวจผลการรักษาได้ดี จะช่วยลดจำนวนผู้ป่วยที่ต้องนอนโรงพยาบาล อีกทั้งบุคคลชราสามารถฟื้นฟูสภาพร่างกาย และใช้ชีวิตในวัยชราได้อย่างมีความสุขและปลอดภัยอบอุ่นในบ้านและพร้อมหน้าพร้อมตากลับมาดูแลหลานของตนเองได้อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การดูแลรักษาด้วยข้อมูลที่ถูกต้องทันกาล ยิ่งจะช่วยลดการสูญเสียชีวิตและค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น แนวทางนี้กำลังได้รับความสนใจอย่างมาก และมีแนวคิดจัดตั้งศูนย์ติดตามอาการนอกโรงพยาบาล (remote monitoring center) โดยระบบ Home Health Monitoring ซึ่งจะทำให้สามารถติดตามอาการของโรคเรื้อรังได้หลายโรค รวมถึงการเก็บบันทึกข้อมูลสุขภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์ผลการทดสอบที่ผู้ป่วยทำเองได้ง่ายที่บ้าน และส่งข้อมูลแจ้งเตือนต่าง ๆ ที่จำเป็นให้บุคลากรทางการแพทย์รับทราบต่อไปจะกล่าวถึงอุปกรณ์เซนเซอร์ ซึ่งนับว่าเป็นอุปกรณ์แรกที่มีความสำคัญในการตรวจวิเคราะห์และติดตามข้อมูลสุขภาพ

ไบโอเซนเซอร์

ไบโอเซนเซอร์ (Biosensors) เป็นอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์สารตัวอย่างอย่างจำเพาะ ซึ่งปัจจุบันได้รับความสนใจจากนักประดิษฐ์อย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีจุดเด่นคือลดขั้นตอนและสารเคมีในการตรวจวัด อีกทั้งสามารถพัฒนาให้มีขนาดเล็กพกพาได้เหมาะแก่การตรวจแบบใกล้ชิดผู้ป่วย (point of care) ทำให้สะดวกประหยัดเวลา และปลอดภัยกว่าวิธีตรวจวัดแบบเดิม

ก่อนหน้านี้ การตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารหนึ่ง ๆ นิยมใช้เทคนิคทางเคมี ได้แก่ Gas chromatography (GC), High performance liquid chromatography (HPLC) และ microsphere-based arrays ซึ่งขั้นตอนการตรวจวัดซับซ้อน ใช้เวลามาก และต้องใช้เครื่องตรวจวัดที่มีขนาดใหญ่ หรือเทคนิค radioimmunoassay (RIA) และ Enzyme linkedimmunosorbent assay (ELISA) ที่มีราคาสูง ซึ่งเทคนิคเหล่านี้จำเป็นต้องตรวจวัดโดยผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาไบโอเซนเซอร์เพื่ออำนวยความสะดวกในการตรวจวัด จึงนับเป็นแนวทางที่ดีให้ผู้คนได้เข้าถึงระบบสาธารณสุขได้มากขึ้นไบโอเซนเซอร์โดยทั่วไปมีส่วนประกอบที่สำคัญสองส่วนได้แก่ตัวรับทางชีวภาพและตัวแปลสัญญาณ ซึ่งแสดงรายละเอียด ดังนี้

1) ตัวรับทางชีวภาพ (bio-receptor) ทำหน้าที่ตรวจจับสารชีวโมเลกุลที่ต้องการ (analyzes) ที่ต้องการได้อย่างจำเพาะ ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้น จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีหรือกายภาพอย่างใดอย่างหนึ่งที่สามารถตรวจวัดและประมวลผลได้โดยแปลง สัญญาณที่เหมาะสมแสดงตัวอย่างในภาพที่ 11 (โสภา กลิ่นจันทร์, 2544; Chauhan, et al., 2003; Corcoera and Cavelieri, 2003)

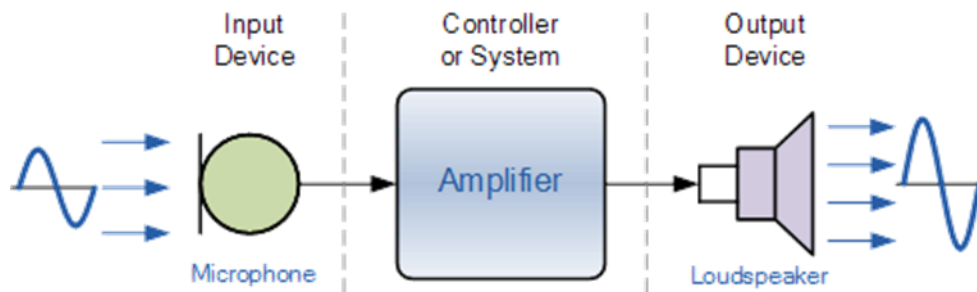
ภาพที่ 11 แสดงส่วนประกอบของไบโอเซนเซอร์ ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนรับทางชีวภาพ (receptors) และส่วนตัวแปลงสัญญาณ (transducers) ดัดแปลงจาก Reteili และคณะ (2004)

ขั้นตอนในการตรวจวิเคราะห์เริ่มจากการตรึงสารชีวภาพ อาทิ เอนไซม์ แอนติเจน แอนติบอดี โปรตีนและพอลิเมอร์ (polymer) เข้ากับตัวแปลงสัญญาณ แล้วนำไปตรวจวัดโดยอาศัยกลไกการจดจำทางชีวภาพ (biological recognition mechanism) โดยทั่วไปอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางชีวภาพดังนี้

- เอนไซม์กับซับสเตรท (enzyme-substrate)
- แอนติบอดีกับแอนติเจน (antibody-antigen)
- พอลิเมอร์ประทับรอยโมเลกุลกับสารต้นแบบ (molecular imprinted polymer template)
- แอสตาเมอร์กับสายดีเอ็นเอ (aptamer-DNA)
- เซลล์ตัวรับกับเซลล์ (cell receptor-cell)
- การเกิดอันตรกิริยาระหว่างโปรตีน (Protein interaction)

ซึ่งเป็นกระบวนการกำหนดความจำเพาะในการตรวจวัดปฏิกิริยาที่เกิดขึ้น จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพหรือเคมีซึ่งสามารถเป็นสัญญาณบ่งชี้ (indicated signal) และถูกติดตามได้ด้วยตัวแปลงสัญญาณ ตัวแปลงสัญญาณ (signal transducer) คือ อุปกรณ์แปลงข้อมูลหรือพลังงานรูปแบบต่าง ๆ ให้เป็นข้อมูลหรือพลังงานไฟฟ้า หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่เปลี่ยนพลังงานจากรูปแบบหนึ่งเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง หลักการโดยทั่วไปของส่วน transducers คือ เมื่อส่วนตรวจรับทางชีวภาพมีการจับกับสาร (analyze) จะเกิดการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นจะถูกติดตามได้แล้วเข้าสู่ transducer ในส่วน input device เป็นอันดับแรก ในบาง transducer จะมีระบบเพิ่มสัญญาณ เพื่อให้ได้สัญญาณที่

ชัดเจนขึ้นเรียกว่าส่วน amplifier จากนั้นสัญญาณจะถูกแปลงและแสดงผลออกมาทาง output device อาทิ มอนิเตอร์หรือหน้าจอมือถือ หรือออกมาในรูปกราฟการเปลี่ยนแปลงสัญญาณไฟฟ้าทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ ซึ่งเทียบได้กับการใช้ไมโครโฟนและเครื่องเสียง ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 หลักการโดยทั่วไปของ transducer ที่มา: Brunette และคณะ (2009)

Transducers แบ่งได้หลายประเภท ตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่

1. แบ่งตามความต้องการพลังงาน

-แบบแอคทีฟ (Active Sensors) คือ ทรานสดิวเซอร์สามารถปล่อยพลังงานเองได้ เช่น เทอร์โมคัปเปิล (thermocouple) เซลล์แสงอาทิตย์ (Solar cell) ออปโตไดโอด (Opto diode) เป็นต้น ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้ไม่จำเป็นต้องใช้พลังงานจากภายนอกก็สามารถให้สัญญาณที่แปรตามตัวแปรได้เอง

-แบบพาสซีฟ (Passive Sensors) ต้องใช้พลังงานจากภายนอกจึงจะทำการตรวจวัดได้ เช่น เซนเซอร์ที่ใช้หลักการการเปลี่ยนแปลงความจุ ความต้านทาน ความเหนี่ยวนำ เป็นต้น

2. แบ่งตามลักษณะกลไกในการทำงาน

- การเปลี่ยนแปลงค่าความจุ (Variable Capacitance Transducer)
- การเปลี่ยนแปลงค่าความเหนี่ยวนำ (Variable Inductance Transducer)
- การเปลี่ยนแปลงค่าความต้านทาน (Variable Resistance Transducer)

3. แบ่งตามชนิดของการเปลี่ยนแปลงพลังงาน

- เปลี่ยนพลังงานกลเป็นไฟฟ้า
- เปลี่ยนพลังงานไฟฟ้าเป็นพลังงานกล
- เปลี่ยนพลังงานแสงเป็นพลังงานไฟฟ้า
- เปลี่ยนพลังงานความร้อนเป็นพลังงานไฟฟ้า

4. แบ่งตามชนิดของสัญญาณที่ใช้

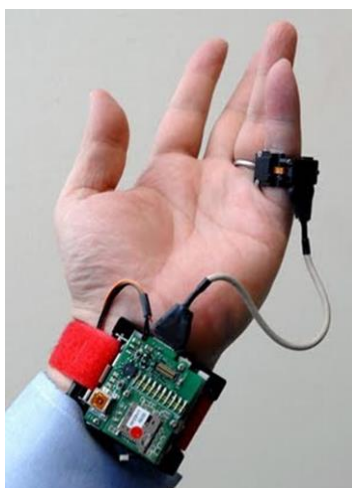
- แบบอนาลอก ให้สัญญาณเป็นแบบต่อเนื่อง
- แบบไบนารี ให้สัญญาณเป็นแบบเปิด-ปิด (ON-OFF)
- แบบดิจิตอล ให้สัญญาณเป็นแบบดิจิตอล

แต่ในทางพัฒนาไบโอเซนเซอร์เพื่อตรวจวัดสารทางชีวภาพ มักจัดกลุ่ม transducer ตามชนิดของการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติในขั้นตอนการตรวจวัด อาทิ

-การเปลี่ยนแปลงเชิงแสง (Optical properties change) ซึ่งสามารถตรวจวัดได้ด้วยเทคนิค absorption, fluorescence, surface plasmon resonance (SPR) และ surface-enhanced raman scattering เป็นต้น

-การเปลี่ยนแปลงเชิงไฟฟ้า (Electrical properties change) ซึ่งติดตามการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางไฟฟ้าเมื่อตัวตรวจรับจับสารชีวภาพ ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมอย่างแพร่หลาย เช่น การเปลี่ยนแปลงค่าความต้านทาน (potentiometric) การเปลี่ยนแปลงค่าความจุ (conductance) การใช้ทรานซิสเตอร์สนามไฟฟ้า (field effect transistor; FET) เป็นต้น

-การเปลี่ยนแปลงเชิงกลไฟฟ้า (Piezo-electric properties change) ตรวจวัดแรงกลต่าง ๆ เช่น แรงดัน ความเร่ง การสั่น แรงเครียดหรือแรงกระทำอื่น ๆ โดยเปลี่ยนพลังงานกลเหล่านี้ให้เป็นสัญญาณทางไฟฟ้า สมบัติเพียโซอิเล็กทริก จะเกิดขึ้นในวัสดุที่มีสภาพเป็นขั้วทางไฟฟ้าเท่านั้น ซึ่งมีทั้งที่พบในธรรมชาติและสังเคราะห์ขึ้น เช่น คริสตัล (gallium phosphate, quartz, tourmaline) เซรามิก พอลิเมอร์ เป็นต้น ตัวอย่างในการนำเพียโซเซนเซอร์ไปใช้ในทางวิศวกรรมชีวการแพทย์ เช่น เครื่องวัดเสียงของหัวใจ ตัวรับสัญญาณอัลตราซาวด์ ไบโอเซนเซอร์แบบ quartz crystal microbalance (QCM) และปัจจุบันที่ถูกนำไปติดตั้งในอุปกรณ์ขนาดเล็ก คือ เครื่องวัดความดันเลือด ซึ่งใช้หลักการเปลี่ยนพลังงานกลเป็นพลังงานไฟฟ้าเช่นกัน ดังภาพที่ 13 หรือ การประดิษฐ์เซนเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหว เพื่อป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุก็เช่นกัน ดังภาพที่ 14

ภาพที่ 13 แสดงหลักการต้นแบบในการพัฒนาเครื่องวัดสัญญาณชีพจรและความดันโลหิต

ภาพที่ 14 หลักการต้นแบบในการพัฒนาตรวจจับการเคลื่อนไหว เพื่อป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุและผู้ป่วยทุพพลภาพ

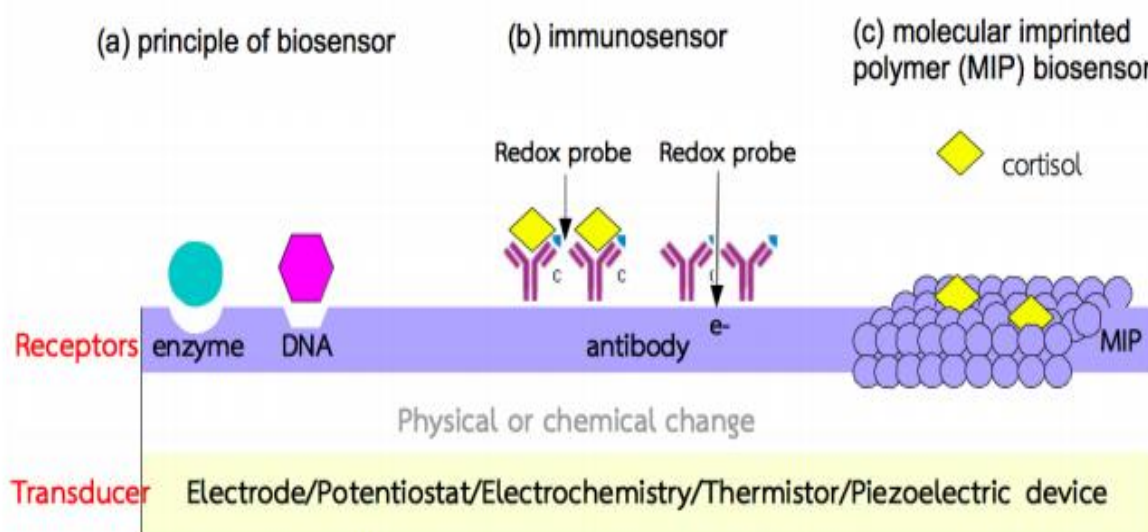
ไบโอเซนเซอร์ที่ถือว่าประสบความสำเร็จอย่างมากในปัจจุบันได้แก่ glucose sensor เพื่อใช้ตรวจวัดระดับกลูโคสในเลือด ซึ่งถือเป็นดัชนีหนึ่งที่ชี้วัดสุขภาพพื้นฐาน รวมถึงใช้วัดระดับน้ำตาลในเลือด เป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้ป่วยโรคเบาหวาน ซึ่งถูกประดิษฐ์ขึ้นโดย Clark และ Lyons ในปี 1962 เป็นครั้งแรก (Clark, et al., 1962) และผ่านมาพัฒนาอย่างยาวนานหลายสิบปี จนปัจจุบันสามารถตรวจวัดได้ในสถานพยาบาลขนาดเล็กจนถึงผู้ป่วยสามารถตรวจวัดระดับน้ำตาลได้เองที่บ้าน ซึ่งมีราคาถูก ตรวจวัดได้รวดเร็วและมีความแม่นยำสูง ดังภาพที่ 15

ภาพที่ 15 แสดงการตรวจวัดระดับน้ำตาลในเลือดด้วยเซนเซอร์พกพาขนาดเล็ก

ปัจจุบันสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อตรวจวิเคราะห์สารชีวภาพ ได้หลากหลายชนิดทั้งทางการแพทย์ อาหาร เกษตร การทหารรวมถึงอุตสาหกรรม

ในทางการแพทย์นิยมใช้วิธี immunosensors คือ อุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์โดยใช้พื้นฐานจากการจับกันของแอนติเจนและแอนติบอดีอย่างจำเพาะ มักใช้แอนติบอดีที่เฉพาะกับสารที่ต้องการตรวจวัด (analyze) มาเป็นตัวรับ ทางชีวภาพโดยตรงอยู่บนตัวแปลสัญญาณซึ่งมีหลากหลายชนิด ดังภาพที่ 16 ยกตัวอย่างเช่น strip ตรวจการตั้งครรภ์

ภาพที่ 16 การเปรียบเทียบหลักการของการตรวจวัดด้วยวิธีไบโอเซนเซอร์ทั่วไปกับวิธีทางภูมิคุ้มกันวิทยาและวิธีสร้างพอลิเมอร์ ที่มีรอยประทับโมเลกุล

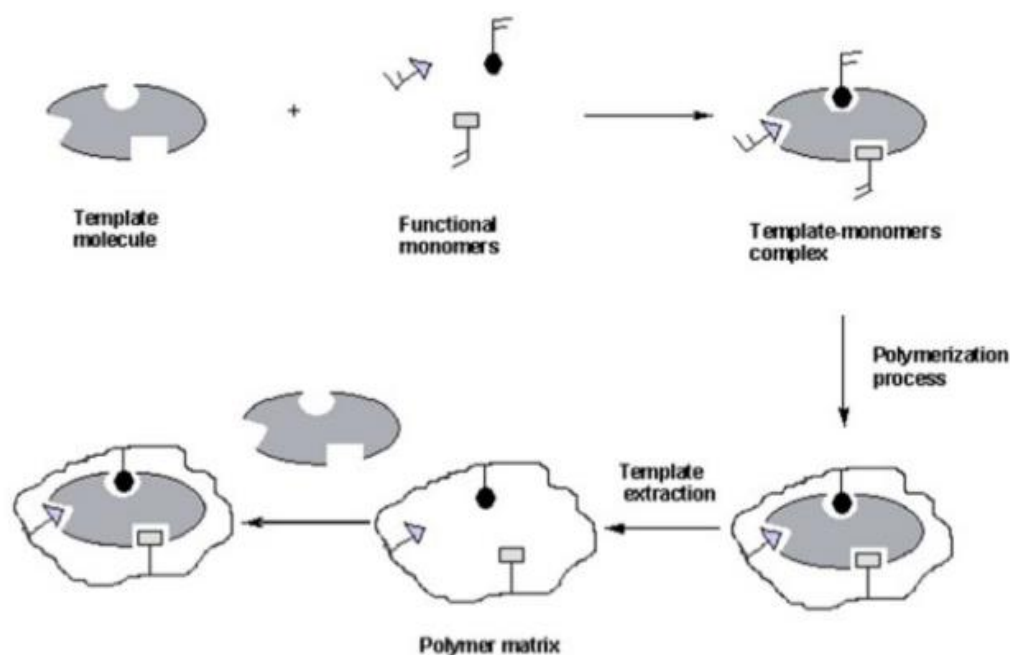
จุดเด่นของ immunosensors คือ มีความจำเพาะสูงจากคุณสมบัติการจับของแอนติเจนกับแอนติบอดี เมื่อประกอบกับส่วน ถ่ายทอดสัญญาณ (signal transducer) ที่เหมาะสมช่วยส่งเสริมให้เทคนิคนี้มีประสิทธิภาพสูงสามารถตรวจวัดระดับสารที่ต้องการ (analyzes) ได้ในความเข้มข้นต่ำสุดถึงหน่วย 10-12 g/mL มีขั้นตอนและสารเคมีในการตรวจวัดน้อย สามารถพัฒนาให้มี ขนาดเล็กได้ จึงเป็นตัวเลือกที่ดีสำหรับการพกพา (Beynette, et al., 2011) เพื่อใช้ตรวจวิเคราะห์ภายนอกห้อง ปฏิบัติการ แต่เนื่องจากเทคนิคนี้ใช้แอนติบอดีซึ่งเสถียรภาพได้ง่ายจากหลายปัจจัย เช่น อุณหภูมิ ความชื้น การเปลี่ยนแปลงของ pH เป็นต้น จึงนับว่ามีข้อจำกัดส่งผลให้ไม่สามารถเก็บผลในรอบวันได้เนื่องจากสภาวะแวดล้อมไม่คงที่ และเพื่อความจำเพาะของปฏิกิริยาทำให้ต้องใช้ monoclonal antibody ซึ่งแยกบริสุทธิ์ได้ยากและมีราคาแพง ทำให้ปัจจุบันนักวิจัยได้ศึกษาการใช้ตัวรับสังเคราะห์ (artificial receptor) ซึ่งเป็นกระบวนการทางเคมีที่ใช้พอลิเมอร์ ทดแทนโดยสร้างพอลิเมอร์ลอกแบบ (molecular imprinted polymer, MIP) เพื่อความคงตัวและลดต้นทุน (Vasapollo, et al., 2005)

Molecularly imprinted polymer in term of nanosensors

molecular imprinted polymer (MIP) เป็นเทคนิควิธีที่ใช้ในการสังเคราะห์พอลิเมอร์ที่มีช่องว่างจำเพาะ (specific cavity) โดยการประทับโมเลกุลต้นแบบ (template) ลงบนพื้นผิวพอลิเมอร์ เมื่อชะล้างโมเลกุลต้นแบบ ออกจะได้พอลิเมอร์ที่มีช่องว่างจำเพาะและสามารถนำไปตรวจจับโมเลกุลอื่นที่มีโครงสร้างทางเคมีเช่นเดียวกับโมเลกุลต้นแบบได้ (Hwang and Lee, 2002) ความจำเพาะนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Lock and Key ของปฏิกิริยาเอนไซม์ (Li and Li, 2007) ซึ่งช่องว่างจำเพาะและโมเลกุลที่ต้องการตรวจวัดต้องเข้ากันได้ทั้งรูปร่าง ขนาดและหมู่ฟังก์ชัน (functional group) จึงจะจับกันได้ ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจะทำให้พื้นผิวพอลิเมอร์เปลี่ยนแปลงทำให้ส่วนแปลงสัญญาณสามารถตรวจวัดได้ (ภาพที่ 17) การประทับรอยบนพื้นผิวพอลิเมอร์จะได้ช่องว่างซึ่งใช้เป็นตัวรับ (receptor) ที่มีความจำเพาะ (specificity) และมีความสามารถในการคัดเลือก (selectivity) มีการประยุกต์ใช้สำหรับตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างทางชีวภาพและเคมี เช่น กรดอะมิโนและโปรตีน อนุพันธ์ของนิวคลีโอไทด์ สารก่อมลพิษ (pollutants) รวมถึงอาหารและยา MIPs ถูกสังเคราะห์ขึ้นจากปฏิกิริยา radical co-polymerization ระหว่าง functional monomers และ cross-linkers ในโมเลกุลต้นแบบที่ละลายอยู่ในโพโรเจน สามารถแบ่งประเภทของ MIPs จากพันธะที่เกิดขึ้นนี้ได้ 2 แบบ คือ

- 1) การทำให้โมเลกุลต้นแบบ (Template molecule) เกิดปฏิกิริยาแบบ covalent กับหมู่ฟังก์ชันของโมโนเมอร์ที่เหมาะสม
- 2) การทำให้โมเลกุลต้นแบบ (Template molecule) เกิดปฏิกิริยาแบบ non-covalent หรือที่เรียกว่า self-assembly พัฒนาขึ้นโดย K Mosbach และคณะเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นที่นิยมมากกว่าเนื่องจาก

นำมาประยุกต์ได้หลากหลาย สำหรับขั้นตอนมีดังนี้ การสร้างช่องว่างจำเพาะนี้จะเกิดปฏิกิริยาพอลิเมอร์ไรเซชันระหว่างตัวต้นแบบและโมโนเมอร์ สิ่งจำเป็นสำหรับตัวต้นแบบ คือ ต้องมีความเหมาะสมทั้งรูปร่าง หมู่ฟังก์ชันและปริมาณ กล่าวคือ ต้องมีหมู่ฟังก์ชันที่สามารถทำปฏิกิริยากับโมโนเมอร์ที่มีรูปร่างมีช่องว่าง (cavity-shaping monomer) และปริมาณตัวต้นแบบ ต้องเพียงพอกับความต้องการในการลอกแบบชนิดของหมู่ฟังก์ชันของโมโนเมอร์ ชนิดของ cross-linker และชนิดของโฟโรเจน ก็มีผลกับคุณสมบัติและรูปร่างลักษณะของ MIPs ความแรงของปฏิกิริยาก่อน polymerization จะเป็นตัวบ่งบอกถึงความแรงของคุณสมบัติ affinity ของ binding sites เมื่อปฏิกิริยาพอลิเมอร์ไรเซชันระหว่างตัวต้นแบบ โมโนเมอร์และโฟโรเจนเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์กลายเป็นพอลิเมอร์แล้วโมเลกุลต้นแบบจะถูกแยกออกมาบนพื้นผิวพอลิเมอร์จะมีช่องว่างที่มีลักษณะจำเพาะนั้น คือ binding sites 3 มิติ ที่มีคุณสมบัติ affinity สูง มีรูปร่างและหมู่ฟังก์ชันพร้อมจับกับสารเป้าหมายที่ต้องการวิเคราะห์

ภาพที่ 17 แสดงหลักการสร้างพอลิเมอร์ประทับรอยโมเลกุล ที่มา Mosbatch และคณะ 2003

ปัจจุบันสามารถสังเคราะห์พอลิเมอร์ประทับรอยโมเลกุลให้มีขนาดเล็กในระดับนาโนซึ่งช่วยเพิ่มพื้นที่ผิวสัมผัสกับตัวอย่างที่ต้องการตรวจวิเคราะห์ ทำให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ transducer ขนาดเล็ก และสามารถตรวจวัดที่มีความเข้มข้นต่ำ ๆ ได้ดี

Wearable technology

เพื่อตอบโจทย์ด้านสุขภาพในปัจจุบัน ได้มีการคิดค้น wearable technology ขึ้น ซึ่ง Wearable Technology คือ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบ Wearable Computer ที่พกพาหรือสวมใส่ได้ในร่างกายอย่างสม่ำเสมอตลอดเวลาหรือเป็นระยะเวลานาน โดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวของร่างกายหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยอุปกรณ์นี้ทำหน้าที่เสมือนคอมพิวเตอร์ขนาดเล็กที่สามารถพกพาหรือสวมใส่เพื่อเก็บข้อมูลจากร่างกายมนุษย์ทำให้ผู้สวมใส่ทราบข้อมูลของตนเอง และประเมินร่างกายตนเองในเบื้องต้นได้ เพื่อปรับเปลี่ยนหรือติดตามกิจกรรมที่ส่งผลต่อสุขภาพ เช่น การกิน การออกกำลังกาย เป็นต้น

ยกตัวอย่างเทคโนโลยีการใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อประเมินสุขภาพของผู้ออกกำลังกาย ซึ่งมีการพัฒนา แอปพลิเคชัน ที่มีชื่อว่า Tinke เป็นผลิตภัณฑ์ที่ถูกออกแบบโดยบริษัท Zensorium ที่ออกแบบ Gadget เกี่ยวกับการใส่ใจสุขภาพอย่างมากมาย ทั้งต่อเข้ากับแท็บเล็ตหรือสมาร์ทโฟน (Smartphone) ต่าง ๆ ได้หมดเพื่อให้เข้าถึงชีวิตประจำวันของผู้ใช้อย่างง่ายดาย ดังภาพที่ 18

ภาพที่ 18 แสดงตัวอย่างผลิตภัณฑ์ wearable technology ที่มีวางขายในท้องตลาด

Gadget ตัวนี้จะมีช่องอยู่ด้วยกัน 2 ช่อง คอยทำหน้าที่เป็นเซนเซอร์ตรวจจับชีพจรและอ่านค่าที่ได้ผ่านลำแสงสีแดงขึ้นมา โดยผู้ใช้ต้องเอานิ้วโป้งข้างใดข้างหนึ่งสัมผัสลงบนเซนเซอร์ จากนั้น Tinke จะส่งค่าสัมพันธ์ที่ได้ผ่าน App เพื่อแจ้งผลสุขภาพของผู้ใช้ ก่อนการวัดจะต้องกรอกใส่ประวัติของผู้ใช้ไปด้วยเพื่อประมวลผลค่าเฉลี่ยออกมาตาม อายุ เพศ น้ำหนักและส่วนสูง ในการตรวจวัด สามารถตรวจวัดได้ถึง 4 แบบ ซึ่งล้วนเป็นการตรวจวัดแบบ Piezo-electric properties change ได้แก่

1. Heart Rate: อัตราการเต้นของหัวใจ
2. Blood Oxygen Level: อัตราค่าสูงต่ำของออกซิเจนในเลือด
3. Heart Rate Variability: อัตราค่าความแปรปรวนการเต้นของหัวใจ
4. Respiratory Rate: อัตราการหายใจเข้าออกผ่านปอด

โดยมวลรวมของอัตราต่าง ๆ ของทั้ง 4 หมวดที่กล่าวมานั้น จะวัดและแปลงค่าออกมาเป็นคะแนน 0-99 เพื่อแจ้งระดับของผู้ใช้หรือมีชื่อเรียกเป็นทางการว่า Vita Index คล้าย ๆ กับดัชนีมวลรวมภายในร่างกายแล้วแจ้งออกมาได้ดังนี้

Vita Science (คะแนนบอกสุขภาพ)

0-39 = Attention: หมั่นใส่ใจสุขภาพให้มากกว่านี้

50-59 = Acceptible: สุขภาพพอใช้ได้

70-79 = Average: กลาง ๆ ค่าเฉลี่ยมาตรฐาน

90-95 = Generatic: สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงดีมาก

ในขณะที่อัตราการหายใจเข้าออกนั้น สามารถบ่งบอกสภาพจิตใจของผู้ใช้ได้ด้วย โดยค่าที่ได้ออกมาจะจะมีเกณฑ์การบอกระดับดังนี้

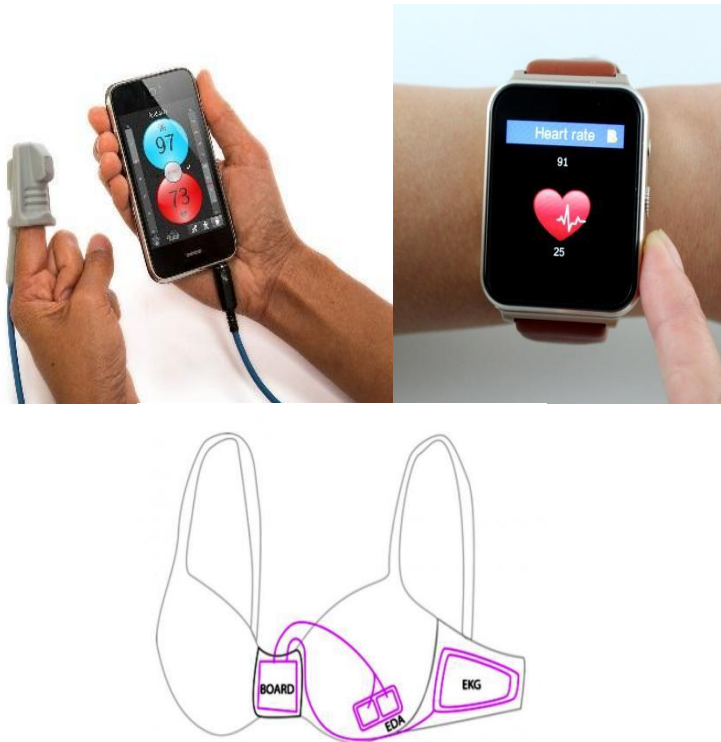
0-24 = Anxious: มีความกังวล สับสน

25-49 = Composed: สงบ นิ่ง

50-74 = Calm: ใจเย็น สบาย

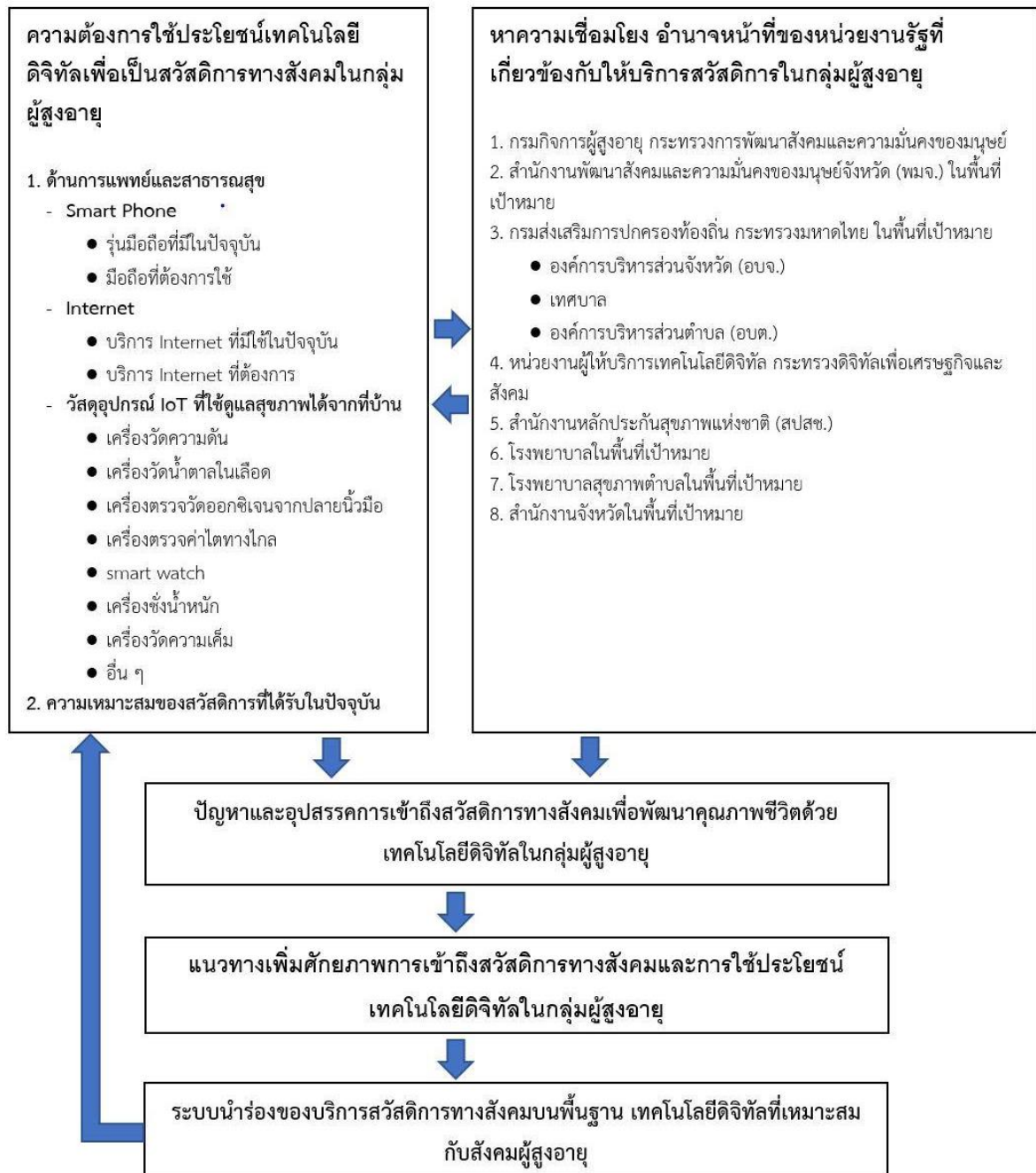
75-9 = Relaxed: ผ่อนคลาย

นอกจากนั้นผู้คนยังนิยมสวมใส่ นาฬิกาอัจฉริยะ หรือ smart watch ซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่บอกเวลา แจ้งเตือน และรับสายเข้าออกได้เสมือนมือถือแล้ว ยังสามารถใส่เซนเซอร์เพื่อตรวจวัดค่าชีพจร การเต้นของหัวใจ หรือมีการตรวจวัดสารชีวภาพใด ๆ จากเหงื่อของผู้สวมใส่ได้อีกด้วย ซึ่งใช้หลักการเดียวกันกับการสร้าง smart bra สำหรับสวมใส่ในสุขภาพสตรี ดังภาพที่ 19

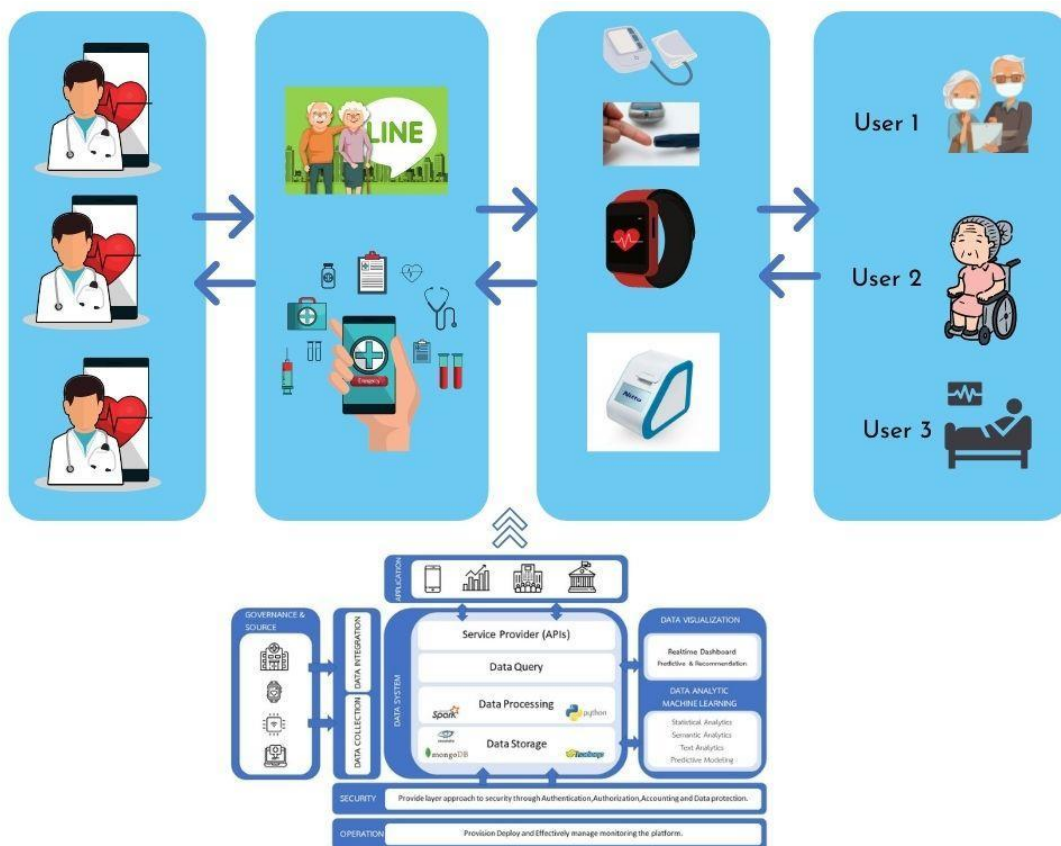
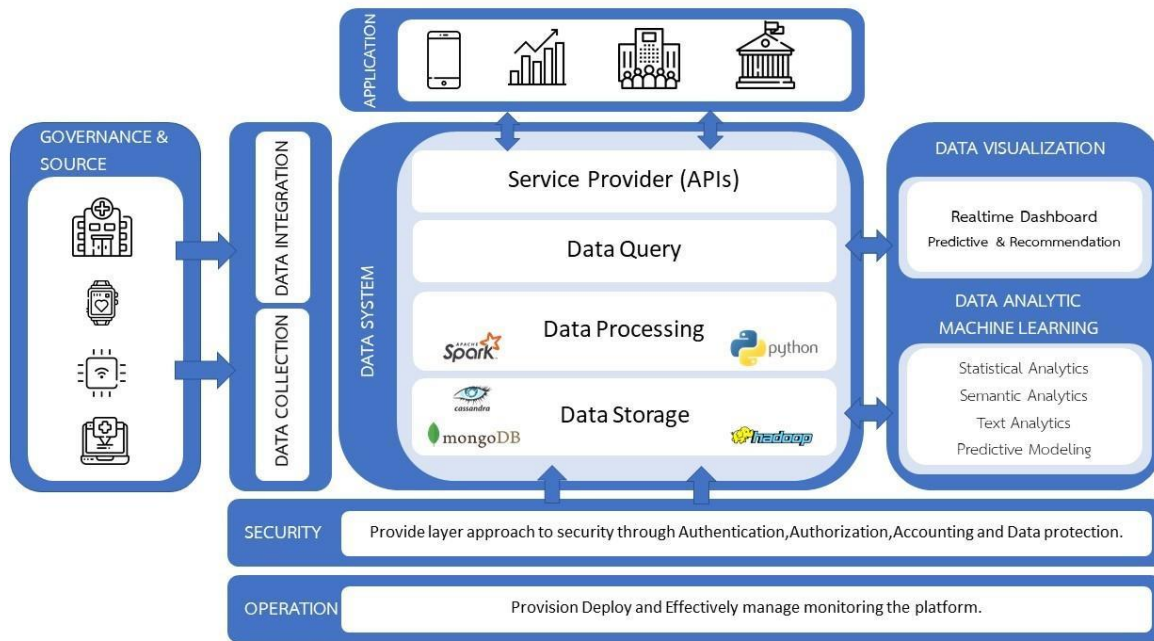

ภาพที่ 19 ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เซนเซอร์เข้ากับสมาร์ทโฟน นาฬิกาอัจฉริยะและเสื้อผ้าเพื่อติดตามข้อมูลสุขภาพของบุคคล ที่มา www.avazon.com และ <http://technabob.com/blog/2013/12/12/microsoft-smart-bra/>

2.5 กรอบแนวคิดการดำเนินงานสำรวจความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม

ภาพที่ 20 แผนผังแสดงกรอบแนวคิด

ภาพที่ 21 กรอบแนวคิด หรือรายละเอียดด้านเทคนิค

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบ การวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

โดยมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

3.1 ระยะก่อนดำเนินการ ประกอบด้วย

3.1.1 ออกแบบกรอบแนวคิดในการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง วิธีการ และแผนงาน เพื่อเป็นแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ

3.1.2 ดำเนินการประสานงานกับกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการโครงการไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และกำหนดขอบเขตความร่วมมือหรือประสานให้ส่วนงานที่รับผิดชอบนั้น ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาข้อมูลร่วมกันและการต่อยอดโครงการต่อไปได้

3.1.3 ศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์จากการทบทวนเอกสารและนโยบายที่เกี่ยวข้องจากกรณีปัญหา และอุปสรรคการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุจากประเทศไทย และประเทศต่าง ๆ อีกไม่น้อยกว่า 3 ประเทศ

3.2 การสำรวจความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐาน การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุและศึกษาภาระหน้าที่ และการสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการทางสังคม

โดยใช้การศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และนำข้อมูลที่ได้มาผสมผสาน เพื่อจัดทำแนวทางฯ

3.2.1 รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เพื่อศึกษาการเข้าถึง และปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ในกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาภาระหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องการให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุ และวิเคราะห์สวัสดิการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งมีความเหมาะสมตรงตามความต้องการแท้จริงของผู้สูงอายุ เพื่อหาข้อแนะนำ ในการจัดทำเป็นแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั่วไป คือ ประชากรผู้สูงอายุในปี 2565 จำนวน 12,519,926 คน (อ้างอิงจากระบบสถิติผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria) มีเกณฑ์ในการคัดเลือกประชากร ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีอายุเท่ากับหรือมากกว่า 60 ปีขึ้นไป
- 2) สามารถสื่อสารด้วยการอ่านหรือเขียนภาษาไทยได้

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) มีเกณฑ์ในการคัดเลือกประชากรที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ดังนี้

- 1) ผู้สูงอายุที่ตาบอด หูหนวก หรือไม่สามารถสื่อสารด้วยการอ่านหรือเขียนภาษาไทยได้
- 2) มีการเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรงอยู่ในระหว่างการรักษา

ประชากรเป้าหมาย (Target population) หมายถึง ผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย โดยเลือกจังหวัดที่เป็นตัวแทนของแต่ละภูมิภาคในประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, จังหวัดขอนแก่น, จังหวัดลำปาง และจังหวัดสงขลา

ประชากรศึกษา (Study population) หมายถึง ผู้สูงอายุตามเกณฑ์ที่อยู่ในพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น, จังหวัดลำปาง, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสงขลา

2) การคำนวณขนาดตัวอย่าง

คำนวณกลุ่มตัวอย่าง Wayne W., D. (1995).

เพื่อประมาณค่าสัดส่วน (กรณีทราบขนาดประชากร)

$$n = \frac{Np(1-p)z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2}{d^2(N-1) + p(1-p)z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2}$$

โดยที่

$Z_{1-\frac{\alpha}{2}}$ = ค่ามาตรฐานจากตารางแจกแจงปกติมาตรฐานที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

($\alpha = 0.05$) มีค่าเท่ากับ 1.96

p = สัดส่วนของเหตุการณ์

d = ค่าร้อยละความผิดพลาดได้ของค่าสัดส่วน

N = ประชากรศึกษาที่ทราบจำนวน

แทนค่า

$p = 0.45$ จากการศึกษาเบื้องต้นจากแบบสอบถามการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุใน/นอกเขตเทศบาลจำนวน 30 คน

$d = 0.045$ (ความผิดพลาดในการประมาณค่าที่ 10 % ของค่า p)

$N = 12,519,926$

$$n = \frac{12,519,926(0.45)(1-0.45)(1.96)^2}{((0.045)^2(12,519,926-1)) + 0.45(1-0.45)(1.96)^2} = 469.51$$

$$= 470$$

ปรับเทียบ Cluster sampling

$$n_{adjust} = n[1 + \rho(m - 1)]$$

กำหนด cluster = 4

ICC (ρ) = 1

$$n_{adjust} = 1,879$$

$$+ 10 \% \text{ drop out} = 1,879 + 188 = 2,068$$

โดยพื้นที่เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ภูมิภาค ภาคละ 1 จังหวัด จังหวัดละ 500 คน รวม 2,000 คน (จากการคำนวณขนาดตัวอย่าง $500 \times 4 = 2,000$)

3) การสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (Multi-stage sampling) โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ 4 ขั้น (stratified four stage sampling) และโดยใช้หลักความน่าจะเป็น (probability sampling) มีทั้งหมด 4 ภาคเป็นสตราตัม หน่วยตัวอย่างขั้นที่ 1 เป็นจังหวัดในแต่ละภาค หน่วยตัวอย่างขั้นที่ 2 เป็นอำเภอ หน่วยตัวอย่างขั้นที่ 3 เป็นตำบล และหน่วยตัวอย่างขั้นที่ 4

การสุ่มตัวอย่างประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมายจากข้อมูลรายชื่อของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (อบจ. เทศบาล อบต.) ซึ่งเป็นหน่วยงานในการดูแลสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ ใกล้ชิดกับประชากรเป้าหมายที่ทำการศึกษา

การจัดชั้นภูมิหรือการจัดสตราตัม

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้เป็น 4 สตราตัม ได้แก่ จังหวัดในภาค 4 ภาค ภาคละ 1 จังหวัด และในแต่ละสตราตัม ยังแบ่งออกเป็น 2 สตราตัมย่อย ตามลักษณะการปกครองของกรมการปกครอง คือ ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

ตัวอย่างชั้นที่ 1 : จังหวัด

สุ่มจังหวัดโดยมีรายชื่อจังหวัดเรียงตามลักษณะภูมิศาสตร์ ในแต่ละภาคทำการสุ่มจังหวัดด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้จำนวนจังหวัดตัวอย่าง ในภาค 4 ภาค ภาคละ 1 จังหวัด ดังนี้

สตราตัม	จังหวัดตัวอย่าง
ภาคกลาง	พระนครศรีอยุธยา
ภาคเหนือ	ลำปาง
ภาคใต้	สงขลา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น

ตัวอย่างชั้นที่ 2 : อำเภอ

ทำการสุ่มอำเภอ โดยมีรายชื่ออำเภอของแต่ละจังหวัด เรียงตามลักษณะภูมิศาสตร์ ในแต่ละจังหวัดทำการสุ่มอำเภอ โดยใช้หลักความน่าจะเป็น แบบมีระบบ (systematic sampling) เป็นสัดส่วนกับขนาด (proportional to size) วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้จำนวนอำเภอตัวอย่าง ในแต่ละจังหวัด ดังนี้

สตราตัม	จังหวัดตัวอย่าง	จำนวนอำเภอตัวอย่าง
ภาคกลาง	พระนครศรีอยุธยา	ตามสัดส่วนของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่
ภาคเหนือ	ลำปาง	ตามสัดส่วนของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่
ภาคใต้	สงขลา	ตามสัดส่วนของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น	ตามสัดส่วนของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่
รวมทั่วประเทศ		2,000

ตัวอย่างขั้นที่ 3 : เขตเจนนับ

สุ่มอำเภอ โดยมีรายชื่อเขตเจนนับในแต่ละอำเภอตัวอย่าง ในแต่ละอำเภอ โดยสุ่มเขตเจนนับโดยใช้ความน่าจะเป็น แบบมีระบบ (systematic sampling) เป็นสัดส่วนกับขนาด (proportional to size) วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้จำนวนเขตเจนนับตัวอย่าง ในแต่ละอำเภอ ดังนี้

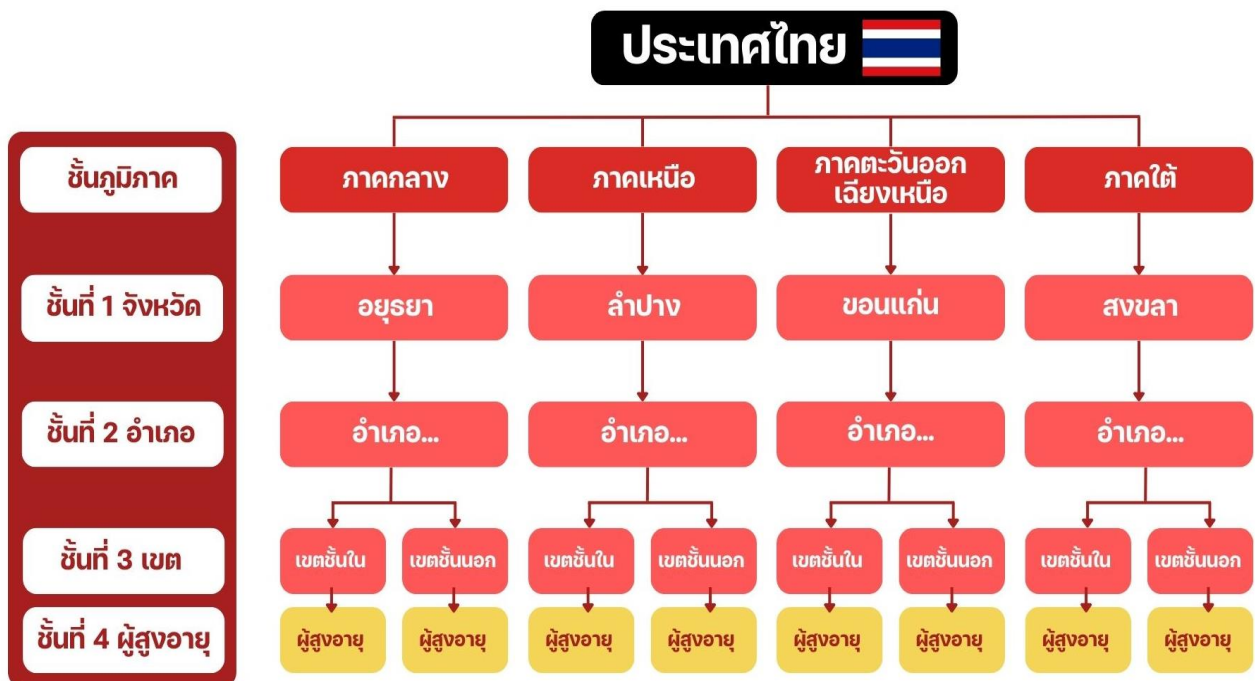
สตราตัม	จำนวนเขตเจนนับตัวอย่าง (ตามสัดส่วนผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่)		
	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
ภาคกลาง (พระนครศรีอยุธยา)	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
ภาคเหนือ (ลำปาง)	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
ภาคใต้ (สงขลา)	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขอนแก่น)	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
รวม			2,000

ตัวอย่างขั้นที่ 4: หน่วยตัวอย่างขั้นสุดท้าย

หน่วยตัวอย่างขั้นสุดท้าย คือ ผู้สูงอายุไทย ที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี จากข้อมูลรายชื่อของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (อบจ. เทศบาล อบต.) หน่วยตัวอย่างขั้นสุดท้าย ในแต่ละเขตเจนนับตัวอย่าง สุ่มผู้สูงอายุโดยใช้ความน่าจะเป็น แบบมีระบบ (systematic sampling) ได้จำนวนผู้สูงอายุตัวอย่างทั้งสิ้น 2,000 คน ดังนี้

สตราตัม	จำนวนเขตเจนนับตัวอย่าง		
	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
ภาคกลาง (พระนครศรีอยุธยา)	ตามสัดส่วนของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่		
ภาคเหนือ (ลำปาง)	ตามสัดส่วนของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่		
ภาคใต้ (สงขลา)	ตามสัดส่วนของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ขอนแก่น)	ตามสัดส่วนของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่		
รวม (คน)			2,000

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

ภาพที่ 22 แผนภาพแสดงขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

4) คำนิยามเชิงปฏิบัติการ

สวัสดิการทางสังคม ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง การเข้าถึงสิทธิสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ หมายถึง การที่ผู้สูงอายุทราบว่าสามารถไปใช้บริการตามสิทธิสวัสดิการสังคมที่พึงมีพึงได้ในหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน และใช้สิทธิและสวัสดิการสังคมเมื่อมีความจำเป็น ในการศึกษาครั้งนี้ทำการวัดการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการสังคมสงเคราะห์

5) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการศึกษา ครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งพัฒนาโดยคณะผู้วิจัย จะได้นำไปทดสอบแบบสอบถาม และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จนได้คุณสมบัติของเครื่องมือเป็นที่ยอมรับในมาตรฐาน ความถูกต้องของเนื้อหา (Validity) ความเที่ยง (Reliability) ในระดับที่ยอมรับได้ ประกอบไปด้วย 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 3 ด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media

ส่วนที่ 5 การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและช่องทางการเข้าถึง

ส่วนที่ 6 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (WHOQOL-BREF)

ซึ่งแบบสอบถามนี้ได้รับการพัฒนา และได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในส่วนของพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media มีค่า CVI = 0.92 และการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและช่องทางการเข้าถึง มีค่า CVI = 0.95 คุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย ได้ทบทวนและปรับปรุงภาษาในเครื่องมือ WHOQOL-BREF โดยผู้เชี่ยวชาญทางภาษาแล้วนำไปทดสอบความเข้าใจภาษากับคนที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน นำมาปรับปรุงข้อที่เป็นปัญหาแล้วทดสอบซ้ำ มีค่าเชื่อมั่น Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.8406 ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.6515

6) วิธีการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Survey) จากแพลตฟอร์มออนไลน์ ทางเว็บไซต์ภายใต้โครงการวิจัย <https://thailandsmartlivinglab.org/> โดยผู้ช่วยวิจัยในแต่ละพื้นที่เป็นผู้สัมภาษณ์ผู้สูงอายุและตอบแบบสอบถามออนไลน์ หรือให้ผู้สูงอายุตอบเอง ซึ่งแบบสอบถามออนไลน์นี้จะเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอย่างถูกต้องและรวดเร็วเช่นกัน มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่เป้าหมาย
2. ฝึกอบรมผู้ช่วยวิจัยในพื้นที่เป้าหมายเพื่อให้เข้าใจข้อคำถามในแบบสอบถามให้ถูกต้องตรงกัน
3. เมื่อจะเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้สูงอายุ ผู้ช่วยวิจัยอธิบายคำชี้แจงตามรายละเอียดในเอกสารคำชี้แจงให้ครบถ้วน
4. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ผู้ช่วยวิจัยกล่าวขอบคุณและมอบค่าตอบแทนให้ผู้สูงอายุ

3.2.2 รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) การศึกษาเชิงคุณภาพในครั้งนี้ มีกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ

1) ผู้สูงอายุ ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุ 4 จังหวัด ๆ ละ 12 คน หรือมากกว่าจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว แบ่งเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทอย่างน้อย จำนวน 6 คน และพื้นที่ในเขตเมืองอย่างน้อย จำนวน 6 คน หรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (อบจ. เทศบาล อบต.)
- หน่วยงานผู้ให้บริการเทคโนโลยีดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)
- โรงพยาบาลในพื้นที่เป้าหมาย (รพช.)
- โรงพยาบาลสุขภาพตำบลในพื้นที่เป้าหมาย (รพ.สต.)
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

2) ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ คณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์

- ผู้สูงอายุที่บ้านของผู้สูงอายุ โดยก่อนทำการเก็บข้อมูลจะมีการขออนุญาตบันทึกเสียงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นในการสัมภาษณ์
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่สถานที่ทำงาน

3) ระยะเวลาในการทำสัมภาษณ์เชิงลึก ครั้งละ 45-60 นาที

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึกสร้างมาจาก Keyword ของวัตถุประสงค์การวิจัย ร่วมกับการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ มีดังนี้

(1) แนวทางการสัมภาษณ์ (In-depth interview guideline) เป็นแนวทางสอบถามเพื่อแสวงหาคำตอบที่ช่วยสะท้อน ความรู้สึก ความนึกคิด โดยได้ตอบแบบอิสระตามการรับรู้ในประสบการณ์จริงของผู้สูงอายุให้มากที่สุด จนกว่าจะได้ข้อมูลซ้ำ ๆ และชัดเจนมากที่สุด โดยไม่มีการถามชักนำความคิดหรือแปลความหมายซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย

(2) เครื่องมือในการบันทึกข้อมูล หรือเครื่องมือบันทึกเสียง โดยมี In-depth interview guideline เป็นแนวทางสอบถามเพื่อแสวงหาคำตอบที่ช่วยสะท้อน ความรู้สึก ความนึกคิด โดยได้ตอบแบบอิสระตามการรับรู้ในประสบการณ์จริงของตนเองให้มากที่สุด จนกว่าจะได้ข้อมูลซ้ำ ๆ ละชัดเจนมากที่สุด โดยไม่มีการถามชักนำความคิดหรือแปลความหมายซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย โดยเริ่มจาก

1. ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง ทักทายและสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และขออนุญาตบันทึกเสียงก่อนการสัมภาษณ์ พร้อมกับเน้นย้ำว่าจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ ไม่นำไปเปิดเผยต่อผู้ใด

2. เริ่มต้นการสัมภาษณ์โดยการพูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปก่อนเพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกผ่อนคลาย จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ โดยรูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ด้วยคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการทางสังคม ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

องค์ประกอบแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ณ.ปัจจุบัน ขอให้ท่านเล่า สิทธิสวัสดิการสังคมที่ท่านรู้จักมีอะไร และท่านได้ใช้สิทธิสวัสดิการทางสังคมอะไรบ้าง
2. ท่านมีช่องทางที่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิสวัสดิการทางสังคม
3. ท่านมีความต้องการสิทธิสวัสดิการทางสังคมในประเด็นใดเพิ่มเติม
4. ความเหมาะสมของสวัสดิการที่ได้รับในปัจจุบันเป็นอย่างไร
5. ท่านมีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง เช่น การแจ้งติดต่อประสานงาน และเข้าใจ ได้รับความสะดวกในการใช้สวัสดิการทางสังคม เป็นต้น
6. ท่านมี ความต้องการ/ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ท่านเข้าถึงและเข้าใจสวัสดิการทางสังคม ได้สะดวกยิ่งขึ้นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างไร

ในการดำเนินการสัมภาษณ์ หากผู้ให้ข้อมูลนั้นรู้สึกไม่สบายใจที่จะเล่าเรื่องหรือตอบคำถามที่ผู้วิจัยซักถามเพิ่มเติม สามารถถอนตัวจากการเป็นผู้ให้ข้อมูลได้ทันที

3. ปิดการสัมภาษณ์ เมื่อได้ข้อมูลจนถึงจุดอิ่มตัวตามที่ต้องการ ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล และเน้นย้ำอีกครั้งในการเก็บรักษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นความลับ และขออนุญาตติดต่อ กรณีต้องการข้อมูลเพิ่มเติม

องค์ประกอบแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ 1 จังหวัดต่อ 1 ชุด (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) อีกทั้งใช้กระบวนการเช่นเดียวกับกลุ่มผู้สูงอายุ

1. ภายในหน่วยงาน มีนโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุมีอะไรบ้าง
2. หน่วยงานของท่าน มีแผนงานการสนับสนุน การให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุในอนาคต รวมถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึง และใช้บริการสวัสดิการทางสังคม
3. ปัญหา/อุปสรรค และแผนการรองรับของหน่วยงานเพื่อให้ทันต่อสังคมผู้สูงอายุ และการใช้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

4. จากนั้นรวบรวมและสรุปวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- ถอดเทปการสัมภาษณ์ออกมาเป็นบทสนทนาคำต่อคำ อย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
- อ่านบทสนทนาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อทำความเข้าใจทั้งหมด
- ตัดสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องออกให้เหลือเฉพาะแก่น (Core)
- นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการวิเคราะห์ข้อความหรือประโยคจากการสัมภาษณ์ ทัศนศึกษา สรุปรวมประเภทของเรื่องหรือประเด็นย่อยที่มีเนื้อหาเข้ากลุ่มกัน (Theme) และเขียนรายงานตามความจริงจากข้อมูลที่ได้รับโดยไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไป และเขียนรายงานเป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาทางการ

5) การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดการข้อมูลเชิงคุณภาพ มีการจัดการข้อมูลดังนี้ คือ

- (1) กำหนดตารางการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ให้ครอบคลุมทุกประเด็น
- (2) ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลทุกครั้งและข้อมูลที่จะถูกนำมาจัดพิมพ์ลงไปในแบบฟอร์มบันทึกการลงข้อมูลโดยใช้ตารางโปรแกรม Excel ให้แล้วเสร็จเร็วที่สุด
- (3) ข้อมูลที่บันทึกเสร็จจะถูกนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และตีความ (Interpretation) แล้วกำหนดรหัสของข้อมูล นักวิจัยกำหนดรหัส ข้อมูลที่ตนเองรวบรวมมาได้ในแต่ละฉบับ
- (4) นักวิจัยตรวจสอบการตีความข้อมูลและการกำหนดรหัสของข้อมูลแต่ละฉบับและลงรหัสข้อมูลใหม่
- (5) ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ตามความเหมาะสมของข้อมูลได้แก่ การตรวจสอบสามเส้า (Data triangulation) โดยการตรวจสอบว่าข้อมูลที่เก็บมาจากบุคคลที่แตกต่างกัน
- (6) ตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากการวิเคราะห์ด้วยวิธีสะท้อนข้อมูลจากผู้วิจัย ขณะสัมภาษณ์ และคณะผู้วิจัย เพื่อตรวจสอบยืนยันว่าข้อมูลที่ได้น่าเชื่อถือสมบูรณ์ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

- (1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
- (2) จัดกลุ่มข้อมูลจาก รหัสข้อมูลและนำไปสู่การสร้างบทสรุปย่อย แล้วจึงสร้างเป็นบทสรุปของการศึกษาแต่ละประเด็น (Thematic analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย
- (3) การผสมผสานข้อมูลจากข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิและจริยธรรมในการวิจัย ดังนี้

1. สิทธิในการตัดสินใจเข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย การอัดเสียง และการถ่ายภาพ
2. สิทธิในการปกปิดข้อมูลที่ไม่ต้องการบอกผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลา
3. สิทธิในการเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยชื่อผู้ให้ข้อมูล และครอบครัว ในการเผยแพร่ผลการวิจัย
4. การบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ผู้วิจัยจัดทำเป็นรหัสของผู้ให้ข้อมูล
5. เมื่อการวิจัยสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้นำส่งข้อมูลคืนสู่ชุมชนและเผยแพร่เพื่อการศึกษาต่อไป

3.3 การพัฒนา แนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ และพัฒนาสถานการณ์จำลองหรือระบบนำร่องของบริการสวัสดิการทางสังคมบนพื้นฐาน เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับสังคมผู้สูงอายุ

ในขั้นตอนนี้ ประกอบไปด้วยกิจกรรมดังนี้

3.3.1 จัดทำแนวทางและวิธีการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิต ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ นำมา วิเคราะห์ สกัดประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บริบททางสังคม คณะผู้วิจัยประชุม ระดมสมอง จัดทำเป็นแนวทาง ที่สำคัญ เพื่อเป็น input สำหรับการพัฒนารูปแบบระบบ

3.3.2 ออกแบบและพัฒนาระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัล บนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ที่เหมาะสมโดยอาศัยข้อมูลการวิจัยเชิงวิเคราะห์

- พัฒนาระบบนำร่องต้องมีการเชื่อมต่อข้อมูลหรือสามารถยืนยันตัวตนได้จากข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ โดยคำนึงถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์
- กรณีถ้าพัฒนาระบบนำร่องที่ถูกพัฒนาเป็นแอปพลิเคชันโทรศัพท์เคลื่อนที่จะต้องรองรับทั้งระบบปฏิบัติการ IOS และ Android

3.3.3 คณะผู้วิจัย ติดตามและประเมินผลระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาจากสถานการณ์จำลองใน พื้นที่อย่างน้อย 1 จังหวัด พร้อมจัดทำข้อเสนอแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุให้เกิดความยั่งยืนของการนำระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น จากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ไปสู่การพัฒนา คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยกำหนดเป็นแผนงานหรือกิจกรรมที่จำเป็นต้องดำเนินการภายหลังสิ้นสุด โครงการ

โดยในขั้นตอนนี้ ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการสร้างชุดอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาจากสถานการณ์จำลองของ บริการ ดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ที่เหมาะสมโดยอาศัยข้อมูลการวิจัยเชิง วิเคราะห์ ซึ่งได้ชุดกล่องอุปกรณ์ ประกอบด้วย นาฬิกา รุ่น KATI , เครื่องวัดความดัน Electronic Sphygmomanometer รุ่น WBP202 และ เครื่องติดตามกลูโคสในเลือด Blood Glucose Monitoring ยี่ห้อ Contour รุ่น Plus ELITE เป็นการนำระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น จากสถานการณ์จำลองของบริการ ดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ภาพที่ 23 ชุดอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาจากสถานการณ์จำลองของบริการ ดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G

ตารางข้อมูลอุปกรณ์ IoT สำหรับการติดตามสุขภาพผู้สูงอายุ

ลำดับ	ชื่ออุปกรณ์	ประเภท	คำอธิบาย
1	นาฬิกา รุ่น KATI	Health Monitoring	ติดตามข้อมูลสุขภาพในขณะที่ใช้ชีวิตประจำวัน รวมถึง : - จำนวนก้าวเดิน (Step) - การเผาผลาญพลังงาน - ข้อมูลการนอน - อุณหภูมิร่างกายที่ข้อมือ - ชีพจร - ระดับออกซิเจนในหลอดเลือด (% SpO2) - ความดันโลหิตจากหลอดเลือดส่วนปลาย
2	เครื่องวัดความดัน Electronic Sphygmomanometer รุ่น WBP202	เครื่องวัดความดัน โลหิตอัตโนมัติ	ใช้งานง่ายและสะดวก โดยมีหน้าจอ LCD แสดงค่าความดันโลหิตและอัตราการเต้นของหัวใจ สามารถบันทึกผลการวัดได้หลายครั้งเพื่อใช้ในการติดตามผลสุขภาพ

ลำดับ	ชื่ออุปกรณ์	ประเภท	คำอธิบาย
3	เครื่องติดตามกลูโคสในเลือด Blood Glucose Monitoring ยี่ห้อ Contour รุ่น Plus ELITE	เครื่องวัดระดับ น้ำตาลในเลือด	มีความแม่นยำสูงและใช้งานง่าย มี หน้าจอแสดงผลที่ชัดเจน สามารถบันทึก ผลการวัดเพื่อการวิเคราะห์ในภายหลัง และมีฟังก์ชันการเชื่อมต่อกับแอปพลิเคชัน เพื่อการติดตามและบันทึกข้อมูล สุขภาพ
4	เครื่องส่งข้อมูลทางการแพทย์ (Gate Way) รุ่น MFC-AVA3	อุปกรณ์ส่งข้อมูลทาง การแพทย์	ใช้สำหรับการรับข้อมูลจากอุปกรณ์ การแพทย์ ผ่านโปรโตคอลที่เชื่อมต่อได้ และส่งข้อมูลผ่านระบบ IoT ไปยัง server

จำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด คือ 2,000 คน และมีจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมการทดลอง
ใช้อุปกรณ์ IoT จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละประมาณ 4.00%
โดยพื้นที่เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ภูมิภาค ภาคละ 1 จังหวัด จังหวัดละ 20 คน

ตารางการใช้อุปกรณ์ IoT สำหรับผู้สูงอายุในการทดลอง

กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนครั้งต่อวัน	ระยะเวลา	รายละเอียดอุปกรณ์
การวัดความดัน	ตื่นนอน – ก่อนเข้านอน	2 ครั้ง	30 วัน	ใช้เครื่องวัดความดัน Electronic Sphygmomanometer รุ่น WBP202
น้ำตาลปลายนิ้ว	ตื่นนอน – ก่อนเข้านอน	2 ครั้ง	30 วัน	ใช้เครื่องติดตามกลูโคสใน เลือด Blood Glucose Monitoring ยี่ห้อ Contour รุ่น Plus ELITE

กิจกรรม	ช่วงเวลา	จำนวนครั้งต่อวัน	ระยะเวลา	รายละเอียดอุปกรณ์
การติดตาม สุขภาพด้วย นาฬิกา	ตลอด 24 ชั่วโมง	-	30 วัน	ใช้นาฬิกา รุ่น KATI ซึ่ง สามารถติดตามข้อมูลสุขภาพ ในขณะที่ใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การเดิน, การเผาผลาญ, การ นอน, อุณหภูมิกาย, ชีพจร, และออกซิเจนในหลอดเลือด

การใช้อุปกรณ์ IoT เพื่อการติดตามและพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ

การวัดความดันโลหิต

การวัดความดันโลหิตจะดำเนินการวันละสองครั้งในช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดคือตอนตื่นนอนและก่อนเข้านอนตลอดระยะเวลา 30 วัน โดยใช้เครื่องวัดความดัน Electronic Sphygmomanometer รุ่น WBP202 เครื่องวัดความดันนี้สามารถแสดงค่าความดันโลหิตและอัตราการเต้นของหัวใจผ่านหน้าจอ LCD และบันทึกผลการวัดเพื่อการติดตามผลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

การวัดระดับน้ำตาลในเลือด

การตรวจวัดระดับน้ำตาลในเลือดจะดำเนินการวันละสองครั้งในช่วงเวลาตื่นนอนและก่อนเข้านอนเป็นเวลา 30 วัน โดยใช้อุปกรณ์ Blood Glucose Monitoring ยี่ห้อ Contour รุ่น Plus ELITE อุปกรณ์นี้มีความแม่นยำสูงในการวัดระดับน้ำตาลในเลือดและสามารถบันทึกผลการวัดเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลในภายหลัง รวมถึงมีฟังก์ชันการเชื่อมต่อกับแอปพลิเคชันเพื่อการติดตามและบันทึกข้อมูลสุขภาพ

การติดตามสุขภาพด้วยนาฬิกาอัจฉริยะ

การติดตามข้อมูลสุขภาพจะดำเนินการตลอด 24 ชั่วโมงเป็นเวลา 30 วัน โดยใช้นาฬิกาอัจฉริยะ รุ่น KATI ซึ่งสามารถติดตามข้อมูลต่างๆ เช่น จำนวนก้าวเดิน, การเผาผลาญพลังงาน, การนอน, อุณหภูมิกายที่ข้อมือ, ชีพจร, ระดับออกซิเจนในหลอดเลือด, และความดันโลหิตจากหลอดเลือดส่วนปลาย ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้สามารถติดตามสุขภาพผู้สูงอายุได้อย่างละเอียดและต่อเนื่อง

การใช้อุปกรณ์ IoT เหล่านี้เป็นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยสามารถติดตามและวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพ เพิ่มความสะดวกในการดูแลสุขภาพและการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม

3.4 การสรุปผลการศึกษา ทบทวน เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาและการนำไปใช้

เสนอรูปแบบระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ที่เหมาะสมกับความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ผู้สูงอายุ พร้อมจัดทำเป็นข้อปฏิบัติทางเทคนิคเพื่อใช้เผยแพร่สู่สาธารณะ ประกอบด้วย-Ecosystems ของระบบที่พัฒนาขึ้นจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบน พื้นฐานเทคโนโลยี IoT หรือ 5G-เอกสาร “แนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ ในกลุ่มต่าง ๆ” จำนวน 100 ฉบับ และในแบบ e-Book ชนิด PDF format จำนวน 1 ไฟล์งาน-เอกสารเพิ่มไฟล์ข้อมูลดิจิทัล อาทิ การบันทึกเป็นวิดีโอ, การบันทึกเป็นภาพถ่าย, ภาพประกอบการนำเสนอ (Presentation) จำนวน 1 แฟ้มไฟล์ข้อมูล

การพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยจะขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับหลักปฏิบัติด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ 3 ข้อ ได้แก่ 1) การเคารพต่อบุคคล 2) การให้ผลประโยชน์ที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย และ 3) ความเป็นธรรม ก่อนจะทำการศึกษาและเก็บข้อมูล จะทำการขอความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เข้าร่วมโครงการก่อนที่จะมีกิจกรรมการแทรกแซงหรือการดำเนินการใด ๆ กลุ่มผู้เข้าร่วมจะได้รับแจ้งและอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา มีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วยที่จะเข้าร่วมการศึกษา ผู้วิจัยจะยึดถือความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการศึกษารั้งนี้ ทุกเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นจากการทำกิจกรรม ผู้วิจัยจะตรวจสอบและบันทึก พร้อมกับรายงานไปยังคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจะเป็นการนำเสนอข้อมูลในภาพรวม เพื่อเป็นการรักษาความลับของอาสาสมัคร จะไม่มีการเปิดเผยหรือระบุถึงกลุ่มอาสาสมัครในทูลกรณี แต่จะใช้คุณลักษณะ เช่น เพศ อายุ เป็นต้น ในการนำเสนอรายงานวิจัย และข้อมูลจากการบันทึกเสียงและแบบบันทึกต่าง ๆ จะถูกทำลายเมื่อการวิจัยสิ้นสุดลง

บทที่ 4

ขั้นตอนการดำเนินงาน

4.1 ขั้นตอนการศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์จากการทบทวนเอกสารและนโยบายที่เกี่ยวข้องจากกรณีปัญหา และอุปสรรคการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ

สวัสดิการผู้สูงอายุในโลก Global Perspectives on Elderly Welfare ทัวโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างยั่งยืน คือ อัตราการเติบโตของจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปอย่างรวดเร็ว โดยคาดว่าภายในปี พ.ศ. 2565 ถึงปี พ.ศ. 2593 สัดส่วนของประชากรโลกอายุ 65 ปีขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 16

หมายถึงภายในกลางศตวรรษ ทัวโลกจะมีจำนวนผู้สูงอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าสองเท่า เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี และเป็นจำนวนเท่ากับจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี ทั้งนี้ประชากรสูงอายุดังกล่าวไม่ได้กระจายอยู่อย่างเท่าเทียมกันในทุกประเทศของโลก และในบางประเทศจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าประเทศอื่น ๆ เช่น ในปี พ.ศ. 2565 ประเทศโมนาโกมีประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับทุกประเทศทั่วโลก เป็นต้น และยิ่งไปกว่านั้น คาดว่าจำนวนผู้ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นถึงสามเท่าจากจำนวน 143 ล้านคนในปี พ.ศ. 2562 เป็นจำนวน 426 ล้านคนในปี พ.ศ. 2593

การเปลี่ยนแปลงทางประชากรดังกล่าวเกิดจากปัจจัยที่หลากหลาย รวมทั้งการพัฒนาการดูแลสุขภาพ การมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง เป็นต้น ทั้งนี้ถ้าพิจารณาจำนวน พบว่าประเทศจีนเป็นประเทศที่มีผู้สูงอายุมากที่สุด ตามมาด้วยประเทศอินเดีย โดยในปี พ.ศ. 2565 จีนมีผู้สูงอายุจำนวน 166.37 ล้านคน คิดเป็น 11.9% ของประชากรทั้งประเทศ และอินเดียมีผู้สูงอายุจำนวน 84.9 ล้านคน คิดเป็น 6.1% ของประชากรทั้งประเทศ ส่วนในประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุ 12.69 ล้านคน คิดเป็น 19.21% ของประชากรทั้งประเทศ

โดยการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระบบสังคมทั่วโลกอย่างยั่งยืน นับตั้งแต่ระบบการรักษาพยาบาล ระบบประกันสังคม ไปจนถึงระบบเศรษฐกิจและวัฒนธรรม สิ่งสำคัญเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ภูมิภาคทางประชากรศาสตร์ใหม่นี้ คือ ความพร้อมของสังคมในการสนับสนุนและการดูแลผู้สูงอายุประชากรผู้สูงอายุ (United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, 2022)

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้นิยามการสูงวัยอย่างมีสุขภาพดีว่าเป็นกระบวนการในการรักษาความสามารถในการทำงานของร่างกายให้มีความเป็นอยู่ที่ดีในช่วงวัยที่มากขึ้น นั้นหมายความว่าถึงสวัสดิการผู้สูงอายุไม่ได้เกี่ยวกับสุขภาพร่างกายเพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายถึงรวมทั้งสุขภาพจิตและอารมณ์ที่ดี ความสัมพันธ์ทางสังคม และความสามารถในการมีชีวิตที่สมบูรณ์อย่างมีความหมายอีกด้วย (World Health Organization, 2022)

สวัสดิการผู้สูงอายุ หมายถึง นโยบาย โปรแกรม และบริการที่ออกแบบเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ โดยให้การสนับสนุนทั้งด้านร่างกาย สังคม และเศรษฐกิจเพื่อตอบสนองความต้องการ และปกป้องสิทธิของผู้สูงอายุ ดังนั้นสวัสดิการผู้สูงอายุจึงไม่เพียงแค่การดูแลผู้สูงอายุเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการตระหนักในคุณค่าของพวกเขาและมั่นใจว่าสิทธิของพวกเขาได้รับการปกป้อง ผู้สูงอายุควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมโดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ความพิการ หรือสถานะอื่น ๆ และควรได้รับการเคารพในการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจอย่างเป็นอิสระ พวกเขาควรได้รับสิทธิในการดำเนินชีวิตอย่างมีเกียรติภาพและความปลอดภัย โดยไม่ถูกหลอกลวงและไม่ถูกทารุณกรรมทางกายหรือจิตใจ

ในขณะที่ประชากรโลกมีอายุมากขึ้น สิ่งสำคัญ คือ ต้องให้ความสำคัญกับสิทธิและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุเพื่อให้มั่นใจว่าพวกเขาสามารถใช้ชีวิตในช่วงปีหลังเกษียณอายุของตนอย่างมีเกียรติภาพและปลอดภัย ยิ่งไปกว่านั้นให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์โลกให้กลมกลืน ยุติธรรม และยั่งยืนมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งในแต่ละประเทศมีนโยบายและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน สะท้อนถึงบริบททางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม เมื่อเราพิจารณาถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุในระดับโลก พบว่าทุกประเทศมีประเด็นที่เกี่ยวข้องร่วมกันบางประการ ดังนั้นสวัสดิการของผู้สูงอายุจึงเป็นปัญหาระดับโลกที่ต้องการความพยายามร่วมกันจากทุกภาคส่วนในการแก้ไข (United Nations , n.d.) ในการศึกษาและรวบรวมตัวอย่างประเทศที่มีระบบสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างครอบคลุมและน่าสนใจ รวมทั้งระบบสวัสดิการในประเทศไทย ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และประเทศไทย ดังนี้

ประเทศสหราชอาณาจักร : ระบบการดูแลทางสังคมที่ครอบคลุม

สหราชอาณาจักรมีระบบการดูแลทางสังคมที่ครอบคลุมและมั่นคงและมีการสนับสนุนผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง โดยระบบดังกล่าวได้รับเงินสนับสนุนจากภาษีทั่วไปและเงินประกันสังคมของประเทศเพื่อให้ผู้สูงอายุทุกคนสามารถเข้าถึงการดูแลที่ต้องการได้ โดยสามารถแบ่งสิทธิประโยชน์และสวัสดิการพื้นฐานได้เป็น 7 หัวข้อ ดังนี้

1. สิทธิประโยชน์และเบี้ยสวัสดิการ (Benefits and Payments)

- เบี้ยช่วยเหลือเมื่อเข้าร่วม (Attendance Allowance) เป็นสวัสดิการสำหรับบุคคลที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปที่ต้องการความช่วยเหลือในการดูแลส่วนตัวเนื่องจากอาการพิการทางร่างกายหรือจิตใจ
- เบี้ยช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต (Bereavement Support Payment) เป็นสวัสดิการสำหรับผู้สูญเสียคู่สมรสหรือคู่ชีวิต
- เบี้ยดูแลผู้สูงอายุ (Carer's Allowance) เป็นสวัสดิการสำหรับบุคคลผู้ดูแลผู้อื่นเป็นเวลอย่างน้อย 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และบุคคลผู้ได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษบางประการ
- เบี้ยยังชีพผู้พิการ (Disability Living Allowance-DLA) เป็นสวัสดิการสำหรับบุคคลที่มีความต้องการในการดูแลทั่วไปหรือการดูแลที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว (มีความยากลำบากในการเดิน)
- เครดิตเงินบำนาญ (Pension Credit) เป็นสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับรายได้ สำหรับบุคคลที่มีอายุถึงช่วงที่จะได้รับเงินบำนาญจากรัฐ

- เงินบำนาญจากรัฐ (State Pension) เป็นการจ่ายเงินสม่ำเสมอจากรัฐบาลที่บุคคลสามารถเรียกเคลมได้เมื่อถึงอายุที่จะได้รับเงินบำนาญ

- การช่วยเหลือค่าเชื้อเพลิงในช่วงฤดูหนาว (Winter Fuel Payment) : เป็นสวัสดิการที่ปลอดภาษีเพื่อช่วยการชำระค่าทำความร้อนในช่วงฤดูหนาว (UK Government, n.d.)

2. สวัสดิการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและทุพพลภาพ (Healthcare and Disability)

- บริการสุขภาพและการดูแลของรัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักร (National Health Service-NHS) ให้บริการด้านสุขภาพและการดูแลให้กับผู้สูงอายุอย่างหลากหลายรูปแบบ รวมถึงบริการแพทย์ทั่วไป (GP services) การดูแลในโรงพยาบาล, บริการสุขภาพจิต, การดูแลที่ปลายทางของชีวิตและบริการดูแลทางสังคม (NHS, n.d.)

- สวัสดิการสำหรับผู้พิการ (Disability Benefits) รัฐบาลให้บริการสวัสดิการหลายประเภทสำหรับผู้พิการ รวมถึงเบี้ยยังชีพผู้พิการ (Disability Living Allowance-DLA) เบี้ยช่วยเหลือเพื่ออิสรภาพส่วนบุคคล (Personal Independence Payment- PIP) และ เบี้ยช่วยเหลือการเข้าร่วม (Attendance Allowance)

3. สวัสดิการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและชุมชน (Housing and Community)

- สวัสดิการที่อยู่อาศัย (Housing Benefit) เป็นสวัสดิการสำหรับบุคคลที่มีรายได้น้อยและต้องการความช่วยเหลือในการชำระค่าเช่าที่อยู่อาศัย

- การลดหย่อนภาษีท้องถิ่น (Council Tax Reduction) เป็นการลดหย่อนภาษีท้องถิ่นสำหรับบุคคลที่มีรายได้น้อยหรือที่ได้รับสิทธิประโยชน์บางประการ

- บริการชุมชนและบริการเพื่อดูแล (Community and Care Services) เป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่ให้บริการชุมชนและการดูแลหลากหลายรูปแบบสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงการดูแลที่บ้าน ศูนย์ดูแลกลางเฉพาะกลางวัน การบริการอาหาร และการบริการขนส่ง

4. การอุทธรณ์และการร้องเรียน (Appeals and Complaints)

- การอุทธรณ์เกี่ยวกับสวัสดิการ (Benefit Appeals) หากบุคคลไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจเกี่ยวกับสวัสดิการของตน สามารถขอให้พิจารณาการตัดสินใจอีกครั้งหรือยื่นอุทธรณ์ต่อการตัดสินใจนั้นได้ (UK Government, n.d.)

- การร้องเรียนเกี่ยวกับบริการ NHS (Complaints about NHS Services) หากบุคคลไม่พอใจกับการดูแลหรือการรักษาที่ได้รับ หรือถูกปฏิเสธการรักษาตามสภาวะ บุคคลนั้นมีสิทธิที่จะร้องเรียนสิทธิตรวจสอบเรื่องร้องเรียน และสิทธิในการรับการดำเนินการอย่างเต็มที่และรวดเร็ว (NHS, n.d.)

5. สถาบันดูแลสวัสดิการผู้สูงอายุ (Institutions Overseeing Senior Citizen Welfare)

กรมงานและการสวัสดิการ (Department for Work and Pensions-DWP) เป็นหน่วยงานบริการสาธารณะที่รับผิดชอบด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุ มีหน้าที่ในการบริหารเงินบำนาญของรัฐและสวัสดิการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับวัยทำงาน ผู้พิการ และผู้ป่วย กรมงานและการสวัสดิการเป็นกระทรวงที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องจำนวน 13 หน่วยงาน รวมถึงหน่วยงานราชการอีกด้วย

6. สวัสดิการสำหรับบุคคลที่อาศัยอยู่ต่างประเทศและสถานการณ์พิเศษ (Overseas and Special Circumstances)

- สวัสดิการสำหรับบุคคลที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ (Benefits for People Living Abroad) รัฐบาลสหราชอาณาจักรมอบสวัสดิการบางประการสำหรับบุคคลที่อาศัยต่างประเทศรวมถึงเงินบำนาญรัฐบาลและสวัสดิการอื่น ๆ

- สวัสดิการสำหรับผู้ต้องขัง (Benefits for People in Prison) รัฐบาลสหราชอาณาจักรให้สวัสดิการบางประการสำหรับผู้ที่ต้องโทษหรือผู้ที่เพิ่งออกจากเรือนจำ

7. การชำระเกินสวัสดิการและการฉ้อโกง (Overpayments and Fraud)

- การชำระเกินสวัสดิการ (Benefit Overpayments) หากบุคคลได้รับสวัสดิการมากเกินไป พวกเขาต้องชำระเงินกลับไปเป็นที่เรียบร้อยแล้วโดยปกติ

- การฉ้อโกงสวัสดิการ (Benefit Fraud) รัฐบาลสหราชอาณาจักรให้ความสำคัญกับการฉ้อโกงสวัสดิการอย่างจริงจังและมีมาตรการเพื่อป้องกันการทุจริตนี้ (UK Government, n.d.)

สรุปข้อมูลเป็นตารางได้ดังนี้

เลขที่	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	คำอธิบาย	ผู้รับผิดชอบ
1	สิทธิประโยชน์และเบี้ยสวัสดิการ (Benefits and Payments)	เบี้ยช่วยเหลือเมื่อเข้าร่วม (Attendance Allowance) เบี้ยช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต (Bereavement Support Payment) เบี้ยดูแลผู้สูงอายุ (Carer's Allowance) เบี้ยยังชีพผู้พิการ (Disability Living Allowance-DLA) เครดิตเงินบำนาญ (Pension Credit) เงินบำนาญจากรัฐ (State Pension) การช่วยเหลือค่าเชื้อเพลิงในช่วงฤดูหนาว (Winter Fuel Payment)	สวัสดิการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ	กรมงานและการสวัสดิการ (Department for Work and Pensions-DWP)
2	สวัสดิการการดูแลสุขภาพและ	บริการสุขภาพและการดูแลสุขภาพของรัฐบาลแห่งส	บริการสุขภาพและการดูแลสุขภาพของรัฐบาล	บริการสุขภาพและการดูแลสุขภาพของรัฐบาล

เลขที่	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	คำอธิบาย	ผู้รับผิดชอบ
	ความทุพพลภาพ (Healthcare and Disability)	หราชอาณาจักร (National Health Service-NHS) สวัสดิการสำหรับผู้พิการ (Disability Benefits)	และสวัสดิการสำหรับผู้พิการ	แห่งสหราชอาณาจักร (National Health Service-NHS)
3	สวัสดิการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและชุมชน (Housing and Community)	สวัสดิการที่อยู่อาศัย (Housing Benefit) การลดหย่อนภาษีท้องถิ่น (Council Tax Reduction) บริการชุมชนและบริการเพื่อดูแล (Community and Care Services)	สวัสดิการที่อยู่อาศัย การลดหย่อนภาษีท้องถิ่น และ บริการชุมชนและบริการเพื่อดูแล	หน่วยงานท้องถิ่น
4	การอุทธรณ์และการร้องเรียน (Appeals and Complaints)	การอุทธรณ์เกี่ยวกับสวัสดิการ (Benefit Appeals) การร้องเรียนเกี่ยวกับบริการ NHS (Complaints about NHS Services)	การอุทธรณ์และการร้องเรียน	กรมงานและการสวัสดิการ (Department for Work and Pensions-DWP) บริการสุขภาพและการดูแลของรัฐบาลแห่ง สหราชอาณาจักร (National Health Service-NHS)
5	สถาบันดูแลสวัสดิการผู้สูงอายุ (Institutions Overseeing Senior Citizen Welfare)	กรมงานและการสวัสดิการ (Department for Work and Pensions-DWP)	องค์กรหลักที่รับผิดชอบด้านสวัสดิการผู้สูงอายุในสหราชอาณาจักร	กรมงานและการสวัสดิการ (Department for Work and Pensions-DWP)

เลขที่	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	คำอธิบาย	ผู้รับผิดชอบ
6	สวัสดิการสำหรับบุคคลที่อาศัยอยู่ต่างประเทศและสถานการณ์พิเศษ (Overseas and Special Circumstances)	สวัสดิการสำหรับบุคคลที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ (Benefits for People Living Abroad) สวัสดิการสำหรับผู้ต้องขัง (Benefits for People in Prison)	สวัสดิการสำหรับผู้ที่มีอาศัยต่างประเทศและผู้ต้องขัง	กรมงานและการสวัสดิการ (Department for Work and Pensions-DWP)
7	การชำระเกินสวัสดิการและการฉ้อโกง (Overpayments and Fraud)	การชำระเกินสวัสดิการ (Benefit Overpayments) การฉ้อโกงสวัสดิการ (Benefit Fraud)	ข้อมูลเกี่ยวกับการชำระเกินสวัสดิการและการทุจริต	กรมงานและการสวัสดิการ (Department for Work and Pensions-DWP)

ประเทศสหรัฐอเมริกา : ระบบการผสมผสานระหว่างภาครัฐและเอกชน

ระบบสวัสดิการผู้สูงอายุของอเมริกาเป็นการผสมผสานทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยรัฐบาลจะให้การสนับสนุนผ่านโครงการที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ประกันสุขภาพ ที่อยู่อาศัย ความช่วยเหลือด้านอาหาร การคุ้มครองสิทธิ และการสนับสนุนชุมชนและครอบครัว ในขณะเดียวกัน การประกันภัยส่วนบุคคลและการออมเพื่อการเกษียณก็มีบทบาทสำคัญในการครอบคลุมค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม

1. ประกันสังคม (Social Security)

สำนักงานประกันสังคม (The Social Security Administration-SSA) เป็นหน่วยงานหลักของรัฐบาลกลางที่รับผิดชอบในการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้สูงอายุ โปรแกรมประกันสังคมมอบสวัสดิการการเกษียณอายุ สวัสดิการความทุพพลภาพ และสวัสดิการผู้รอดชีวิต สวัสดิการเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนโดยภาษีเงินเดือนที่เก็บจากคนงานและนายจ้าง สวัสดิการเมื่อเกษียณอายุจะมอบให้กับผู้ที่มีอายุอย่างน้อย 62 ปีมีการทำงานครบจำนวนปีที่กำหนดไว้ จำนวนสวัสดิการที่ได้รับจะขึ้นอยู่กับประวัติรายได้ของบุคคลนั้น (Social Security Administration, n.d.)

2. เมดิแคร์ (Medicare)

เมดิแคร์เป็นโครงการของรัฐบาลกลางที่ให้ความคุ้มครองด้านสุขภาพสำหรับผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปหรือผู้ที่มีความพิการบางประการ โครงการเมดิแคร์แบ่งออกเป็นส่วนได้แก่ A B C และ D โดยส่วน A จะครอบคลุมการเข้าพักรักษาในโรงพยาบาล การดูแลในสถานพยาบาลที่มีความชำนาญ การดูแลที่บ้านพักรับรอง และการดูแลสุขภาพที่บ้านบางส่วน ส่วน B ครอบคลุมบริการทางการแพทย์ การดูแลผู้ป่วยนอก เวชภัณฑ์ และบริการเชิงป้องกันสุขภาพ ส่วน C หรือที่เรียกว่าเมดิแคร์แอดวานเทจ (Medicare Advantage) เป็นแผนสุขภาพรูปแบบหนึ่งที่เสนอโดยบริษัทเอกชนที่ทำสัญญากับเมดิแคร์เพื่อให้บริการสวัสดิการส่วน A และส่วน B ทั้งหมดซึ่งให้ความคุ้มครองยาที่สั่งโดยแพทย์ให้ด้วย

3. เมดิแคด (Medicaid)

เมดิแคดให้ความคุ้มครองด้านสุขภาพแก่ผู้มีรายได้น้อย ครอบครัวและเด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้ทุพพลภาพ โดยโปรแกรมเมดิแคดต้องดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ของรัฐบาลกลาง ทั้งนี้อาจมีความแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละรัฐ (Medicaid.gov, n.d.)

4. ที่พักอาศัย (Housing)

กรมที่อยู่อาศัยและพัฒนามือง (Department of Housing and Urban Development-HUD) เสนอโครงการเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ต้องการที่อยู่อาศัย หนึ่งในโปรแกรมเหล่านี้ คือ สินเชื่อเปลี่ยนบ้านเป็นทรัพย์สิน (Home Equity Conversion Mortgage-HECM) หรือที่รู้จักในชื่อสินเชื่อย้อนกลับ (Reverse Mortgage) ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถแปลงบ้านเป็นเงินสดได้ในขณะที่ยังอาศัยอยู่ในที่บ้้านได้นานเท่าที่ต้องการ (U.S. Department of Housing and Urban Development, n.d.)

5. ความช่วยเหลือด้านอาหาร (Food Assistance)

โครงการช่วยเหลือด้านโภชนาการเสริม (The Supplemental Nutrition Assistance Program-SNAP) เป็นโครงการที่ให้สิทธิประโยชน์ทางโภชนาการที่เสริมมาจากงบประมาณด้านอาหารของครอบครัวที่ขาดแคลน เพื่อให้พวกเขาสามารถซื้ออาหารเพื่อสุขภาพและก้าวไปสู่การพึ่งพาและอยู่รอดด้วยตนเองได้ (U.S. Department of Agriculture, Food and Nutrition Service, n.d.)

6. สิทธิผู้สูงอายุ (Elder Rights)

หน่วยงานบริหารเพื่อการดำรงชีวิตในชุมชน (Administration for Community Living-ACL) ทำงานเพื่อปกป้องสิทธิของผู้สูงอายุ โดยโครงการสิทธิผู้สูงอายุสนับสนุนสิทธิของผู้สูงอายุในการมีชีวิตอยู่โดยปราศจากการล่วงละเมิด การทอดทิ้ง และการแสวงหาประโยชน์

7. งานบริการสนับสนุนชุมชนและครอบครัว (Community and Family Support Services-ACL)

บริการสนับสนุนชุมชนและครอบครัวให้บริการสนับสนุนชุมชนและครอบครัว รวมถึงโปรแกรมเพื่อสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Administration for Community Living, n.d.)

สรุปข้อมูลเป็นตารางได้ดังนี้

เลขที่	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	คำอธิบาย	ผู้รับผิดชอบ
1	ประกันสังคม (Social Security)	สวัสดิการการเกษียณอายุ สวัสดิการความทุพพลภาพ สวัสดิการผู้รอดชีวิตซึ่งได้รับ ภาพ และสวัสดิการผู้รอดชีวิต	มอบสวัสดิการการเกษียณอายุ สวัสดิการความทุพพลภาพ และ สวัสดิการผู้รอดชีวิตซึ่งได้รับ การสนับสนุนจากภาษีเงินเดือน	สำนักงาน ประกันสังคม (The Social Security Administration- SSA)
2	เมดิแคร์ (Medicare)	ส่วน A B C และ D	ให้ความคุ้มครองด้านสุขภาพ สำหรับผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปหรือ ผู้มีความพิการบางประการ	ศูนย์บริการเมดิแคร์ และเมดิเคด (Centers for Medicare & Medicaid Services)
3	เมดิเคด (Medicaid)	ให้ความคุ้มครองด้าน สุขภาพแก่ผู้มีรายได้น้อย	ให้ความคุ้มครองด้านสุขภาพแก่ ผู้มีรายได้น้อย ครอบครัวและ เด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้ ทุพพลภาพ	ศูนย์บริการเมดิแคร์ และเมดิเคด (Centers for Medicare & Medicaid Services)
4	ที่พักอาศัย (Housing)	โปรแกรมสินเชื่อ เปลี่ยนบ้านเป็นทรัพย์สิน (Home Equity Conversion Mortgage-HECM)	เสนอโครงการเพื่อช่วยเหลือ ผู้สูงอายุที่ต้องการที่อยู่อาศัย หนึ่งในโปรแกรมเหล่านี้คือ สินเชื่อเปลี่ยนบ้านเป็นทรัพย์สิน (Home Equity Conversion Mortgage-HECM)	กรมที่ดูแลการบ้าน และพัฒนาเมือง (Department of Housing and Urban Development- HUD)
5	ความช่วยเหลือด้าน อาหาร (Food Assistance)	โครงการช่วยเหลือ ด้านโภชนาการเสริม (The Supplemental Nutrition	สิทธิประโยชน์ทางโภชนาการที่ เสริมมาจากงบประมาณด้าน อาหารของครอบครัวที่ขาด แคลน เพื่อให้พวกเขาสามารถ ซื้ออาหารเพื่อสุขภาพและก้าว	บริการอาหารและ โภชนาการ (Food and Nutrition Service)

เลขที่	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	คำอธิบาย	ผู้รับผิดชอบ
		Assistance Program-SNAP)	ไปสู่การพึ่งพาและอยู่รอดด้วยตนเองได้	
6	สิทธิผู้สูงอายุ (Elder Rights)	ดูแลผู้สูงอายุให้มีชีวิตอยู่โดยปราศจากการล่วงละเมิด การทอดทิ้ง และการแสวงหาประโยชน์	ปกป้องสิทธิของผู้สูงอายุให้มีชีวิตอยู่โดยปราศจากการล่วงละเมิด การทอดทิ้ง และการแสวงหาประโยชน์	หน่วยงานบริหารเพื่อการดำรงชีวิตในชุมชน (Administration for Community Living-ACL)
7	งานบริการสนับสนุนชุมชนและครอบครัว (Community and Family Support Services-ACL)	สนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุ	บริการสนับสนุนชุมชนและครอบครัวให้บริการสนับสนุนชุมชนและครอบครัว รวมถึงโปรแกรมเพื่อสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุ	หน่วยงานบริการสนับสนุนชุมชนและครอบครัว (Community and Family Support Services-ACL)

ประเทศสิงคโปร์ : ระบบการดูแลที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง

ระบบการดูแลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของประเทศสิงคโปร์ เน้นความรับผิดชอบของครอบครัวเป็นศูนย์กลางในการดูแลผู้สูงอายุ โดยรัฐบาลให้สิ่งจูงใจทางการเงินแก่ครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และเสริมด้วยบริการในชุมชนรวมถึงการรักษาพยาบาลของประชาชน อาทิ สวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศสิงคโปร์ โดยแบ่งเป็น 5 ด้านใหญ่ ดังนี้

1. การสนับสนุนทางการเงิน (Financial Support)

- การสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำมาโดยตลอดชีวิตการทำงาน (Silver Support Scheme) : เมื่อผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำมาโดยตลอดชีวิตการทำงาน เมื่อถึงวัยเกษียณทำให้ไม่สามารถมีเงินเลี้ยงชีพอย่างเพียงพอหลังเกษียณอายุได้ รัฐบาลสิงคโปร์ให้การช่วยเหลืออัตโนมัติโดยจำนวนเงินช่วยเหลือจะขึ้นกับขนาดของที่พักอาศัย ภายใต้ระเบียบของคณะกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัย เป็นจำนวนเงินระหว่าง 300-750 เหรียญสิงคโปร์ต่อสามเดือน แก่ผู้สูงอายุชาวสิงคโปร์ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป รว 20% แต่การสนับสนุนที่ต่ำกว่าขยายไปถึงผู้สูงอายุชาวสิงคโปร์ 30% ของผู้สูงอายุทั้งหมด โดยกระทรวงการคลังของประเทศสิงคโปร์เป็นผู้รับผิดชอบโครงการนี้ (Ministry of Finance Singapore, n.d.)

- โครงการสนับสนุนผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำงานได้ (ComCare Long Term Assistance) : โครงการนี้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากอายุมาก เจ็บป่วยหรือทุพพลภาพ มีรายได้จำกัดหรือไม่มีเลย และผู้สูงอายุเหล่านั้นได้รับการช่วยเหลือครอบครัวเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย โครงการนี้จะสนับสนุน เงินช่วยเหลือรายเดือนสำหรับค่าครองชีพ ช่วยเหลือในเรื่องที่จำเป็น เช่น ค่ารักษาพยาบาลและค่าเล่าเรียนสำหรับเด็กในการปกครองที่ไปโรงเรียน รวมถึงการเข้าถึงบริการสนับสนุนทางสังคมฟรีหรือได้รับการอุดหนุนสูง โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและครอบครัวดูแลโครงการนี้ (Ministry of Finance Singapore, n.d.)

2. การสนับสนุนด้านการดูแลสุขภาพ (Healthcare Support)

- โครงการผู้สูงอายุรุ่นบุกเบิก (Pioneer Generation Package) : แพคเกจนี้เพื่อเป็นเกียรติและขอบคุณผู้บุกเบิกของประเทศสิงคโปร์ สำหรับการทำงานหนักและความทุ่มเทในการทำให้สิงคโปร์ที่ก้าวหน้าเป็นอย่างทุกวันนี้ โดยแพคเกจประกอบด้วยแพคเกจดูแลสุขภาพราคาไม่แพง มอบเงินอุดหนุน สำหรับการดูแลผู้ป่วยนอก การเติมเงินเข้าระบบเมดิเซฟ (Medisave) เงินอุดหนุนระดับพรีเมียมของเมดิชิลด์ไลฟ์ (MediShield Life) และการจ่ายเงินสำหรับผู้พิการรวมถึงการดูแลระยะยาว โดยมีกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้บริหารดูแลโครงการนี้ (Ministry of Social and Family Development, n.d.)

- โครงการช่วยเหลือสุขภาพชุมชน (Community Health Assist Scheme (CHAS)) : โครงการนี้ช่วยให้ชาวสิงคโปร์จากครัวเรือนที่มีรายได้น้อยถึงปานกลางและผู้สูงอายุทุกคนได้รับเงินอุดหนุนค่ารักษาพยาบาลและทันตกรรมจากแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไปรวมถึงคลินิกทันตกรรมใกล้บ้านที่เข้าร่วม โดยกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบโครงการนี้ (Ministry of Health Singapore, n.d.)

3. การสนับสนุนด้านที่อยู่อาศัย (Housing Support)

- โครงการเช่าซื้อคืน (Lease Buyback Scheme) : ในโครงการเช่าซื้อคืน (LBS) ผู้สูงอายุจะสามารถสร้างรายได้จากแฟลตที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุเพื่อรับกระแสรายได้ในปีที่เกษียณ (65ปี) ในขณะที่ยังคงสามารถอาศัยอยู่ในนั้นต่อไป โดยนี้ช่วยให้สูงอายุ ที่มีสัญชาติสิงคโปร์ มีรายได้ไม่น้อยกว่า 14,000 ดอลลาร์ ที่มีแฟลตหรืออาคารสูงอาศัยอยู่ในแฟลตอย่างน้อย 5 ปี สามารถแบ่งขายส่วนหนึ่งของสัญญาเช่าแฟลตของตนอย่างน้อย 20 ปี เพื่อขายให้กับกรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยของประเทศสิงคโปร์ (housing development board) และสามารถเลือกที่จะรักษาระยะเวลาการเช่าตามอายุของเจ้าของที่อายุน้อยที่สุด รายได้จากการขายห้องเช่าส่วนหนึ่งจะนำไปเติมเงินในบัญชีเกษียณอายุของเจ้าของห้อง โดยคณะกรรมการการเคหะและการพัฒนาดูแลโครงการนี้ (Housing & Development Board, n.d.)

4. การสนับสนุนการจ้างงาน (Employment Support)

- เครดิตการจ้างงานพิเศษ (Special Employment Credit (SEC)) : เป็นนโยบายของรัฐบาลสิงคโปร์ที่ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ นโยบายนี้เริ่มตั้งแต่ปี 2555 และขยายเวลารวมถึงเงินช่วยเหลือเป็นระยะตามความเหมาะสม ตั้งแต่ปี 2559 รัฐบาลสิงคโปร์ได้จ่ายเงินให้กับนายจ้างเพื่อใช้สำหรับการจ่ายค่าจ้างพนักงานสูงอายุที่อัตราสูงสุด 8% ของค่าจ้างสำหรับผู้สูงที่มีอายุ 50-65 ปี และสูงสุด 11% ของค่าจ้างสำหรับผู้สูงที่มีอายุมากกว่า 65 ปี และ 16-20% ของค่าจ้างสำหรับผู้ทุพพลภาพโดยไม่จำกัดอายุพนักงาน โดยเครดิตการจ้างงานพิเศษนี้จะลดลงเมื่อผู้สูงอายุได้รับค่าจ้างมากกว่า 3,000 โดยกระทรวงแรงงานเป็นผู้รับผิดชอบนโยบายนี้ (Ministry of Manpower Singapore, n.d.)

5. การสนับสนุนทางสังคม (Social Support)

- ศูนย์กิจกรรมผู้สูงอายุ (Senior Activity Centres (SACs)) : เป็นศูนย์กิจกรรมให้ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีสามารถช่วยเหลือตัวเองได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยใช้พื้นที่ของกรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยของประเทศสิงคโปร์ ศูนย์กิจกรรมนี้สร้างสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นและคุ้นเคยสำหรับผู้สูงอายุ พวกเขาจัดให้มีกิจกรรมทางสังคม กิจกรรมสันทนาการ การติดตามผู้สูงอายุที่เปราะบางและ/หรือผู้ที่ต้องกลับบ้าน การตอบสนองต่อการแจ้งเตือนฉุกเฉิน และบริการสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานที่ ในชุมชนใกล้เคียงกันสามารถรวมตัวกันเพื่อพบปะและพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ออกกำลังกาย และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สนุกสนานและโต้ตอบได้ ศูนย์กิจกรรมผู้สูงอายุนี้จัดการโดยองค์กรสวัสดิการอาสาสมัคร (VWOs) ต่าง ๆ และได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและครอบครัว (Ministry of Social and Family Development, n.d.)

สรุปข้อมูลเป็นตารางได้ดังนี้

เลขที่	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	คำอธิบาย	ผู้รับผิดชอบ
1	การสนับสนุนทางการเงิน (Financial Support)	การสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำมาโดยตลอดชีวิตการทำงาน (Silver Support Scheme)	เงินเสริมเป็นรายไตรมาสแก่ผู้สูงอายุชาวสิงคโปร์ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนเงินระหว่าง 300-750 เหรียญ สิงคโปร์ ครอบคลุม 20-30% ของผู้สูงอายุทั้งหมด	กระทรวงการคลัง
		-โครงการสนับสนุนผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำงานได้ (ComCare Long Term Assistance)	สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำงานได้ เจ็บป่วยหรือทุพพลภาพ มีรายได้จำกัด โดยจะสนับสนุน เงินช่วยเหลือรายเดือนสำหรับค่าครองชีพช่วยเหลือในเรื่องที่จำเป็น	กระทรวงการพัฒนาสังคมและครอบครัว
2	การสนับสนุนด้านการดูแลสุขภาพ (Healthcare Support)	โครงการผู้สูงอายุนักบุกเบิก (Pioneer Generation Package)	จัดหาดูแลสุขภาพราคาไม่แพง มอบเงินอุดหนุน สำหรับการดูแลผู้ป่วยนอก การเติมเงินเข้าระบบเมดิเซฟ (Medisave) เงินอุดหนุนระดับพรีเมียมของเมดิชิลด์ไลฟ์ (MediShield Life) และการจ่ายเงินสำหรับผู้พิการรวมถึงการดูแลระยะยาว	กระทรวงสาธารณสุข
		โครงการช่วยเหลือสุขภาพชุมชน (Community Health Assist Scheme (CHAS))	Allows Singapore Citizens from lower-to ช่วยให้ผู้สูงอายุชาวสิงคโปร์จากครัวเรือนที่มีรายได้น้อยถึงปานกลางและผู้สูงอายุทุกคนได้รับเงินอุดหนุนค่ารักษาพยาบาลและทันตกรรมใกล้บ้าน	กระทรวงสาธารณสุข
3	การสนับสนุนด้านที่อยู่อาศัย	โครงการเช่าซื้อคืน (Lease Buyback Scheme)	สามารถแบ่งขายส่วนหนึ่งของสัญญาเช่าแฟลตอย่างน้อย 20 ปีให้กับกรมการพัฒนาที่อยู่	คณะกรรมการการเคหะและการพัฒนา

เลขที่	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	คำอธิบาย	ผู้รับผิดชอบ
	(Housing Support)		อาศัยของประเทศสิงคโปร์เพื่อรับกระแสรายได้ในปีที่เกษียณ (65ปี)	
4	การสนับสนุนการจ้างงาน (Employment Support)	เครดิตการจ้างงานพิเศษ (Special Employment Credit (SEC))	รัฐบาลสิงคโปร์ได้จ่ายเงินให้กับนายจ้างเพื่อใช้สำหรับการจ่ายค่าจ้างพนักงานสูงอายุที่อัตราสูงสุด 8% ของค่าจ้างสำหรับผู้สูงที่มีอายุ 50-65 ปี และสูงสุด 11% ของค่าจ้างสำหรับผู้สูงที่มีอายุมากกว่า 65 ปี และ 16-20% ของค่าจ้างสำหรับผู้ทุพพลภาพ	กระทรวงแรงงาน
5	การสนับสนุนทางสังคม (Social Support)	ศูนย์กิจกรรมผู้สูงอายุ (Senior Activity Centres (SACs))	เป็นศูนย์กิจกรรมให้ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีสามารถช่วยเหลือตัวเองได้มาทำกิจกรรมร่วมกันทางสังคม สันทนาการ การติดตามผู้สูงอายุที่เปราะบางและ/หรือผู้ที่ต้องกลับบ้าน การตอบสนองต่อการแจ้งเตือนฉุกเฉิน	กระทรวงการพัฒนาสังคมและครอบครัว

ประเทศไทย : การสนับสนุนเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ

ในประเทศไทยสวัสดิการสังคมมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ประเทศต้องต่อสู้กับความท้าทายของประชากรสูงอายุ ส่วนราชการไทยที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แผนกย่อย คือ กรมผู้สูงอายุ (Department of Older Persons (DOP)) แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. พัฒนาศักยภาพและเตรียมการรองรับผู้สูงอายุ
2. จัดทำนโยบาย มาตรการ กลไก และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ
3. ส่งเสริมการคุ้มครองสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในทุกมิติ
4. เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการองค์กรแบบบูรณาการและระบบการพัฒนาศักยภาพ

ในปี 2566 กรมผู้สูงอายุ รับผิดชอบหน้าที่เป็นผู้จัดงานหลักสำหรับกลยุทธ์ที่ครอบคลุมซึ่งมุ่งเป้าไปที่การเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น วัตถุประสงค์ของการริเริ่ม คือ เพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลในกลุ่มอายุก่อนวัยชรา (อายุ 25-59 ปี) มีความพร้อมเพียงพอสำหรับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อีกทั้งยังมุ่งให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สุขภาพที่ดี การเข้าถึงสังคม และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม แผนดังกล่าวยังเน้นไปที่การเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพเพื่อให้แน่ใจว่ามีวิถีชีวิตที่มั่นคง ยกระดับการคุ้มครองทางสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อรองรับผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ กลยุทธ์ดังกล่าวยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระบบการรักษายาบาลให้ก้าวหน้าและนำเสนอโซลูชันที่เป็นนวัตกรรมใหม่สำหรับการดูแลผู้สูงอายุ (แผนบูรณาการการเตรียมความพร้อมสู่สังคมสูงวัย พ.ศ. 2566)

อาจารย์สมปอง สุวรรณภุมมา ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้นำเสนอบทความวิชาการที่เน้นความสำคัญของการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในสังคมไทย โดยมุ่งให้คุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขโดยรวมในชุมชน รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการด้านสวัสดิการสังคมต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรสูงอายุ นโยบายระดับชาตินี้ตระหนักถึงความสำคัญของการสนับสนุนผู้สูงอายุในหลายมิติ ผู้เขียนเน้นประเด็นสำคัญ 4 ประการ ที่การจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุมีบทบาทสำคัญ ได้แก่ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย การทำงานและรายได้ และความมั่นคงทางสังคม

1. สุขภาพ : ความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุโดยการดูแลสุขภาพร่างกายอย่างครอบคลุม ซึ่งรวมถึงการเข้าถึงโภชนาการที่เหมาะสม การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และสุขภาพจิตที่ดี ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนให้อยู่ในสภาพแวดล้อมของครอบครัวที่อบอุ่นและได้รับความสนใจจากลูกหลาน ปลุกฝังความรู้สึกเป็นเจ้าของ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสันทนาการที่ออกแบบมาเพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายยังช่วยให้สุขภาพโดยรวมแข็งแรงและมีความสุข

2. ที่อยู่อาศัย : องค์ประกอบพื้นฐานของการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ คือ การทำให้มั่นใจว่าพวกเขาสามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ผู้สูงอายุสมควรได้รับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี โดยมีมาตรฐานความสะอาดและมาตรการความปลอดภัยที่เหมาะสม ทำให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างสะดวกสบายและปลอดภัย เพิ่มคุณภาพชีวิต

3. งานและรายได้ : การตระหนักถึงคุณค่าของการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในกิจกรรมที่มีความหมาย จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้พวกเขาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การสนับสนุนโอกาสทางอาชีพที่ปรับให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุและการสร้างรายได้ช่วยให้พวกเขารักษาวิถีชีวิตที่เป็นอิสระและตอบสนองความต้องการทางการเงินของพวกเขา ด้านนี้ส่งเสริมความรู้สึกของวัตถุประสงค์และความพอเพียงของผู้สูงอายุ

4. ประกันสังคม การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดีและเหมาะสมเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษและมีความสุขในสังคมที่ปลอดภัย บริการด้านสุขภาพที่เข้าถึงได้ ระบบสนับสนุนชุมชน และมาตรการประกันสังคมที่เข้มงวดมีส่วนช่วยสร้างสังคมที่มีส่วนร่วมและเกื้อกูลสำหรับผู้สูงอายุ (สมปอง, 2564)

จิตรามนตรีและคณะ ทำการศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 คน ซึ่งเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอล กลุ่มที่มีความหลากหลายนี้ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลัก 30 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน นอกจากนี้ยังมีผู้สูงอายุชาวไทย 10 คน และผู้นำชุมชน 5 คน จาก 4 ภูมิภาค ของประเทศไทย เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ดำเนินการ โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์และระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องในระหว่างการประชุมสาธารณะ ข้อมูลที่รวบรวมได้ผ่านการวิเคราะห์อย่างละเอียดโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและเทคนิคการวิเคราะห์เฉพาะเรื่อง (นาริรัตน์และสาวิตรี, 2556)

สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์ ทำการศึกษาสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย เพื่ออธิบายความหมายความเป็นมาและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย ตามความหมายของ “สวัสดิการสังคม” จากหลากหลายมุมมองพอสรุปได้ว่า เป็นระบบการบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไข ปัญหา การพัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้ทั่วถึง เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ ซึ่งการจัดสวัสดิการสังคมของไทยเริ่มต้นจากระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างไม่เป็นทางการของครอบครัว เครือญาติและชุมชน ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้การจัดสวัสดิการสังคมมีการปรับเปลี่ยนทิศทางไปสู่สวัสดิการแบบบูรณาการและเป็นสังคมสวัสดิการ ปัจจุบันประเทศไทยมีรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ 4 รูปแบบ คือ การประกันสังคม การช่วยเหลือสาธารณะ การบริการสังคม และการช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไทยยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น 1) ขาดการบูรณาการ

และขาดความต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึง การดำเนินงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุแยกส่วนระหว่างงานด้านสุขภาพกับงานด้านสังคม กระจายความรับผิดชอบตามหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ 2) ขาดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง 3) ความไม่พร้อมของงบประมาณและการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านผู้สูงอายุโดยตรง และ 4) สวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้กับผู้สูงอายุยังไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุ ไม่สามารถตอบสนองปัญหาได้อย่างแท้จริงและไม่ครอบคลุมผู้สูงอายุได้ทั้งหมด แต่ประเด็นที่สำคัญ คือ บุตรหลานหรือคนในครอบครัวขาดความตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุจะต้องมีการบูรณาการจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นผู้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ (สุดารัตน์, 2557)

สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ นิยามผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย โดยผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ประสาน บุญโสภณ และคณะ, 2564)

1. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ผู้สูงอายุได้รับ การจัดช่องทางพิเศษเฉพาะเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว
2. ด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร ผู้สูงอายุได้รับ จัดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และให้มีหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน ถึงขั้นอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย และมีรายการต่าง ๆ เพื่อผู้สูงอายุ
3. ด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม ผู้สูงอายุได้รับ ข้อมูล คำปรึกษา ข่าวสารตลาดแรงงาน การจัดหางาน รับสมัครงาน บริการข้อมูลทางอาชีพ ตำแหน่งว่างงาน การอบรมและฝึกอาชีพ โดยมีศูนย์กลางข้อมูลทางอาชีพและตำแหน่งงานสำหรับผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ ที่สำนักงานจัดหางานทุกแห่ง
4. ด้านการพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย/ชุมชน ผู้สูงอายุได้รับ การส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุ ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมภายในชุมชน และ/หรือระหว่างชุมชน และส่งเสริมการใช้ศักยภาพผู้สูงอายุ โดยเพิ่มการจัดกิจกรรมทางกีฬานันทนาการ และการถ่ายทอดภูมิปัญญา
5. ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการสาธารณะอื่น ๆ ผู้สูงอายุได้รับการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การดูแล ช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ การบริการสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และการจัดพาหนะอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น
6. ด้านการลดหย่อนค่าโดยสาร และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางารถไฟแห่งประเทศไทยผู้สูงอายุได้รับ การลดค่าโดยสารครึ่งราคาทุกชั้นตลอดทางทุกสาย (ไม่รวมค่าธรรมเนียม) ระหว่างเดือนมิถุนายน – กันยายน โดยผู้สูงอายุไม่ต้องเข้าแถวรอซื้อตั๋ว มีที่นั่งรอรับตัว พนักงานช่วยยกสัมภาระ

7. ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ ผู้สูงอายุได้รับการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวในความรับผิดชอบขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และองค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น

8. ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง ผู้สูงอายุได้รับการให้คำแนะนำ ปรีกษา และให้ความช่วยเหลือ อีกทั้งกรณีผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และถูกทอดทิ้ง จะได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง และการให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการ อื่นที่เกี่ยวข้องในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว

9. การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี และในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัวผู้สูงอายุ ได้รับการให้คำแนะนำ ปรีกษา และให้ความช่วยเหลือ และกรณีผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และถูกทอดทิ้ง จะได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง และการให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว

10. ด้านการช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือด้านที่เดือดร้อนจะได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน การจัดที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มให้ผู้สูงอายุตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

11. ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุซึ่งมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ สัญชาติไทย ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ได้จัดให้เป็นประจำ จะได้รับการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนตลอดชีวิต โดยแบ่งตามช่วงอายุแบบขั้นบันได ดังนี้

อายุ 60-69 ปี จะได้รับเดือนละ 600 บาท

อายุ 70-79 ปี จะได้รับเดือนละ 700 บาท

อายุ 80-89 ปี จะได้รับเดือนละ 800 บาท

อายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเดือนละ 1,000 บาท

12. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ผู้สูงอายุมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ (1) มีอายุเกินหกสิบปี บริบูรณ์ขึ้นไป (2) มีสัญชาติไทย (3) ผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวที่ยากจนตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย หรือกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา (4) ไม่มีญาติ หรือมีญาติ

แต่มีฐานะยากจนไม่สามารถจัดการศพตามประเพณีได้ ผู้สูงอายุยากจนและไม่ได้รับการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย หรือกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา ให้นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานชุมชน หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขต หรือนายอำเภอ หรือนายกเมืองพัทยา เป็นผู้ออกหนังสือรับรอง จะได้รับการช่วยเหลือรายละ 3,000 บาท

13. การจัดการบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกาศกำหนด

ด้านการท่องเที่ยว ผู้สูงอายุได้รับ การจัดกิจกรรม โครงการสำหรับผู้สูงอายุ

ด้านกีฬาและนันทนาการ ผู้สูงอายุได้รับการบริการตรวจสุขภาพ ทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย สามารถเข้าใช้บริการในสนามกีฬา สวนสุขภาพ ลานกีฬาแอโรบิก สนามเปตอง ห้องออกกำลังกาย เป็นต้น อีกทั้งเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬา การลีลาศ พร้อมทั้งการรับสมัครเป็นสมาชิกชมรมสุขภาพ

14. ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด

ผู้สูงอายุได้รับจัดการโดยตรงสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ลิฟต์ พื้นเรียบ รวบันได ทางลาด รวจับ ในห้องน้ำ การจัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ และการจัดการรถเข็น

15. ด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ โดยบุคคลที่ได้รับผู้เลี้ยงดูบิดา มารดา ได้รับการลดหย่อนภาษีเงินจำนวน 30,000 บาท และผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ สามารถนำไปเสร็จไปลดหย่อนภาษีได้

16. ด้านกองทุนผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุได้รับ การให้กู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพรายบุคคล และรายกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุ โดยต้องชำระคืนเป็นรายงวด ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี โดยไม่มีดอกเบี้ย (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2559)

ประธาน บุญโสภาคย์ และคณะ ทำการศึกษากฎหมายและการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุไทย อีกทั้งเพื่อศึกษากฎหมายและการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุในต่างประเทศบางประเทศ และวิเคราะห์กฎหมายและการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุไทย ซึ่งศึกษาการทำวิจัยจากเอกสารและการวิเคราะห์วิจารณ์กฎหมายและการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุไทย ผลการวิจัย พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติของประเทศไทยกำหนดมาตรการรับรองและคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุไว้หลายด้าน แต่ในปัจจุบัน การปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุไทยยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากให้ความสนใจไม่มากพอต่องานในด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุ สรุปการวิจัยควรปฏิรูประบบคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุไทยบนหลักการสามประการต่อไปนี้ คือ การกระจายอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินงานด้านสวัสดิการและคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุจากรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐไปเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การออกกฎหมายประกันการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว และการกำหนดให้การดูแลผู้สูงอายุเป็นบริการที่มีชุมชนเป็นฐาน (ประสาน บุญโสภณ และคณะ, 2564)

อารียา ศรีแจ่ม ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคดิจิทัล เพื่อศึกษาปัจจัยประชากรศาสตร์ ที่อยู่อาศัย พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่มีผลต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ จากตัวอย่างจำนวน 549 คน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ มีตัวแปรตาม 3 ตัวประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ การใช้แอปพลิเคชันและกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ (Multivariate Analysis of Variance: MANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ยกเว้นด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระด้านวิธีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ สรุปผลจากด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคดิจิทัลประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีเห็นว่า ผู้สูงอายุ ควรมีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีมีความก้าวหน้า ทันสมัย และเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ฉะนั้น ผู้สูงอายุในช่วงวัยต่าง ๆ จำเป็นต้องเรียนรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในโลกสังคมออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข อีกทั้งภาครัฐควรกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสใช้อินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึงเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตและเป็นวิธีการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้อีกทางหนึ่ง (อารียา, 2562)

พนม คลีฉายา ทำการศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุและข้อเสนอเพื่อการเสริมสร้างภาวะพลีพลังและผลิตภาพของผู้สูงอายุไทย เพื่อสำรวจและอธิบายปัจจัยตัวบุคคล เทคโนโลยี แรงจูงใจในการใช้งานเทคโนโลยี สถานภาพการเข้าถึง การใช้งาน และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของกลุ่มผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุวัยต้น อีกทั้งสังเคราะห์สร้างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาภาวะพลีพลังของผู้สูงอายุด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีกลุ่มตัวอย่างอายุ 50-70 ปีทั่วประเทศ จำนวน 1,400 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีอายุ 50-70 ปี จำนวน 64 คน รวมทั้งการศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีความสามารถใช้เทคโนโลยีและนำผลการวิจัยมา สังเคราะห์สร้างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาภาวะพลีพลังของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยเชิงสำรวจพบว่า กลุ่มอายุ 50-54 ปี มีแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยีอยู่ระดับมาก ในขณะที่กลุ่มอายุ 55-70 ปี อยู่ระดับปานกลางกลุ่มตัวอย่างใช้งานอินเทอร์เน็ตวันละ 5-6 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที-1 ชั่วโมง โปรแกรมที่ใช้มากที่สุดคือ ไลน์ เฟซบุ๊ก และยูทูป โดยใช้สนทนา อ่านข่าวติดตามข่าวสาร สืบค้นข้อมูล การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของผู้สูงอายุกลุ่ม 60-70 ปี อยู่ระดับปานกลาง กลุ่ม 50-59 ปี อยู่ระดับมาก ผลการวิจัยเชิงคุณภาพชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ได้แก่ อาชีพ การเรียนรู้จากเทคโนโลยี ทักษะความสามารถ/การพัฒนาตนเองความซับซ้อนยุ่งยากของเทคโนโลยี ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตและความคุ้มค่า อุปสรรคการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ ปัญหาสายตา การหลงลืม ภาษาอังกฤษ ความกังวลเรื่องความเสี่ยงและอันตรายจากการใช้งานกรณีตัวอย่างผู้สูงอายุที่สามารถใช้เทคโนโลยีเสริมสร้าง

พลวัตพลังได้ มาจากความเป็นตัวตน ความคิด ความรู้ทักษะ ความสามารถที่สั่งสมมานานของผู้สูงอายุ การก้าวข้ามอุปสรรคด้านเทคโนโลยีด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองและการสอนจากบุตรหลาน การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรสาธารณประโยชน์ งานวิจัยสร้างข้อเสนอเพื่อการพัฒนาพลวัตพลังผู้สูงอายุประกอบด้วยข้อเสนอเชิงนโยบาย 2 ด้านหลัก ได้แก่ แนวนโยบายสวัสดิการพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และคุณภาพชีวิตในสังคมผู้สูงอายุ 5G และ แนวนโยบายด้านความมั่นคงในชีวิตผู้สูงอายุด้วยเทคโนโลยี (พนม, 2564)

ณัฐชัย จันทร์ทิพย์ และคณะ ทำการศึกษาการส่งเสริมเทคโนโลยีคอลเซ็นเตอร์ (Call center) การดูแลสุขภาพและการจัดการชีวิตของผู้สูงอายุยุค 5G เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมเทคโนโลยีคอลเซ็นเตอร์ (Call center) ของผู้สูงอายุ ยุค 5G ระดับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ยุค 5G และระดับการจัดการชีวิตของผู้สูงอายุ ยุค 5G ซึ่งการวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชาชนที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ในพื้นที่ 50 เขต ตามที่มีทะเบียนบ้าน ตามสำเนาทะเบียนบ้าน ครั้วเรือนละ 1 คน เขตละ 8 ครั้วเรือน ๆ ละ 1 คน เป็นเพศชายหรือเพศหญิง อายุระหว่าง 60-70 ปี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศหญิง ส่วนใหญ่อายุ 65-70 ปี และประกอบอาชีพธุรกิจครอบครัว ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) ต่ำกว่า 10,000 1) เทคโนโลยี Call center ของผู้สูงอายุ ยุค 5G ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุยุค 5G ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) การจัดการชีวิตของผู้สูงอายุ ยุค 5G ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และพัฒนาศาสตร์ด้านการสื่อสารโดยมุ่งเน้นยังกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีให้กับผู้สูงอายุให้เพิ่มมากขึ้น (ณัฐชัย จันทร์ทิพย์ และคณะ, 2565)

การจัดทำข้อเสนอกลไกและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานสูงอายุนี้อยู่บนฐานของกรอบด้านยุทธศาสตร์ชาติที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงวัยและการเตรียมรองรับสังคมสูงวัย รวมถึงแผนงานบูรณาการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุ และได้ดำเนินการอยู่แล้ว นำโดยกระทรวงแรงงาน โดยมีรายละเอียด ตั้งแต่ในขั้นของการกำหนดนโยบายและแผน ไปจนถึงการสร้างกลไกมารองรับการดำเนินงานตามนโยบายและแผนดังกล่าว ประกอบไปด้วย 5 ข้อเสนอ ดังนี้

ข้อเสนอที่ 1 : การพัฒนาแผนระดับชาติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับที่สิงคโปร์เคยเปลี่ยนแปลงนโยบายและโครงสร้างองค์กรเพื่อขับเคลื่อน FutureSkills ในปี ค.ศ. 2014 ทั้งนี้ ประเทศไทยควรเร่งให้เกิดการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาและยกระดับทักษะแรงงานสูงอายุนี้อีกกลุ่มกำลังแรงงานที่สำคัญของประเทศโดยจัดทำ “แผนระดับชาติด้านการพัฒนาและยกระดับทักษะแรงงานสูงวัย” โดยแผนดังกล่าวจะกำหนดให้การพัฒนาทักษะการทำงานให้กับผู้สูงอายุต้องดำเนินไปควบคู่กับการส่งเสริมการจ้างงานด้วยทั้งในรูปแบบการจ้างงานต่อเนื่อง การจ้างงานใหม่ การประกอบอาชีพอิสระ (ทั้งแบบเต็มเวลาและบางเวลา) และการสร้างผู้ประกอบการสูงอายุ

ข้อเสนอที่ 2 : การจัดตั้งคณะทำงานแบบ Multi-agency Task Force เพื่อขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาและยกระดับทักษะผู้สูงอายุแบบบูรณาการและเป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ โดยในโมเดลทดลองเสนอให้มีการจัดตั้ง “คณะทำงานบูรณาการเพื่อพัฒนาและยกระดับทักษะแรงงานสูงอายุ” ซึ่งอาจจะมอบหมายให้กระทรวงแรงงานเป็นเจ้าภาพในการตั้งคณะทำงาน หรือจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่เพื่อรับผิดชอบเรื่องการพัฒนาทักษะของแรงงานสูงอายุโดยตรง เช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานสูงอายุ เป็นต้น องค์ประกอบของคณะทำงานในเบื้องต้นควรประกอบด้วย กระทรวงและหน่วยงานภายใต้กระทรวงที่ดำเนินงานภายใต้แผนบูรณาการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย ในด้านส่งเสริมการทำงานของสูงอายุอยู่แล้ว ในขณะเดียวกันก็ควรบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานอิสระด้านการกำหนดสมรรถนะการทำงาน และสาขาวิชาชีพต่าง ๆ รวมถึงควรมีภาคเอกชนเข้าร่วมด้วยในฐานะเป็นอีกตัวแสดงหลักในการกำหนดทิศทางการพัฒนาทักษะของประเทศ และสามารถเชื่อมโยงความต้องการของนายจ้างกับลูกจ้างได้ ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของคณะทำงาน มีดังนี้

กระทรวงแรงงาน : กรมการพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (และสำนักนโยบายแรงงานนอกระบบที่จัดตั้งขึ้นใหม่เพื่อดูแลกลุ่มแรงงานสูงอายุที่ทำงานนอกระบบโดยเฉพาะ)

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : กรมกิจการผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในฐานะกลไกระดับท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม : สถาบันวิทยาลัยชุมชน

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม : สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ สภาและสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ การพัฒนาทักษะแรงงานจำเป็นต้องอาศัยกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกัน ออกแบบนโยบายและมาตรการที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาและยกระดับทักษะแรงงานสูงอายุในทุกกลุ่ม และในหลากหลายรูปแบบ

ข้อเสนอที่ 3 : การสร้างแพลตฟอร์มแบบบูรณาการ (Integrated platform) และระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานสูงอายุแบบครบวงจร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและยกระดับทักษะการทำงานของสูงอายุไทย โดยเน้นออกแบบโครงการ/กิจกรรมบนแพลตฟอร์ม และกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ตรงกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของประชากรสูงวัยในตลาดแรงงาน เช่น ระบบแนะนำการวางแผนอาชีพหลังเกษียณ (post-retirement career counselling) ระบบจับคู่หลักสูตรการฝึกอบรมกับความต้องการของผู้สูงอายุ ระบบจับคู่งานที่ตรงตามทักษะและความสามารถของผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมถึงควรมีกระบวนการวัดประเมินผลและการนำเสนอผลเพื่อสะท้อนภาพพัฒนาการของการพัฒนาทักษะผู้สูงอายุ อีกทั้งช่วยกระตุ้นความพยายามในการเรียนรู้ของพนักงานทั้งในระดับปัจเจกและภาพรวม นอกจากนี้ ควรมีระบบการคัดกรองและประเมินกลุ่มเสี่ยงที่

จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและยกระดับทักษะแรงงานอย่างเร่งด่วน เช่น กลุ่มเสี่ยงถูกเลิกจ้างเนื่องจากทักษะที่มีอยู่นั้นเริ่มล้าหลังไปแล้ว เป็นต้น

ข้อเสนอที่ 4 : การสร้างเครือข่าย/กลุ่มวิจัยเฉพาะ เพื่อผลิตงานวิจัยเป็นฐานในการขับเคลื่อนการพัฒนาและยกระดับทักษะแรงงานสูงอายุ โดยเป็นงานวิจัยที่ใช้เครื่องมือใหม่ในการศึกษา เช่น การวิจัยอนาคต (Futures Research) การวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics) การวิจัยโดยเก็บข้อมูลระยะยาว (Longitudinal Study) เป็นต้น ส่วนงานวิจัยพื้นฐาน และงานวิจัยแบบถอดบทเรียนความสำเร็จการพัฒนาทักษะแรงงานสูงอายุ ก็ยังคงต้องมีอยู่ โดยการผลิตงานวิจัยเหล่านี้ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตจะถูกรวบรวมไว้ในแพลตฟอร์มกลางที่สร้างขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการออกแบบระบบการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนทิศทางการพัฒนาและยกระดับทักษะแรงงานสูงอายุ รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการฝึกอบรมสำหรับแรงงานสูงอายุทุกกลุ่ม

ข้อเสนอที่ 5 : การกำหนดมาตรการสนับสนุน/อุดหนุนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาและยกระดับทักษะแรงงานสูงอายุ ทั้งนี้ จากการพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เรื่องการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับวัย ระบุให้มีการสนับสนุนมาตรการจูงใจทางการเงินและการคลังให้ผู้ประกอบการมีการจ้างงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งยังไม่ครอบคลุมถึงการสนับสนุนด้านการพัฒนาทักษะด้วย ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการลงทุนพัฒนาและยกระดับทักษะกลุ่มแรงงานตอนปลายและแรงงานสูงอายุด้วย รวมถึงการให้เงินอุดหนุนไปที่ผู้สูงอายุโดยตรง ซึ่งขณะนี้ มีกองทุนที่มีบทบาทเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุโดยตรง 3 กองทุน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2565)

บุญชัย กิจสนาโยธิน และคณะ ทำการศึกษารูปแบบการอภิบาลระบบสุขภาพดิจิทัล : ข้อเสนอสำหรับระบบสุขภาพไทย จากผลการศึกษาระบบสุขภาพอิเล็กทรอนิกส์ของไทย (eHealth in Thailand) ในปี พ.ศ. 2553 โดยกระทรวงสาธารณสุขและองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทยพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกลไกการอภิบาลระบบข้อมูลสุขภาพหรือระบบสุขภาพดิจิทัล ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศสุขภาพ ทั้งนี้เพราะยังไม่สามารถหาข้อตกลงร่วม (consensus) ระหว่างหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากลไกการอภิบาลสุขภาพดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทระบบสุขภาพของไทย วิธีการศึกษา ประกอบด้วยรูปแบบการทบทวนเอกสารและวิธีเชิงคุณภาพ การทบทวนเอกสารครอบคลุมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพและการอภิบาลสุขภาพดิจิทัลจากเอกสารรายงานองค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การอนามัยโลก สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ และจากประเทศต่าง ๆ ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย อังกฤษ สหรัฐอเมริกา แคนาดา รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้บริหาร นักวิชาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพและผู้ประกอบการ startup ในภาคเอกชนจำนวน 11 คน สัมภาษณ์ทั้งแบบพบหน้าและแบบออนไลน์ เพื่อศึกษาสถานการณ์การอภิบาลสุขภาพดิจิทัลของประเทศไทย ผลการศึกษา จากการศึกษารูปแบบการอภิบาลระบบสุขภาพดิจิทัลของประเทศต่าง ๆ จำนวน 6 ประเทศ พบว่าการอภิบาลระบบใด ๆ มักมีความสัมพันธ์กับระบอบการปกครอง ระบบสุขภาพ วัฒนธรรมและบริบทของแต่ละ

ละประเทศ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยอ้างอิงรูปแบบระบบอภิบาลจาก Broadband Commission ได้แก่ 1. health ministry mechanism 2. government-wide digital agency mechanism 3. dedicated digital health agency mechanism ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบ dedicated digital health agency mechanism ประเด็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์มากกว่าสองในสามกล่าวถึงคือ 1. ผู้นำควรมีอำนาจตัดสินใจเด็ดขาดและอยู่ในวาระต่อเนื่อง 2. ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อลดการทำงานแบบแยกส่วน 3. การมีมาตรฐานข้อมูลสารสนเทศสุขภาพ สรุป สำหรับบริบทของประเทศไทยในปัจจุบัน กระทรวงสาธารณสุขโดยลำพังไม่สามารถ (บุญชัย กิจสนาโยธิน และคณะ, 2566)

บทสรุป

เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้สูงอายุในสังคมไทย รัฐบาลควรพยายามส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมอย่างรอบด้าน ข้อตกลงเหล่านี้ควรครอบคลุมแง่มุมต่าง ๆ รวมถึงสุขภาพกายและสุขภาพจิต การสนับสนุนครอบครัว การสร้างรายได้ และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ปลอดภัย การจัดการด้านต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้สวัสดิการของผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุขโดยรวม

สรุปข้อมูลเป็นตารางได้ดังนี้

เลขที่	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	คำอธิบาย	ผู้รับผิดชอบ
1	การสนับสนุนทางการเงิน (Financial Support)		ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนแบบขั้นบันได อายุ 60-69 ปี จะได้รับเดือนละ 600 บาท อายุ 70-79 ปี จะได้รับเดือนละ 700 บาท อายุ 80-89 ปี จะได้รับเดือนละ 800 บาท อายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเดือนละ 1,000 บาท	หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
			- ลดราคาค่าโดยสารแก่ผู้สูงอายุ ได้แก่ รถเมล์ รถไฟ เรือ รถทัวร์ เครื่องบิน BTS MRT และ AirportLink - ลดหย่อนภาษีให้กับบุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดา จำนวน 30,000 บาท/ผู้สูงอายุ 1 คน	กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : กรมกิจการผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

เลขที่	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	คำอธิบาย	ผู้รับผิดชอบ
			- กู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพ รายบุคคล คนละไม่เกิน 30,000 บาท - รายกลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน 5 คน ได้กลุ่มละไม่เกิน 100,000 บาท ผ่อนชำระโดยไม่เสียดอกเบี้ย ภายใน 3 ปี	ในฐานะกลไกระดับท้องถิ่น
2	การสนับสนุนด้านการดูแลสุขภาพ (Healthcare Support)		- จัดบริการและดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เช่น จัดช่องทางพิเศษ จัดเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวก บำบัดฟื้นฟู และดูแลระยะท้าย เป็นต้น - จัดการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง	กระทรวงสาธารณสุข
3	การสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Support)		- จัดให้มีลิฟต์ รวบรวมได้ ทางลาด ที่จอดรถ ห้องน้ำ ในพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ - จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น ทางลาด รวบรวม และบริการ wheel chair เป็นต้น - ซ่อมแซมบ้าน ปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย	กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
4	การสนับสนุนการสงเคราะห์		- ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับอันตราย กรณีถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาผลประโยชน์	กระทรวงแรงงาน

เลขที่	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	คำอธิบาย	ผู้รับผิดชอบ
	(Assistance Support)		หรือถูกทอดทิ้ง เช่น จัดหาที่พักอาศัยที่ปลอดภัย ให้คำปรึกษา และฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ เป็นต้น - ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาด้านที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม ไม่เกินวงเงินครั้งละ 3,000 บาท ไม่เกิน 3 ครั้ง/คน/ปี - เงินสงเคราะห์ค่าจัดการศพ แก่ผู้สูงอายุที่เสียชีวิต รายละ 3,000 บาท โดยผู้สูงอายุต้องมีคุณสมบัติตามบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ - ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สำหรับผู้สูงอายุที่ฐานะยากจน/ขาดผู้อุปการะ หรือผู้ให้ความช่วยเหลือดูแล/ไม่มีที่อยู่อาศัย มีความประสงค์เข้าใช้บริการในศูนย์ฯ	
5	การสนับสนุนทางสังคม (Social Support)		- ให้คำปรึกษา แนะนำ และรับสมัครงานสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งจัดอบรมฝึกอาชีพให้กับผู้สูงอายุ - บริการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือและดำเนินการที่เกี่ยวข้องในทางคดี และปัญหาครอบครัวของผู้สูงอายุ	กระทรวงแรงงาน : กรมการพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
			- ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแก่	กระทรวงศึกษาธิการ : สำนักงานคณะกรรมการการ

เลขที่	หัวข้อหลัก	หัวข้อย่อย	คำอธิบาย	ผู้รับผิดชอบ
			ผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการเผยแพร่กิจกรรมทางศาสนา - จัดกิจกรรมทางสังคม เช่น ชมรมผู้สูงอายุการถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ เป็นต้น	อาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
			- เข้าชมฟรีในสถานที่ของรัฐ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ เป็นต้น - มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว กีฬา นันทนาการ	กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การเปรียบเทียบการดูแลผู้สูงอายุในแ่งมุ่มต่าง ๆ

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการดูแลทางสังคมในสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และประเทศไทย พบว่าสามารถแบ่งแ่งมุ่มที่น่าสนใจออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่ แ่งมุ่มด้านกลยุทธ์หลัก แ่งมุ่มการสนับสนุนด้านการเงิน แ่งมุ่มการสนับสนุนด้านสุขภาพ แ่งมุ่มการสนับสนุนด้านสถานที่พัก แ่งมุ่มการสนับสนุนด้านการจ้างงาน แ่งมุ่มการสนับสนุนด้านสังคม แ่งมุ่มการสนับสนุนด้านอาหาร แ่งมุ่มการสนับสนุนด้านสิทธิผู้สูงอายุ และแ่งมุ่มการสนับสนุนด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ รายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการดูแลทางสังคมในสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และไทย เน้นจุดแข็งและจุดอ่อนของยุทธศาสตร์แต่ละประเทศ ระบบที่ครอบคลุมของสหราชอาณาจักรมุ่งมั่นที่จะให้การดูแลแบบถ้วนหน้า ในขณะที่สหรัฐอเมริกาเน้นย้ำการเข้าถึงและความสามารถในการจ่าย สิงคโปร์เน้นการดูแลที่มีครอบครัวเป็นศูนย์กลางและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยพึ่งพาการสนับสนุนจากครอบครัวเป็นหลัก ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

ในขณะที่การทำความเข้าใจจุดเด่นและข้อจำกัดของโปรแกรมสนับสนุนทางการเงินสามารถนำมาเป็นแนวทางสำหรับผู้กำหนดนโยบายในการพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ สหราชอาณาจักรเสนอโปรแกรมที่ครอบคลุมสหรัฐอเมริกาพึ่งพาระบบประกันสังคมและรายได้เสริมจากโครงการโครงการช่วยเหลือด้านโภชนาการเสริมเป็นหลัก สิงคโปร์เน้นให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำ และประเทศไทยให้ความช่วยเหลือทางการเงินและสวัสดิการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรในระดับต่าง ๆ

ในเชิงการสนับสนุนด้านการดูแลสุขภาพ สหราชอาณาจักรรับประกันการเข้าถึงที่ครอบคลุมเนื่องจากมีบริการทางการแพทย์ของบริการสุขภาพและการดูแลของรัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักร และสวัสดิการด้านความทุพพลภาพ ในขณะที่สหรัฐอเมริกามีโครงการเมดิแคร์และเมดิเคด ที่เน้นให้บริการแก่กลุ่มประชากรที่

เฉพาะเจาะจง สิงคโปร์และประเทศไทยมีแนวคิดเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้สูงอายุและบุคคลที่มีรายได้ต่ำ โดยประเทศไทยเน้นให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพและมาตรการป้องกันเบื้องต้น

โครงการสนับสนุนที่อยู่อาศัยแตกต่างกันไป โดยสหราชอาณาจักรให้ความสำคัญกับความสามารถในการจ่ายผ่านโครงการสวัสดิการที่อยู่อาศัย การลดหย่อนภาษีท้องถิ่น สหรัฐอเมริกาช่วยให้เจ้าของบ้านสูงอายุสามารถเข้าถึงเงินทุนได้ในขณะที่ยังคงรักษาความเป็นเจ้าของบ้านไว้ เพื่อเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุที่ยังต้องการอาศัยอยู่ในบ้าน ในขณะที่ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการสร้างบ้านที่ถูกต้องลักษณะและปลอดภัย

โครงการสนับสนุนการจ้างงานไม่ได้ถูกกล่าวถึงอย่างชัดเจนสำหรับสหราชอาณาจักร แต่ประเทศนี้มีกลไกในการพิจารณาการอุทธรณ์สวัสดิการและการจัดการข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน สิงคโปร์ส่งเสริมการปฏิบัติที่ไม่คำนึงถึงอายุ และไทยสนับสนุนโอกาสในการเริ่มต้นอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โครงการสนับสนุนทางสังคมในสหราชอาณาจักรให้บริการสวัสดิการและบริการหลากหลายโดยกรมงานและการสวัสดิการ ในขณะที่สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับสิทธิของผู้สูงอายุและการรวมตัวและการผสมผสานของชุมชน ประเทศสิงคโปร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้สูงอายุ และประเทศไทยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

โครงการช่วยเหลือด้านโภชนาการเสริมของสหรัฐอเมริกาเน้นย้ำถึงประเด็นความไม่มั่นคงทางอาหาร ในขณะที่ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเข้าถึงโภชนาการที่เหมาะสมผ่านโครงการริเริ่มหลากหลาย และไม่มีการกล่าวถึงโปรแกรมสนับสนุนอาหารเฉพาะของสหราชอาณาจักรและประเทศสิงคโปร์อย่างเด่นชัด

มีการกล่าวถึงการสนับสนุนสิทธิของผู้สูงอายุ ในโครงการสิทธิผู้สูงอายุของสหรัฐอเมริกาและการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสวัสดิการและสิทธิของประเทศไทย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในบริบทนี้ พบว่าไม่ปรากฏโปรแกรมแบบเฉพาะเจาะจงในสหราชอาณาจักรและสิงคโปร์อย่างเด่นชัด

โครงการสนับสนุนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์มุ่งเน้นการส่งเสริมเศรษฐกิจสำหรับกลุ่มประชากรที่เฉพาะเจาะจง ในขณะที่ประเทศไทยดำเนินมาตรการเพื่อบรรเทาความยากจนและสนับสนุนกลุ่มผู้ยากจนและครอบครัวที่อ่อนแอ ไม่ได้มีการกล่าวถึงโครงการสนับสนุนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเฉพาะสำหรับสหราชอาณาจักรอย่างเด่นชัด

โครงการสนับสนุนผู้ดูแลได้รับการเน้นย้ำในสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์ โดยโครงการแรกมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือผู้ดูแลในครอบครัว และโครงการหลังให้สิ่งจูงใจทางการเงิน ทั้งนี้ไม่มีการกล่าวถึงโครงการสนับสนุนผู้ดูแลเฉพาะสำหรับประเทศสหราชอาณาจักรและประเทศไทยอย่างเด่นชัด

ทั้งนี้ผู้กำหนดนโยบายสามารถได้รับประโยชน์จากการทำความเข้าใจกลยุทธ์ จุดแข็ง และข้อจำกัดของระบบการดูแลทางสังคมในประเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพซึ่งตอบสนองความต้องการเฉพาะของประชากร การวิเคราะห์การสนับสนุนทางการเงิน การดูแลสุขภาพ ที่อยู่อาศัย การจ้างงาน การสนับสนุนทางสังคม ความช่วยเหลือด้านอาหาร สิทธิของผู้สูงอายุ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และการสนับสนุนผู้ดูแล จึงเป็นแหล่งข้อมูลมีคุณค่าสำหรับผู้บริหารในการกำหนดนโยบายด้านการดูแลสังคมของพวกเขา ตามตารางสรุปดังต่อไปนี้

ประเทศ	กลยุทธ์หลัก	การสนับสนุนด้านการเงิน	การสนับสนุนด้านสุขภาพ	การสนับสนุนด้านสถานที่พัก	การสนับสนุนด้านการจ้างงาน	การสนับสนุนด้านสังคม	การสนับสนุนด้านอาหาร	การสนับสนุนด้านสิทธิผู้สูงอายุ	การสนับสนุนด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	การสนับสนุนด้านผู้ดูแล
สหราชอาณาจักร	- ระบบการดูแลทางสังคมที่ครอบคลุม	- เบี้ยช่วยเหลือเมื่อเข้าร่วม (Attendance Allowance) - เบี้ยช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต (Bereavement Support Payment) - เบี้ยดูแลผู้สูงอายุ (Carer's Allowance) - เบี้ยยังชีพผู้พิการ	- บริการสุขภาพและการดูแลของรัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักร (National Health Service - NHS) - สวัสดิการสำหรับผู้พิการ (Disability Benefits)	- สวัสดิการที่อยู่อาศัย (Housing Benefit) - การลดหย่อนภาษีท้องถิ่น (Council Tax Reduction)	- การอุทธรณ์เกี่ยวกับสวัสดิการ (Benefit Appeals) - การร้องเรียนเกี่ยวกับบริการ NHS (Complaints about NHS Services)	- กรมงานและการสวัสดิการ (Department for Work and Pensions- DWP)	- N/A	- N/A	- N/A	- N/A

ประเทศ	กลยุทธ์หลัก	การสนับสนุนด้านการเงิน	การสนับสนุนด้านสุขภาพ	การสนับสนุนด้านสถานที่พัก	การสนับสนุนด้านการจ้างงาน	การสนับสนุนด้านสังคม	การสนับสนุนด้านอาหาร	การสนับสนุนด้านสิทธิผู้สูงอายุ	การสนับสนุนด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	การสนับสนุนด้านผู้ดูแล
		(Disability Living Allowance-DLA) - เครดิตเงินบำนาญ (Pension Credit) - เงินบำนาญจากรัฐ (State Pension) - การช่วยเหลือค่าเชื้อเพลิงในช่วงฤดูหนาว (Winter Fuel Payment)								

ประเทศ	กลยุทธ์หลัก	การสนับสนุนด้านการเงิน	การสนับสนุนด้านสุขภาพ	การสนับสนุนด้านสถานที่พัก	การสนับสนุนด้านการจ้างงาน	การสนับสนุนด้านสังคม	การสนับสนุนด้านอาหาร	การสนับสนุนด้านสิทธิผู้สูงอายุ	การสนับสนุนด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	การสนับสนุนด้านผู้ดูแล
สหรัฐอเมริกา	- ระบบการผสมผสานระหว่างภาครัฐและเอกชน	- ประกันสังคม (Social Security) - รายได้เพิ่มเติมจากรายได้ประจำ (Supplemental Security Income-SSI)	- เมดิแคร์ (Medicare) - เมดิเคด (Medicaid)	- สินเชื่อเปลี่ยนบ้านเป็นทรัพย์สิน (Home Equity Conversion Mortgage-HECM)	- N/A	- สิทธิผู้สูงอายุ (Elder Rights) - งานบริการสนับสนุนชุมชนและครอบครัว (Community and Family Support Services-ACL)	- โครงการช่วยเหลือด้านโภชนาการเสริม (The Supplemental Nutrition Assistance Program-SNAP)	- โปรแกรมสิทธิผู้สูงอายุ (Elder Rights program)	- ประกันสังคม (Social Security) - รายได้เพิ่มเติมจากรายได้ประจำ (Supplemental Security Income-SSI)	- งานบริการสนับสนุนชุมชนและครอบครัว (Community and Family Support Services-ACL)

ประเทศ	กลยุทธ์หลัก	การสนับสนุนด้านการเงิน	การสนับสนุนด้านสุขภาพ	การสนับสนุนด้านสถานที่พัก	การสนับสนุนด้านการจ้างงาน	การสนับสนุนด้านสังคม	การสนับสนุนด้านอาหาร	การสนับสนุนด้านสิทธิผู้สูงอายุ	การสนับสนุนด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	การสนับสนุนด้านผู้ดูแล
สิงคโปร์	- ระบบการดูแลที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง	- การสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำมาโดยตลอดชีวิตการทำงานและโครงการสนับสนุนผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำงานได้ (Silver Support Scheme, ComCare Long Term Assistance)	- โครงการผู้สูงอายุรุ่นบุกเบิกและโครงการช่วยเหลือสุขภาพชุมชน (Pioneer Generation Package, Community Health Assist Scheme)	- โครงการเช่าซื้อคืนของที่อยู่อาศัย (Lease Buyback Scheme)	- เครดิตการจ้างงานพิเศษ (Special Employment Credit)	- ศูนย์กิจกรรมผู้สูงอายุ (Senior Activity Centres)	- N/A	- N/A	- เงินสนับสนุนสำหรับครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (Financial incentives for families to care for their elderly relatives at home)	- เงินสนับสนุนสำหรับครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (Financial incentives for families to care for their elderly relatives at home)

ประเทศ	กลยุทธ์หลัก	การสนับสนุนด้านการเงิน	การสนับสนุนด้านสุขภาพ	การสนับสนุนด้านสถานที่พัก	การสนับสนุนด้านการจ้างงาน	การสนับสนุนด้านสังคม	การสนับสนุนด้านอาหาร	การสนับสนุนด้านสิทธิผู้สูงอายุ	การสนับสนุนด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	การสนับสนุนด้านผู้ดูแล
ไทย	- การสนับสนุนเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ	- การช่วยเหลือทางการเงินและสวัสดิการทางการเงิน (Financial aids and benefits)	- สามารถเข้าถึงสถานบริการสุขภาพและแผนส่งเสริมสุขภาพตามสิทธิ (Access to adequate healthcare facilities, preventive health measures)	- สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่ถูกลักษณะและปลอดภัย (Sanitary and safe housing initiatives)	- สนับสนุนด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัย (Support for career opportunities tailored to the elderly)	- สนับสนุนการมีส่วนร่วมกับสังคม/ชุมชน (Social Participation initiatives)	- สนับสนุนการเข้าถึงโภชนาการ (Proper nutrition access)	- ยกระดับการคุ้มครองทางสังคมและสิทธิที่มี (Welfare protection and rights protection)	- การช่วยเหลือทางการเงินและสวัสดิการทางการเงิน (Financial aids and benefits)	-N/A

จากการศึกษาและเปรียบเทียบระบบสวัสดิการของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ พบว่าประเทศไทยยังขาดการสนับสนุนในบางด้านที่สำคัญ ซึ่งควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ดังนี้:

การสนับสนุนผู้ดูแล (Caregiver Support): สหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์มีโปรแกรมสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างชัดเจน เช่น การให้สิ่งจูงใจทางการเงินและการช่วยเหลือผู้ดูแลในครอบครัว ขณะที่ประเทศไทยยังไม่มี การสนับสนุนเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ดูแล **หน่วยงานรับผิดชอบ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : กรมกิจการผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในฐานะกลไกระดับท้องถิ่น**

การสนับสนุนด้านสถานที่พัก (Housing Support): ประเทศอื่น ๆ มีโครงการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย เช่น โครงการสินเชื่อเพื่อการเปลี่ยนบ้านเป็นทรัพย์สิน (HECM) ในสหรัฐอเมริกา หรือโครงการเช่าซื้อคืนของที่อยู่อาศัย (Lease Buyback Scheme) ในสิงคโปร์ ขณะที่ประเทศไทยควรพิจารณาการสนับสนุนด้านที่อยู่อาศัยเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงที่พักที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ **หน่วยงานรับผิดชอบ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : กรมกิจการผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในฐานะกลไกระดับท้องถิ่น**

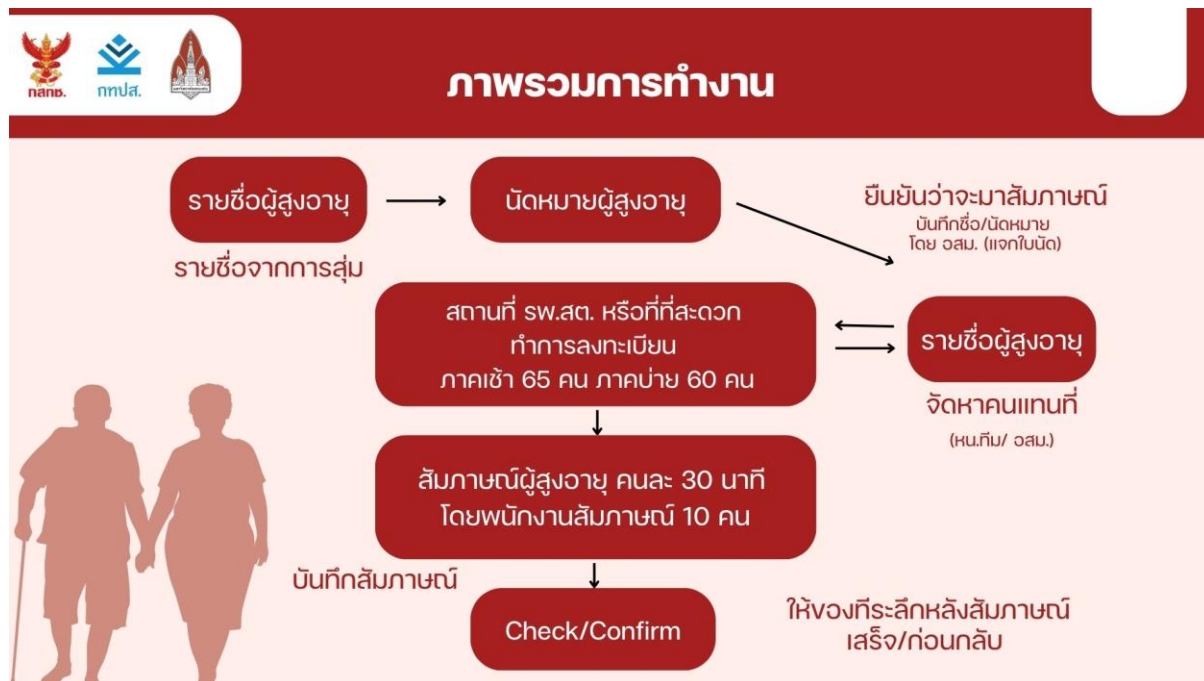
การสนับสนุนด้านสิทธิผู้สูงอายุ (Elder Rights Support): สหรัฐอเมริกามีโปรแกรมสิทธิผู้สูงอายุที่ครอบคลุมการคุ้มครองและการสนับสนุนสิทธิของผู้สูงอายุ ขณะที่ประเทศไทยควรยกระดับการคุ้มครองและสนับสนุนสิทธิของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ **หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์**

การสนับสนุนด้านอาหาร (Food Support): สหรัฐอเมริกามีโครงการช่วยเหลือด้านโภชนาการเสริม (SNAP) ที่เน้นการแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงทางอาหาร ขณะที่ประเทศไทยยังขาดโปรแกรมสนับสนุนอาหารที่เฉพาะเจาะจง **หน่วยงานรับผิดชอบ กระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

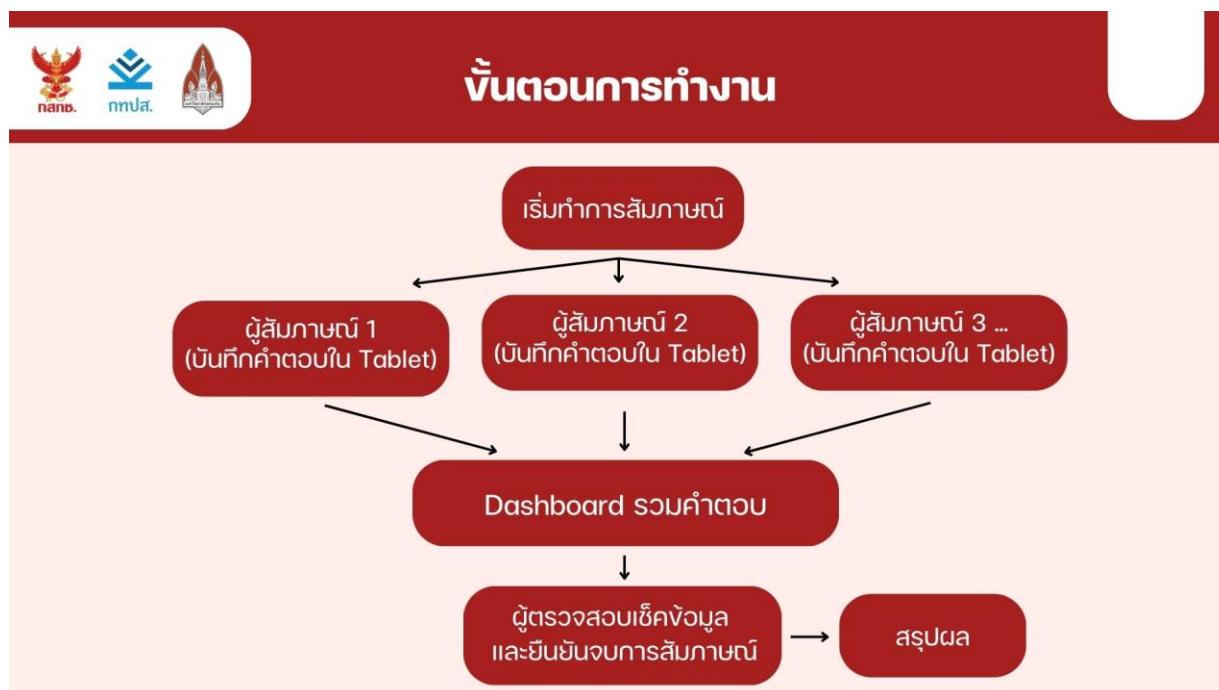
การสนับสนุนด้านการจ้างงาน (Employment Support): สิงคโปร์มีเครดิตการจ้างงานพิเศษ (Special Employment Credit) ที่ส่งเสริมการจ้างงานของผู้สูงอายุ ขณะที่ประเทศไทยควรพิจารณาการสนับสนุนโอกาสในการเริ่มต้นอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ **หน่วยงานรับผิดชอบ กระทรวงแรงงาน, กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์**

โดยจากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยควรพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาแนวทางสวัสดิการในด้านเหล่านี้ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.2 ขั้นตอนการออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาพที่ 24 แผนผังแสดงภาพรวมการทำงาน

ภาพที่ 25 แผนผังขั้นตอนการทำงาน

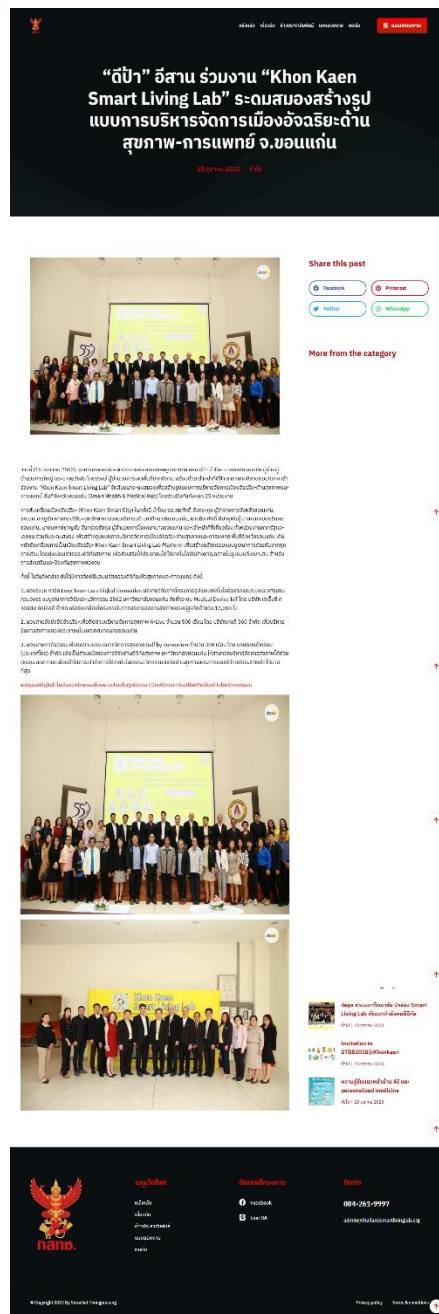
4.3 ขั้นตอนการพิจารณาขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การดำเนินการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ก่อนการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจริง โดยได้เห็นถึงความสำคัญ กระบวนการเก็บข้อมูลให้ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย เพื่อเตรียมความพร้อมในการผลักดันให้เป็นที่ยอมรับในเชิงนโยบายในระดับภูมิภาคและระดับประเทศต่อไป ซึ่งได้ดำเนินการยื่นเอกสารเพื่อขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จาก ศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Center for Ethics in Human Research, Khon Kaen University.)

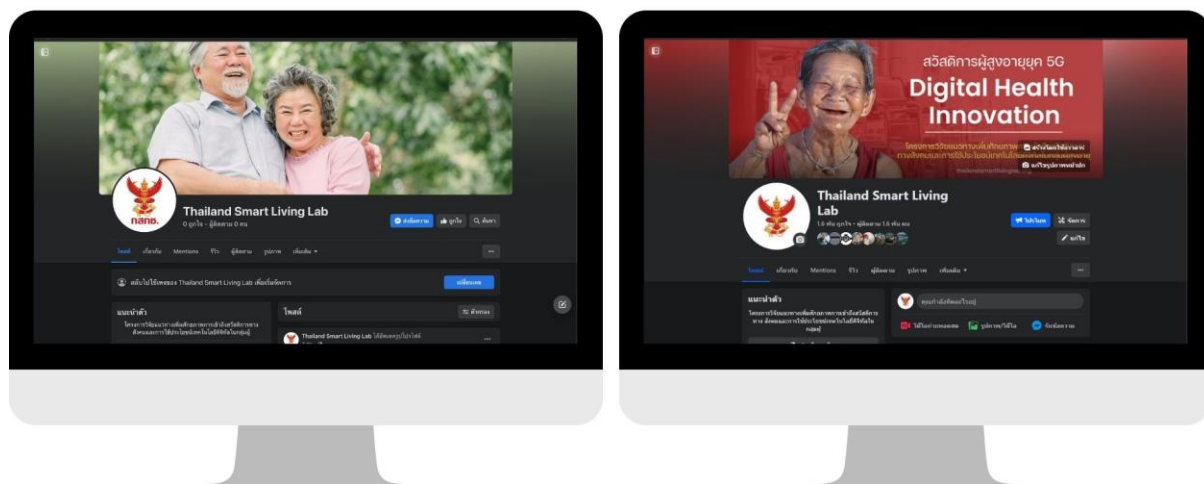
โดยโครงการวิจัยฯ ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เลขที่ HE662198 : โครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ

4.4 ขั้นตอนการดำเนินงานด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์

4.1.1 การออกแบบ เพื่อจัดทำเว็บไซต์

4.4.2 การจัดทำ Facebook Page : Thailand Smart Livinglab

4.5 ขั้นตอนการดำเนินงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา

การดำเนินการขอทรัพย์สินทางปัญญา จากชุดอุปกรณ์เพื่อพัฒนาจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ซึ่งได้ดำเนินการยื่นเอกสารเพื่อขอทรัพย์สินทางปัญญา จาก ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Intellectual Property Center, Khon Kaen University.)

โดยโครงการวิจัยฯ ได้ดำเนินการยื่นคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ ประเภทงานอันมีลิขสิทธิ์ วรรณกรรม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ตามเอกสารเลขที่คำขอ 443230 : แนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ

บทที่ 5

ผลการดำเนินงาน

5.1 ผลการดำเนินงานวิจัย

5.1.1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากการสำรวจประชากร จำนวน 2,005 คน พบว่าประชากรที่สำรวจทั้ง 2,005 คน จากทั้ง 4 พื้นที่ที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย จังหวัดขอนแก่น (N = 503) จังหวัดลำปาง (N = 500) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (N = 501) และจังหวัดสงขลา (N = 501) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ในภาพรวม ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 76.6 อายุระหว่าง 60-69 ปี ร้อยละ 58.4 อายุเฉลี่ย 68.9 ปี (SD 6.0) สมรสถูกต้องตามกฎหมาย ร้อยละ 50.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 48.6 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 57.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 64.2 มีฐานของรายได้ 2,700 บาท (IQR 72,500) ความเพียงพอของรายได้ต่อการดำรงชีวิต ส่วนใหญ่ ใช้จ่ายไม่เพียงพอและไม่เป็นหนี้ ร้อยละ 31.3 รองลงมาคือ ใช้จ่ายเพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ ร้อยละ 26.2 ใช้จ่ายเพียงพอและเป็นหนี้ ร้อยละ 24.4 มีภาระที่ต้องเลี้ยงดู (บุตร หลาน ญาติ) ร้อยละ 64.0 พักอาศัยในครัวเรือนเดียวกันกับสามี/ภรรยา ร้อยละ 48.3 กับหลาน ร้อยละ 38.5 บุตรสาว ร้อยละ 31.1 บุตรชาย ร้อยละ 28.1 และอยู่คนเดียว ร้อยละ 14.8 บุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุเป็นประจำ คือ สามี/ภรรยา ร้อยละ 24.7 รองลงมาเป็นบุตรสาว ร้อยละ 24.5 บุคคลที่ดูแลเมื่อผู้สูงอายุเจ็บป่วย คือ บุตรสาว ร้อยละ 29.3 รองลงมาเป็น สามี/ภรรยา ร้อยละ 28.7 และบุตรชาย ร้อยละ 23.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ											
	ชาย	143	28.4	130	26.0	94	18.8	102	20.4	469	23.4
	หญิง	360	71.6	370	74.0	407	81.2	399	79.6	1,536	76.6
2. อายุ											
	60-69 ปี	279	55.5	286	57.2	297	59.3	309	61.7	1,171	58.4
	70-79 ปี	192	38.2	180	36.0	168	33.5	179	35.7	719	35.9
	80 ปี ขึ้นไป	32	6.4	34	6.8	36	7.2	13	2.6	115	5.7
	อายุเฉลี่ย [mean (SD), min-max]	69.4 (6.4), 60-95		69.2 (6.2), 60-92		69.0 (6.0), 60-88		68.2 (5.5), 60-90		68.9 (6.0), 60-95	
3. สถานภาพสมรส											
	โสด	34	6.8	60	12.0	77	15.4	74	14.8	245	12.2
	สมรสถูกต้องตามกฎหมาย	280	55.7	263	52.6	217	43.3	247	49.3	1,007	50.2
	หย่า/แยกกันอยู่	16	3.2	43	8.6	39	7.8	33	6.6	131	6.5
	หม้าย	145	28.8	121	24.4	136	27.1	127	25.3	529	26.4
	อยู่ด้วยกันไม่จดทะเบียน	28	5.6	13	2.6	32	6.4	20	4.0	93	4.6

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. การศึกษา											
	ไม่ได้รับการศึกษา	16	3.2	9	1.8	20	4.0	15	3.0	60	3.0
	ประถมศึกษา	314	62.4	168	33.2	290	57.9	204	40.7	974	48.6
	มัธยมศึกษาตอนต้น (มศ.3)	57	11.3	73	14.6	67	13.4	64	12.8	261	13.0
	มัธยมศึกษาตอนปลาย (มศ.5)/ปวช./ ปวส./อนุปริญญา	86	17.1	150	30.0	83	16.6	113	22.6	432	21.5
	ปริญญาตรีและสูงกว่า	30	6.0	102	20.4	41	8.2	105	21.0	278	13.9
5. อาชีพ											
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	268	53.3	267	53.4	294	58.7	326	65.1	1,155	57.6
	ข้าราชการเกษียณ	26	5.2	59	11.8	21	4.2	30	6.0	136	6.8
	ค้าขาย	59	11.7	82	16.4	73	14.6	54	10.8	268	13.4
	เกษตรกร	67	13.3	20	4.0	2	0.4	19	3.8	108	5.4
	รับจ้างทั่วไป	47	9.3	51	10.2	67	13.4	48	9.6	213	10.6
	ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของธุรกิจ	13	2.6	17	3.4	15	3.0	22	4.4	67	3.3
	เจ้าของห้องเช่า/บ้านเช่า	0	0	1	0.2	1	0.2	1	0.2	3	0.1
	อื่นๆ เช่น อสม. ประธานชุมชน เป็นต้น	41	8.2	27	5.4	33	6.6	14	2.8	115	5.7

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. รายได้เฉลี่ย											
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	356	71.9	287	58.6	348	70.4	251	55.2	1,242	64.2
	5,000 – 15,000 บาท	68	17.8	106	21.6	106	21.5	126	27.7	426	22.0
	มากกว่า 15,000 บาท	51	10.3	97	19.8	40	8.1	78	17.1	266	13.8
	รายได้เฉลี่ย [median (IQR), min-max]	2,200 (4,900), 60-101,700		3,600 (9,500), 600-61,000		2,600 (4,850), 600-100,600		4,300 (54,400), 600-55,000		2,700 (72,500), 600-101,700	
7. ความเพียงพอต่อการดำรงชีวิต											
	ไม่เพียงพอใช้จ่าย และเป็นหนี้	150	30.3	105	21.4	122	24.7	94	20.7	471	24.4
	ไม่เพียงพอใช้จ่าย และไม่เป็นหนี้	193	39.0	122	24.9	184	37.2	106	23.3	605	31.3
	เพียงพอใช้จ่าย แต่ไม่เหลือเก็บ	105	21.2	155	31.6	116	23.5	131	28.8	507	26.2
	เพียงพอใช้จ่าย และเหลือเก็บ	47	9.5	108	22.0	72	14.6	124	27.3	351	18.1
8. ภาระที่ต้องเลี้ยงดู (มีค่าใช้จ่าย)											
	ไม่มีภาระที่ต้องเลี้ยงดู	148	29.4	224	44.8	179	35.7	171	34.1	722	36.0
	มีภาระที่ต้องเลี้ยงดู (บุตร หลาน ญาติ)	355	70.6	276	55.2	322	64.3	330	65.9	1,283	64.0
9. บุคคลที่พักอาศัยในครัวเรือนเดียวกัน											
	อยู่คนเดียว	43	8.5	109	21.8	65	13.0	80	16.0	297	14.8

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	สามี/ภรรยา	282	56.1	246	49.2	198	39.5	242	48.3	968	48.3
	บุตรชาย	146	29.0	109	21.8	157	31.3	151	30.1	563	28.1
	บุตรสาว	203	40.4	106	21.2	153	30.5	161	32.1	623	31.1
	บุตรเขย /บุตรสะใภ้	71	14.1	61	12.2	49	9.8	52	10.4	233	11.6
	หลาน	246	48.9	139	27.8	224	44.7	162	32.3	771	38.5
	ญาติ	29	5.8	40	8.0	42	8.4	39	7.8	150	7.5
10. บุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุเป็นประจำ											
	ไม่มี	148	29.4	224	44.8	179	35.7	171	34.1	722	36.0
	สามี/ภรรยา	153	30.4	108	21.6	100	20.0	135	26.9	496	24.7
	บุตรชาย	100	19.9	63	12.6	109	21.8	125	25.0	397	19.8
	บุตรสาว	155	30.8	73	14.6	114	22.8	149	29.7	491	24.5
	บุตรเขย /บุตรสะใภ้	12	2.4	14	2.8	10	2.0	15	3.0	51	2.5
	หลาน	38	7.6	31	6.2	77	15.4	66	13.2	212	10.6
	ญาติ	6	1.2	29	5.8	21	4.2	24	4.8	80	4.0
11. บุคคลที่ดูแลเมื่อผู้สูงอายุเจ็บป่วย											
	ไม่มี	75	14.9	126	25.2	154	30.7	106	21.2	461	23.0

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	สามี/ภรรยา	170	33.8	155	31.0	100	20.0	151	30.1	576	28.7
	บุตรชาย	121	24.1	88	17.6	116	23.2	154	30.7	479	23.9
	บุตรสาว	190	37.8	100	20.0	121	24.2	177	35.3	588	29.3
	บุตรเขย /บุตรสะใภ้	18	3.6	19	3.8	10	2.0	19	3.8	66	3.3
	หลาน	46	9.1	38	7.6	83	16.6	87	17.4	254	12.7
	ญาติ	8	1.6	39	7.8	26	5.2	31	6.2	104	5.2

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ

ในภาพรวม บ้านที่ผู้สูงอายุพักอาศัยอยู่ ส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เองตามกฎหมาย ร้อยละ 63.0 กว่าครึ่งของบ้าน/ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุใช้ Internet จากเครือข่ายโทรศัพท์มือถือของผู้สูงอายุเอง ร้อยละ 52.6 อุปกรณ์เทคโนโลยีที่มีในบ้าน/ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ โทรศัพท์ ร้อยละ 29.8 โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ที่ใช้ Internet ได้ ร้อยละ 22.7 โทรศัพท์มือถือธรรมดาสำหรับพูดคุย ร้อยละ 14.5 และเครื่องวัดความดัน ร้อยละ 11.7 ตามลำดับ และผู้สูงอายุเข้าถึงอุปกรณ์เทคโนโลยีดังกล่าวมากที่สุด คือ โทรศัพท์ ร้อยละ 30.6 โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ที่ใช้ Internet ได้ ร้อยละ 24.0 โทรศัพท์มือถือธรรมดาสำหรับพูดคุย ร้อยละ 15.5 และเครื่องวัดความดัน ร้อยละ 12.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 2) และผู้สูงอายุที่เข้าถึงอุปกรณ์เทคโนโลยีดังกล่าวได้มีความพึงพอใจในการใช้งานมากที่สุด คือ เครื่องวัดความดัน ร้อยละ 95.1 เครื่องวัดความเค็มในอาหารที่เป็นน้ำ ร้อยละ 93.8 ที่เจาะตรวจระดับน้ำตาลปลายนิ้ว ร้อยละ 94.2 smart watch ร้อยละ 89.5 และที่วัดออกซิเจนปลายนิ้ว ร้อยละ 88.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 2 ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ

ตัวแปร	ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
12. ผู้ถือกรรมสิทธิตามกฎหมายในบ้านที่ผู้สูงอายุพักอาศัย											
	ตนเองเป็นเจ้าของบ้าน	312	62.0	305	61.0	320	63.9	326	65.1	1,263	63.0
	คู่สมรสเป็นเจ้าของบ้าน	78	15.5	75	15.0	52	10.4	30	6.0	235	11.7
	บุตร	63	12.5	59	11.8	38	7.6	54	10.8	214	10.7
	บุตรเขย/บุตรสะใภ้	4	0.8	3	0.6	2	0.4	0	0.0	9	0.4
	ญาติ	21	4.2	26	5.2	33	6.6	16	3.2	96	4.8
	บ้านเช่า	23	4.6	16	3.2	20	4.0	58	11.6	117	5.8
	พื้นที่สาธารณะ	1	0.2	0	0.0	1	0.2	4	0.8	6	0.3
	อื่นๆ	5	1.0	19	3.8	38	7.6	14	2.8	76	3.8
13. Internet ที่บ้าน/ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ											
	จากเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ	215	62.1	333	56.9	181	50.7	325	61.1	1,054	57.9
	มี Wi-Fi ที่บ้าน	131	37.9	252	43.1	176	49.3	207	38.9	766	42.1
14. อุปกรณ์เทคโนโลยีที่มีในบ้าน/ที่พักอาศัยผู้สูงอายุ											
	โทรทัศน์	472	34.3	481	27.1	465	31.4	462	27.5	1,880	29.8
	โทรศัพท์บ้าน	13	0.9	32	1.8	38	2.6	40	2.4	123	1.9

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	โทรศัพท์มือถือธรรมดา สำหรับพูดคุย	187	13.6	214	12.0	289	19.5	226	13.4	916	14.5
	โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ที่ใช้ Internet ได้	336	24.4	419	23.6	307	20.7	372	22.1	1,434	22.7
	คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (personal computer)	65	4.7	94	5.3	59	4.0	91	5.4	309	4.9
	คอมพิวเตอร์โน้ตบุค (Laptop)	72	5.2	98	5.5	62	4.2	126	7.5	358	5.7
	Tablet	25	1.8	49	2.8	15	1.0	48	2.9	137	2.2
	เครื่องวัดความดัน	130	9.4	255	14.4	141	9.5	210	12.5	736	11.7
	Smart watch	11	0.8	26	1.5	10	0.7	10	0.6	57	0.9
	ที่วัดออกซิเจนปลายนิ้วมือ	34	2.5	56	3.2	58	3.9	57	3.4	205	3.2
	ที่เจาะตรวจระดับน้ำตาลปลายนิ้วมือ	32	2.3	44	2.5	34	2.3	35	2.1	145	2.3
	เครื่องวัดความเค็มในอาหารที่เป็นน้ำ	1	0.1	8	0.5	2	0.1	5	0.3	16	0.3
15. การเข้าถึงอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่มีในบ้าน/ที่พักอาศัยผู้สูงอายุ											
	โทรทัศน์	440	35.7	467	27.9	446	31.8	434	28.3	1,787	30.6
	โทรศัพท์บ้าน	7	0.6	27	1.6	31	2.2	37	2.4	102	1.7
	โทรศัพท์มือถือธรรมดา สำหรับพูดคุย	184	14.9	214	12.8	289	20.6	222	14.5	909	15.5

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ที่ใช้ Internet ได้	320	25.9	416	24.8	301	21.4	369	24.1	1,406	24.0
	คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (personal computer)	44	3.6	67	4.0	42	3.0	57	3.7	210	3.6
	คอมพิวเตอร์โน้ตบุค (Laptop)	40	3.2	68	4.1	53	3.8	88	5.7	249	4.3
	Tablet	15	1.2	38	2.3	14	1.0	36	2.3	103	1.8
	เครื่องวัดความดัน	119	9.6	251	15.0	136	9.7	194	12.6	700	12.0
	Smart watch	8	0.6	25	1.5	9	0.6	9	0.6	51	0.9
	ที่วัดออกซิเจนปลายนิ้วมือ	28	2.3	53	3.2	51	3.6	50	3.3	182	3.1
	ที่เจาะตรวจระดับน้ำตาลปลายนิ้วมือ	28	2.3	42	2.5	30	2.1	34	2.2	134	2.3
	เครื่องวัดความเค็มในอาหารที่เป็นน้ำ	1	0.1	8	0.5	2	0.1	4	0.3	15	0.3

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจในการมีและเข้าถึงอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีในบ้าน/ที่พักอาศัยผู้สูงอายุ

อุปกรณ์	พึงพอใจน้อย		พึงพอใจปานกลาง		พึงพอใจมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. โทรศัพท์	38	2.1	400	22.4	1,349	75.5
2. โทรศัพท์บ้าน	3	2.9	25	24.5	74	72.5
3. โทรศัพท์มือถือธรรมดา สำหรับพูดคุย	10	1.1	276	30.4	623	68.5
4. โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ที่ใช้ internet ได้	17	1.2	281	20.0	1,108	78.8
5. คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (personal computer)	4	1.9	51	24.3	155	73.8
6. คอมพิวเตอร์โน้ตบุค (Laptop)	6	2.4	59	23.7	184	73.9
7. Tablet	2	1.9	17	16.5	84	81.6
8. เครื่องวัดความดัน	3	0.4	125	17.9	572	81.7
9. Smart watch	1	2.0	2	3.9	48	94.1
10. ที่วัดออกซิเจนปลายนิ้วมือ	2	1.1	42	23.1	138	75.8
11. ที่เจาะตรวจระดับน้ำตาลปลายนิ้วมือ	0	0.0	28	20.9	106	79.1
12. เครื่องวัดความเค็มในอาหารที่เป็นน้ำ	0	0.0	3	20.0	12	80.0

ส่วนที่ 3 ด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

ในภาพรวม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เคยตรวจสุขภาพประจำปี ร้อยละ 92.6 มีโรคประจำตัวที่วินิจฉัยโดยแพทย์ ร้อยละ 74.4 เมื่อเจ็บป่วย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐมากที่สุด ร้อยละ 81.1 รองลงมาคือสถานีนอนามัย (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) ร้อยละ 33.2 คลินิก ร้อยละ 8.7 และซื้อยากินเอง ร้อยละ 6.0 ตามลำดับ การเดินทางไปรับการรักษาเมื่อเจ็บป่วย พบว่าผู้สูงอายุเดินทางไปรับการรักษาเองมากที่สุด ร้อยละ 55.2 รองลงมาเป็นลูก/หลานพาไป ร้อยละ 31.6 และคู่สมรสพาไป ร้อยละ 11.8 ตามลำดับ สิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาลส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุ คือ บัตรประกันสุขภาพประเภทผู้สูงอายุ (บัตรทอง) ร้อยละ 63.6 รองลงมาเป็นบัตรประกันชีวิต ร้อยละ 63.5 และบัตรข้าราชการ/บัตรจ่ายตรง ร้อยละ 23.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4) และการปฏิบัติตัวเมื่อผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพในประเด็นต่างๆ พบว่าปัญหาสุขภาพที่ผู้สูงอายุเป็นแต่ไม่เคยตรวจรักษามากที่สุด คือ ความจำไม่ดี/อาการหลงลืม ร้อยละ 34.3 รองลงมาคือ ปัญหาการมองเห็น และการได้ยิน ร้อยละ 13.0 เท่ากัน และปัญหาการเดิน ร้อยละ 12.6 ตามลำดับ ปัญหาสุขภาพที่ผู้สูงอายุเป็นแล้วเคยตรวจรักษา มากที่สุด คือ ปัญหาการมองเห็น ร้อยละ 20.9 รองลงมาเป็น ปัญหาการเดิน ร้อยละ 8.7 ปัญหาเกี่ยวกับการนอนหลับ ร้อยละ 6.6 และปัญหาการได้ยินเสียง ร้อยละ 6.3 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ผู้สูงอายุเป็นและยังรักษาอยู่ในปัจจุบันมากที่สุด คือ ปัญหาการมองเห็น ร้อยละ 10.0 รองลงมา คือ ปัญหาการเดิน ร้อยละ 5.5 ปัญหาเกี่ยวกับการนอนหลับ ร้อยละ 3.1 และปัญหาเกี่ยวกับการได้ยิน ร้อยละ 2.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 4 ด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
16. การตรวจสุขภาพประจำปี											
	ไม่เคยเลย	35	7.0	18	3.6	43	8.6	53	10.6	149	7.4
	เคยตรวจ	468	93.0	482	96.4	458	91.4	448	89.4	1,856	92.6
17. โรคประจำตัว											
	ไม่มี/ไม่ทราบ	133	26.4	118	23.6	72	14.4	191	38.1	514	25.6
	มีโรคประจำตัวที่วินิจฉัยโดยแพทย์	370	73.6	382	76.4	429	85.6	310	61.9	1,491	74.4
18. สถานที่เข้ารับการรักษาเมื่อเกิดการเจ็บป่วย											
	ไม่ได้ทำอะไร	9	1.8	7	1.4	8	1.6	13	2.6	37	1.8
	สถานีนอนมัย	292	58.1	73	14.6	243	48.5	57	11.4	665	33.2
	คลินิก	21	4.2	107	21.4	25	5.0	22	4.4	175	8.7
	โรงพยาบาลรัฐ	383	76.1	452	90.4	338	67.5	453	90.4	1,626	81.1
	โรงพยาบาลเอกชน	10	2.0	15	3.0	21	4.2	19	3.8	65	3.2
	แผนโบราณ	2	0.4	22	4.4	0	0.0	0	0.0	24	1.2
	ซื้อยากินเอง	34	6.8	83	16.6	1	0.2	2	0.4	120	6.0

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
19. การเดินทางไปรับการรักษาพยาบาลเมื่อเกิดการเจ็บป่วย											
	ไปเอง	231	45.9	324	64.8	273	54.5	279	55.7	1,107	55.2
	ลูก/หลาน พาไป	197	39.2	105	21.0	161	32.1	170	33.9	633	31.6
	คู่สมรส พาไป	75	14.9	60	12.0	46	9.2	56	11.2	237	11.8
	เพื่อนบ้าน พาไป	8	1.6	11	2.2	14	2.8	5	1.0	38	1.9
	เจ้าหน้าที่ของรัฐ พาไป	1	0.2	1	0.2	1	0.2	0	0.0	3	0.1
	อื่นๆ	3	0.6	7	1.4	19	3.8	7	1.4	36	1.8
20. สวัสดิการการรักษาพยาบาล											
	บัตรประกันสุขภาพผู้สูงอายุ (บัตรทอง)	379	75.3	275	55.0	325	64.9	296	59.1	1,275	63.6
	บัตรข้าราชการบัตรจ่ายตรง	107	21.3	163	32.6	64	12.8	133	26.5	467	23.3
	บัตรประกันสังคม	14	2.8	17	3.4	29	5.8	30	6.0	90	4.5
	บัตรประกันชีวิต	378	75.1	275	55.0	325	64.9	296	59.1	1,274	63.5
	อื่นๆ	1	0.2	66	13.2	42	8.4	33	6.6	142	7.1

ตารางที่ 5 การปฏิบัติเมื่อมีปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ

ปัญหาสุขภาพ	ไม่มีปัญหา		ไม่เคยตรวจรักษา		เคยตรวจรักษา		ปัจจุบันรักษาอยู่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาการมองเห็น	1,124	56.1	260	13.0	420	20.9	201	10.0
2. ปัญหาการได้ยินเสียง	1,569	78.3	260	13.0	127	6.3	49	2.4
3. ปัญหาการเดิน	1,467	73.2	252	12.6	175	8.7	111	5.5
4. ปัญหาการหยิบจับของ	1,837	91.6	107	5.3	43	2.1	18	0.9
5. ปัญหาการนั่ง/นอนไม่สะดวก	1,670	83.3	224	11.2	76	3.8	35	1.7
6. ความจำไม่ดี/อาการหลงลืม	1,219	60.8	687	34.3	84	4.2	15	0.7
7. ปัญหาเกี่ยวกับการนอนหลับ	1,411	70.4	399	19.9	132	6.6	63	3.1

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media

ในภาพรวม อุปกรณ์ที่ผู้สูงอายุใช้เข้าถึงสื่อสังคม (social media) มากที่สุด คือ โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone และเป็นของผู้สูงอายุเอง ร้อยละ 78.1 ของบุตรหลาน ร้อยละ 24.4 ของผู้ดูแล ร้อยละ 20.8 ตามลำดับ ซึ่งแต่ละครั้งผู้สูงอายุใช้เวลาในการใช้งานระหว่าง 52.5 (15.0) - 55.0 (10.0) นาที จำนวนครั้งในการใช้งานโทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ 1-5 ครั้งต่อวัน ร้อยละ 57.3 วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้งานสื่อสังคม (social media) ของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ พูดคุย (chat) กับบุตรหลาน เพื่อน บุคคลที่รู้จัก ร้อยละ 53.3 รองลงมาเป็น เพื่อความบันเทิง ร้อยละ 49.0 และติดตามข่าวสารต่างๆ จากเพื่อน หรือบุคคลที่น่าสนใจ ร้อยละ 48.5 ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายในการใช้ Internet เพื่อเข้าถึงสื่อสังคมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ต่ำกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.0 และผู้สูงอายุเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง ร้อยละ 40.4 รองลงมาเป็นบุตรจ่ายให้ ร้อยละ 19.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม (social media)

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
21. อุปกรณ์ที่ใช้เข้าถึงสื่อสังคม(social media)											
	โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของท่านเอง	337	67.0	427	85.4	344	68.7	457	91.2	1,565	78.1
	โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของบุตรหลาน	170	33.8	102	20.4	71	14.2	146	29.1	489	24.4
	โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของผู้ดูแล	89	17.7	148	29.6	33	6.6	147	29.3	417	20.8
	คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (personal computer)	8	1.6	27	5.4	7	1.4	13	2.6	55	2.7
	คอมพิวเตอร์โน้ตบุค (Laptop)	10	2.0	28	5.6	4	0.8	19	3.8	61	3.0
	Tablet	5	1.0	24	4.8	4	0.8	23	4.6	56	2.8
22. ระยะเวลาที่ท่านใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม (social media) ต่อครั้ง [mean (SD), min-max]											
	โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของท่านเอง					52.5 (15.0), 30-60					
	โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของบุตรหลาน					55.0 (10.0), 40-60					
	โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของผู้ดูแล					52.5 (15.0), 30-60					

ตัวแปร			ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (personal computer)						40.0 (14.1), 30-60					
	คอมพิวเตอร์โน้ตบุค (Laptop)						37.5 (15.0), 30-60					
	Tablet						45.0 (17.3), 30-60					
23. จำนวนครั้งในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม (social media)												
	โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของท่านเอง											
		1-5 ครั้งต่อวัน	193	57.3	279	65.3	264	76.7	237	51.9	973	62.2
		6-10 ครั้งต่อวัน	73	21.7	79	18.3	61	17.7	142	31.1	354	22.6
		11-15 ครั้งต่อวัน	36	10.7	40	9.4	16	4.7	60	13.1	152	9.7
		มากกว่า 15 ครั้งต่อวัน	35	10.4	30	7.0	3	0.9	18	3.9	86	5.5
	โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของบุตรหลาน											
		1-5 ครั้งต่อวัน	76	44.7	62	60.8	33	46.5	8	5.5	113	23.1
		6-10 ครั้งต่อวัน	47	27.6	11	10.8	26	36.6	60	41.1	129	26.4
		11-15 ครั้งต่อวัน	34	20.0	11	10.8	10	14.1	61	41.8	131	26.8
		มากกว่า 15 ครั้งต่อวัน	13	7.6	18	17.6	2	2.8	17	11.6	116	23.7
	โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของผู้ดูแล											
		1-5 ครั้งต่อวัน	20	22.5	94	63.5	11	33.3	12	8.2	137	32.9

ตัวแปร			ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
		6-10 ครั้งต่อวัน	29	32.6	13	8.8	19	57.6	44	29.9	105	25.2
		11-15 ครั้งต่อวัน	28	31.5	19	12.8	2	6.1	76	51.7	125	30.0
		มากกว่า 15 ครั้งต่อวัน	12	13.5	22	14.9	1	3.0	15	10.2	50	12.0
คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (personal computer)												
		1-5 ครั้งต่อวัน	7	87.5	24	88.9	7	100	8	61.5	46	83.6
		6-10 ครั้งต่อวัน	0	0.0	1	3.7	0	0.0	4	30.8	5	9.1
		11-15 ครั้งต่อวัน	1	12.5	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	1.8
		มากกว่า 15 ครั้งต่อวัน	0	0.0	2	7.4	0	0.0	1	7.7	3	5.5
คอมพิวเตอร์โน้ตบุค (Laptop)												
		1-5 ครั้งต่อวัน	8	80.0	24	85.7	4	100	15	78.9	51	83.6
		6-10 ครั้งต่อวัน	2	20.0	2	7.1	0	0.0	2	10.5	6	9.8
		11-15 ครั้งต่อวัน	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	10.5	2	3.3
		มากกว่า 15 ครั้งต่อวัน	0	0.0	2	7.1	0	0.0	0	0.0	2	3.3
Tablet												
		1-5 ครั้งต่อวัน	3	60.0	19	79.2	4	100	5	21.7	31	55.4
		6-10 ครั้งต่อวัน	0	0.0	2	8.3	0	0.0	11	47.8	13	23.2

ตัวแปร			ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
		11-15 ครั้งต่อวัน	1	20.0	1	4.2	0	0.0	7	30.4	9	16.1
		มากกว่า 15 ครั้งต่อวัน	1	20.0	2	8.3	0	0.0	0	0.0	3	5.4
24. วัตถุประสงค์การเข้าใช้งานสื่อสังคม (social media) มากที่สุด												
		พูดคุย (chat) กับบุตรหลาน เพื่อน บุคคลที่รู้จัก	192	38.8	315	63.0	242	48.3	319	63.7	1,068	53.3
		เพื่อความบันเทิง	214	42.5	308	61.6	187	37.3	274	54.7	983	49.0
		ติดตามข่าวสารต่างๆ จากเพื่อน หรือบุคคลที่น่าสนใจ	182	36.2	304	60.8	185	36.9	302	60.3	973	48.5
		ซื้อสินค้า	44	8.7	103	20.6	52	10.4	75	15.0	274	13.7
		ธุรกรรมการเงิน	69	13.7	144	28.8	53	10.6	126	25.1	392	19.6
		บันทึกกิจกรรม รูปภาพ หรือ clip ของตนเอง	141	28.0	246	49.2	71	14.2	242	48.3	700	34.9
		เข้าร่วมกิจกรรมและแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม	87	17.3	160	32.0	60	12.0	177	35.3	484	24.1
		เพื่อค้นหาเส้นทาง แผนที่ต่างๆ ประกอบการเดินทาง	33	6.6	53	10.6	22	4.4	66	13.2	174	8.7

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ใช้เพื่อตรวจสอบสิทธิสวัสดิการทางสังคม	30	6.0	40	8.0	26	5.2	59	11.8	155	7.7
	ใช้เพื่อการรักษาพยาบาล จอควิ ตรวจสอบสิทธิล่วงหน้า	15	3.0	13	2.6	11	2.2	51	10.2	90	4.5
	รายได้ (You tube), TikTok, เจ้าของ page FB	9	1.8	2	0.4	6	1.2	67	13.4	94	4.2
25. ค่าใช้จ่ายในการใช้ internet เพื่อเข้าถึงสื่อสังคม (social media)											
	ต่ำกว่า 500	433	86.1	389	77.8	438	86.6	389	77.6	1,645	82.0
	500-1,000	68	13.5	99	19.8	65	13.0	99	19.8	331	16.5
	มากกว่า 1,000	2	0.4	12	2.4	2	0.4	13	2.6	29	1.4
	เฉลี่ย [mean (SD), min-max]	405.9 (232.3), 100-2,000		436.9 (284.1), 99-2,000		407.9 (224.8), 40-1,500		463.4 (309.3), 20-2,000		430.9 (269.7), 20-2,000	
26. ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการใช้ internet ของท่าน											
	ท่านเอง	169	33.6	268	53.6	155	30.9	218	43.5	810	40.4
	คู่สมรส	7	1.4	23	4.6	10	2.0	8	1.6	48	2.4
	บุตร	91	18.1	88	17.6	88	17.6	118	23.6	385	19.2
	หลาน	13	2.6	14	2.8	23	4.6	4	0.8	54	2.7

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ญาติ	2	0.4	4	0.8	1	0.2	4	0.8	11	0.5
	อื่นๆ	2	0.4	8	1.6	3	0.6	0	0.0	13	0.6

ส่วนที่ 5 การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ในภาพรวม การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ผู้สูงอายุที่ไม่มีบ้านอาศัยจะได้รับเบี้ยยังชีพตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด สิทธิได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได (600-1000 บาท) ร้อยละ 92.0 รองลงมาคือ จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 83.6 และผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนและสังคมได้ เช่น เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หรือการรวมกลุ่มพัฒนาชุมชน ร้อยละ 77.7 ในทางตรงข้าม การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ บุตรตามกฎหมาย มี สิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีให้กับบุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดา 30,000บาท/ผู้สูงอายุ 1 คน ร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ มีทุนกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ (รายบุคคล 30,000 บาท) (รายกลุ่ม 100,000 บาท) ผ่อนชำระโดยไม่เสียดอกเบี้ย ภายใน 3 ปี ร้อยละ 48.7 และผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้งจะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 51.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

การเคยใช้สิทธิสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ผู้สูงอายุที่ไม่มีบ้านอาศัยจะได้รับเบี้ยยังชีพตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด สิทธิได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได (600-1000 บาท) ร้อยละ 86.2 รองลงมาคือ จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 83.4 และจัดให้บริการให้คำแนะนำ บริการ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคร้ายไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 82.1 ตามลำดับ ในทางตรงข้าม การเคยใช้สิทธิสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ ผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้งจะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 9.9 รองลงมาคือ มีทุนกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ (รายบุคคล 30,000 บาท) (รายกลุ่ม 100,000 บาท) ผ่อนชำระโดยไม่เสียดอกเบี้ย ภายใน 3 ปี ร้อยละ 13.3 และหลังจากเสียชีวิตแล้ว บุตรตามกฎหมายมีสิทธิ เบิกเงินสงเคราะห์ค่าจัดงานศพผู้สูงอายุ ร้อยละ 3,000 บาท กรณีที่ผู้สูงอายุมีคุณสมบัติตามบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ร้อยละ 19.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

ความพึงพอใจในสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ผู้สูงอายุ มีสิทธิในการเดินทางได้รับลดหย่อนค่าโดยสารสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รถชมก. รถไฟฟ้าBTS รถไฟฟ้าใต้ดิน MRT แอร์พอร์ตลิงก์ รถทัวร์ รถไฟ เรือ ตัวเครื่องบิน ตามที่กำหนด ร้อยละ 87.4 รองลงมาคือ ผู้สูงอายุ มีสิทธิเที่ยวชมสถานที่ของรัฐ ฟรี สวนสัตว์ อุทยานประวัติศาสตร์ องค์การพิพิธภัณฑ์ 5 แห่ง ร้อยละ 86.5 และบุตรตามกฎหมาย มี สิทธิ ได้รับการลดหย่อนภาษีให้กับบุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดา 30,000บาท/ผู้สูงอายุ 1 คน ร้อยละ 85.5 ในทางตรงข้าม ความพึงพอใจในสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ ผู้สูงอายุที่ไม่มีบ้านอาศัยจะได้รับเบี้ยยังชีพตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด สิทธิได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได (600-1000 บาท) ร้อยละ 50.1 รองลงมาคือ หลังจากเสียชีวิตแล้ว บุตรตามกฎหมายมีสิทธิ เบิกเงินสงเคราะห์ค่าจัดงานศพผู้สูงอายุ ร้อยละ

3,000 บาท กรณีที่ผู้สูงอายุมีคุณสมบัติตามบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ร้อยละ 57.1 และผู้สูงอายุมีสิทธิให้บริการสงเคราะห์ในภาวะยากลำบาก ช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม ร้อยละ 70.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 9)

ช่องทางความต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน ร้อยละ 67.2 รองลงมาคือ ญาติ/เพื่อนบ้าน ร้อยละ 50.9 โทรศัพท์ ร้อยละ 45.1 ผ่าน Application LINE ร้อยละ 32.9 ผ่านวิทยุ ร้อยละ 31.1 ผ่าน Application ในโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 24.6 ผ่าน YouTube ร้อยละ 22.8 และผ่าน Facebook ร้อยละ 21.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ คือ กังวลในการถูกหลอกจากผู้ไม่ประสงค์ดี ผ่านระบบ online ร้อยละ 29.9 ไม่มีอุปกรณ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ร้อยละ 15.8 ระบบ internet / Wi-Fi ไม่ครอบคลุม ร้อยละ 15.2 และอุปกรณ์การใช้ technology digital ไม่รองรับระบบการใช้งาน ร้อยละ 13.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 7 การรับรู้สิทธิสวัสดิการทางสังคม

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
27. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล											
	จัดให้มีบริการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	356	70.8	379	75.8	409	81.6	355	70.9	1,499	74.8
	จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	417	82.9	442	88.4	431	86.0	386	77.0	1,676	83.6
	มีระบบช่องทางด่วน การบริการในโรงพยาบาล สำหรับผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง	188	37.4	281	56.2	246	49.1	339	67.7	1,054	52.6
28. ด้านเศรษฐกิจ											
	ผู้สูงอายุที่ไม่มีบำนาญจะได้รับเบี้ยยังชีพตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด สิทธิได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได (600-1000 บาท)	485	96.4	482	96.4	399	79.6	479	95.6	1,845	92.0
	หน่วยงานควรจัดให้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ	254	50.5	408	81.6	297	59.3	333	66.5	1,292	64.4

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	มีทุนกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ (รายบุคคล 30,000 บาท) (รายกลุ่ม 100,000 บาท) ผ่อนชำระโดยไม่เสียดอกเบี้ย ภายใน 3 ปี	215	42.7	301	60.2	200	39.9	261	52.1	977	48.7
	ชุมชนมีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุน ส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน	211	41.9	367	73.4	251	50.1	299	59.7	1,128	56.3
	มีบริการส่วนลดในรายการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งวัฒนธรรมทางท้องถิ่น	208	41.4	396	79.2	250	49.9	327	65.3	1,181	58.9
	บุตรตามกฎหมาย มี สิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีให้กับบุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดา 30,000 บาท/ผู้สูงอายุ 1 คน	125	24.9	246	49.2	163	32.5	234	46.7	768	38.3
29. ด้านสังคม											
	ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนและสังคมได้ เช่น เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หรือการรวมกลุ่มพัฒนาชุมชน	345	68.6	473	94.6	346	69.1	394	78.6	1,558	77.7
	ผู้สูงอายุสิทธิในการประกอบอาชีพ การ จัดหางาน /การฝึกอาชีพ	291	57.9	402	80.4	278	55.5	303	60.5	1,274	63.5
	ผู้สูงอายุสิทธิการศึกษา ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	255	50.7	377	75.4	235	46.9	310	61.9	1,177	58.7

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จัดกิจกรรมทางสังคม เช่น ชมรมผู้สูงอายุ การถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ	276	54.9	461	92.2	305	60.9	390	77.8	1,432	71.4
	ผู้สูงอายุ มีสิทธิเที่ยวชมสถานที่ของรัฐฟรี สวนสัตว์ อุทยานประวัติศาสตร์ องค์การ พฤกษศาสตร์ 5 แห่ง	236	46.9	426	85.2	265	52.9	332	66.3	1,259	62.8
	ผู้สูงอายุ มีสิทธิในการเดินทางได้รับ ลดหย่อนค่าโดยสารสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รถขสมก. รถไฟฟ้าBTS รถไฟฟ้าใต้ดิน MRT แอร์พอร์ตลิงก์ รถทัวร์ รถไฟ เรือ ตัวเครื่องบิน ตามที่กำหนด	159	31.6	412	82.4	233	46.5	332	66.3	1,136	56.7
30. ด้านสิ่งแวดล้อม											
	สิทธิปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัย ปรับปรุงซ่อมแซม บ้าน ปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ปลอดภัย	208	41.4	350	70.0	254	50.7	247	49.3	1,059	52.8
	หน่วยงานต่างๆต้องจัดสถานที่ให้มีลิฟท์ ราว บันได ทางลาด ที่จอดรถ ห้องน้ำ ให้ เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	332	66.0	449	89.8	295	58.9	360	71.9	1,436	71.6

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	หน่วยงานต่างๆจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสถานที่ ยานพาหนะให้เหมาะสม เช่น บริการ รถเข็น (Wheel chair) เป็นต้น	311	61.8	460	92.0	307	61.3	362	72.3	1,440	71.8
31. ด้านการสงเคราะห์											
	ผู้สูงอายุมีสิทธิให้บริการสงเคราะห์ในภาวะยากลำบาก ช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม	249	49.5	387	77.4	286	57.1	265	52.9	1,187	59.2
	ผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้งจะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ	226	44.9	360	72.0	187	37.3	253	50.5	1,026	51.2
	หลังจากเสียชีวิตแล้ว บุตรตามกฎหมายมีสิทธิ เบิกเงินสงเคราะห์ค่าจัดงานศพ ผู้สูงอายุ รายละ 3,000 บาท กรณีที่ผู้สูงอายุ มีคุณสมบัติตามบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	223	44.3	387	77.4	195	38.9	340	67.9	1,145	57.1

ตารางที่ 8 การเคยใช้สิทธิสวัสดิการทางสังคม

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
32. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล											
	จัดให้มีบริการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	263	73.9	315	83.1	362	88.5	290	81.7	1,230	82.1
	จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	335	80.3	383	86.7	368	85.4	312	80.8	1,339	83.4
	มีระบบช่องทางด่วน การบริการในโรงพยาบาล สำหรับผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง	105	55.9	119	42.3	136	55.3	202	59.6	562	53.3
33. ด้านเศรษฐกิจ											
	ผู้สูงอายุที่ไม่มีบำนาญจะได้รับเบี้ยยังชีพตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด สิทธิได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได (600-1000 บาท)	438	90.3	398	82.6	358	89.7	396	82.7	1,590	86.2
	หน่วยงานควรจัดให้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ	99	39.0	234	57.4	138	46.5	131	39.3	602	46.6

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	มีทุนกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ (รายบุคคล 30,000 บาท) (รายกลุ่ม 100,000 บาท) ผ่อนชำระโดยไม่เสียดอกเบี้ย ภายใน 3 ปี	27	12.6	32	10.6	45	22.5	26	10.0	130	13.3
	ชุมชนมีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุน ส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน	70	33.2	183	49.9	94	37.5	110	36.8	457	40.5
	มีบริการส่วนลดในรายการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งวัฒนธรรมทางท้องถิ่น	115	55.3	199	50.3	117	46.8	145	44.3	576	48.8
	บุตรตามกฎหมาย มี สิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีให้กับบุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดา 30,000 บาท/ผู้สูงอายุ 1 คน	54	43.2	77	31.3	50	30.7	81	34.6	262	34.1
34. ด้านสังคม											
	ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนและสังคมได้ เช่น เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หรือการรวมกลุ่มพัฒนาชุมชน	220	63.8	348	73.6	214	61.8	254	64.5	1,036	66.5
	ผู้สูงอายุสิทธิในการประกอบอาชีพ การ จัดหางาน /การฝึกอาชีพ	105	36.1	178	44.3	109	39.2	120	39.6	512	40.2
	ผู้สูงอายุสิทธิการศึกษา ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	62	24.3	91	24.1	88	37.4	80	25.8	321	27.3

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จัดกิจกรรมทางสังคม เช่น ชมรมผู้สูงอายุ การถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ	144	52.2	297	64.4	176	57.7	257	65.9	874	61.0
	ผู้สูงอายุ มีสิทธิเที่ยวชมสถานที่ของรัฐฟรี สวนสัตว์ อุทยานประวัติศาสตร์ องค์การ พฤกษศาสตร์ 5 แห่ง	142	60.2	222	52.1	133	50.2	154	46.4	651	51.7
	ผู้สูงอายุ มีสิทธิในการเดินทางได้รับ ลดหย่อนค่าโดยสารสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รถขสมก. รถไฟฟ้าBTS รถไฟฟ้าใต้ดิน MRT แอร์พอร์ตลิงก์ รถทัวร์ รถไฟ เรือ ตัวเครื่องบิน ตามที่กำหนด	32	20.1	129	31.3	72	30.9	93	28.0	326	28.7
35. ด้านสิ่งแวดล้อม											
	สิทธิปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัย ปรับปรุงซ่อมแซม บ้าน ปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ปลอดภัย	71	34.1	77	22.0	93	36.6	37	15.0	278	26.3
	หน่วยงานต่างๆต้องจัดสถานที่ให้มีลิฟท์ ราว บันได ทางลาด ที่จอดรถ ห้องน้ำ ให้ เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	177	53.3	258	57.5	133	45.1	218	60.6	786	54.7

ตัวแปร		ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	หน่วยงานต่างๆจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสถานที่ ยานพาหนะให้เหมาะสม เช่น บริการ รถเข็น (Wheel chair) เป็นต้น	57	18.3	115	25.0	90	29.3	143	39.5	405	28.1
36. ด้านการสงเคราะห์											
	ผู้สูงอายุมีสิทธิให้บริการสงเคราะห์ในภาวะยากลำบาก ช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม	63	25.3	116	30.0	122	42.7	49	18.5	350	29.5
	ผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้งจะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ	4	1.8	20	5.6	35	18.7	43	17.0	102	9.9
	หลังจากเสียชีวิตแล้ว บุตรตามกฎหมายมีสิทธิ เบิกเงินสงเคราะห์ค่าจัดงานศพ ผู้สูงอายุ รายละ 3,000 บาท กรณีที่ผู้สูงอายุ มีคุณสมบัติตามบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	20	9.0	54	14.0	50	25.6	95	27.9	219	19.1

ตารางที่ 9 ความพึงพอใจในบริการสวัสดิการทางสังคม

ตัวแปร		พึงพอใจน้อย		พึงพอใจปานกลาง		พึงพอใจมาก	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
37. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล							
	จัดให้มีบริการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	1	0.1	274	22.3	955	77.6
	จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	0	0.0	249	17.8	1,149	82.2
	มีระบบช่องทางด่วน การบริการในโรงพยาบาล สำหรับผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง	3	0.5	92	16.4	467	83.1
38. ด้านเศรษฐกิจ							
	ผู้สูงอายุที่ไม่มีบำนาญจะได้รับเบี้ยยังชีพตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด สิทธิได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได (600-1000 บาท)	416	26.2	377	23.7	797	50.1
	หน่วยงานควรจัดให้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ	6	1.0	140	23.3	456	75.7
	มีทุนกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ (รายบุคคล 30,000 บาท) (รายกลุ่ม 100,000 บาท) ผ่อนชำระโดยไม่เสียดอกเบี้ยภายใน 3 ปี	4	3.1	29	22.3	97	74.6

ตัวแปร		พึงพอใจน้อย		พึงพอใจปานกลาง		พึงพอใจมาก	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ชุมชนมีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน	6	1.3	93	20.4	358	78.3
	มีบริการส่วนลดในรายการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งวัฒนธรรมทางท้องถิ่น	0	0.0	106	18.4	470	81.6
	บุตรตามกฎหมาย มี สิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีให้กับบุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดา 30,000บาท/ผู้สูงอายุ 1 คน	0	0.0	38	14.5	224	85.5
39. ด้านสังคม							
	ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนและสังคมได้ เช่น เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หรือการรวมกลุ่มพัฒนาชุมชน	0	0.0	182	17.6	854	82.4
	ผู้สูงอายุสิทธิในการประกอบอาชีพ การจัดหางาน /การฝึกอาชีพ	1	0.2	100	19.5	411	80.3
	ผู้สูงอายุสิทธิการศึกษา ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	1	0.3	62	19.3	258	80.4
	จัดกิจกรรมทางสังคม เช่น ชมรมผู้สูงอายุ การถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ	2	0.2	130	14.6	742	84.6

ตัวแปร		พึงพอใจน้อย		พึงพอใจปานกลาง		พึงพอใจมาก	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ผู้สูงอายุ มีสิทธิเที่ยวชมสถานที่ของรัฐฟรี สวนสัตว์ อุทยานประวัติศาสตร์ องค์การพิทยาศาสตร์ 5 แห่ง	0	0.0	88	13.5	563	86.5
	ผู้สูงอายุ มีสิทธิในการเดินทางได้รับลดหย่อนค่าโดยสารสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รถขสมก. รถไฟฟ้าBTS รถไฟฟ้าใต้ดิน MRT แอร์พอร์ตลิงก์ รถทัวร์ รถไฟ เรือ ตัวเครื่องบิน ตามที่กำหนด	4	1.2	37	11.3	285	87.4
40. ด้านสิ่งแวดล้อม							
	สิทธิปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัย ปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน ปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมปลอดภัย	12	4.3	55	19.8	211	75.9
	หน่วยงานต่างๆต้องจัดสถานที่ให้มีลิฟท์ ราวบันได ทางลาดที่จอดรถ ห้องน้ำ ให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	11	1.4	148	18.8	627	79.8
	หน่วยงานต่างๆจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสถานที่ ยานพาหนะให้เหมาะสม เช่น บริการ รถเข็น (Wheel chair) เป็นต้น	3	0.7	77	19.0	325	80.2
41. ด้านการสงเคราะห์							
	ผู้สูงอายุมีสิทธิให้บริการสงเคราะห์ในภาวะยากลำบากช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม	6	1.7	97	27.7	247	70.6

ตัวแปร		พึงพอใจน้อย		พึงพอใจปานกลาง		พึงพอใจมาก	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้งจะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ	0	0.0	17	16.7	85	83.3
	หลังจากเสียชีวิตแล้ว บุตรตามกฎหมายมีสิทธิ เบิกเงินสงเคราะห์ค่าจัดงานศพผู้สูงอายุ รายละ 3,000 บาท กรณีที่ผู้สูงอายุมีคุณสมบัติตามบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	20	9.1	74	33.8	125	57.1

ตารางที่ 10 ช่องทางความต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิสวัสดิการทางสังคม

ช่องทาง	ไม่ต้องการ		ต้องการน้อย		ต้องการปานกลาง		ต้องการมาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	289	14.4	120	6.0	249	12.4	1,347	67.2
2. วิทยุ	754	37.6	334	16.7	293	14.6	624	31.1
3. โทรศัพท์	460	22.9	226	11.3	415	20.7	904	45.1
4. ผ่าน Application LINE	867	43.2	195	9.7	284	14.2	659	32.9
5. ผ่าน Application ในโทรศัพท์มือถือ	1,009	50.3	227	11.3	275	13.7	494	24.6
6. FACEBOOK	1,141	56.9	216	10.8	213	10.6	435	21.7
7. Search engine – Google อื่นๆ	1,404	70.0	190	9.5	153	7.6	258	12.9
8. Chat bot	1,660	83.1	134	6.7	72	3.6	133	6.6
9. ดารา/บุคคลที่น่าเชื่อถือในสังคม(influencer)	1,589	79.3	163	8.1	100	5.0	153	7.6
10. Web site	1,496	74.6	180	9.0	139	6.9	190	9.5
11. You tube	1,086	54.2	208	10.4	253	12.6	458	22.8
12. ญาติ/เพื่อนบ้าน	342	17.1	142	7.1	500	24.9	1,021	50.9

ตารางที่ 11 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม

ปัญหา-อุปสรรค	ไม่มีปัญหา		น้อย		ปานกลาง		มาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเข้าถึงสิทธิด้านสวัสดิการสังคม เข้าถึงได้สะดวก	1,785	89.0	108	5.4	59	2.9	54	2.7
2. การรับบริการสิทธิด้านสวัสดิการสังคม จากหน่วยงานต่างๆ สะดวกรวดเร็ว	1,744	86.9	117	5.8	78	3.9	67	3.3
3. ช่องทางการขอรับสิทธิ	1,787	89.1	92	4.6	68	3.4	59	2.9
4. กังวลในการถูกหลอกจากผู้ไม่ประสงค์ดี ผ่านระบบ online	1,143	57.0	114	5.7	150	7.5	599	29.9
5. ไม่มี อุปกรณ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	1,388	69.2	168	8.4	133	6.6	317	15.8
6. อุปกรณ์การใช้ technology digital ไม่รองรับระบบการใช้งาน	1,456	72.6	161	8.0	119	5.9	270	13.5
7. ระบบ internet / Wi-Fi ไม่ครอบคลุม	1,458	72.7	139	6.9	104	5.2	305	15.2
8. ค่าใช้จ่ายในการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล	1,670	83.3	108	5.4	72	3.6	156	7.8

ส่วนที่ 6 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (WHOQOL-BREF)

ในภาพรวม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 72.3 (ตารางที่ 12) เมื่อพิจารณารายข้อที่ผู้สูงอายุมีคะแนนคุณภาพชีวิตมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตัวเอง (เช่น ซื้อของ ไปเที่ยว ฯลฯ) ร้อยละ 58.8 รองลงมาคือ ท่านรู้สึกว่าผู้คนรอบตัวท่าน เคารพความเป็นอิสระของท่านเพียงใด (เช่น ทำ/ตัดสินใจโดยไม่มีคนมาควบคุมกำกับ) ร้อยละ 50.1 และท่านมีความพึงพอใจกับการใช้ชีวิตตามแบบของท่านเพียงใด ร้อยละ 49.6 ตามลำดับ ในทางตรงข้าม รายข้อที่ผู้สูงอายุมีคะแนนคุณภาพชีวิตน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ ผลกระทบการทำงานของระบบ สัมผัส/รับรู้ (เช่น การได้ยินเสียง, การมองเห็น, การได้กลิ่น, การรับรส, การสัมผัส) ของผู้สูงอายุ ร้อยละ 34.3 รองลงมาคือ การมีเพื่อนชีวิต (ไม่ได้อยู่คนเดียว) ร้อยละ 38.9 และประสบการณ์ด้านความรักในชีวิตของผู้สูงอายุ ตามลำดับ (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 12 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

คำถาม	ขอนแก่น		ลำปาง		พระนครศรีอยุธยา		สงขลา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ (24-55 คะแนน)	3	0.6	0	0.0	46	9.2	13	2.6	62	3.1
ปานกลาง (56-88 คะแนน)	181	36.0	95	19.0	142	28.3	75	15.0	493	24.6
สูง (89-120 คะแนน)	319	63.4	405	91.0	313	62.5	413	82.4	1,450	72.3

ตารางที่ 13 ความถี่รายข้อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (WHOQOL-BREF)

คำถาม	ไม่เลย		เล็กน้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเสื่อมของระบบการรับรู้ / สัมผัส (เช่น การได้ยิน เสียง, การมองเห็น, การไต่กลิ่น, การรับรส, การสัมผัส) มีผลต่อคุณภาพชีวิตของท่าน เพียงใด	879	43.8	315	15.7	286	14.3	192	9.6	333	16.6
2. การสูญเสียระบบระบบการรับรู้ / สัมผัส เช่น การได้ยิน, การมองเห็น, การไต่กลิ่น, การรับรส, การสัมผัส มีผลต่อความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ	906	45.2	283	14.1	231	11.5	189	9.4	396	19.8
3. ท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องต่างๆด้วยตัวเอง (เช่น ซื้อของ ไปเที่ยว ฯลฯ)	145	7.2	60	3.0	228	11.4	393	19.6	1,179	58.8

คำถาม	ไม่เลย		เล็กน้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. ท่านรู้สึกว่าคุณสามารถควบคุมขนาดของตนเองได้เพียงใด (เช่น ตั้งเป้าจะทำอะไรอนาคต ก็ทำได้)	163	8.1	87	4.3	357	17.8	420	20.9	978	48.8
5. ท่านรู้สึกว่าผู้คนรอบตัวท่าน เคารพความเป็นอิสระของท่านเพียงใด (เช่น ทำ/ตัดสินใจโดยไม่มีคนมาควบคุมกำกับ)	181	9.0	50	2.5	273	13.6	496	24.7	1,005	50.1
6. ท่านกังวลว่าท่านจะตายอย่างไร มากน้อยเพียงใด	1,463	73.0	141	7.0	182	9.1	97	4.8	122	6.1
7. ท่านกลัวว่าจะไม่สามารถควบคุมความตายของตนเองได้มากน้อยเพียงใด	1,473	73.5	150	7.5	167	8.3	91	4.5	124	6.2
8. ท่านกลัวการตายที่จะเกิดขึ้นกับท่านเพียงใด	1,457	72.7	159	7.9	164	8.2	94	4.7	131	6.5
9. ท่านกลัวการเจ็บปวดก่อนการตายเพียงใด	1,079	53.8	179	8.9	202	10.1	180	9.0	365	18.2
10. ระบบการรับรู้/สัมผัส (เช่น การได้ยินเสียง, การมองเห็น, การได้กลิ่น, การรับรส, การสัมผัส) ของท่าน มีผลกระทบต่อการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพียงใด	946	47.2	272	13.6	279	13.9	194	9.7	314	15.7
11. ท่านสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ที่ท่านอยากทำ ได้มากน้อยเพียงใด	140	7.0	97	4.8	377	18.8	508	25.3	883	44.0

คำถาม	ไม่เลย		เล็กน้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
12. ท่านมีความพึงพอใจกับการที่ท่านมีโอกาส อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของชีวิตของท่านเพียงใด	102	5.1	69	3.4	400	20.0	568	28.3	866	43.2
13. ท่านรู้สึกว่าคุณค่าที่ได้รับจากการยอมรับและเห็นคุณค่าของชีวิตเพียงใด	85	4.2	46	2.3	313	15.6	594	29.6	967	48.2
14. ท่านรู้สึกว่าคุณมีครบ หรือมีพอ ต่อการดำรงชีวิตแต่ละวันเพียงใด	103	5.1	89	4.4	369	18.4	542	27.0	902	45.0
15. ท่านมีความพึงพอใจกับความสำเร็จในชีวิตเพียงใด	86	4.3	56	2.8	343	17.1	556	27.7	964	46.1
16. ท่านมีความพึงพอใจกับการใช้ชีวิตตามแบบของท่านเพียงใด	78	3.9	51	2.5	318	15.9	564	28.1	994	49.6
17. ท่านมีความพึงพอใจกับระดับความสามารถในการทำกิจกรรมต่างของท่านเพียงใด	77	3.8	59	2.9	326	16.3	589	29.4	954	47.6
18. ท่านมีความพึงพอใจต่อโอกาสที่ตนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆในชุมชนเพียงใด	83	4.1	65	3.2	308	15.4	576	28.7	973	48.5
19. ท่านมีความสุขในสิ่งที่ท่านรอคอยข้างหน้าเพียงใด	113	5.6	62	3.1	355	17.7	573	28.6	902	45.0

คำถาม	ไม่เลย		เล็กน้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
20. ท่านคิดว่าการทำงานของระบบ สัมผัส/รับรู้ (เช่น การได้ยินเสียง, การมองเห็น, การได้กลิ่น, การรับรส, การสัมผัส) ของท่านเป็นอย่างไร	315	15.7	126	6.3	403	20.1	473	23.6	688	34.3
21. ท่านรู้สึกว่าคุณมีเพื่อนชีวิต (ไม่ได้อยู่คนเดียว) มากน้อยเพียงใด	157	7.8	115	5.7	275	13.7	554	27.6	904	45.1
22. ท่านมีประสบการณ์ด้านความรักในชีวิตของท่านเพียงใด	173	8.6	170	8.5	389	19.4	493	24.6	780	38.9
23. ท่านมีโอกาสที่จะรัก (ในสิ่งต่างๆ) เพียงใด	154	7.7	109	5.4	348	17.4	545	27.2	849	42.3
24. ท่านมีโอกาสได้รับความรักเพียงใด	132	6.6	80	4.0	311	15.5	523	26.1	959	47.8

5.1.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุ จาก จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลำปาง จังหวัดสงขลา และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดละ 10 คน รวม จำนวน 40 คน ซึ่งพบว่ามีความอึดตัวของข้อมูล มีประเด็นค้นพบดังนี้

1. สิทธิสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุรู้จักมี และได้เคยใช้สิทธิ

สิทธิสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุรู้จักมี และได้เคยใช้สิทธิ พบว่า คือการได้รับสิทธิและสวัสดิการสังคม ทางด้านเศรษฐกิจในประเด็นของการได้รับเบี้ยยังชีพ การใช้รถสาธารณะฟรี และด้านสังคมสงเคราะห์ในประเด็นของเงินทำศพ 3,000 บาท ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่าเหตุการณ์น้ำท่วมผู้สูงอายุจึงได้รับค่าชดเชยน้ำท่วมและค่าซ่อมแซมบ้าน จึงทราบว่าตนเองมีสิทธิในด้านนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้สูงอายุไม่ทราบถึงสิทธิและสวัสดิการสังคมของตนเอง รายละเอียดดังตาราง

สิทธิและสวัสดิการสังคม	ประเด็นที่ค้นพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
ด้านเศรษฐกิจ	ค่าเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	“สูงอายุก็มีสวัสดิการของเราที่ว่าเหมือนเรามีเงินช่วยเหลือตรงนี้นิดหนึ่ง ก็ 700 ร้อยใช้ไหมอะ” (ส1 ญ72) “ก็ไม่มีอะไร มีแต่เบี้ยผู้สูงอายุ 600 แค่นั้น” (ส5 ญ68) “ที่รู้จักเงินชรา ครบเบี้ยชรา 600 บาท” (ส9 ญ63) “เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เดือนละ 800 บาท” (อ9 ญ80)
	การขึ้นรถไฟ/รถโดยสารฟรี	“เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เงินทำศพ 3,000 บาท การขึ้นรถไฟ/รถโดยสารฟรี” (ล7 ข62) (ล8 ญ62) (ล10 ข68)
ด้านสังคม	ไม่ทราบสิทธิต่างๆ	“ไม่รู้จักและไม่เคยได้รับ” (อ1 ญ79) “ไม่เคยได้ ไม่รู้เลย” (อ1 ข75), (อ2 ญ79), (ข5 ญ65), (ส8 ข75) “สวัสดิการอื่นๆ ไม่รู้จัก”(อ2 ญ79)
ด้านสิ่งแวดล้อม	ไม่ทราบสิทธิต่างๆ	“ไม่รู้จักและไม่เคยได้รับ” (อ1 ญ79) “ไม่เคยได้ ไม่รู้เลย” (อ1 ข75), (อ2 ญ79), (ข5 ญ65), (ส8 ข75)

สิทธิและสวัสดิการ สังคม	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
		“สวัสดิการอื่นๆ ไม่รู้จัก”(อ2 ญ79)
ด้านสุขภาพและ การรักษาพยาบาล	ไม่ทราบสิทธิต่างๆ	“ไม่รู้จักและไม่เคยได้รับ” (อ1 ญ79) “ไม่เคยได้ ไม่รู้เลย” (อ1 ข75), (อ2 ญ79), (ข5 ญ65), (ส8 ข75) “สวัสดิการอื่นๆ ไม่รู้จัก”(อ2 ญ79)
ด้านสังคม สงเคราะห์	เงินทำศพ 3,000 บาท	“เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และเงินบำนาญข้าราชการ เงินทำ ศพ 3,000 บาท” (ล6 ข74) “เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เงินทำศพ 3,000 บาท การขึ้น รถไฟ/รถโดยสารฟรี” (ล7 ข62)
	เงินชดเชยและซ่อมแซม บ้านเนื่องจากน้ำท่วม	“เงินชดเชยและซ่อมแซมบ้านเนื่องจากน้ำท่วม” (อ4 ญ71), (อ5 ญ75)

2. ช่องทางที่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิสวัสดิการทางสังคม

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้สูงอายุรับข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิสวัสดิการสังคมจากหลายช่องทาง โดยช่องทางที่ผู้สูงอายุมั่นใจและมีความเชื่อถือ ได้แก่ การสื่อสารผ่านตัวบุคคล และหน่วยงาน เช่น ผ่านหอกระจายข่าว ผู้นำชุมชน อสม. เพื่อน นอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังรับข้อมูลข่าวสารด้านนี้จากโทรทัศน์ เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่มีอยู่ในบ้านของผู้สูงอายุเกือบทุกคน สะดวกและใช้งานง่าย ผู้สูงอายุเชื่อว่า โทรทัศน์ ถูกคัดกรองรายการมาก่อนแล้ว

ในส่วนของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุใช้สมาร์ทโฟน เพื่อรับข้อมูลข่าวสารผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ โดยจะเชื่อถือในแอปพลิเคชันจากหน่วยงาน เช่น ไลน์ของเทศบาล และการส่งต่อข้อมูลจากเพื่อนๆ อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุมีความกังวลใจเกี่ยวกับการถูกหลอกลวงในโซเชียลมีเดีย

ช่องทางการสื่อสาร	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
การสื่อสารในชุมชน (ผ่านหอกระจายข่าว ผู้นำชุมชน อสม อื่นๆ)	ได้จากหลายช่อง สื่อสาร โดยตรง มีความมั่นใจ	“ส่วนมากบางทีก็มีพวกเทศบาลนี่นะเขาจะลงมา ช่วงที่แม่เป็นกรรมการนี่นะ เขาแจ้งผ่านในกรรมการ หัวหน้าของชุมชน” (ส7 ญ66) ที่จริงเรื่องอย่างนี้ถ้าให้เจ้าหน้าที่มาโดยตรงนะ มัน จะดีมันจะชัดเจน เพราะว่าเราป้องกันได้หลายๆ

ช่องทางการสื่อสาร	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
		อย่าง ยิ่งได้คนที่ได้รู้จักกันด้วย เจ้าหน้าที่ที่ได้รู้จักกันชัดเจนนะ (ส10 ข67) ก็จากประชาสัมพันธ์ อย่างเช่น พวก อสม. เพราะว่าผมก็เป็นสมาชิก อสม. ประชาสัมพันธ์ของชุมชนเสียงตามสาย (ข2 ข70) อสม. ทวี วิทย์ และเพื่อนจะมีการประกาศเสียงตามสาย (ข4 ข64) เจ้าหน้าที่เทศบาลที่ออกมาเยี่ยมบ้าน ทีม อสม. และเพื่อนบ้านละแวกใกล้เคียงนำข่าวมาบอก (อ5 ญ75) (อ6 ญ61) (อ7 ญ72) เจ้าหน้าที่มาโดยตรงนะ มันจะดีมันจะชัดเจน เพราะว่าเราป้องกันได้หลายอย่าง ยิ่งได้คนที่ได้รู้จักกันด้วย เจ้าหน้าที่ที่ได้รู้จักกันชัดเจนนะ (ส10 ข67)
เพื่อน		มาจากโทรศัพท์ เพื่อนเล่าให้ฟังบ้าง เนื่องจากไม่ค่อยได้เล่นไลน์หรือ Facebook แต่ก็มีใช้บ้าง (ล7 ข62) ก็จากฟังเพื่อนบ้าง ได้ยินโทรศัพท์เพื่อนบ้าง (ส5 ญ68)
สื่อโทรศัพท์		จากโทรศัพท์ เนื่องจากไม่ค่อยได้เล่นไลน์หรือ Facebook แต่ก็มีใช้บ้าง (ล5 ข68) (ล6 ข74) (ส2 ญ72)
อุปกรณ์ digital – smartphone	ใช้ผ่าน application line, YouTube, Facebook, Tik tox สื่อของหน่วยงาน	ก็ส่วนมากในยูทูป เฟส หรือดีด็อก ทวี มีคะ เช่น เนื่อของทางเทศบาลก็จะมีกลุ่มในไลน์ แจ้งเกี่ยวกับข่าวสารบ้านเมืองนี้เป็นยังงั้ ดินฟ้าอากาศเนื่อ อุณหภูมิอะไรอย่างเงี้ยก็มี ของเทศบาล (ส6 ญ70) ส่วนใหญ่มาไลน์กลุ่มกรรมการชุมชน (ล8 ญ62)
ใช้ทุกช่องทาง	ใช้ทุกช่อง และสอบถามเอง	ทวิ อินเตอร์เน็ต ชาว วิทย์ หน่วยงานเจ้าหน้าที่ ถ้าเราสงสัยก็จะโทรสอบถาม หรือบางทีก็จะเดินทางเข้าไปสอบถามเอง (ล6 ญ60)

ช่องทางการสื่อสาร	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
		เอ๋อ ก็ช่องทางก็เรามา ข้อมูลอย่างนี้ใช้ไหม เราก็ดูในโทรศัพท์บ้าง ในโทรทัศน์บ้าง เอ๋อ เป็นข่าว แล้วก็บอกกัน ยูทูบ ไลน์ เฟสบุ๊ค แล้วก็เพื่อนๆนะ เพื่อนๆก็จะส่งข่าวต่อมาก็อีกที เอ๋อ นี่มีรายการในนี้นะ สนใจไหม เอ๋อ ถ้าเราสนใจเราก็จะไปฟัง ไปรับรู้ไปอะไรไปสมัครอะไรอย่างนี้นะคะ (ส2 ญ72) เสียงตามสายในหมู่บ้าน ไลน์กลุ่มและ Facebook (ส2 ญ70)

3. ความต้องการสิทธิสวัสดิการทางสังคม

พบว่า มีความต้องการเพิ่มสวัสดิการด้านเศรษฐกิจในด้านเดียว ประเด็นของเบี้ยผู้สูงอายุ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ผู้สูงอายุมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น และมีประเด็นการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาส และมีความจำเป็นให้ทั่วถึง

สิทธิสวัสดิการสังคม	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
ด้านเศรษฐกิจ	เพิ่มเบี้ยผู้สูงอายุ	เงินสวัสดิการมากขึ้นอีกหน่อย เพราะตอนนี้เราก็ใช้จ่ายไม่ค่อยเท่าไร เราได้ 700 บาทนี้ต่อเดือน กินน้ำสองแก้วก็หมดแล้ว เนาะ สมัยนี้ค่าครองชีพมันสูง เนาะ (ส2 ญ72) ก็เบี้ยช่วยเหลืออะไรอย่างนี้ ถ้าเพิ่มเบี้ยผู้สูงอายุก็ดีนะคะ ไม่รู้จะอยากได้อะไร (หัวเราะ) ก็เป็นจำพวกอาหารที่มันไม่พอนี้ก็ รัฐจะแจกอะไร เรื่องของเงินช่วยเหลือแบบว่าก็ไม่พอจ่าย ไม่รู้จะอยากได้อะไรนึกไม่ถูก (ส5 ญ68) มันบ่เหมาะสมดอก มันน้อย มันบ่เพียงพอ (ข1 ญ70) อยากให้เพิ่มเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (ข4 ข64) อยากให้เพิ่มเงินผู้เฒ่าเป็น 3000 บาท ออกให้เพิ่มพอได้ช่วยเหลือผู้เฒ่า อยากให้เป็นจริง เหมือนที่รัฐบาลพูด นอกนั้น คิดบ่ออก คิดได้แค่นี้ (ข5 ญ65)

สิทธิสวัสดิการสังคม	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
		กรณีเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คิดว่ายังให้น้อยเกินไป ไม่เพียงพอ ขึ้นต่ำควรให้เดือนละ 1,000 บาท และขึ้นเป็นขั้นบันไดเหมือนระบบเดิม (ล5 ข68) (ล6 ข74) (ล7 ข62) เงินช่วยเหลือค่าครองชีพรายเดือน อยากให้ปรับเพิ่ม (อ7 ญ72) (อ8 ญ74) (อ5 ญ74)
ด้านสังคม	ผู้สูงอายุไม่ได้กล่าวถึง	
ด้านสิ่งแวดล้อม	ผู้สูงอายุไม่ได้กล่าวถึง	
ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล	ผู้สูงอายุไม่ได้กล่าวถึง	
ด้านสังคมสงเคราะห์	การกระจายความทั่วถึงและเท่าเทียมในผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสและจำเป็น	ควรจะมีไอร์แลนด์ระบบที่จะเก็บอะเก็บผู้สูงอายุที่ว่าด้อยโอกาสจริงๆเลย ไปดูแลสักหน่อย กินอยู่ดูแลตามสภาพนะ ไม่หุหุหุ (ส1 ญ72)

4. ความเหมาะสมของสวัสดิการที่ได้รับ

พบว่า ผู้สูงอายุบางกลุ่มเห็นว่ามีความเหมาะสมตามสภาพเนื่องจากไม่ค่อยมีกิจกรรมและใช้จ่ายเงินทอง ส่วนใหญ่นำไปใช้ทำบุญ ในขณะที่ผู้สูงอายุบางกลุ่มเห็นว่าเบี้ยยังชีพยังมีจำนวนน้อยเกินไปควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ในส่วนของสิทธิสวัสดิการด้านอื่นๆ ผู้สูงอายุไม่มีความเห็นเนื่องจากไม่ทราบสิทธิและไม่เคยใช้สิทธิต่างๆ

สิทธิสวัสดิการสังคม	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
ด้านเศรษฐกิจ	เหมาะสมตามสภาพ	เหมาะสมตามสภาพของเราที่ได้นะ ปากีว่าเงินที่ลูกให้มาเหมือนผู้สูงอายุที่เขาให้เนีย ปากีจะไม่ค่อยเบิกจะรวมๆ ไว้เป็นก้อนหนึ่งแล้วก็เอามาที่ พอไปถอนมาห้าเดือนหกเดือนก็เอาแบ่งปันแต่ละส่วน คนที่เขาลำบากกว่าเรา หรือว่าไปทำบุญอะไรอย่างเงี้ยลูก เพราะการเป็นอยู่ของเรานี้กินอยู่พอประมาณเราอยู่ได้ เราจัดระบบชีวิตของเราได้แล้ว ตรงนี้นะฮะ (ส1 ญ72)

สิทธิสวัสดิการสังคม	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
		รัฐหรือ สวัสดิการ ของรัฐบาลใช้ไหม สวัสดิการของรัฐบาลหรือ สำหรับป่าหรือ ป่าว่าเหมือนเงินเดือน 600 บางทีมันก็ตามเป็นขั้นตอนอะนะ ก็โอเคแล้ว สำหรับป่านะ เพราะว่า 600 ก็ 600 พอเจ็ดก็เจ็ด อย่างนั้นละคะ(ส7 ญ66) ก็น่าจะเรื่องค่าใช้จ่ายนั้นแหละ เพราะดูแลเงินชรา เนี่ย 600 ผมว่ามันน้อยไป ผมว่าสักพันห้า ครับ (ส9 ข63)
	ไม่เหมาะสม	ให้เดือนละ 600 700 เราน้อยนะ เราก็กังวล เราก็เป็นห่วงว่าเออ แล้วถ้าเราแก่ไป เราเดินไม่ไหว หรือว่าติดเตียงอะไรแบบนี้ เราจะมีเงินอะไรที่จะมาหาหมอมารักษายาอย่างนั้นอย่างนี้ เราก็คิดว่ามันน่าจะ มีที่ว่างมากกว่า 600 700 (ส3 ญ73)
ด้านสังคม	ไม่มีความเห็น	
ด้านสิ่งแวดล้อม	ไม่มีความเห็น	
ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล	ไม่มีความเห็น	
ด้านสังคมสงเคราะห์	ไม่มีความเห็น	

5. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง

พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ ตัวของผู้สูงอายุยอมรับเองว่า เกิดจากการเรียนรู้ของตนเองที่ช้าเนื่องจากความชรา ปัญหาสุขภาพและการหลงลืม นอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังกังวลถึงการใช้สิทธิสวัสดิการทางสังคมจากหน่วยงานรัฐหรืออื่นๆ ผ่านโซเชียลมีเดียอาจถูกหลอก ผ่านสื่อ social media ได้ จึงไม่กล้าเข้าถึงสิทธิสวัสดิการสังคมต่างๆ

และยังมีประเด็นที่ผู้สูงอายุที่ทราบสิทธิต่างๆ ได้แสดงความคิดเห็นว่าสิทธิบางอย่างที่รัฐบาลมีให้ ผู้สูงอายุไม่ได้ใช้ เช่น ค่ารถไฟ ค่าเครื่องบิน ที่มีส่วนลดคนส่วนใหญ่มักจะเข้าไม่ถึง ควรมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น

ปัญหาอุปสรรค	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
ปัญหา ของผู้สูงอายุ	การเรียนรู้ช้า, การหลงลืม	มี มีมากเลยแหละ เพราะมีบางครั้งเขาก็สอนนี้แหละ อย่างยกตัวอย่างไป เหมือนตัวใหม่ที่เข้ามา ผู้สูงอายุ สูงวัยอะไรเนี่ย ไตลัม อะไรต่ออะไรเนี่ยนะ บางทีเรา ต้องพิมพ์ตรงนั้นตรงโน้น ทำบางครั้งเราก็ทำไม่ค่อย เหมือนกัน ก็ต้องส่งในกลุ่มสามารถเหมือนกัน มัน ต้องพิมพ์เยอะ บางทีเราก็ทำผิดทำถูก บางครั้งก็ เหมือนกันในการทำงานนะ ป้าว่านะ เขาสอนนะ เหมือนมาประชุมประจำเดือนเขาก็จะบอก พอบาง ทีกลับไปถึงบ้าน เออ ทำไม่ค่อยถูกกันเลยนะ บางที เขียนนะ ไม่เข้าใจทำไม่ค่อยกัน เขาบอกให้พยายาม ฝึกพยายามเรียนรู้ โอ๊ย ถ้าต่อไปเขาทำเทคโนโลยี มากกว่านี้สงสัยจะไม่ไหวเหมือนกันนะ ผู้ใหญ่สูงอายุ นี้ (ส1 ญ72) บางตัวยากๆ ก็ใช้ไม่เป็น ลูกทำให้ มันก็ไม่ยาก เท่าไหร่ละ ถ้าพยายาม แต่ขี้ลืมนะ บางทีลูกว่าสอน ไม่จำ บางทีเชิญอะนะ บางทีก็เชิญเป็น บางทีลืม แต่ ว่าส่วนมากลูกจะทำให้ซะมากกว่า (ส4 ญ63) หลายคนในอายุรุ่นผมที่ยังใช้สมาร์ตโฟนเนี่ยยังไม่ได้ ใช้ที ไม่ใช้ เช่น ระบบการโอนเงิน ระบบการเอ่อ ใช้ มือถือโอนเงินอะไรเนี่ย สิ่งเหล่านี้เนี่ยเออ ก็เพียง ระดับกลุ่มหนึ่งที่เข้าถึง แต่ว่ากลุ่มใหญ่เนี่ยยังเข้าไม่ ถึง (ส8 ข75) มันก็มีปัญหาบ้างนะ ด้านเทคโนโลยี เหมือนกับว่า ตามไม่ทัน (ส10 ข67)
ความปลอดภัยด้าน การใช้เครื่องมือทาง เทคโนโลยีทาง อินเทอร์เน็ต (Cyber security)	ความกังวล/กลัวในการถูก หลอก ผ่านสื่อ social media	คะ โอ้ บางครั้งนี่ เพราะแม่เล่นไม่เป็น บางทีนี่ก็ ต้องให้ลูกให้หลานอะนะ สอนให้ บางทีบอกว่าแม่ๆ อยากซื้ออะไรแบบนี้ บอกอย่างได้นี้ะก็ให้ลูกเขา สอนให้ บางทีแม่ก็สั่งพวกอาหารเสริม พวกกาแฟ แต่ว่าต้องให้ลูกเขาสอนอะนะ แต่ว่าแม่ก็โอเค ทำได้ เพราะฉันทักลัวพลาด เหมือนโอนเงินเหมือนกัน แม่

ปัญหาอุปสรรค	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
		น้ำมันกล้วยลาดไม่กล้านะ แต่ต้องให้ลูกดูเพราะกลัวมันพลาด ส่วนมากจะให้ลูกสอน (ส7 ญ66) กังวลเรื่องความปลอดภัยและแก๊งคอลเซ็นเตอร์ หากจะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจริงๆ ต้องมีระบบความปลอดภัยที่มั่นใจได้ และง่ายในการใช้งานสำหรับผู้สูงอายุด้วย (ส5 ข68) (ส6 ข74) (ส7 ข62) (ส8 ญ62)
	เข้าไม่ถึง สิทธิไม่ตรงกับความต้องการ	ด้านสุขภาพ เพราะว่าถ้าคนแก่มันก็เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง ก็ประมาณว่า ขอให้ เจ้าหน้าที่ออกติดตาม อย่างเช่น เออ ติดตามกับ อสม. ก็ยังดีนะครับ อสม. บางรายก็ไม่มีความรู้ แต่ถ้ามีเจ้าหน้าที่ของเกี่ยวพยาบาล ผู้ช่วยพยาบาลมาด้วย ก็จะได้ แต่ที่นี้เขาก็ออกนะ แต่ไม่ได้ออกร่วมกัน เขาก็เป็นเคสของใครของมัน ของเจ้าหน้าที่ครับ ถ้ารัฐบาลมีก็อยากจะได้เพิ่ม อย่างรถไฟ รถบัส เครื่องบินอะไรพวกนี้นะครับ มีอยู่ใช้ไหมครับ พวกส่วนลดใช้ไหม มีแต่ส่วนมากคนแก่ไม่ค่อยจะได้ไป ไม่ค่อยเข้าถึง การเข้าถึงให้มากขึ้น เพิ่มการเข้าถึงให้มาก (ข2 ข70)
		ผมว่าตัวสีอ่อนนั้นมันก็เพียงพออยู่ แต่ว่าการกระจายให้กลุ่มคนเฒ่า มันไม่ค่อยจะพุดถึง เพราะว่าคนเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่จะเข้าถึง อันนี้เนี่ยะ แล้วก็คนผู้สูงอายุส่วนใหญ่เนี่ยะ ยังเข้าไม่ถึง (ส8 ข75)
		การประชาสัมพันธ์ไม่ชัดเจน ว่ากฎเกณฑ์คืออะไร เงื่อนไขก็ต้องประกาศให้ชัดเจน (ข6 ญ60)

6. ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ท่านเข้าถึงและเข้าใช้สวัสดิการทางสังคม ได้สะดวกยิ่งขึ้นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

พบว่า ผู้สูงอายุมีข้อเสนอแนะให้สร้างแอปพลิเคชันใหม่ที่เข้าใจง่าย ใช้ภาษาผู้สูงอายุ ตัวอักษรตัวโต และรวมสิทธิต่างๆ ในแอปพลิเคชันเดียว ในขณะที่ผู้สูงอายุบางกลุ่มกล่าวว่าไม่จำเป็นที่จะต้องสร้างแอปพลิเคชันเพิ่มเนื่องจากว่ามีแอปพลิเคชันที่หลากหลายเป็นจำนวนมาก การที่จะให้ผู้สูงอายุเข้าถึงและใช้สวัสดิการทางสังคม ควรผ่านสื่อที่มีอยู่แล้ว และมีความน่าเชื่อถือ เช่น หอกระจายข่าวในชุมชน จากผู้นำชุมชน เทศบาล อสม. สื่อโทรทัศน์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
สร้าง App ใหม่	App ที่เข้าใจง่ายและใช้ภาษาผู้สูงอายุ	ก็พยายาม นี่ก็พยายามพัฒนาเหมือนกันว่าแอปพูนี่นั่น พยายามให้มันง่าย ให้เข้าใจง่ายขึ้น การทำงานบางครั้งบางสิ่งบางอย่าง แอปพูนี่ ให้ชี้ชัดเลยว่าตัวนี้ทำอย่างนี้นะตัวนั้นทำอย่างนั้นนะ คือใช้ภาษาที่เหมือนเราว่าภาษาที่ว่าคือผู้สูงวัยเข้าใจง่าย คือภาษาที่ออกมาเหมือนมันเป็นภาษาวัยรุ่นนะ ด้วยนะ แต่ก็พยายามศึกษาอยู่ ลูก ด้วยตัวเองด้วย (ส1 ญ72) ให้มันง่ายๆ อย่าทำยาก ให้มันสามารถเบ่งได้ คนสูงอายุสามารถเบ่งได้ อยากให้มันตัวใหญ่ๆ อ่านง่ายๆ หรือโทรศัพท์แม่ตัวน้อย หรือเพิ่มลำโพงหอกระจายข่าวหลายๆ โต (ข1 ญ70) ถ้าทางเข้าทางเทคโนโลยี ผู้สูงอายุที่บ่มีโทรศัพท์กะสิเป็นปัญหา ผู้สูงอายุที่บ่มีลูกดูแลกะสิยากคือเก่า แม่อยากได้แอปเดียวมีทุกอย่าง รวมอยู่ในนี้ มีข้อมูลมีสิทธิทุกอย่างอยู่ในนี้ (ข3 ญ72)

ข้อเสนอแนะ	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
ไม่ต้องสร้าง App เพิ่ม	ใช้สื่อ App เดิม	ดีๆ พี่ว่านี่ก็มีเยอะแล้วนะ เนาะ พอดีแล้วนะ อันนี้ก็มีเยอะแยะแล้วนะ ไม่รู้ข่าวอะไรต่อข่าวอะไร เยอะแยะ นี่ก็พอดีแล้วนะ ขนาดนี้ ก็ล้นแล้ว (ส2 ญ72) (ส4 ญ63) เทคโนโลยี ก็ป่าไม่มีอะไร ก็ไม่รู้ เอามาทำไม ไม่มีโทรศัพท์ ไม่มีไวไฟ ไม่มีอะไร ถ้าอยากได้รัฐจะช่วยเหลืออะ (หัวเราะ) อันนี้ก็ได้แต่โทรเข้าโทรออก (ส5 ญ68) สวัสดิการสังคมผ่านเทคโนโลยี ดิจิทัลอาจจะยาก เพราะผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ไม่มี โทรศัพท์ หรือใช้งาน อาจไม่คล่อง สมมติผู้สูงอายุบางคน อยู่คนเดียว ไม่มีลูกหลานไม่สามารถ ใช้งานแอปพลิเคชัน ต่างๆได้ การ ระบุการได้รับสิทธิสวัสดิการ อยากให้ใช้คำพูดที่เข้าใจง่าย อบอุ่นใช้ คำพูดทนายความ ที่ประชาชน ต้อง มาตีความ ควรเป็นคำที่ใครฟังหรือ อ่านเข้าใจเรื่องชัดเจน (ข6 ญ60) อยากรับสวัสดิการต่างๆ ด้วยตัวเอง ไม่อยากให้รับผ่าน โทรศัพท์มือถือหรือเทคโนโลยี ดิจิทัล เพราะไม่กล้าทำ/ทำไม่เป็น ไม่มีใครคอยช่วยเหลือ กลัวโดน หลอก (อ3 ญ64)
ผ่านการสื่อสารในชุมชน (ผ่านหอกระจายข่าว ผู้นำชุมชน อสม อื่นๆ)	ต้องการข้อมูลด้านสิทธิสวัสดิการสังคมผ่าน หอกระจายข่าว โดยบุคคลที่เชื่อถือได้	ค่ะๆ ส่วนมากถ้าว่าพูดถึงนะ มันมีอยู่แล้วนะ แต่ว่าอยากได้แบบเหมือนอะไรละ ข่าวสารแบบเสียง

ข้อเสนอแนะ	ประเด็นที่คนพบ	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
		ตามสายอะไรอย่างนี้นะนะ เพราะในชุมชนตอนนี้ เขายังไม่เปิด (ส7 ญ66) ให้มันง่ายๆ อย่าทำยาก ให้มันสามารถเบ่งได้ คนสูงอายุสามารถเบ่งได้ อยากให้มันตัวใหญ่ๆ อ่านง่ายๆ หรือโทรศัพท์แม่ตัวน้อย หรือเพิ่มลำโพงหออกระจายข่าวหลายๆ โต (ข1 ญ70)
ผ่านสื่อโทรทัศน์	รายการโทรทัศน์ที่ผ่านการคัดกรอง	ก็จริงๆ มันก็อยู่ด้วยบางช่อง บางช่องมันก็มี ก็สื่อทางทีวีนี้แหละ ครบมันชัดเจนกว่าครับ ครับผม ไม่ต้องทำอะไรมาก เพราะเขาน่าจะคิดมาแล้ว (ส9 ข63) เป็นรายการตามทีวี ตามวิทยุตามเฟซบุ๊ก ส่วนมากผู้สูงอายุก็จะดูที่ง่ายกว่า ก็รายการทางทีวี ดีสุดก็ไม่ค่อยฟัง ทีวี ทีวีดีที่ดูใช้ครับ ที่สุดรายการทางทีวีสำหรับผู้ชาย มีเรื่องอยากจะฝากให้พัฒนาด้วยไหม (ข2 ข70)

การสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจาก Key informant จาก จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลำปาง จังหวัดสงขลา และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม จำนวน 19 คน ซึ่งพบว่ามีความอึดตัวของข้อมูล มีประเด็นค้นพบดังนี้

1. นโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ในส่วนของผู้บริหารมีนโยบายในการดูแลสิทธิสวัสดิการทางสังคม ผู้สูงอายุทุกหน่วยงานทั้งนี้โดยเน้นหนักไปที่การให้สวัสดิการทางสังคมด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม สังคม และการสังคมสงเคราะห์ นอกจากนี้ยังมีผู้รับผิดชอบในการให้เบี้ยยังชีพกับผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตามในส่วนนโยบายขึ้นอยู่กับนักการเมืองท้องถิ่นที่จะมีนโยบายต่อการดูแลผู้สูงอายุ

ในส่วนของผู้ปฏิบัติพบว่า มีการจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองนโยบาย เช่น ด้านสุขภาพ มีโรงเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การเยี่ยมบ้าน การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานบริการให้มีความสะดวกในการใช้งาน เช่น ทางลาด รถเข็น และมีอุปกรณ์ต่างๆ ให้ผู้สูงอายุไปใช้งาน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีบางหน่วยงานที่มีการให้บริการค้นหาผู้สูงอายุ เพื่อให้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการเชิงรุก โดยการใช้ google form ในการสำรวจ

หน่วยงาน	ระดับการปฏิบัติงาน	นโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
เทศบาล	ผู้บริหาร	นโยบายตามนักการเมืองท้องถิ่น (นายก)	“เป็นนโยบายของท่านนายกเป็นหลักเลยคะ ตามคำขวัญของเทศบาล วิสัยทัศน์ พันธกิจของเทศบาล” (LP160)
	ผู้บริหาร	นโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ	“มีนโยบายเดียวคะ ยาวมากเลยคะ แต่เน้นในเรื่องของสวัสดิการผู้สูงอายุ เนื่องจากพื้นที่ของเรามีจำนวนผู้สูงอายุถึง 32% นะคะ เยอะมาก สี่พันกว่าคน มีผู้สูงอายุถึง หนึ่งพันสี่ร้อยกว่าคนคะ แล้วก็รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 1,170 คน เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในส่วนของผู้พิการอยู่สามร้อยกว่าคน คะ ทำไมถึงมีผู้พิการเยอะ เพราะว่าเราอบรมในเรื่องของสิทธิประโยชน์ให้กับผู้สูงอายุและก็กลุ่มจิตอาสาของเรา และก็ท่านสมาชิกสภา ท่านก็จะไปค้นหาผู้สูงอายุหรือว่าคนในชุมชนที่คาดว่าจะมีความพิการให้เขาได้รับสิทธิ

หน่วยงาน	ระดับการปฏิบัติงาน	นโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
			ในสิ่งที่เขาควรได้รับ จึงทำให้จำนวนกลุ่มนี้มีมาก” (LP299)
	ผู้บริหาร	นโยบายสวัสดิการสังคมดูแลตั้งแต่เกิดจนตายเน้นผู้สูงอายุมีกิจกรรมพึ่งตนเอง	“เรามีโรงเรียนผู้สูงอายุ เขาเอาขยะมารณรงค์ให้คัดแยกขยะ อันนี้เป็นเรื่องของสาธารณสุขแล้วแหละ เขาก็เอาขยะมาออมบุญ เอาขยะที่มันขายได้มาให้เรา เราก็เอาไปขายแล้วนำเงินไปซื้อแพมเพิส ไปซื้อขนม ให้กลุ่มผู้สูงอายุเอาไปเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียงซึ่งเป็นเพื่อนเขา เงินตรงนี้ก็จะหมุนเวียน เราเรียกว่าขยะออมบุญ ซึ่งกิจกรรมนี้ก็ได้ใช้เงินงบประมาณแม้แต่บาทเดียว กิจกรรมพวกนี้เป็นกิจกรรมที่หล่อหลอมให้ เราค่อนข้างมั่นใจว่าผู้สูงอายุของเราเนี่ยเข้มแข็ง เพราะว่าเรามีกิจกรรมให้เขาทำอย่างต่อเนื่อง และเป็นการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นนะ คะ กิจกรรมโรงเรียน กิจกรรมกีฬา ซึ่ง เป็นไปตามที่เขาสนใจ เราสอบถามความต้องการเขาวันนี้อยากได้เรื่องเกี่ยวกับธรรมะ วันนี้อยากได้ฝึกอาชีพ วันนี้อยากได้กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมการดูแลตนเอง ผู้ป่วยความดัน เบาหวาน เราดำเนินกิจกรรมตามความต้องการ ตามสถานการณ์ต่างๆ ช่วงโควิดเป็นยังไง ช่วงโควิดไม่ได้เจอกันเราทำยังไง เราลงแซทคิวกัน หรือว่ามีการออกไปเยี่ยมเยียน เยี่ยมเพื่อนที่เป็นโควิดเนี่ย เราเยี่ยมยังไง โดยผ่านขยะออมบุญพวกนี้ เพราะฉะนั้นทุกอย่างเราตั้งเป็นกรรมการโดยกลุ่มผู้สูงอายุเอง เขาเป็นคนควบคุมเงิน

หน่วยงาน	ระดับการปฏิบัติงาน	นโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
			ควบคุมกิจกรรมเอง เขาทำด้วยตัวเอง เพราะฉะนั้นแล้วถึงแม้ว่าผู้บริหารจะไม่วอยู่ พวกพี่จะไม่อยู่ ใครจะไม่อยู่ เขาบริหารด้วยตัวเอง ประชาชนเป็นคนทำด้วยตนเอง” (LP399)
	ผู้ปฏิบัติ	การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสภาพ	“อย่างเรื่องดูแลสุขภาพนี่แหละ อีกอันหนึ่งก็จะมีอย่างโรงเรียนผู้สูงอายุ กลุ่มเป้าหมายก็จะเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุด้วย อีกอย่างหนึ่งกลุ่มผู้สูงอายุของเราก็ที่เกาะคาจะมีโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้วย ฉะนั้นกลุ่มผู้สูงอายุกับนักเรียนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเนี่ยมันจะเป็นกลุ่มที่บางคนก็เป็นสมาชิกทั้งสองโรงเรียนคะ เพราะว่าผู้สูงอายุที่นี่จะให้ความร่วมมือค่อนข้างดีมากคะ” (LP499) “เรื่องการจัดการขยะก็จะมีเรื่องของผู้สูงอายุด้วยคะ รวมถึงอีกอันหนึ่งที่เกี่ยวข้องก็จะเป็นกองทุนหลักประกันสุขภาพ จะเป็นเงินที่ได้รับการอุดหนุนจาก สปสช. รวมทั้งเทศบาลสมทบเข้าไปด้วยนะคะ ก็จะเป็นโครงการที่กองทุนจัดการ กองทุนนี้จะอุดหนุนศูนย์ฟื้นฟูศูนย์พักพิงผู้สูงอายุของเทศบาลด้วยคะ ศูนย์ผู้สูงอายุก็จะได้รับเงินอุดหนุนในทุกๆปี นะคะ ในการทำโครงการ รวมถึงจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุหรือโรงเรียนผู้สูงอายุมารวมตัวกันเอง” (LP499)
	ผู้ปฏิบัติ	บริหารจัดการเรื่องเบี้ยผู้สูงอายุ	“ส่วนมากที่ผมทราบก็จะเป็นเกี่ยวกับเบี้ยผู้สูงอายุครับ แล้วก็เงินตกเบิก หรือว่าเงินต่างๆ ที่ผู้สูงอายุเข้าไม่ถึงครับ เพราะว่า

หน่วยงาน	ระดับการปฏิบัติงาน	นโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
			เขาไม่มีเทคโนโลยีอะไรพวกนี้อะครับ เรา ก็จะลงชุมชน เอาใบเอาเงินไปให้ ไป ชี้แจงอะครับอธิบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้ เขาทราบอะครับ” (LP599)
	ผู้ปฏิบัติ	สังคมสงเคราะห์ทั่วไป และส่งเสริมสร้าง เครือข่ายสภาผู้สูงอายุ เทศบาล	“สงเคราะห์นี่คือการช่วยเหลือทั่วไปอะ ค่ะ สวัสดิการ เบี้ยยังชีพต่างๆ แล้วก็ เอ่อ ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบาก แล้วก็ คนพิการ คนด้อยโอกาส พวกนี้นะคะ แต่ ในส่วนงานที่รับผิดชอบจะเป็นงาน ส่งเสริม ก็จะเป็นลักษณะของการส่งเสริม การรวมกลุ่มของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คน พิการ พวกนี้คะ ส่งเสริมให้เกิดการ รวมกลุ่ม แล้วก็สร้างความเข้มแข็งของ กลุ่ม แล้วก็ส่วนใหญ่จะเน้นไปทางที่จัด กิจกรรมอะ โครงการที่จะทำยังไง เอ่อ ส่งเสริมให้กลุ่มคนเหล่านี้เข้ามามีส่วน ร่วมกับทางเทศบาลให้ได้มากที่สุด อย่าง กลุ่มผู้สูงอายุอย่างเนี้ยคะ เป็นกลุ่มที่ เข้มแข็งที่สุดในบรรดาที่ดูแลอยู่ เอ่อ ผู้สูงอายุจะมีส่วนร่วมกับทางเทศบาลที่สุด ค่ะ เพราะว่าเราจะมีผู้สูงอายุประจำ ชุมชนอยู่ 85 ชุมชน จะมีกลุ่มผู้สูงอายุ ประจำชุมชนทุกชุมชน แล้วประธานกลุ่ม ผู้สูงอายุประจำชุมชน เราจะดึงเข้ามาเป็น กรรมการสภาเครือข่ายกลุ่มผู้สูงอายุของ ทางเทศบาล ในทุกๆ สามเดือนจะมีการ ประชุมสภาเครือข่าย” (LP699)
	ผู้บริหาร	นโยบายด้านสุขภาพ และสวัสดิการสังคม	“กองที่หลักๆก็จะมีกองสวัสดิการสังคม นะคะ แล้วก็กองสาธารณสุขนะค่ะ ที่จะ ดูแลผู้สูงอายุ ที่ จะเกี่ยวข้อง กอง

หน่วยงาน	ระดับการปฏิบัติงาน	นโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
			สาธารณสุขก็จะดูแลในเรื่องของสุขภาพ การป้องกันโรคติดต่อ การดูแลสุขภาพ ผู้สูงอายุ ก็ออกเป็นแนวโครงการส่งเสริม แต่จะมีรักษาพยาบาล จะเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรง เป็นการให้ความรู้เป็นโครงการจัดกิจกรรมอย่างนั้นะคะ และก็ในส่วนของการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ก็คืออาจจะติดเตียง ติดบ้าน อะไรอย่างนี้ละคะ สาธารณสุขเขาก็จะมี อสม มี caregiver อะไรอย่างเงี้ยะ คอยไปดูแล สาธารณสุขก็จะเป็นเรื่องของสุขภาพ ส่วนสวัสดิการทางสังคมก็จะเป็นเรื่องของการสงเคราะห์นะคะ การจัดสวัสดิการ การส่งเสริมการรวมกลุ่มกิจกรรมผู้สูงอายุ ในด้านต่างๆ การพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุเพื่อไม่ให้เป็นการละเลยลูกหลานอะไรประมาณนี้นะคะ เราจะดูแลในส่วนนี้ หรือว่าจะเป็นผู้สูงอายุที่ยากจนที่ไม่มีผู้ดูแล กองสวัสดิการทางสังคมก็จะดูแลตรงนี้” (LP899)
หน่วยบริการ ป ร ฐ ม ญ มิ , เทศบาล	ผู้ปฏิบัติ	ดูแลเรื่องสิทธิสวัสดิการ ผู้สูงอายุทางสังคม	“ดูแลเรื่องสิทธิสวัสดิการต่างๆของผู้สูงอายุ โดยประสานขึ้นทะเบียนสิทธิให้ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ จะติดต่อเทศบาลให้เขาได้รับการช่วยเหลือ อย่างเช่น ถ้าไม่มีอาชีพ ติดต่อไปที่เทศบาล เทศบาลก็มีมีอาชีพเสริมมาให้ผู้สูงอายุทำ หาของบริจาคติดต่อประสานงานกับสังคมสงเคราะห์ให้ รวมทั้งประสานกับ พมจ. เพื่อขอความช่วยเหลือ” (KK156)

หน่วยงาน	ระดับการปฏิบัติงาน	นโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
			“มีบริการให้ยืมกายอุปกรณ์ รถเข็น บางคนก็มาบริจาค หมุนเวียนกันใช้ในพื้นที” (KK156), (KK352) “กลุ่มฝึกอาชีพ เช่น ผู้สูงอายุทำจักรสาน ทำไม้กวาด ส่งเสริมอาชีพให้ผู้สูงอายุที่สามารถทำได้ตามสภาพร่างกายของเขา” (KK352)
หน่วยบริการปฐมภูมิ	ผู้ปฏิบัติ	การจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพ	“มีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ จัดเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก ถ้าผู้ป่วยที่หอบมาก จะดูแลเรื่องคิวให้ แทรกคิวให้ ประเมินตามสัญญาณชีพ ถ้าดูสภาพแล้วไม่ไหวก็เอื้ออาหาร ช่องทางพิเศษให้” (KK156) “ถ้าเป็นเทศบาล 60 ปีขึ้นไปเบื้องต้นเราก็จะมีสวัสดิการก็คือเงินเบี้ยผู้สูงอายุอยู่แล้วค่ะ ถ้าผู้สูงอายุอยู่ในกลุ่มผู้พิการ ทั้ง 7 ประเภท ก็จะได้เบี้ยผู้พิการเพิ่มขึ้นค่ะ แล้วก็เทศบาลเนี่ยเขาจะมี มีโรงเรียนผู้สูงอายุ โครงการ LTC ของสปสช. ค่ะ จะทำงานร่วมกับรพ.สต.ในเขต มีการเยี่ยมบ้านเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุในกลุ่มเป้าหมาย ก็คือ ผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงที่จะหกล้มพลัดตกหกล้ม กองสาธารณสุขก็จะมีเรียกว่า ศูนย์ผู้สูงอายุ กองสวัสดิการเค้าจะมีจัดโรงเรียนนะคะ โรงเรียนผู้สูงอายุ ศูนย์ผู้สูงอายุจะเป็นกองสาธารณสุขค่ะ จะมีการกิจออกไปทำกิจกรรมกิจกรรม พาผู้สูงอายุไปดูงานงานกองสาสุข ก็จะเน้นไปทางการเยี่ยมบ้าน กิจกรรมส่งเสริมป้องกันโรคต่างๆ

หน่วยงาน	ระดับการปฏิบัติงาน	นโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
			บางเคสที่จำเป็นจะต้องมีการปรับบ้านอสภาพแวดล้อม มีปรับสภาพบ้านค้ะสภาพบ้านให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุอย่างทีบอกว่ามันมีภาวะเสี่ยงค้ะ เพื่อควบคุมโรคพวกนี้ ค้ะ สภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้สูงอายุในเขารับผิดชอบดูแลร่วมกันทั้งเทศบาลมีข้อมูลมา อาจจะเป็นสวัสดิการได้รับข้อมูลมาประสานงานมาสาสุขประสานต่อกองช่างประสานกันทั้งหมดเลยทั้งในชุมชนในพื้นที่มีการประสานงานกับอสม. แล้วก็เออเค้ามีการสนับสนุนอาชีพ ขายของ เขาจะมีผู้สูงอายุเขาจะมีรวมกลุ่มกันทำน้ำมันเขียวทาแก้ปวดจากสมุนไพร พรหมเช็ดเท้าหลัง ไม้กวาดที่ทำจากขวดน้ำรีไซเคิลมาจากขวดพลาสติกมาทำเป็นไม้กวาด” (KK499) “กองสวัสดิการและสังคม คำว่าสวัสดิการของ ศูนย์บริการเราก็จะมีในส่วนองบริการด้านสุขภาพ ใน 4 มิติ ส่งเสริมป้องกัน รักษา พื้นฟู แต่ในเรื่องสวัสดิการเนี่ยบริบทของมันก็จะดูแลในเรื่องของเรื่องเี่ยวยา ถ้าเป็นด้านสุขภาพนะค้ะ ก็จะมีในส่วนองการเยี่ยมบ้านนะค้ะ เป็นภารกิจเชิงรุกเลยค้ะ” (SK199) “กองสาธารณสุข จะเป็นการดูแลทางด้านสุขภาพ การลงพื้นที่ตรวจเบาหวาน ความดันโลหิตสูงให้กับผู้สูงอายุหรือโครงการแจกแว่นตาของเทศบาลให้กับผู้สูงอายุ มีโครงการแจกแพมเพิสให้กับผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ วันละ 3 แผ่น

หน่วยงาน	ระดับการปฏิบัติงาน	นโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
			“คำนวณให้ใช้เป็นระยะเวลา 3 เดือน” (AY227) “งานหลักๆ จะรับผิดชอบงานผู้สูงอายุค่ะ ก็จะแบ่งเป็นงานคัดกรองในชุมชน คัดกรองสุขภาพ 9 ด้านของผู้สูงอายุงานติดตามเยี่ยมบ้าน งาน LTC ผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง แล้วก็ดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่มีป่วยเป็นโรคเรื้อรังค่ะ” (AY399) “ภาพรวมของสสจ. ในด้านผู้สูงอายุเนี่ย เป็นของเรื่องการดูแลส่งเสริมสุขภาพและก็การจัดให้บริการของโรงพยาบาลนะคะ แต่ถ้าส่วนสวัสดิการด้านอื่นก็แล้วแต่กรม กองกรมวิชาการที่เขาเกี่ยวข้องที่เขาจะต้องมาดูแล แต่มัน อาจจะมีเหลื่อมกัน อย่างเช่น พมจ. แล้วก็อบจด้วยนะ สสจ. ไม่ได้เป็นคนให้ นะคะ สสจ.เป็นคนออกนโยบาย คือคนนำนโยบายสู่การปฏิบัติ สสจ.เป็นคนที่ เป็นคล้ายๆเป็นหน่วยงานที่คอยดูแลดูแลหน่วยบริการ” (AY499)
	ผู้ปฏิบัติ		“สิทธิสวัสดิการของผู้สูงอายุโดยมันจะมีสิทธิสวัสดิการของรัฐอยู่แล้ว นโยบายของโรงพยาบาลเลยในเรื่องของ one stop service ของผู้สูงอายุ ในโรงพยาบาลหรือการดูแลผู้สูงอายุแบบต่อเนื่องระยะยาว เนื่องจากโรงพยาบาลส่งต่อมาที่ PCU จริงๆแล้วมีโครงการนะครับ โครงการป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุ ที่มันเกี่ยวในเรื่องของสิ่งแวดล้อม แต่ตอนเราเยี่ยมบ้านร่วมกับสหวิชาชีพเนี่ยมันจะมีเจ้าหน้าที่

หน่วยงาน	ระดับการปฏิบัติงาน	นโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
			หลายคนมากมารวมกัน ที่คุณหมอนี้รัก กายภาพมีเกสซักร มี สังคมสงเคราะห์มา ด้วย” (KK299)
	ผู้ปฏิบัติ	สิทธิสวัสดิการด้าน สิ่งแวดล้อม	“ด้านสิ่งแวดล้อมจะร่วมกับเทศบาล เทศบาลจะมีโครงการ คนขอนแก่นไม่ ทอดทิ้งกัน เราสามารถขอปรับสภาพบ้าน ที่อยู่อาศัยได้ เวลาเรียนไปเยี่ยมบ้านเจอ ปัญหาก็จะส่งข้อมูลไปที่เทศบาล เทศบาล มีโครงการสนับสนุน ออกฉกฉดเงินขอความ ช่วยเหลือ รีโมทเปิด-ปิดไฟ สำหรับ ผู้สูงอายุที่ที่อยู่คนเดียวหรือพิการ โดย ทาง PCU คัดกรองเจอปัญหาแล้วส่งเรื่อง เข้าไปที่เทศบาล ให้เทศบาลดูแล” (KK156) “สิ่งแวดล้อมมีการปรับพื้น พื้นจะไม่มี ขั้นบันได เป็นพื้นราบทั้ง 2 ฝั่งเดินเข้าให้ ผู้สูงอายุเดินเข้าได้สะดวก มีราวจับข้างๆ สำหรับผู้สูงอายุ ถ้ามีพื้นต่างระดับจะมี ตัวหนังสือสีแดงเขียนติดไว้ให้เห็นชัดเจน ในห้องน้ำ มีออกฉกฉดเงินขอความ ช่วยเหลือ” (KK156) “ในเรื่องของสิ่งแวดล้อมสถานที่ในหน่วย บริการเรามีการจัดสถานที่ที่มันเอื้อ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น ราวบันไดทาง ราว จับห้องน้ำ ทางลาด หลายส่วนตอนนี้ก็ ปรับปรุงอยู่” (SK199)
	ผู้ปฏิบัติ	สวัสดิการด้านสังคม สงเคราะห์	“การสงเคราะห์ผู้สูงอายุให้มีความเป็นอยู่ ที่ดีทั้งการเป็นอยู่ การดำเนินชีวิต เช่น การที่เราามอบแว่นตาในวันนี้เพราะให้

หน่วยงาน	ระดับการปฏิบัติงาน	นโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
			เขามองเห็นได้สะดวก ให้เขาอ่านหนังสือได้ดีขึ้น” (KK352) “การสนับสนุนกายอุปกรณ์” (AY136)
	ผู้บริหาร	สิทธิสวัสดิการสังคมเชิงรุก	“การช่วยเหลือในเรื่องสุขภาพ ของเทศบาลมีการคิดค้น แอปพลิเคชัน คล้ายๆ google from ที่ลงไปสอบถาม ผู้สูงอายุที่พิการว่ามีความต้องการอะไรบ้าง ทุกๆด้านที่ผู้สูงอายุได้สะท้อนออกมา เช่น ที่อยู่อาศัย พาไปทำบัตรผู้พิการ ผู้สูงอายุที่ไม่มีโอกาสหรือด้อยโอกาสไม่มีญาติ” (KK352)
	ผู้ปฏิบัติ	สิทธิสวัสดิการด้านเศรษฐกิจ	“กองสวัสดิการสังคม ดูแลรับลงทะเบียน เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีการจัดกิจกรรม ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งตอนนี้มีชมรมผู้สูงอายุ 5 ชมรม และมีโรงเรียนผู้สูงอายุ 2 โรงเรียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มาเจอกัน ร่วมแลกเปลี่ยน หรือบางครั้งวิทยากรก็มาให้ความรู้ การใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน การป้องกันภัยจากสื่อต่างๆ” (AY227)

2. แผนงานการสนับสนุน การให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุในอนาคต

พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระดับการดำเนินการสนับสนุนการให้บริการทางสังคมผู้สูงอายุในอนาคต อยู่ 3 ประเด็น คือ 1 หน่วยงานยังไม่มีแผนงานที่จะดำเนินการเนื่องจากเห็นว่าการให้บริการผู้สูงอายุสามารถใช้แอปพลิเคชันเดิมที่มีอยู่ได้ เช่น แอปเปาตังค์ หรือใช้โทรศัพท์ในการประสานงานมีความสะดวกมากกว่า กอปรทั้งความสามารถของผู้สูงอายุในการใช้แอปพลิเคชันอาจจะยังไม่มีความสามารถพอ รวมทั้งผู้สูงอายุบางคนไม่มีสมาร์ตโฟนและมีค่าใช้จ่ายในการใช้อินเทอร์เน็ต 2 หน่วยงานมีแนวคิดริเริ่มที่จะดำเนินการแต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการอันเนื่องมาจากงบประมาณและต้องการการสนับสนุนทางด้านเทคนิคซึ่งหน่วยงานมีแนวคิดที่จะพัฒนาสมาร์ตวอร์ชหรือการจัดทำปัทมุด GPS เพื่อระบุตำแหน่งบ้านของผู้สูงอายุเพื่อให้บริการสิทธิสวัสดิการทางสังคม เป็นต้น 3 หน่วยงานได้เริ่มดำเนินการแล้วและพัฒนาต่อเนื่องโดยใช้แอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ก และเว็บเพจของหน่วยงาน เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารต่อผู้สูงอายุ

หน่วยงาน	แผนงานการสนับสนุน การให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุในอนาคต	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
	ยังไม่มีแผนการดำเนินการ	“ส่วนใหญ่เขาก็จะรู้สิทธิ เราก็ประชาสัมพันธ์อะคะ เปียผู้สูงอายุอย่างนี้อะคะก็จะเป็นพัฒนาชุมชนที่จะแจ้งให้เขาทราบ มีไลน์ด้วย กรณีมีอบรมอะไรอย่างเนี้ยเขาก็จะประชาสัมพันธ์ผ่านส่วนนี้ด้วย ยังไม่มีช่องทางแจ้งผ่านแอปผ่านอะไรพวกนี้ใช้ไหม ถ้าเป็นกับผู้สูงอายุโดยตรงยังไม่มีคะ ส่วนใหญ่เงินมาแล้วเขาจะรู้แหละ อย่างเช่นวันนี้ วันที่ 9 วันที่ 10 เขาจะทราบที่อยู่แล้วคะ ถ้าเงินไม่เข้าเตรียมรับโทรศัพท์ได้เลยคะ” (LP499) “อย่างง่าย ๆ ก็แอปเปาตัง อย่างนี้อะครับ จะเป็นแอพส่วนมากถ้ามีการประชาสัมพันธ์ส่วนมากจะเป็นไลน์ เฟสบุ๊ก หรือว่าอะไรเกี่ยวกับฝ่ายนั้นที่เขาประชาสัมพันธ์เองอะครับ ซึ่งส่วนงานผมตามจริงตอนยังไม่มีเลยครับ ยังไม่มีที่จับต้องได้เลยครับ” (LP599) “ยังไม่มีแผนการสนับสนุนในการนำเทคโนโลยีมาใช้ เนื่องจากผู้สูงอายุของเรายังไม่มีโทรศัพท์ ในเรื่องเทคโนโลยียาก ทุกอย่างตอนนี้ต้องส่งเป็นกระดาษไปหรือประชาสัมพันธ์ผ่าน อสม. ส่วนมากเทคโนโลยีจะ

หน่วยงาน	แผนงานการสนับสนุน การให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุในอนาคต	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
		มีแค่ อสม. คือมีกลุ่มไลน์ อสม. ให้ไปแจ้งข่าวผู้สูงอายุ แต่ก็มีผู้สูงอายุบางกลุ่มแต่ส่วนน้อยที่มีความรู้ จะสามารถใช้โทรศัพท์เทคโนโลยีได้ สามารถเข้าถึงสิ่งต่างๆ ทางออนไลน์ได้ แต่ถ้าสำหรับผู้สูงอายุที่มีความรู้แน่นน้อยกว่าคนข้างยากอยู่ ใช้เทคโนโลยีไม่เป็น ซึ่งคิดว่าเป็นเรื่องยากในการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพราะบางคนไม่มีเงิน ไม่มีเน็ต มันจะเป็นภาระ” (KK156), (KK499)
ทุกหน่วยงาน	มีแนวคิดดำเนินการ รอการสนับสนุน	“มีผ่านบุคคล ผ่านไลน์ เราจะมีกลุ่มของการทำงานของกลุ่มสตรีในพื้นที่ กลุ่มจิตอาสา กลุ่มของโรงเรียนผู้สูงอายุ คณะกรรมการต่างๆ แล้วก็ส่งข้อมูลไปตรงนี้ กลุ่มของผู้นำชุมชน แกนนำต่างๆ เพราะว่าผู้สูงอายุบางกลุ่มของไม่ได้ใช้มือถือ แต่เป็นแบบนี้เนาะ อย่างที่ลงพื้นที่ไปก็จะเห็นว่า บางคนไม่ได้ใช้มือถือเลย บางคนก็ใช้มือถือแบบกดปุ่ม ไลน์ก็มีบางส่วนที่เขาใช้แบบนี้อะคะ ก็กลัวเขาไม่สามารถที่จะเข้าถึงแอ่งในข้อมูลต่างๆ ที่ทางหน่วยงานราชการมีไว้ให้ ก็เลยต้องมีกลุ่มจิตอาสาเหล่านี้ ลงพื้นที่ด้วยอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ แอปพลิเคชันต่างๆ ไม่มีคะ แต่มีแต่ลงในเพจของเทศบาล จะมีในส่วนของที่นักศึกษาฝึกงานของ มธ. เขาทำให้ จะเป็นแอปพลิเคชันทำในเรื่องด้านสุขภาพให้กับชุมชนบ้านเกาะคา ที่เขาใช้กันในชุมชนนะคะ ไม่รู้ลบไปหรือยัง เอาให้น้องเขาดูแล้วร่วมกับผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน แต่ยังไม่พัฒนาต่อ แต่ว่าในชุมชนบ้านเกาะคา มีคะ ในตอนนี้ หน่วยงานคิดว่า แอปพลิเคชันไหนที่ผู้สูงอายุใช้บ่อย หรือควรใช้ ไลน์คะ อยากฝากอะไรในเรื่องการใช้เทคโนโลยีกับการเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุไหม อยากให้มีสื่อที่ผู้สูงอายุสามารถกดเข้าไปหาความรู้ได้ เป็นห้องเรียนออนไลน์ แต่กลัวใน

หน่วยงาน	แผนงานการสนับสนุน การให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุในอนาคต	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
		เรื่องของแก๊งค์ กลัวเขาทำลอกเลียนแบบ ผู้ใช้อย่างผู้สูงอายุเข้าไปแล้วโดยลอกอีก ถ้ามีก็ดี พี่อยากจะใส่ในเรื่องของแอปการช่วยเหลือผู้สูงอายุลงไปด้วย ซึ่งเป็นแอปของเทศบาลซึ่งกำลังพัฒนานี้จะเป็นผลดี ท่านรองผู้ว่าอยากให้ผู้สูงอายุมีสมาร์ทวอช เราก็นึกถึงระเบียบว่าสามารถเบิกจ่ายได้หรือไม่ เรามีโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งนี่จะเป็นกลุ่ม อสม อพส อภมก ซึ่งเป็นกลุ่มอาสาทั้งหลาย มาเรียนรู้เรื่องการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งกลุ่มนี้ก็จะไปดูกับผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ไปสอนเขา แล้วก็เตรียมตัวเองที่จะเป็นผู้สูงอายุในวันข้างหน้า เช่น บ้านหนองจอก ซึ่งนำร่องทำในเรื่องของสัญญาณช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่อยู่บ้านคนเดียว เขาก็จะมีกริ่งที่ทางคณะกรรมการเป็นคนติดตั้ง ผู้สูงอายุสามารถกดขอความช่วยเหลือได้ กดในบ้านแล้วดิงหน้าบ้าน” (LP299) “อยากจะมีการพัฒนาเป็นปัดหมุด GPS ครวเรือน สมมติบ้านหลังนี้ไม่สบาย สามารถที่จะส่งสัญญาณเตือนมาที่หน่วยกู้ชีพเทศบาลได้ เหมือนติดปุ่มกดสัญญาณไว้ที่บ้าน” (KK352) “ในส่วนของเทศบาลที่มองไว้คือ สมาร์ทวอช มาติดให้ผู้สูงอายุที่ป่วยติดเตียง เขาจะได้รู้เลยคะว่าเป็นอะไรยังไง อย่างน้อยก็สามารถสาสุขได้ วันนี้ความดันปกติไหม การหายใจ ออกซิเจนในเลือดเป็นยังไง พวกนี้นะคะ” (LP160)
	หน่วยงานใช้ แอปพลิเคชันสำหรับสื่อสารกับผู้สูงอายุด้านสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้อง	“ส่วนใหญ่ของเราตอนนี้คะ ทุกกลุ่มทั้งผู้สูงอายุทั้งกลุ่มสตรีเราก็จะมีไลน์กลุ่มอยู่ ส่วนใหญ่ประธานกลุ่มกรรมการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะใช้ไลน์เป็น มีเพียง 1-2% ที่ใช้ไม่ได้ เป็นไลน์กลุ่มทำงานคะ เวลาประสานงานทุกคนก็จะคุยกันในวันนี้คะ มีคะ กองก็จะมีเฟซบุ๊กของก

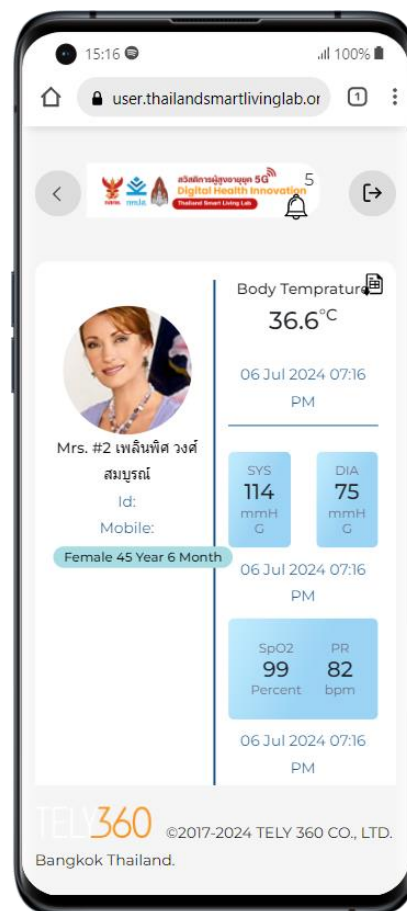
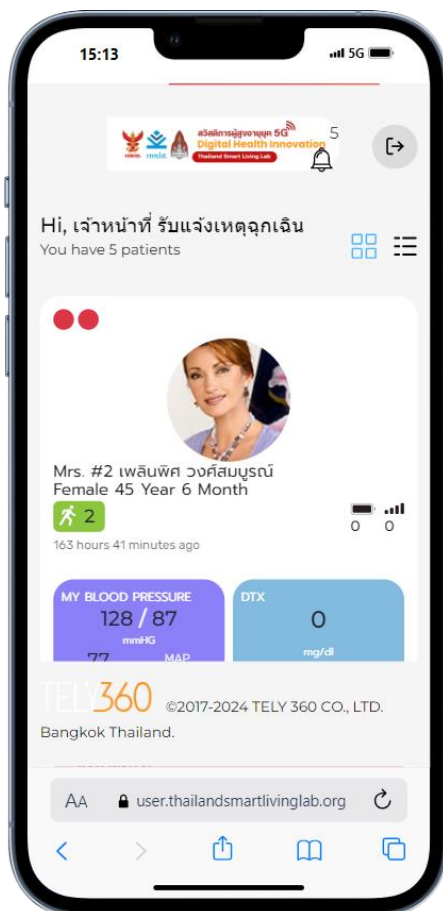
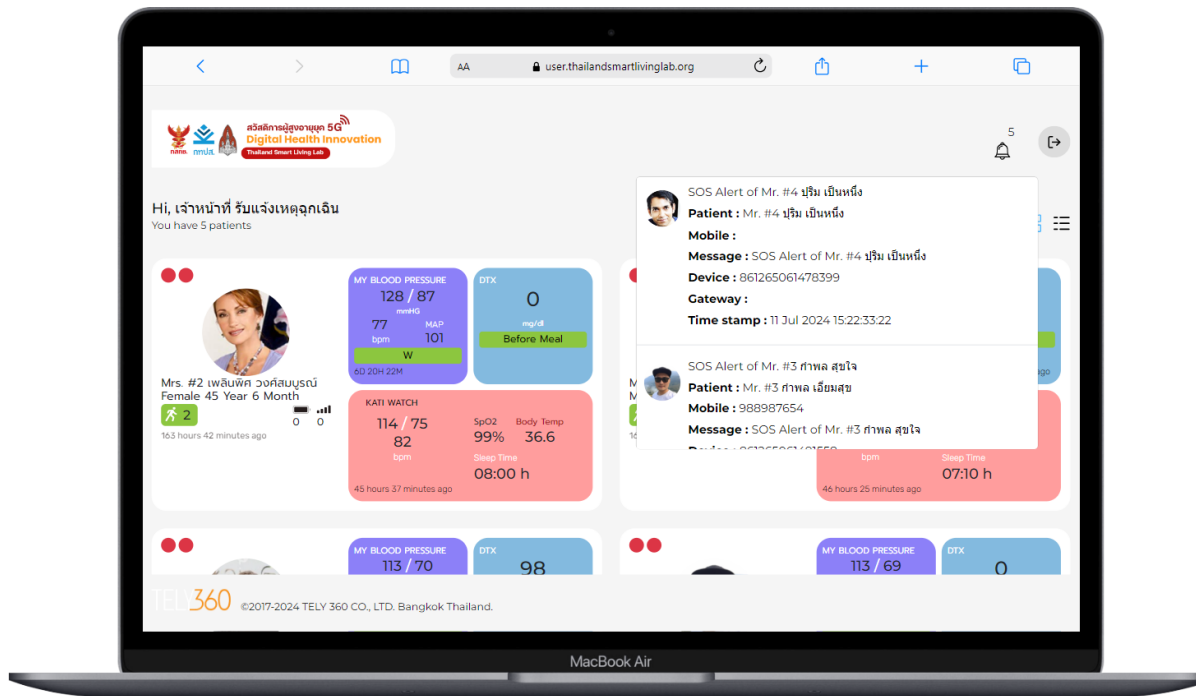
หน่วยงาน	แผนงานการสนับสนุน การให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุในอนาคต	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
		องที่นอกจากของเทศบาลนะคะ ของเทศบาลเราจะมี 2 เว็บเพจ อันนี้ก็จะ เป็นของกองสวัสดิการสังคม ซึ่งเราเอาไว้ประกาศเรื่องเงินอุดหนุนเด็ก เรื่องของเบี้ยผู้สูงอายุ ประกาศรายชื่อต่างๆนะคะ เราก็ลงและอัปเดตในนี้คะ อันนี้นอกจากเว็บของเทศบาล แล้วก็ฝ่ายสังคมสงเคราะห์เราก็จะมีไลน์โอเคคะ อันนี้ไว้ให้ผู้สูงอายุอะคะ ถ้ามาติดต่อราชการที่กองอะคะ เราจะมี คิวอาร์โค้ดแปะหน้าสำนักงานไว้ คณะกรรมการก็จะมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นแอดมินตอบ” (LP699), (LP899) “การใช้เทคโนโลยีเนี่ยเราก็จะมีในส่วนของแอป “ผ่อดีดี” เป็นของมหาลัยเชียงใหม่ ที่เทศบาลเชื่อมกันอยู่แต่ตอนนี้ แต่ว่าช่วงนี้แอปมีการปิดปรับปรุงให้มันดีขึ้น เพราะข้อมูลมันไม่ต่อเนื่อง ทุกครั้งที่บันทึกไปมันจะลบข้อมูลเดิมของคนไข้ เราไม่สามารถดูข้อมูลย้อนหลังได้ รายละเอียดมันยังอยากได้เพิ่มกว่านี้ สำหรับส่วนของผู้ป่วยกลุ่มต่างๆ ปัจจุบันคะแล้วก็ในส่วนของการลงพื้นที่เราก็จะมีปึกหมุดเอาไว้ ปึกหมุดเอาไว้แล้วก็สามารถที่จะให้ภูเกิลแมพตรงเนี่ยส่งให้กับสำนักปลัดอะไรแบบนี้ได้ เพราะว่าเกิดเหตุอันตรายๆ เช่น อุทกภัย แบบนี้คะ บางทีก็จะได้ใช้ประโยชน์การส่งต่อไปให้กับ เขาได้ช่วยเหลือ” (SK199) “ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เทคโนโลยีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้โทรศัพท์ ตัวผู้สูงอายุเองมีโทรศัพท์ แอปพลิเคชั่น เฟสบุ๊ก ไลน์ ในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมาได้มีการจัดกิจกรรม ในเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีกับผู้สูงอายุ คือ สอนเล่น เฟสบุ๊ก ไลน์ สอนใช้แอปพลิเคชั่น ป้องกันการถูกหลอก รวมถึงการให้ความรู้ควบคู่ไปด้วย แต่มัน

หน่วยงาน	แผนงานการสนับสนุน การให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุในอนาคต	คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์
		อาจจะได้แค่ส่วนหนึ่ง เพราะผู้สูงอายุบางคนโทรศัพท์ที่เป็นแบบปุ่มกด ไม่มีโทรศัพท์ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีโทรศัพท์เยอะ” (AY136) “เทศบาลมีการทำกลุ่มไลน์ผู้สูงอายุเพื่อเผยแพร่ความรู้ แลกเปลี่ยนร่วมกัน” (AY227) “มี LINE Official เพื่อให้ประชาชนสามารถแจ้งข้อมูลข่าวสารร้องทุกข์ ร้องเรียน หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ” (AY227) “หลักๆ คือเราประสานงานผ่านอสม. และแอปที่ทางอสม.ใช้งาน สมาร์ท อสม.ค่ะ” (AY399) “Home ward ก็จะเป็นการรองรับสังคมผู้สูงอายุไปด้วยในตัวเลย เพราะว่าจริงๆ แล้ว Home ward สมาชิกมันจะเป็นผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ หลักๆ ก็จะมีสอง ประเด็นนี้ แล้วเขาก็จะมีเรื่องวางแผนว่าจะมี telemed แต่พี่ก็ยังไม่ชัดเจนค่ะ” (AY499) “การประยุกต์เข้ากับเทคโนโลยี อย่างส่งเสริมอาชีพเขาก็จะทำการกลุ่มไลน์ เป็นทำขายสินค้าขายออนไลน์ ส่งเสริมอาชีพที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ก็จะเป็นขายออนไลน์ ให้ความรู้ เพื่อป้องกันเรื่องคอลเซ็นเตอร์” (LP160) “การลงทะเบียนผู้พิการ มันมีโปรแกรมของ พม เขาจะมีลงในระบบนะคะ เป็นแบบเจ้าหน้าที่ลง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องลงได้ มันมีหลักเกณฑ์อยู่ เจ้าหน้าที่ต้องลงเองคะ แต่เขาจะมายื่นคำร้องไว้ อย่างพี่เนี่ย ถ้าผู้สูงอายุ 60 เขาจะมายื่นคำร้อง ตรวจเช็คแล้วเขาก็จะลงในระบบ เพื่อผู้สูงอายุจะได้รับเงินเบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยผู้พิการพวกนี้นะคะ ถ้าผู้ป่วยติดเตียงก็จะเขียนว่าติดเตียงเลย เขาก็จะมีรับผู้สูงอายุแล้วก็ผู้พิการด้วย ผู้สูงอายุสามารถเข้ามาเช็คสิทธิของตนเองได้ไหม ในหน้าเว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชัน” (LP160)

5.1.3 ผลการวิจัยจากการออกแบบชุดอุปกรณ์ IoT

จากการออกแบบและพัฒนาระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G ที่เหมาะสมโดยอาศัยข้อมูลการวิจัยเชิงวิเคราะห์จากการทบทวนเอกสารและนโยบายที่เกี่ยวข้อง และผลสำรวจความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ อย่างน้อย 1 ระบบ/ผลผลิต รายละเอียด ดังนี้

1. การเชื่อมต่อข้อมูลและการยืนยันตัวตน ระบบต้องมีการเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีการยืนยันตัวตนที่เชื่อถือได้ เช่น การใช้รหัสประจำตัวประชาชน การยืนยันตัวตนด้วยลายนิ้วมือหรือการรู้จำใบหน้า (facial recognition) และมีมาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ที่ต้องปฏิบัติตาม เช่น ISO/IEC 27001 (Information Security Management)
2. การพัฒนาแอปพลิเคชันโทรศัพท์เคลื่อนที่ รองรับทั้งระบบปฏิบัติการ IOS และ Android เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้งานได้สะดวก จากการออกแบบที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ โดยคำนึงถึงขนาดตัวหนังสือที่ใหญ่ การนำทางที่ชัดเจน และการใช้งานที่ง่าย พร้อมทั้งฟังก์ชันการใช้งานหลัก เช่น การตรวจสอบสิทธิสวัสดิการ การนัดหมายแพทย์ การแจ้งเตือนเกี่ยวกับการรับบริการทางสุขภาพ และการให้ข้อมูลสุขภาพเบื้องต้น
3. การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ใช้มาตรการการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) และมาตรฐานสากลอื่น ๆ อีกทั้งมีระบบการเข้ารหัสข้อมูลทั้งในระหว่างการส่งข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูล และการจัดทำข้อตกลงการใช้ข้อมูล (Data Use Agreement) ระหว่างผู้ใช้และหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ผู้ใช้ทราบถึงวิธีการใช้และการคุ้มครองข้อมูลของตน
4. การพัฒนาระบบที่ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยี Internet of Things (IoT) และ 5G เพื่อเพิ่มความเร็วและประสิทธิภาพในการเชื่อมต่อและการส่งข้อมูล และระบบสามารถขยายตัวได้ตามความต้องการ เช่น การเพิ่มจำนวนผู้ใช้หรือการเชื่อมต่อกับอุปกรณ์ IoT เพิ่มเติม
5. การพัฒนาระบบที่เชื่อมต่อข้อมูลจากอุปกรณ์ IoT ของผู้ป่วยเพื่อดึงข้อมูลสุขภาพต่าง ๆ มาแสดงบนหน้าจอ เช่น ความดันโลหิต อัตราการเต้นของหัวใจ และข้อมูลสุขภาพอื่น ๆ อีกทั้ง การแสดงข้อมูลเป็นแบบกราฟฟิกและข้อความเพื่อให้แพทย์หรือผู้ดูแลสามารถเข้าใจและติดตามสถานะสุขภาพของผู้ป่วยได้อย่างสะดวก
6. การแจ้งเตือน SOS สามารถส่งข้อมูลได้ทันทีเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินผ่านอุปกรณ์ Smart watch ที่ผู้ป่วยสวมใส่ มีการแสดงข้อความแจ้งเตือนและเวลาที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างชัดเจน

5.2 ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานวิจัย

ข้อจำกัดของการวิจัยในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่สามารถเดินทางมารับการสัมภาษณ์ได้ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ (Active aging) จึงอาจจะยังไม่ครอบคลุมผู้สูงอายุกลุ่มที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ติดบ้าน ติดเตียง

ในการพัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัญหาสุขภาพ การมองเห็น การนอนหลับ และความจำ เพื่อตอบโจทย์สุขภาพพื้นฐานของผู้สูงอายุ ภายใต้บริบทของแต่ละพื้นที่จริงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 6

สรุปผลการดำเนินงาน

6.1 สรุปผลจากการสำรวจความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐาน

สรุปผลจากการสำรวจความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐาน การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ จากการสำรวจประชากร จำนวน 2,005 คน พบว่าประชากรที่สำรวจทั้ง 2,005 คน จากทั้ง 4 พื้นที่ที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย จังหวัดขอนแก่น (N = 503) จังหวัดลำปาง (N = 500) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (N = 501) และจังหวัดสงขลา (N = 501) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ผลการศึกษาพบว่า ในส่วนของข้อมูลทั่วไปพบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 60-69 ปี ร้อยละ 58.4 อายุเฉลี่ย 68.9 ปี (SD 6.0) สมรส การศึกษาระดับประถมศึกษา ไม่ได้ประกอบอาชีพ มาตรฐานของรายได้ 2,700 บาท (IQR 72,500) ความเพียงพอของรายได้ต่อการดำรงชีวิตส่วนใหญ่ ใช้จ่ายไม่เพียงพอและไม่เป็นหนี้ รองลงมาคือ ใช้จ่ายเพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ มีภาระที่ต้องเลี้ยงดู (บุตร หลาน ญาติ) พักอาศัยในครัวเรือนกับครอบครัว และอยู่คนเดียว ร้อยละ 14.8 บุคคลที่ดูแลเมื่อผู้สูงอายุเจ็บป่วย คือ บุตรสาว รองลงมาเป็น สามี/ภรรยา และบุตรชาย ร้อยละ 23.9 ตามลำดับ

ในส่วนของข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมด้านการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ พบว่าที่พักอาศัยส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เองตามกฎหมาย กว่าครึ่งของบ้าน/ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุใช้ Internet จากเครือข่ายโทรศัพท์มือถือของผู้สูงอายุเอง อุปกรณ์เทคโนโลยีที่มี และใช้ในบ้าน/ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุใช้มากที่สุด คือ โทรทัศน์ โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone โทรศัพท์มือถือธรรมดาสำหรับพูดคุย ตามลำดับ

ด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เคยตรวจสุขภาพประจำปี มีโรคประจำตัวที่วินิจฉัยโดยแพทย์ เมื่อเจ็บป่วย คิดเป็นร้อยละ 74.4 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐมากที่สุด รองลงมาคือสถานอนามัย (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) คลินิก และซื้อยากินเอง ตามลำดับ การเดินทางไปรับการรักษาเมื่อเจ็บป่วย พบว่าผู้สูงอายุเดินทางไปรับการรักษาเองมากที่สุด รองลงมาเป็นลูก/หลานพาไป และคู่สมรสพาไป ตามลำดับ ปัญหาสุขภาพที่ผู้สูงอายุเป็นแต่ไม่เคยตรวจรักษามากที่สุด คือ ความจำไม่ดี/อาการหลงลืม รองลงมาคือ ปัญหาการมองเห็น และการได้ยิน ปัญหาการเดิน และปัญหาการนอนหลับ ตามลำดับ

ในส่วนของ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media พบว่า อุปกรณ์ที่ผู้สูงอายุใช้ มากที่สุด คือ โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ซึ่งเป็นของผู้สูงอายุเอง เป็นของบุตรหลาน และอุปกรณ์ของผู้ดูแล ตามลำดับ แต่ละครั้งผู้สูงอายุใช้เวลาในการใช้งานระหว่าง 52.5 (15.0) - 55.0 (10.0) นาที จำนวนครั้งในการใช้งานโทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ 1-5 ครั้งต่อวัน วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้งาน คือ พูดคุย (chat) กับบุตรหลาน เพื่อน บุคคลที่รู้จัก รองลงมาเป็น เพื่อความบันเทิง และติดตามข่าวสารต่างๆ จากเพื่อน หรือบุคคลน่าสนใจ ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายในการใช้ Internet เพื่อ

เข้าถึงสื่อสังคมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต่อเดือน ต่ำกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.0 (ค่าเฉลี่ย 430.9 บาท SD 269.7), และผู้สูงอายุเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง รองลงมาเป็นบุตรจ่ายให้ ตามลำดับ

การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาในส่วนของสวัสดิการทางสังคมด้าน ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมสงเคราะห์ พบว่า การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุมากที่สุด 3 อันดับแรก คือด้านเศรษฐกิจคือ ผู้สูงอายุที่ไม่มีบำนาญจะได้รับเบี้ยยังชีพตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด สิทธิได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได (600-1,000 บาท) ร้อยละ 92.0 รองลงมาคือ จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 83.6 และผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนและสังคมได้ เช่น เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หรือการรวมกลุ่มพัฒนาชุมชน ร้อยละ 77.7 ในทางตรงข้าม การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ บุตรตามกฎหมาย มี สิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีให้กับบุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดา 30,000บาท/ผู้สูงอายุ 1 คน ร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ มีทุนกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ (รายบุคคล 30,000 บาท) (รายกลุ่ม 100,000 บาท) ผ่อนชำระโดยไม่เสียดอกเบี้ย ภายใน 3 ปี ร้อยละ 48.7 และผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้งจะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 51.2 ตามลำดับ ช่องทางความต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน รองลงมาคือ ญาติ/เพื่อนบ้าน โทรทัศน์ ผ่าน Application LINE ผ่านวิทยุ ผ่าน YouTube และผ่าน Facebook ตามลำดับ

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุ คือ ความกังวลในการถูกลอกจากผู้ไม่ประสงค์ดี ผ่านระบบ online ไม่มีอุปกรณ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบ internet / Wi-Fi ไม่ครอบคลุม และอุปกรณ์การใช้ technology digital ไม่รองรับระบบการใช้งาน ตามลำดับ

และในส่วนของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายข้อที่ผู้สูงอายุมีคะแนนคุณภาพชีวิตมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องต่างๆด้วยตัวเอง (เช่น ชื่อของ ไปเที่ยว ฯลฯ) รองลงมาคือ ท่านรู้สึกว่ามีคนรอบตัวท่าน เคารพความเป็นอิสระของท่านเพียงใด (เช่น ทำ/ตัดสินใจโดยไม่มีคนมาควบคุมกำกับ) และท่านมีความพึงพอใจกับการใช้ชีวิตตามแบบของตนเอง ตามลำดับ

ในส่วนของการศึกษาเชิงคุณภาพในผู้สูงอายุ ใน 4 จังหวัด จำนวนผู้สูงอายุที่สัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 40 คนจนข้อมูลอิ่มตัว พบว่า ผู้สูงอายุไม่ทราบว่าตนเองมีสิทธิสวัสดิการสังคมอะไรบ้าง ทราบเพียงในเรื่องของเศรษฐกิจ คือสิทธิผู้สูงอายุที่ไม่มีบำนาญจะได้รับเบี้ยยังชีพตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด สิทธิได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได (600-1,000 บาท) และในส่วนสิทธิด้านอื่นๆ มักจะตอบว่าไม่ทราบ ดังนั้นเมื่อสอบถามว่า สิทธิสวัสดิการสังคมที่ท่านรู้จักมักจะไม่ได้อำตอบ เนื่องจากไม่ทราบว่าตนเองมีสิทธิสวัสดิการสังคมอะไรบ้าง เข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ ดังนั้นจึงไม่สามารถอธิบายความเหมาะสมในการใช้สิทธิสวัสดิการสังคมได้ ในส่วนของช่องการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิสวัสดิการสังคม พบว่าหากต้องการเผยแพร่ความรู้เรื่องนี้ ผู้สูงอายุนิยมใช้การสื่อสารโดยตรงจากบุคคลที่รู้จักน่าเชื่อถือ

เช่นผู้นำชุมชน อสม. หรือสื่อที่ผ่านการคัดกรองแล้ว คือ โทรศัพท์ ซึ่งเป็นที่มีอุปกรณ์ที่บ้านอยู่แล้ว และเข้าถึงง่าย ในส่วนของการใช้โทรศัพท์ smartphone ผู้สูงอายุกังวลไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองในการใช้อุปกรณ์ มีความกังวลในการใช้งานและต้องให้ลูกหลานช่วยเหลือเป็นบางครั้ง โดยเฉพาะอุปกรณ์โทรศัพท์ smartphone ซึ่งผู้สูงอายุมีปัญหาการมองเห็น ภาษาที่ใช้ ตลอดจนมีความกังวลใจและกลัวเรื่องของการถูกหลอกลวงผ่านระบบ social media

การศึกษาเชิงคุณภาพในมุมมองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า หน่วยงานมีนโยบายและแผนงานให้บริการเรื่องสิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุทุกหน่วยงาน พบว่าเน้นหนักในเรื่องของการให้บริการสิทธิสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพ สังคมสงเคราะห์ และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุเมื่อไปใช้บริการ และในส่วนของแผนงานสนับสนุนสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในอนาคต พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระดับการดำเนินการ 3 ประเด็น คือ 1. หน่วยงานยังไม่มีแผนงานที่จะดำเนินการเนื่องจากเห็นว่าการให้บริการผู้สูงอายุสามารถใช้แอปพลิเคชันเดิมที่มีอยู่ได้ เช่น แอปเป๋าตัง หรือใช้โทรศัพท์ในการประสานงานมีความสะดวกมากกว่า กอปรทั้งความสามารถของผู้สูงอายุในการใช้แอปพลิเคชันอาจจะยังไม่มีความสามารถพอ รวมทั้งผู้สูงอายุบางคนไม่มีสมาร์ตโฟนและมีค่าใช้จ่ายในการใช้อินเทอร์เน็ต 2. หน่วยงานมีแนวคิดริเริ่มที่จะดำเนินการแต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการอันเนื่องมาจากงบประมาณและต้องการการสนับสนุนทางด้านเทคนิคซึ่งหน่วยงานมีแนวคิดที่จะพัฒนาสมาร์ทวอร์ชหรือการจัดทำปึกหมุด GPS เพื่อระบุตำแหน่งบ้านของผู้สูงอายุเพื่อให้บริการสิทธิสวัสดิการทางสังคม เป็นต้น 3. หน่วยงานได้เริ่มดำเนินการแล้วและพัฒนาต่อเนื่องโดยใช้แอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ก และเว็บเพจของหน่วยงาน เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารต่อผู้สูงอายุ

6.2 สรุปผลจากการติดตามและวางแผนขยายผลการใช้งานชุดอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาจากสถานการณ์จำลองของบริการ ดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G “นาฬิกา รุ่น KATI”

สรุปผลจากการประชุมหารือในพื้นที่ โดยมีหน่วยงานที่เข้าร่วมทั้งส่วนงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมประกันสุขภาพระบบพื้นที่ ในการวางแผนขยายผลการใช้งานชุดอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาจากสถานการณ์จำลองของบริการ ดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G “นาฬิกา รุ่น KATI” ซึ่งโดยแต่ละพื้นที่มีประเด็นที่สำคัญ เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อไป ดังนี้

6.2.1 พื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยมีการประชุมหารือแนวทางการดำเนินงานในพื้นที่และแนวทางการบรรจุแผนปฏิบัติงานประจำปี และวางแผนการขยายผลการใช้งานชุดอุปกรณ์ IOT ภายใต้โครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ ร่วมกับหน่วยงานราชการในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เทศบาลนครขอนแก่น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต 7 ขอนแก่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีประเด็นที่ทางเทศบาลนครขอนแก่น ต้องการและมุ่งเน้นในแผนการดำเนินงานสำหรับการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสุขภาพของผู้สูงอายุมีดังนี้ :

- การบรรจุแผนงานในงบประมาณปี 2568: เทศบาลนครขอนแก่นได้เตรียมแผนงานและบรรจุในงบประมาณปี 2568 เพื่อรองรับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ
- การใช้เทคโนโลยี IoT: มีการใช้แอปพลิเคชันและอุปกรณ์ IoT เช่น สมาร์ทวอร์ชและ GPS เพื่อติดตามและให้บริการสิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุ รวมถึงการตรวจวัดค่าต่าง ๆ เช่น ความดันโลหิต เพื่อป้องกันการเกิดโรค
- การจัดเก็บและใช้ข้อมูล Big Data: การจัดเก็บข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อให้สามารถติดตามและดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ: การทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาลและศูนย์แพทย์ เพื่อบูรณาการการให้บริการและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ
- การปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสุขภาพของผู้สูงอายุ: การมุ่งเน้นในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสุขภาพของผู้สูงอายุผ่านการใช้เทคโนโลยีและการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

6.2.2 พื้นที่จังหวัดลำปาง โดยมีการประชุมหารือแนวทางการดำเนินงานในพื้นที่และแนวทางการบรรจุแผนปฏิบัติงานประจำปี และวางแผนการขยายผลการใช้งานชุดอุปกรณ์ IOT ภายใต้โครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ ร่วมกับหน่วยงานราชการในพื้นที่จังหวัดลำปาง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง และ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง ซึ่งมีประเด็นที่ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง ต้องการและมุ่งเน้นในแผนการดำเนินงานสำหรับการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสุขภาพของผู้สูงอายุมีดังนี้ :

- การบรรจุแผนงบประมาณ: มีการวางแผนบรรจุแผนงานในงบประมาณประจำปี 2568 เพื่อการพัฒนาสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ
- ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน: หน่วยงานท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง มีความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการบูรณาการโครงการและการให้บริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงการใช้เทคโนโลยี IoT เพื่อการติดตามและดูแลสุขภาพ
- การใช้สมาร์ทวอร์ชและ GPS: มีแนวคิดในการใช้สมาร์ทวอร์ชและการปัทมุด GPS เพื่อระบุตำแหน่งบ้านของผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถให้บริการสวัสดิการสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การจัดเก็บข้อมูลและการใช้งบประมาณ: การจัดเก็บข้อมูลผู้สูงอายุผ่านระบบ Big Data เพื่อให้สามารถติดตามและดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุได้อย่างใกล้ชิด โดยมีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2.3 พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีการประชุมหารือแนวทางการดำเนินงานในพื้นที่และแนวทางการบรรจุแผนปฏิบัติงานประจำปี และวางแผนการขยายผลการใช้งานชุดอุปกรณ์ IOT ภายใต้โครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ ร่วมกับหน่วยงานราชการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีประเด็นที่ทางเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาต้องการและมุ่งเน้นในแผนการดำเนินงานสำหรับการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสุขภาพของผู้สูงอายุมีดังนี้ :

- การบรรจุแผนงานในงบประมาณ: การบรรจุแผนงานในงบประมาณของเทศบาลเพื่อการดูแลและให้บริการผู้สูงอายุ โดยเน้นการพัฒนาสิทธิสวัสดิการทางสังคมและการดูแลสุขภาพ
- การใช้เทคโนโลยี IoT และการจัดเก็บข้อมูล: การนำอุปกรณ์ IoT เช่น นาฬิกาสมาร์ทวอร์ช มาใช้ในการติดตามและตรวจวัดสุขภาพของผู้สูงอายุ รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อการประมวลผลและใช้ข้อมูลในการวางแผนและปรับปรุงการให้บริการ
- การลดค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุ: การหารือเกี่ยวกับวิธีการลดค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุ โดยใช้เทคโนโลยีและการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพของผู้สูงอายุ: การมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพของผู้สูงอายุผ่านการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและการให้บริการสุขภาพที่เหมาะสม
- การประสานงานระหว่างหน่วยงาน: การทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น โรงพยาบาลและศูนย์แพทย์ เพื่อบูรณาการการให้บริการและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2.4 พื้นที่จังหวัดสงขลา โดยมีการประชุมหารือแนวทางการดำเนินงานในพื้นที่และแนวทางการบรรจุแผนปฏิบัติงานประจำปี และวางแผนการขยายผลการใช้งานชุดอุปกรณ์ IOT ภายใต้โครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ ร่วมกับหน่วยงานราชการในพื้นที่จังหวัดสงขลา ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา สำนักงานสาธารณสุข

จังหวัดสงขลา และ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ซึ่งมีประเด็นที่ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาต้องการและมุ่งเน้นในแผนการดำเนินงานสำหรับการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสุขภาพของผู้สูงอายุมีดังนี้ :

- การบูรณาการโครงการกับหน่วยงานอื่นๆ: มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น โรงพยาบาลและศูนย์แพทย์ เพื่อให้บริการดูแลสุขภาพและติดตามผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ
- การลดการเกิดโรค: มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยี IoT และข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในการติดตามสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันและลดการเกิดโรคต่างๆ เช่น โรคเบาหวานและโรคไต
- การจัดเก็บข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล: การจัดเก็บข้อมูลที่มีความแม่นยำและการใช้ข้อมูลที่ได้มาในการวางแผนและปรับปรุงการให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ
- การใช้เทคโนโลยี IoT: นำอุปกรณ์ IoT มาใช้ในการตรวจวัดค่าต่างๆ เช่น ความดันโลหิต และติดตามสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถดูแลและให้บริการสิทธิสวัสดิการทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การพัฒนาระบบการจัดการสุขภาพ: การพัฒนาระบบการจัดการสุขภาพที่สามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่าย เพื่อให้บริการผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

โดยประเด็นเหล่านี้สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของทุกหน่วยงานที่เป็นพื้นที่ในการทำโครงการวิจัย ฯ ในการพัฒนาและปรับปรุงการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน และการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงานต่อไปได้ในอนาคต ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาในการดำเนินงานเพื่อสร้างหรือบรรจุแผนการใช้งบประมาณในส่วนที่ต้องใช้ในการได้อุปกรณ์ IoT มาให้ประชาชนในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายได้ใช้งาน ซึ่งทุกหน่วยงานในแต่ละจังหวัดมีความมุ่งมั่นในการปรับปรุงและพัฒนาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงาน การใช้เทคโนโลยี IoT และข้อมูล Big Data ช่วยให้สามารถติดตามสุขภาพของผู้สูงอายุได้อย่างใกล้ชิดและแม่นยำขึ้น ทำให้สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการดำเนินงานเหล่านี้ต้องอาศัยการสนับสนุนทางด้านงบประมาณและเทคนิค รวมถึงการฝึกอบรมและการให้ความรู้กับผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยสรุปภาพรวมของการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในประเทศไทยแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการพัฒนาและปรับปรุงการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุผ่านการใช้เทคโนโลยีและการจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุกหน่วยงานมีความมุ่งมั่นในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสุขภาพของผู้สูงอายุ แต่ยังคงต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติมในด้านงบประมาณและการพัฒนาทางด้านเทคนิคเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่และทั่วถึงไปยังผู้สูงอายุทุกคนให้ได้รับสวัสดิการอย่างครบถ้วน

จากการส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยี 5G: โดยทางหน่วยงาน กสทช. กระจายการให้บริการ 5G ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีผู้สูงอายุอยู่มาก การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาอุปกรณ์และแอปพลิเคชันที่ใช้เทคโนโลยี 5G เพื่อการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โดยการพัฒนาระบบรองรับการเชื่อมต่อ IoT จากการสร้างระบบรองรับการเชื่อมต่ออุปกรณ์ IoT ที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การใช้งานเทคโนโลยี IoT ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเป็นไปอย่างราบรื่น และใช้เทคโนโลยี Big Data เพื่อเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพของผู้สูงอายุ โดย

การให้ความรู้กับผู้สูงอายุและผู้ดูแลเกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยี 5G และ IoT เพื่อให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมการตระหนักรู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยี 5G ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ อีกทั้ง ด้านการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดหาอุปกรณ์ IoT และการพัฒนาระบบ Big Data เพื่อการติดตามและดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา กำลังคนและทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (บพค.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) ควรทำงานร่วมกันเพื่อบูรณาการการให้บริการและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทั้งการใช้ระบบข้อมูลร่วมกันเพื่อให้สามารถติดตามสุขภาพและให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้จะช่วยให้การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทั่วถึง โดยการใช้เทคโนโลยี IoT และ 5G จะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงการดูแลสุขภาพ และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคต

ทางคณะผู้วิจัยมีแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นไปที่การส่งเสริมการเข้าถึง การให้ความรู้ การประสานงาน และการใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนและพัฒนา ดังนี้

1. การส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมผ่านแอปพลิเคชันและอุปกรณ์ IoT
  - การใช้แอปพลิเคชันและอุปกรณ์ IoT: พัฒนาและปรับปรุงแอปพลิเคชันและอุปกรณ์ IoT เช่น สมาร์ทวอตช์ ที่สามารถติดตามสุขภาพและการเคลื่อนไหวของผู้สูงอายุได้ เพื่อให้สามารถรับบริการสวัสดิการและดูแลสุขภาพได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
  - การพัฒนาบริการดิจิทัล: สร้างและปรับปรุงบริการดิจิทัลที่สามารถช่วยผู้สูงอายุในการเข้าถึงข้อมูลและบริการสวัสดิการต่าง ๆ ได้สะดวกยิ่งขึ้น
2. การให้ความรู้และฝึกอบรมแก่ผู้สูงอายุและผู้ดูแลเกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล
  - การฝึกอบรมและให้ความรู้: จัดการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันและอุปกรณ์ IoT เพื่อให้ผู้สูงอายุและผู้ดูแลสามารถใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - การสนับสนุนด้านเทคนิค: ให้การสนับสนุนด้านเทคนิคแก่ผู้สูงอายุและผู้ดูแลในกรณีที่พบปัญหาในการใช้งาน
3. การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสร้างระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ:
  - การทำงานร่วมกัน: ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา กำลังคนและทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาการวิจัยและ

การสร้างนวัตกรรม (บพค.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และ กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.)

- การแลกเปลี่ยนข้อมูล: ใช้ระบบข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานเพื่อการติดตามสุขภาพและ ให้บริการผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การใช้ข้อมูล Big Data เพื่อวิเคราะห์และวางแผนการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ:

- การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล: ใช้เทคโนโลยี Big Data เพื่อเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพของ ผู้สูงอายุ ทำให้สามารถวางแผนและปรับปรุงการดูแลสุขภาพได้อย่างแม่นยำและมี ประสิทธิภาพ
- การประมวลผลข้อมูล: นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลเพื่อการตัดสินใจและการวางแผนการดูแล สุขภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

5. การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาอุปกรณ์และแอปพลิเคชันที่ใช้เทคโนโลยี 5G:

- การพัฒนาอุปกรณ์และแอปพลิเคชัน: สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาอุปกรณ์และแอปพลิเคชัน ที่ใช้เทคโนโลยี 5G เพื่อให้การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุมีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ
- การใช้งานเทคโนโลยี 5G: ขยายการใช้เทคโนโลยี 5G ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยเฉพาะใน พื้นที่ที่มีผู้สูงอายุอยู่มาก เพื่อให้การเชื่อมต่ออุปกรณ์ IoT เป็นไปอย่างรวดเร็วและเสถียร

การดำเนินงานตามแนวทางนี้จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการดูแลและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการสวัสดิการทางสังคมได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว สามารถทำให้ผู้สูงอายุและผู้ดูแลมีความรู้และทักษะในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล อีกทั้งการ ประสานงานระหว่างหน่วยงาน ทำให้การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุมีความครบวงจรและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การใช้ข้อมูล Big Data: ช่วยให้เราสามารถวางแผนและปรับปรุงการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุได้อย่างมี ประสิทธิภาพ โดยการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ทำให้การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุมีความทันสมัยและ เหมาะสมกับความต้องการ และการดำเนินงานตามแนวทางเหล่านี้จะทำให้ผู้สูงอายุในประเทศไทยได้รับการ ดูแลและบริการสวัสดิการทางสังคมที่มีคุณภาพและทั่วถึง พร้อมทั้งสามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสุขภาพ ของผู้สูงอายุให้ดีขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง

6.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการทางสังคมในผู้สูงอายุ

- 1) สนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์สิทธิสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุและจัดบริการสิทธิสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายทุกสิทธิสวัสดิการสังคมและครอบคลุมผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสและมีความจำเป็น

โดยดำเนินการในรูปแบบจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้มีความร่วมมือในการดูแลสิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุร่วมกัน ซึ่งทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ ร่างบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุระหว่าง สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคนและทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (บพค.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และกรมการปกครอง รวมทั้งสิ้น 24 หน่วยงานหลัก เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันแบบบูรณาการได้เป็นอย่างดี

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

โครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ

ระหว่าง

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคนและทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (บพค.)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กรมการปกครอง

- 2) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สิทธิสวัสดิการทางสังคมให้ครบถ้วนในทุกประเด็นเพื่อให้ผู้สูงอายุรับรู้สิทธิของตนเอง ได้แก่ สิทธิด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมสงเคราะห์
- 3) ควรใช้สื่อประชาสัมพันธ์สิทธิสวัสดิการสังคมต่าง ๆ ผ่านสื่อที่เชื่อถือได้และผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น ผ่านผู้นำชุมชน อสม. หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน
- 4) ควรใช้สื่อประชาสัมพันธ์สิทธิสวัสดิการสังคมต่าง ๆ ผ่านสื่อโทรทัศน์ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุนิยมใช้มากที่สุด สะดวก ใช้ง่าย
- 5) ควรสร้างความเข้าใจและสร้างแอปพลิเคชันหรือ website ที่น่าเชื่อถือเพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้งานสิทธิและสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงความสะดวกในการใช้ ไม่หลายขั้นตอน ใช้งานง่าย ขนาดตัวหนังสือที่เหมาะสมกับผู้สูงวัย

โดยทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดแถลงข่าวเปิดตัวโครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ และ การร่วมวางแผนเพื่อหาแนวทางการทำความร่วมมือ Thailand Smart Living Lab พร้อมกับ เสวนาเชิงวิชาการ “การวางแผนการดำเนินงานแบบบูรณาการร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดสวัสดิการผู้สูงอายุ ยุค 5G Digital Health Innovation และเตรียมตัวก้าวสู่ Thailand Personal Health AI” ขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการให้มีเผยแพร่ที่หลากหลาย เข้าถึงทุกส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุ ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาของโครงการวิจัย ฯ นี้ ทำให้ได้ข้อเสนอแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายรรวมถึงการสร้างระบบนำร่องสารสนเทศอุปกรณ์ Medical IoT ที่พัฒนาขึ้นจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานไม่น้อยกว่า 5 หน่วยงาน อีกทั้งโครงการต้นแบบสามารถนำไปบรรจุเป็นแผนปฏิบัติการของจังหวัดพื้นที่เป้าหมายได้ ได้แก่ จังหวัดลำปาง จังหวัดขอนแก่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสงขลา และผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในโครงการไม่น้อยกว่า 80%”

สำหรับ ความร่วมมือ Thailand Smart Living Lab ในครั้งนี้ นับว่าเป็นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการบูรณาการความร่วมมือของ กระทรวง กรม และหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด รวมถึงผู้บริหารส่วนท้องถิ่นที่ได้เข้ามาช่วยกันสนับสนุนผลักดันให้เกิดสวัสดิการผู้สูงอายุยุค 5G ผ่านการทำ Digital Health Innovation เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นคงในสุขภาพ และสามารถใช้ชีวิตสังคมในระยะยาวได้อย่างมีความสุข ตลอดจนทางภาครัฐยังได้มีข้อมูลสุขภาพของผู้สูงอายุทั้งประเทศไทย เพื่อเตรียมตัวก้าวสู่การทำ Thailand Personal Health AI กับกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) รวมทั้งหน่วยงานภาคี เครือข่าย ในลำดับต่อไป โดยมุ่งหวังให้คนไทยมีสุขภาพที่แข็งแรงยิ่งขึ้น

ทางคณะผู้จัดทำได้ดำเนินการวิจัยพร้อมทั้งจัดทำแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ ในรูปแบบโมเดลธุรกิจ (Business Model) ดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้องค์กรเจริญเติบโตได้ในยุคดิจิทัล องค์กรต่าง ๆ จึงต้องปรับเปลี่ยนโมเดลธุรกิจใหม่ให้เหมาะสมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีตัวอย่างโมเดลดังนี้

โมเดลที่ 1

โมเดลที่ 1: การบูรณาการการลงทุนและงบประมาณ

โมเดลนี้เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยแบ่งเป็นสามส่วนหลัก ๆ ได้แก่ การลงทุนในโครงการสร้างพื้นฐานงานวิจัย และการบริการ

1. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) / กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DE) โดยเป็นการลงทุนในโครงการสร้างพื้นฐาน:

ซึ่งทาง กสทช. และ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จะร่วมกันจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น การติดตั้งเครือข่าย 5G ในพื้นที่ที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่มาก การสร้างศูนย์การเรียนรู้และบริการทางสังคม และการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลที่สามารถรองรับการใช้งานของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สัดส่วนการลงทุนที่มีอยู่แล้ว: ประมาณ 20% ของงบประมาณทั้งหมดที่จัดสรรให้กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานท้องถิ่น มักจะเน้นไปที่การปรับปรุงสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ รวมถึงการขยายเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) โดยการลงทุนในงานวิจัย:

กระทรวงการอุดมศึกษาจะจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การพัฒนาอุปกรณ์และแอปพลิเคชันที่ใช้เทคโนโลยี 5G และ IoT เพื่อการดูแลสุขภาพ

การวิจัยเกี่ยวกับการใช้ Big Data เพื่อวิเคราะห์และวางแผนการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ และการศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

สัดส่วนการลงทุนที่มีอยู่แล้ว: ประมาณ 15% ของงบประมาณวิจัยทั้งหมด มุ่งเน้นไปที่การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงผู้สูงอายุ

3. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) / สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) / องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยการลงทุนในด้านการบริการ:

องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จะร่วมกันจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบริการสังคมที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น บริการการติดตามและดูแลสุขภาพผู้สูงอายุผ่านแอปพลิเคชัน การจัดการข้อมูลสุขภาพและการให้คำปรึกษาทางไกล และการให้บริการข้อมูลและข่าวสารผ่านช่องทางดิจิทัล

สัดส่วนการลงทุนที่มีอยู่แล้ว: ประมาณ 25% ของงบประมาณด้านสุขภาพและสังคม มุ่งเน้นไปที่การให้บริการสุขภาพและการพัฒนาสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

การจัดการร่วมกันในการลงทุนหรือยกตัวอย่างการใช้งบประมาณเพื่อทำให้การใช้งานเป็นไปได้จริงสามารถสรุปได้ดังนี้:

- **การประสานงานระหว่างหน่วยงาน:** การทำงานร่วมกันระหว่าง กสทช. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
- **การจัดสรรงบประมาณร่วมกัน:** การแบ่งปันงบประมาณระหว่างหน่วยงานเพื่อการลงทุนในโครงการสร้างพื้นฐาน งานวิจัย และการบริการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ
- **การพัฒนาบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ:** การพัฒนาบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามสุขภาพและการให้บริการทางสังคม
- **การฝึกอบรมและให้ความรู้:** การจัดการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุและผู้ดูแลเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โมเดลที่ 2

โมเดลที่ 2: การบูรณาการการลงทุนและความร่วมมือเพื่อการดูแลผู้สูงอายุด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
โมเดลนี้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผ่านการลงทุนในระบบเครือข่าย การผลิตอุปกรณ์ และการจัดการข้อมูล

1. การลงทุนด้านระบบเครือข่าย โดยสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DE) ทำการร่วมมือกันในรูปแบบการจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างและขยายเครือข่าย 5G ในพื้นที่ที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่มาก เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมให้บริการด้านระบบเครือข่าย 5G ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการรองรับการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัลต่าง ๆ
2. การลงทุนด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาคเอกชน (บริษัทผู้ผลิตทั้งในและต่างประเทศ) ที่มีความสามารถในการผลิตอุปกรณ์ทางการแพทย์ ซึ่งการร่วมลงทุนกับภาคเอกชนเพื่อผลิตอุปกรณ์ดิจิทัล เช่น นาฬิกาสมาร์ทวอตช์ หรืออุปกรณ์ทางการแพทย์อื่น ๆ ที่ใช้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เป็นการให้เข้าอุปกรณ์ดิจิทัลให้กับผู้สูงอายุหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถติดตามและดูแลสุขภาพได้อย่างต่อเนื่อง ในการส่งผลกระทบต่อภาพรวมการผลิตและการให้เข้าอุปกรณ์ดิจิทัลที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ
3. การลงทุนด้านข้อมูล โดยข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการจัดสรรงบประมาณรายบุคคล เพื่อการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการใช้อุปกรณ์ดิจิทัล เพื่อวางแผนและพัฒนาระบบการ

ดูแลสุขภาพและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ โดยการใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการให้บริการและสิทธิสวัสดิการของผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โดยการลงทุนในส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งอุปกรณ์และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย ซึ่งการลงทุนลักษณะนี้ อาจต้องการลงทุนแบบแบ่งสัดส่วนร้อยละการดูแลจัดสรรงบประมาณ ดังเช่น แบ่งสัดส่วนร้อยละ 20:30:50 (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DE) ร้อยละ 20 ส่วนบริษัทเอกชน ร้อยละ 30 และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ร้อยละ 50) เพื่อให้ทราบถึงแต่ละหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ แบ่งสัดส่วนงบประมาณในโครงการบูรณาการการลงทุนและความร่วมมือเพื่อการดูแลผู้สูงอายุด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

จากการดำเนินงานตามแนวทางนี้จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้การดูแลเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2559). **สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ**. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2566 จาก: <https://www.dop.go.th/th/benefits/3/765>
- กรมกิจการผู้สูงอายุ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2565). **แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566-2580)**. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2566 จาก: https://www.dop.go.th/download/laws/th1653553501-843_0.pdf
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2558). **บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2566 จาก: https://www.dop.go.th/download/laws/regulation_th_20152509155819_1.pdf
- กองสวัสดิการสงเคราะห์. (2558). **ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย**. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2566 จาก: https://www.dop.go.th/download/laws/law_th_20152309154750_1.pdf
- ณัฐชัย จันททรัพย์, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล, วิจิต สุรดิษฐ์ และ สุดา สุวรรณภิรมย์. (2565). **การส่งเสริมเทคโนโลยีคอลเซ็นเตอร์ (Call center) การดูแลสุขภาพและการจัดการชีวิตของผู้สูงอายุ ยุค 5G**. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 5(1), 65-80.
- ธนพันธ์ ไกลประกอบทรัพย์, สุนิสา ช่อแก้ว, สติธร ธนานิธิโชติ และวิชุดา สาธิตพร (2560). **การเข้า (และไม่) ถึงโครงการช่วยเหลือรัฐบาลของประชาชน: ประสบการณ์ภาคสนามจากภาคเหนือและภาคใต้**. วารสารวิจัยสังคม, 40(1), 105-139.
- ธนัชฐา บุญพูล (2563). **การเข้าถึงสิทธิของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธัญพิชชา สามารถ. (2565). **การตกเป็นเหยื่อทางไซเบอร์ของผู้สูงอายุ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญพิชชา แซ่วุ่น. (2565). **ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นาริรัตน์ จิตรมนตรี & สาวิตรี พยานศิลป์. (2556). **สวัสดิการสังคมเพื่อผู้สูงอายุในประเทศไทย: นโยบายและข้อเสนอแนะ**. วารสารสาธารณะสุขและการพัฒนา, 11(3), 39-47
- นิมิต วุฒินทร. (2564). **การเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการสังคมของผู้สูงวัยกลุ่มชาติพันธุ์ ในภาคเหนือตอนบน**. รายงานการวิจัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- บุญชัย กิจสนาโยธิน, กมนต์ภรณ์ สุวรรณทวีมีสุข, อนวัช รัชธร และ เทียม อังสาชน. (2566). รูปแบบการ
อภิบาลระบบสุขภาพดิจิทัล: ข้อเสนอสำหรับระบบสุขภาพไทย. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข,
17(2), 203-227
- บริษัท Roland Berger Thailand. (2560). รายงานเชิงลึกเรื่องการพัฒนาเข้าสู่เศรษฐกิจฐานดิจิทัลของ
ประเทศไทย แนวทางการพัฒนาเชิงดิจิทัลในภาคสังคมสูงอายุ ภาคการเกษตร และภาคการ
ท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ:บริษัท หัวเว่ย เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด.
- ปาริฉัตร พันธุ์ภักดี. (2564). ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ที่มีภูมิลำเนาและ อาศัยอยู่ในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลตะคร้อ อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประธาน บุญโสภาคย์, ณปภัช นธกิจไพศาล, ณัฐนันท์ ธรรมนิจุล & สิทธิชัย สุวรรณลพ. (2564). กฎหมาย
และการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุไทย. วารสารเกษมบัณฑิต,
22(1), 123-141
- พนม คล้ายยา. (2564). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุและข้อเสนอเพื่อการเสริมสร้าง ภาวะพหุ
พลัง และผลิตภาพของผู้สูงอายุไทย. วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์, 39(2), 56-78
- ภัทรารวรรณ ภัทรนิธย์, ธฤชญ์วัชร ไชยโคตร และนิธ ชุมศรี. (2556). การพัฒนาแผ่นประคบร้อนปลายข้าว
เจ้าเคลือบสมุนไพรเพื่อลดอาการปวดกล้ามเนื้อและพังผืด. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 19(1),
187-197.
- มณฑิตา ศรีพล. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษา
ผู้สูงอายุ ในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา. ปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2565). มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. [ออนไลน์]
สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2566 จาก: <https://thaitgri.org/?p=40156>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2559). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี 2558.
กรุงเทพฯ:บริษัททอมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชันส์.
- รายงานการประชุม การรับฟังความต้องการจากกลุ่มผู้สูงวัย จ.ชัยนาท ภายใต้ชุดโครงการ “รูปแบบ
เทคโนโลยีฉลาดและระบบนิเวศชุมชนครบวงจรเพื่อสังคมสูงวัยสุขภาพดี (โครงการ “มณี”) วัน
พุธที่ 31 พฤษภาคม 2560 เวลา 10.00-12.00 น. สกว. ศูนย์ข้อมูลแห่งประเทศไทย (Thailand
Information Center).
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2550). การเตรียมการเข้าสู่วัยสูงอายุที่มีศักยภาพของบุคลากรกระทรวงพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์.วารสารพญาวินยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ, 8(4), 25-34

- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, เล็ก สมบัติ, ปรียานุช โชคธนวนิชย์ และ ธนิกานต์ ศักดาพร. (2552). **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการตัวแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดีของครอบครัวและชุมชนชนบทไทย.** สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- เศรษฐศักดิ์ มูลตามาตย์ และอจิรภา เพียรขุนทด. (2565). **การเข้าถึงสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่มีความพิการ ในจังหวัดขอนแก่น การเข้าถึงสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่มีความพิการในจังหวัดขอนแก่น.** วารสารมานุษยวิทยาพุทธ, 7(2), 325–342.
- สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์. (2557). **สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย.** วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 7(1), 73-82
- สมปอง สุวรรณภุมมา. (2564). **แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม.** วารสาร มจร การพัฒนา, 6(2), 220-262
- สมปอง สุวรรณภุมมา, พระมหาชาติชาย ปญญาวิโร, ผดุง วรรณทอง และ เดชา กัปปโก. (2565). **แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม.** วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 7(1), 106-120.
- อดิสร เตื่อนตรานนท์. (2016). **Trends in sensor technology,** Journal of Horizon, 5(4), 4-5.
- อารียา ศรีแจ่ม. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคดิจิทัล.** ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
- Administration for Community Living. (n.d.). **Advancing independence, integration, and inclusion throughout life.** Retrieved June 5, 2023, from <https://acl.gov/>
- Beacon Hill Village (2017). **Thinking About Starting A Village?.** Retrieved July 1, 2017, from http://www.beaconhillvillage.org/content.aspx?page_id=&club_id332658.
- Burton, A. (2013). **Dolphins, dogs, and robot seals for the treatment of A growing body of evidence suggests that animal-assisted therapies and activities involving all disease or mental illness. But what is the quality of that evidence and do these interventions.** The Lancet Neurology, 12(9), 851-852.
- Department of Provincial Administration, Ministry of Interior, Thailand. (n.d.). [Home page]. Retrieved June 5, 2023, from Department of Provincial Administration, Ministry of Interior, Thailand website: <https://www.dop.go.th/th>
- Housing & Development Board. (n.d.). **For Our Seniors.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.hdb.gov.sg/residential/living-in-an-hdb-flat/for-our-seniors/>
- Medicare.gov. (n.d.). **Welcome to Medicare.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.medicare.gov/>
- Ministry of Finance Singapore. (n.d.). **Ministry of Finance (MOF).** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.mof.gov.sg/>

- Ministry of Health Singapore. (n.d.). **Healthcare Schemes & Subsidies**. Retrieved June 5, 2023, from <https://www.moh.gov.sg/cost-financing/healthcare-schemes-subsidies/>
- Ministry of Manpower Singapore. (n.d.). **Employment Practices**. Retrieved June 5, 2023, from <https://www.mom.gov.sg/employment-practices/>
- Ministry of Social and Family Development. (n.d.). **Comcare**. Retrieved June 5, 2023, from <https://www.msf.gov.sg/Comcare/>
- Nipitphon Seeooppalat, Piyathida Kuhirunyaratn, Bangonsri Jindawong, Pornpawee Prukpitikul and Pinet Tatiwechakul. (2023). **PROPORTION OF SOCIAL MEDIA APPROPRIATE USAGE BEHAVIOR AMONG THAI GOVERNMENT PENSIONER USERS: A MUNICIPALITY CONTEXT, THAILAND**. Journal of Southwest Jiaotong University, 58(5), 246-256.
- NHS. (n.d.). **Social care and support guide**. Retrieved June 5, 2023, from <https://www.nhs.uk/conditions/social-care-and-support-guide/>
- NHS. (n.d.). **How to complain to the NHS**. Retrieved June 5, 2023, from <https://www.nhs.uk/using-the-nhs/about-the-nhs/how-to-complain-to-the-nhs/>
- Population Reference Bureau. (n.d.). **Could the U.S. Population Shrink?**. Retrieved June 5, 2023, from <https://www.prb.org>
- Report to congress: aging services technology study. (2012). U.S. Department of Health and Human Services (DHHS).
- Selwyn, N. (2004). Reconsidering political and popular understandings of the digital divide. *New Media & Society*, 6, 341-362.
- Social Security Administration. (n.d.). **Manage benefits & information**. Retrieved June 5, 2023, from <https://www.ssa.gov/>
- Statista. (n.d.). **Empowering people with data**. Retrieved June 5, 2023, from <https://www.statista.com>
- Stuart, D. (2015). **Robear: the bear-shaped nursing robot who'll look after you when you get old**. Retrieved July 1, 2017, from <https://www.theguardian.com/technology/2015/feb/27/robear-bear-shaped-nursing-care-robot>.
- Teresa A. Keenan. (2010). **Home and community preference of the 45+ population**. AARP research & strategic analysis.

United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2022).

World Population Prospects 2022: Summary of Results. Retrieved June 5, 2023, from <https://reliefweb.int/report/world/world-population-prospects-2022-summary-results#:~:text=The%20share%20of%20the%20global,of%20children%20under%20age%2012>

United Nations. (n.d.). **Ageing.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.un.org/en/global-issues/ageing>

UK Government. (n.d.). **Apply for council tax reduction.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/apply-council-tax-reduction>

UK Government. (n.d.). **Attendance allowance.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/attendance-allowance>

UK Government. (n.d.). **Bereavement support payment.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/bereavement-support-payment>

UK Government. (n.d.). **Carer's allowance.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/carers-allowance>

UK Government. (n.d.). **Disability benefits.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/browse/benefits/disability>

UK Government. (n.d.). **Disability Living Allowance (DLA) benefit.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/dla-disability-living-allowance-benefit>

UK Government. (n.d.). **Housing benefit.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/housing-benefit>

UK Government. (n.d.). **Pension credit.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/pension-credit>

UK Government. (n.d.). **Social Fund: Community care grants research.** Retrieved from <https://www.gov.uk/government/publications/social-fund-community-care-grants-research>

UK Government. (n.d.). **State pension.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/state-pension>

UK Government. (n.d.). **Winter fuel payment.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/winter-fuel-payment>

UK Government. (n.d.). **Benefit appeals.** Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/benefit-appeals>

UK Government. (n.d.). **Helping British people overseas: Travelling and living abroad.**

Retrieved June 5, 2023, from <https://www.gov.uk/government/collections/helping-british-people-overseas-travelling-and-living-abroad>

UK Government. (n.d.). **Benefits and prison.** Retrieved June 5, 2023, from

<https://www.gov.uk/benefits-and-prison>

UK Government. (n.d.). **Benefit overpayments.** Retrieved June 5, 2023, from

<https://www.gov.uk/benefit-overpayments>

UK Government. (n.d.). **Report benefit fraud.** Retrieved June 5, 2023, from

<https://www.gov.uk/report-benefit-fraud>

U.S. Department of Housing and Urban Development. (n.d.). **Home Equity Conversion**

Mortgages for Seniors (HECM). Retrieved June 5, 2023, from https://www.hud.gov/program_offices/housing/sfh/hecm/hecmhome

U.S. Department of Agriculture, Food and Nutrition Service. (n.d.). **Supplemental Nutrition**

Assistance Program (SNAP). Retrieved June 5, 2023, from <https://www.fns.usda.gov/snap/supplemental-nutrition-assistance-program>

Waverton Hub. (2013). **ABOUT WAVERTON HUB.** Retrieved July 1, 2017, from <http://wavertonhub.com.au/>.

Wayne W., D. (1995). *Biostatistics: A Foundation of Analysis in the Health Sciences* (6th ed.).

John Wiley&Sons, Inc., 180.

World Health Organization. (2022). **Ageing and health.** Retrieved June 5, 2023, from

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1

สำหรับนักวิจัย

แบบสัมภาษณ์ เลขที่.....

วันที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

แบบสอบถาม

แนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุในประเทศไทย

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย โครงการแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ กรณีศึกษาใน 4 ภาคของประเทศไทย โดยคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาภาระหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องการให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุ และวิเคราะห์สวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ เพื่อหาข้อเสนอแนะ เพื่อจัดทำเป็นแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ และดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุต่อไป

อนึ่งการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นการให้ข้อมูลตามความสมัครใจของผู้ตอบ และผู้วิจัยจะไม่เปิดเผยชื่อผู้ให้ข้อมูล จะเก็บไว้เป็นความลับสำหรับการทำวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถามและครอบครัวทั้งสิ้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม

☐ ผู้สูงอายุ

(โปรดระบุกิจกรรมที่ท่านดูแลทั้ง 2 กิจกรรม โดยแต่ละกิจกรรมท่านสามารถระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) ดูแลกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน

☐ อาบน้ำ / เข้าห้องน้ำ

☐ แต่งตัว

☐ ป้อนอาหาร

☐ ลูกรังจากที่นอนหรือเตียง

☐ เดินไปเดินมาภายในตัวบ้าน

2) ดูแลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การเดินทาง และการสื่อสาร

☐ นับเงิน ทอนเงิน

☐ จัดยา

☐ งานบ้าน

☐ พาออกนอกบ้าน

☐ หิ้วของ

☐ การติดต่อสื่อสาร หรือการใช้โทรศัพท์

2. เพศของผู้สูงอายุ

☐ ชาย

☐ หญิง

3. อายุ ..... ปี

4. สถานะภาพสมรสผู้สูงอายุ

☐ โสด

☐ หม้าย

☐ สมรสถูกต้องตามกฎหมาย

☐ อยู่ด้วยกันไม่จดทะเบียนสมรส

☐ หย่า/แยกกันอยู่

☐ อื่นๆ.....

5. การศึกษาผู้สูงอายุ

☐ ไม่ได้รับการศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น (มศ.3)

☐ ปริญญาตรีและสูงกว่า

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย (มศ.5)/ปวช./ปวส./อนุปริญญา

☐ อื่น ๆ (ระบุ) .....

6. อาชีพผู้สูงอายุ

☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ

☐ ประกอบอาชีพ

☐ ข้าราชการเกษียณ

☐ ค้าขาย

☐ เกษตรกร

☐ รับจ้างทั่วไป

☐ ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของธุรกิจ

☐ เจ้าของห้องเช่า/บ้านเช่า

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

7. รายได้ของผู้สูงอายุ

☐ ไม่มี

☐ มี (โปรดระบุแหล่งของรายได้ และระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. เงินเดือนประจำ /เงินบำนาญ .....บาท/เดือน

☐ 2. ค่าจ้าง (รายวัน/ชิ้น/งวด) .....บาท/เดือน

☐ 3. ลูกหลานให้ .....บาท/เดือน

☐ 4. ญาติ .....บาท/เดือน

☐ 5. เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ .....บาท/เดือน

☐ 6. งานเกษตร ปลุกพืช เลี้ยงสัตว์ .....บาท/เดือน

☐ 7. เบี้ยยังชีพผู้พิการ .....บาท/เดือน

☐ 8. อื่นๆ (ระบุ) .....บาท/เดือน

รายได้รวมโดยประมาณ .....บาท/เดือน

8. รายได้ของผู้สูงอายุ เพียงพอต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุเองหรือไม่

☐ ไม่เพียงพอใช้จ่าย และเป็นหนี้

☐ ไม่เพียงพอใช้จ่ายไม่เป็นหนี้

☐ เพียงพอใช้จ่าย แต่ไม่เหลือเก็บ

☐ เพียงพอใช้จ่าย และเหลือเก็บ

9. ภาระที่ผู้สูงอายุ ต้องเลี้ยงดู มีค่าใช้จ่าย

☐ ไม่มีภาระต้องเลี้ยงดู

☐ มีภาระต้องเลี้ยงดู

☐ บุตร ระบุ ..... คน

☐ หลาน ระบุ ..... คน

☐ ญาติ ระบุ..... คน

☐ อื่นๆ ระบุ..... คน

10. ปัจจุบันผู้สูงอายุมีผู้พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

☐ อยู่คนเดียว	☐ สามี/ภรรยา	☐ บุตรชาย	☐ บุตรสาว
☐ บุตรเขย /บุตรสะใภ้	☐ หลาน	☐ ญาติ	☐ อื่นๆ (ระบุ) .....

11. บุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุเป็นประจำ

☐ ไม่มี	☐ สามี/ภรรยา	☐ บุตรชาย	☐ บุตรสาว
☐ บุตรเขย /บุตรสะใภ้	☐ หลาน	☐ ญาติ	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

12. เมื่อผู้สูงอายุเจ็บป่วย บุคคลใดดูแลผู้สูงอายุ

☐ ไม่มี	☐ สามี/ภรรยา	☐ บุตรชาย	☐ บุตรสาว
☐ บุตรเขย /บุตรสะใภ้	☐ หลาน	☐ ญาติ	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ

1. บ้านที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ผู้ใดเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย

☐ ตนเองเป็นเจ้าของบ้าน

☐ คู่สมรสเป็นเจ้าของบ้าน

☐ บุตร

☐ บุตรเขย/บุตรสะใภ้

☐ ญาติ

☐ บ้านเช่า

☐ พื้นที่สาธารณะ

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

2. บ้าน/พักอาศัย มีอุปกรณ์ดังต่อไปนี้และผู้สูงอายุใช้อุปกรณ์ดังต่อไปนี้หรือไม่

อุปกรณ์	มี		ไม่ ทราบ	การเข้าถึง		ความพอใจ		
				ได้ใช้	ไม่ได้ใช้	มาก	ปานกลาง	น้อย
โทรทัศน์								
โทรศัพท์บ้าน								
คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (personal computer)								
คอมพิวเตอร์โน้ตบุค (Laptop)								
โทรศัพท์มือถือธรรมดา สำหรับพูดคุย								
โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ที่ใช้ internet ได้								
เครื่องวัดความดัน								
Smart watch								
ที่วัดออกซิเจนปลายนิ้วมือ								
ที่เจาะตรวจระดับน้ำตาลปลายนิ้วมือ								
เครื่องวัดความเค็มในอาหารที่เป็นน้ำ								
Tablet								

3. ปัจจุบัน บ้าน/ที่พักอาศัย ของผู้สูงอายุใช้ internet จากระบบใด

☐ บ้านไม่ได้ใช้ internet (ข้ามไป ส่วนที่ 3)

☐ ซื้อระบบจากโครงข่ายโทรศัพท์มือถือ

☐ มี Wi-Fi ที่บ้าน

ส่วนที่ 3 ด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

1. ท่านเคยตรวจสุขภาพหรือไม่

☐ ไม่เคยเลย

☐ เคย (ระบุ)

2. ท่านมีโรคประจำตัว (ที่วินิจฉัยโดยบุคลากรแพทย์) หรือไม่

☐ ไม่มี

☐ มีทราบ

☐ มี (โปรดระบุ) 1.....

☐ กำลังรักษา

☐ ไม่ได้รักษา

2.....

☐ กำลังรักษา

☐ ไม่ได้รักษา

3.....

☐ กำลังรักษา

☐ ไม่ได้รักษา

4.....

☐ กำลังรักษา

☐ ไม่ได้รักษา

5.....

☐ กำลังรักษา

☐ ไม่ได้รักษา

3. เมื่อท่านเจ็บป่วย ส่วนใหญ่ท่านไปรับการรักษาที่ไหน ☐ ไม่ได้ทำอะไร

☐ สถานีอนามัย

☐ คลินิก

☐ โรงพยาบาลรัฐ

☐ โรงพยาบาลเอกชน

☐ แผนโบราณ

☐ ซื้อยากินเอง

☐ ใช้ telemedicine

☐ ผ่าน app รพ.

☐ อื่นๆ ระบุ.....

4. ท่านเดินทางไปรับการรักษาด้วยวิธีใด

☐ ไปเอง

☐ มีคนพาไป ส่วนใหญ่ผู้พาไปรับการรักษาคือ

☐ ลูก/หลาน

☐ คู่สมรส

☐ เพื่อนบ้าน

☐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ

☐ อื่นๆระบุ.....

5. ท่านมีสวัสดิการการรักษาพยาบาลหรือไม่

☐ ไม่มี เนื่องจาก.....

☐ มี ท่านใช้สิทธิการรักษาใด

☐ บัตรประกันสุขภาพประเภทผู้สูงอายุ (บัตรทอง)

☐ บัตรข้าราชการบัตรจ่ายตรง

☐ บัตรประกันสังคม

☐ บัตรประกันชีวิต

☐ อื่นๆ(ระบุ) .....

6. ท่านมีปัญหาสุขภาพดังต่อไปนี้หรือไม่ แล้วท่านทำอย่างไร

☐ 1. ปัญหาการมองเห็น	☐ ไม่เคยตรวจรักษา	☐ เคยตรวจรักษา	☐ ปัจจุบันรักษาอยู่
☐ 2. ปัญหาการได้ยินเสียง	☐ ไม่เคยตรวจรักษา	☐ เคยตรวจรักษา	☐ ปัจจุบันรักษาอยู่
☐ 3. ปัญหาการเดิน	☐ ไม่เคยตรวจรักษา	☐ เคยตรวจรักษา	☐ ปัจจุบันรักษาอยู่
☐ 4. ปัญหาการการหยิบจับของ	☐ ไม่เคยตรวจรักษา	☐ เคยตรวจรักษา	☐ ปัจจุบันรักษาอยู่
☐ 5. ปัญหาการนั่ง/นอนไม่สะดวก	☐ ไม่เคยตรวจรักษา	☐ เคยตรวจรักษา	☐ ปัจจุบันรักษาอยู่
☐ 6. ความจำไม่ดี/อาการหลง/ลืม	☐ ไม่เคยตรวจรักษา	☐ เคยตรวจรักษา	☐ ปัจจุบันรักษาอยู่
☐ 7. ปัญหาเกี่ยวกับการนอนหลับ	☐ ไม่เคยตรวจรักษา	☐ เคยตรวจรักษา	☐ ปัจจุบันรักษาอยู่
☐ 8. อื่นๆ (ระบุ).....	☐ ไม่เคยตรวจรักษา	☐ เคยตรวจรักษา	☐ ปัจจุบันรักษาอยู่

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media

1. อุปกรณ์ที่ท่านใช้

- ☐ โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของท่านเอง   ☐ โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของบุตรหลาน
☐ โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของผู้ดูแล   ☐ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (personal computer)
☐ คอมพิวเตอร์โน้ตบุค (Laptop)   ☐ tablet
☐ อื่นๆ (ระบุ).....

2. ระยะเวลาที่ใช้ต่อครั้ง ..... นาที

3. ความถี่ในการเข้าใช้งาน

- ☐ 1-5 ครั้งต่อวัน   ☐ 5-10 ครั้งต่อวัน   ☐ 11-15 ครั้งต่อวัน   ☐ มากกว่า 15 ครั้งต่อวัน

4. ท่านใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media เพื่อ

เหตุผล	ใช่	ไม่ใช่	ความถี่		
			มาก	ปานกลาง	น้อย
พูดคุย (chat) กับบุตรหลาน เพื่อน บุคคลที่รู้จัก					
เพื่อความบันเทิง					
ติดตามข่าวสารต่างๆ จากเพื่อน หรือบุคคลน่าสนใจ					
ซื้อสินค้า					
ธุรกรรมการเงิน					
บันทึกกิจกรรม รูปภาพ หรือ clip ของตนเอง					
เข้าร่วมกิจกรรมและแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม					
เพื่อค้นหาเส้นทาง แผนที่ต่างๆ ประกอบการเดินทาง					
ใช้เพื่อตรวจสอบสิทธิสวัสดิการทางสังคม					
ใช้เพื่อการรักษาพยาบาล จอคง ตรวจสอบสิทธิล่วงหน้า					
รายได้ (You tube), TikTok, เจ้าของ page FB					

5. ท่านมีค่าใช้จ่ายในการใช้ internet เพื่อเข้าถึงสื่อสังคม social media ..... บาท/เดือน

6. ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการใช้ internet ของท่าน คือ

- ☐ ท่านเอง   ☐ คู่สมรส   ☐ บุตร
☐ หลาน   ☐ ญาติ   ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 5 การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

1. การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

บริการสวัสดิการสังคม	รู้	ไม่รู้	เคยใช้ (เข้าถึง)		ความพอใจ		
			ได้ใช้	ไม่ได้ใช้	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล							
1) จัดให้มีบริการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง							
2) จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง							
3) มีระบบช่องทางด่วน การบริการในโรงพยาบาล สำหรับผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง							
2. ด้านเศรษฐกิจ							
1) ผู้สูงอายุที่ไม่มีบำนาญจะได้รับเบี้ยยังชีพตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด สิทธิได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได (600-1000 บาท)							
2) หน่วยงานควรจัดให้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ							
3) มีทุนกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ (รายบุคคล 30,000 บาท) (รายกลุ่ม 100,000 บาท) ผ่อนชำระโดยไม่เสียดอกเบี้ย ภายใน 3 ปี							
4) ชุมชนมีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน							
5) มีบริการส่วนลดในรายการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งวัฒนธรรมทางท้องถิ่น							

บริการสวัสดิการสังคม	รู้	ไม่รู้	เคยใช้ (เข้าถึง)		ความพอใจ		
			ได้ใช้	ไม่ได้ใช้	มาก	ปานกลาง	น้อย
6) บุตรตามกฎหมาย มี สิทธิได้รับการ ลดหย่อนภาษีให้กับบุตรที่เลี้ยงดูบิดา มารดา 30,000บาท/ผู้สูงอายุ 1 คน							
3. ด้านสังคม							
1) ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน และสังคมได้ เช่น เป็นสมาชิกชมรม ผู้สูงอายุ หรือการรวมกลุ่มพัฒนาชุมชน							
2) ผู้สูงอายุสิทธิในการประกอบอาชีพ การ จัดหางาน /การฝึกอาชีพ							
3) ผู้สูงอายุสิทธิการศึกษา ส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย							
4) จัดกิจกรรมทางสังคม เช่น ชมรมผู้สูงอายุ การถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ							
5) ผู้สูงอายุ มีสิทธิเที่ยวชมสถานที่ของรัฐฟรี สวนสัตว์ อุทยานประวัติศาสตร์ องค์การ พิพิธภัณฑ์ 5 แห่ง							
6) ผู้สูงอายุ มีสิทธิในการเดินทางได้รับ ลดหย่อนค่าโดยสารสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รถขสมก. รถไฟฟ้าBTS รถไฟฟ้าใต้ดิน MRT แอร์พอร์ตลิงก์ รถทัวร์ รถไฟ เรือ ตัวเครื่องบิน ตามที่กำหนด							
4. ด้านสิ่งแวดล้อม							
1) สิทธิปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัย ปรับปรุง ซ่อมแซมบ้าน ปรับสภาพแวดล้อมให้ เหมาะสมปลอดภัย							
2) หน่วยงานต่างๆต้องจัดสถานที่ให้มีลิฟท์ ราวบันได ทางลาด ที่จอดรถ ห้องน้ำ ให้ เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ							

บริการสวัสดิการสังคม	ใช่	ไม่รู้	เคยใช้ (เข้าถึง)		ความพอใจ		
			ได้ใช้	ไม่ได้ใช้	มาก	ปานกลาง	น้อย
3) หน่วยงานต่างๆจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสถานที่ ยานพาหนะให้เหมาะสม เช่น บริการ รถเข็น (Wheel chair) เป็นต้น							
5. ด้านการสงเคราะห์							
1) ผู้สูงอายุมีสิทธิให้บริการสงเคราะห์ในภาวะยากลำบาก ช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม							
2) ผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้งจะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ							
3) หลังจากเสียชีวิตแล้ว บุตรตามกฎหมายมีสิทธิ เบิกเงินสงเคราะห์ค่าจัดงานศพ ผู้สูงอายุ รายละ 3,000 บาท กรณีที่ผู้สูงอายุมีคุณสมบัติตามบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ							

2. ช่องทางการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารด้านสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ที่จะสามารถเข้าถึงได้สะดวก และรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ดี ในด้านต่างๆ

ช่องทาง	ระดับความต้องการ			
	ไม่ต้องการ	ต้องการน้อย	ต้องการปานกลาง	ต้องการมาก
1. หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน				
2. วิทยุ				
3. โทรทัศน์				
4. ผ่าน Application LINE				
5. ผ่าน Application ในโทรศัพท์มือถือ				
6. FACEBOOK				
7. Search engine – Google อื่นๆ				
8. Chat bot				
9. ดารา/บุคคลที่น่าเชื่อถือในสังคม (influencer)				
10. Web site				
11. You tube				
12. ญาติ/เพื่อนบ้าน				

3.ปัญหาและอุปสรรค ในการเข้าถึงสวัสดิการสังคม

ปัญหา-อุปสรรค	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา		
		น้อย	ปานกลาง	มาก
1. การเข้าถึงสิทธิด้านสวัสดิการสังคม เข้าถึงได้สะดวก				
2. การรับบริการสิทธิด้านสวัสดิการสังคม จากหน่วยงานต่างๆ สะดวกรวดเร็ว				
3. ช่องทางการขอรับสิทธิ				
4. กังวลในการถูกหลอกจากผู้ไม่ประสงค์ดี ผ่านระบบ online				
5. ไม่มี อุปกรณ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล				
6. อุปกรณ์การใช้ technology digital ไม่รองรับระบบการใช้งาน				
7. ระบบ internet / Wi-Fi ไม่ครอบคลุม				
8. ค่าใช้จ่ายในการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล				

ปัญหาและอุปสรรค ในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 6 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (WHOQOL-BREF)

คำถามต่อไปนี้ ถามถึงการมีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ที่ระบุในข้อคำถามแต่ละข้อมาน้อยเพียงใด ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา

คำถาม	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. การเสื่อมของระบบการรับรู้/สัมผัส (เช่น การได้ยินเสียง, การมองเห็น, การได้กลิ่น, การรับรส, การสัมผัส) มีผลต่อคุณภาพชีวิตของท่าน เพียงใด					
2. การสูญเสียระบบการรับรู้/สัมผัส เช่น การได้ยิน, การมองเห็น, การได้กลิ่น, การรับรส, การสัมผัส มีผลต่อความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ					
3. ท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องต่างๆด้วยตัวเอง (เช่น ซื้อของ ไปเที่ยว ฯลฯ)					
4. ท่านรู้สึกว่าคุณสามารถควบคุมอนาคตของตนเองได้เพียงใด (เช่น ตั้งเป้าจะทำอะไรอนาคต ก็ทำได้)					
5. ท่านรู้สึกว่าคุณครอบครองตัวท่าน เคารพความเป็นอิสระของท่านเพียงใด (เช่น ทำ/ตัดสินใจโดยไม่มีคนมาควบคุมกำกับ)					
6. ท่านกังวลว่าท่านจะตายอย่างไร มากน้อยเพียงใด					
7. ท่านกลัวว่าจะไม่สามารถควบคุมความตายของตนได้มากนักเพียงใด					
8. ท่านกลัวการตายที่จะเกิดขึ้นกับท่านเพียงใด					
9. ท่านกลัวการเจ็บปวดก่อนการตายเพียงใด					
10. ระบบการรับรู้/สัมผัส (เช่น การได้ยินเสียง, การมองเห็น, การได้กลิ่น, การรับรส, การสัมผัส) ของท่าน มีผลกระทบต่อการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพียงใด					
11. ท่านสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ที่ท่านอยากทำ ได้มากนักเพียงใด					
12. ท่านมีความพึงพอใจกับการที่ท่านมีโอกาส อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของชีวิตของท่านเพียงใด					
13. ท่านรู้สึกว่าคุณได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่าของชีวิตเพียงใด					

คำถาม	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
14. ท่านรู้สึกว่าคุณมีครบ หรือมีพอ ต่อการดำรงชีวิตแต่ละวัน เพียงใด					
15. ท่านมีความพึงพอใจกับความสำเร็จในชีวิตเพียงใด					
16. ท่านมีความพึงพอใจกับการใช้ชีวิตตามแบบของท่านเพียงใด					
17. ท่านมีความพึงพอใจกับระดับความสามารถในการทำกิจกรรม ต่างของท่านเพียงใด					
18. ท่านมีความพึงพอใจต่อโอกาสที่ตนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆใน ชุมชนเพียงใด					
19. ท่านมีความสุขในสิ่งที่ท่านรอคอยข้างหน้าเพียงใด					
20. ท่านคิดว่าการทำงานของระบบ สัมผัส/รับรู้ (เช่น การได้ยินเสียง, การมองเห็น, การได้กลิ่น, การรับรส, การ สัมผัส) ของท่านเป็นอย่างไร					
21. ท่านรู้สึกว่าคุณมีเพื่อนชีวิต (ไม่ได้อยู่คนเดียว) มากน้อยเพียงใด					
22. ท่านมีประสบการณ์ด้านความรักในชีวิตของท่าน เพียงใด					
23. ท่านมีโอกาสที่จะรัก (ในสิ่งต่างๆ) เพียงใด					
24. ท่านมีโอกาสได้รับความรักเพียงใด					

คู่มือแบบสอบถาม

เว็บไซต์ : <https://thailandsmartlivinglab.org/survey/survey/6/>

มีทั้งหมด 7 หน้า 6 ส่วน

หน้าที่ 1 ส่วนของพนักงานสัมภาษณ์ และข้อมูลพื้นที่สัมภาษณ์

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

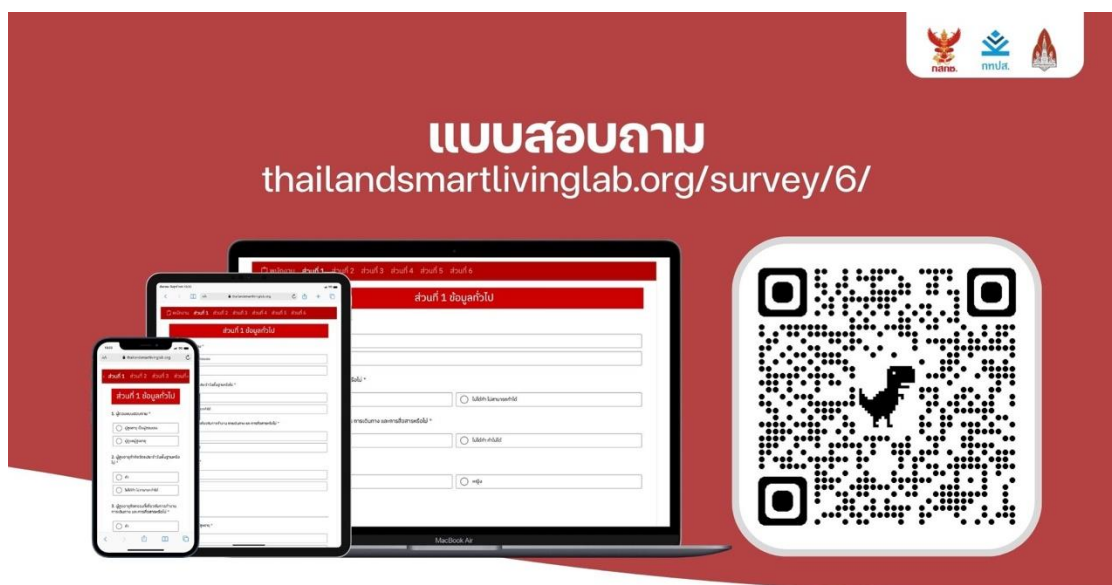
หน้าที่ 3 ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ

หน้าที่ 4 ส่วนที่ 3 ด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

หน้าที่ 5 ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media

หน้าที่ 6 ส่วนที่ 5 การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

หน้าที่ 7 ส่วนที่ 6 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (WHOQOL-BREF)

หน้าที่ 1 ส่วนของพนักงานสัมภาษณ์ และข้อมูลพื้นที่สัมภาษณ์

The image shows a tablet and a smartphone displaying a web application for an interview. The tablet screen shows a form with the following fields:

- วันที่สัมภาษณ์ * (Interview Date): 09/25/2023 09:43:32
- ชื่อ/รหัสพนักงาน * (Interviewer Name/ID): thailand
- จังหวัดที่สัมภาษณ์ * (Province):
  - ☒ นครราชสีมา
  - ☐ ลำปาง
  - ☐ สงขลา
  - ☐ พระนครศรีอยุธยา
- เขตที่สัมภาษณ์ * (District):
  - ☒ ในเขตอำเภอเมือง
  - ☐ นอกเขตอำเภอเมือง
- ระบบยืนยันสถานที่ (Location Confirmation): A map showing the location of Khon Kaen University and surrounding areas, including Srinagarind Hospital and Faculty of Medicine.

The smartphone screen shows a similar form with a red header bar and a red button labeled "พนักงาน" (Employee). The form fields are:

- วันที่สัมภาษณ์ * (Interview Date): 09/25/2023 10:10:23
- ชื่อ/รหัสพนักงาน * (Interviewer Name/ID): thailand
- จังหวัดที่สัมภาษณ์ * (Province):
  - ☐ นครราชสีมา
  - ☐ ลำปาง
  - ☐ สงขลา

หน้าการแสดงผลแบบสอบถามหน้าที่ 1 บนอุปกรณ์

หน้าที่ 1 คำถามที่ 1 วันที่และเวลาสัมภาษณ์

สวัสดีการผู้สูงอายุยุค 5G
Digital Health Innovation

โครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการสังคมและการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ
thailandsmartlivinglab.org

วันที่สัมภาษณ์: 25/09/2023 10:17:08

หน้าที่ 1 คำถามที่ 2 ชื่อหรือรหัสพนักงานสัมภาษณ์

ชื่อ/รหัสพนักงาน *

กรอกชื่อที่นี่

thailand

หน้าที่ 1 คำถามที่ 3 จังหวัดและเขตที่สัมภาษณ์

จังหวัดที่สัมภาษณ์ *

☒
 ขอนแก่น

☐
 ลำปาง

☐
 สงขลา

☐
 พระนครศรีอยุธยา

เขตที่สัมภาษณ์ *

☐
 ในเขตอำเภอเมือง

☐
 นอกเขตอำเภอเมือง

หน้าที่ 1 คำถามที่ 4 ระบบยืนยันสถานที่

📍 ระบบยืนยันสถานที่

UPDATE LOCATION

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามว่าเป็นผู้สูงอายุตอบเองหรือเป็นผู้ดูแล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม *

☒ ผู้สูงอายุ เป็นผู้ตอบเอง

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 2 ผู้สูงอายุดูแลกิจวัตรประจำวันพื้นฐานเองหรือไม่

-ถ้าผู้สูงอายุสามารถทำได้จะมีคำถามต่อว่าทำอะไรได้บ้าง

2. ผู้สูงอายุทำกิจวัตรประจำวันพื้นฐานหรือไม่ *

☒ ทำ ☐ ไม่ได้ทำ ไม่สามารถทำได้

2.1. ผู้สูงอายุทำกิจวัตรประจำวันพื้นฐานอะไรบ้าง (เลือกได้หลายข้อ) *

☒ อาบน้ำ / เข้าห้องน้ำ ☐ แต่งตัว

☐ ป้อนอาหาร ☐ ลุกนั่งจากที่นอนหรือเตียง

☒ เดินไปเดินมาภายในตัวบ้าน

-ถ้าผู้สูงอายุไม่สามารถทำได้คำถามในข้อนี้สิ้นสุด

2. ผู้สูงอายุทำกิจวัตรประจำวันพื้นฐานหรือไม่ *

☐ ทำ ☒ ไม่ได้ทำ ไม่สามารถทำได้

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 3 ผู้สูงอายุดูแลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การเดินทาง และการสื่อสารเองหรือไม่

-ถ้าผู้สูงอายุสามารถทำได้จะมีคำถามต่อว่าทำอะไรได้บ้าง

3. ผู้สูงอายุกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การเดินทาง และการสื่อสารหรือไม่ *

☒ ทำ ☐ ไม่ได้ทำ ทำไม่ได้

3.1 ผู้สูงอายุกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การเดินทาง และการสื่อสารอะไรบ้าง (เลือกได้หลายข้อ) *

☒ นับเงิน ทอนเงิน ☐ จัดยา

☐ งานบ้าน ☒ พาออกนอกบ้าน

☐ ค้าขาย ☒ การติดต่อสื่อสาร หรือการใช้โทรศัพท์

-ถ้าผู้สูงอายุไม่สามารถทำได้คำถามในข้อนี้สิ้นสุด

3. ผู้สูงอายุกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน การเดินทาง และการสื่อสารหรือไม่ *

☐ ทำ	☒ ไม่ได้ทำ ทำไม่ได้

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 4 เพศของผู้สูงอายุ

4. เพศของผู้สูงอายุ *

☒ ชาย	☐ หญิง

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 5 อายุของผู้สูงอายุ โดยอายุขั้นต่ำคือ 60 ปี

5. อายุ *

กรอกอายุที่มี

59

* Minimum value is 60

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 6 สถานะภาพสมรสผู้สูงอายุ

6. สถานะภาพสมรสผู้สูงอายุ *

☒ โสด	☐ สมรสถูกต้องตามกฎหมาย
☐ หย่า/แยกกันอยู่	☐ หม้าย
☐ อยู่ด้วยกันไม่จดทะเบียนสมรส	

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 7 การศึกษาผู้สูงอายุ

7. การศึกษาผู้สูงอายุ *

☐ ไม่ได้รับการศึกษา	☒ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น (มศ.3)	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย (มศ.5)/ปวช./ปวส./อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรีและสูงกว่า	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 8 อาชีพผู้สูงอายุ

-ถ้าผู้สูงอายุประกอบอาชีพจะมีคำถามต่อว่าทำอาชีพอะไรบ้าง

8. ผู้สูงอายุประกอบอาชีพหรือไม่ *

☐ ไม่ประกอบ	☒ ประกอบ

8.1 อาชีพผู้สูงอายุ (เลือกได้หลายข้อ) *

☐ ข้าราชการเกษียณ	☐ ค้าขาย
☒ เกษตรกร	☒ รับจ้างทั่วไป
☐ ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของธุรกิจ	☐ เจ้าของห้องเช่า/บ้านเช่า
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)	

-ถ้าผู้สูงอายุไม่ได้ประกอบอาชีพคำถามในข้อนี้สิ้นสุด

8. ผู้สูงอายุประกอบอาชีพหรือไม่ *

☒ ไม่ประกอบ	☐ ประกอบ

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 9 รายได้ผู้สูงอายุ

- ถ้าผู้สูงอายุมีรายได้จะมีคำถามให้กรอกรายละเอียดตามแหล่งที่มาของรายได้ โดยระบบจะรวมรายได้ให้

9. รายได้ของผู้สูงอายุ *

☐ ไม่มีรายได้
 ☒ มีรายได้

รายได้ของผู้สูงอายุ ต่อเดือนแยกตามแหล่งของรายได้

9.1 เงินเดือนประจำ / เงินบำนาญ *

กรอกรายได้ที่นี่

0

9.2 ค่าจ้าง (รายวัน/ชิ้น/งวด) *

กรอกรายได้ที่นี่

0

9.3 ลูกหลานให้ *

กรอกรายได้ที่นี่

2000

9.4 ญาติ *

กรอกรายได้ที่นี่

0

9.5 เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ *

กรอกรายได้ที่นี่

0

9.6 งานเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ *

กรอกรายได้ที่นี่

3000

9.7 เบี้ยยังชีพผู้พิการ *

กรอกรายได้ที่นี่

* This field is required

รายได้รวม

฿ 5,000.00

-ถ้าผู้สูงอายุไม่มีรายได้คำถามจะสิ้นสุด

9. รายได้ของผู้สูงอายุ *

☒ ไม่มีรายได้
 ☐ มีรายได้

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 10 ภาระที่ผู้สูงอายุ ต้องเลี้ยงดู มีค่าใช้จ่าย *

-ถ้ามีภาระที่ต้องเลี้ยงดูจะมีคำถามต่อไปว่ามีจำนวนเท่าไรโดยให้กรอกเป็นตัวเลข โดยระบบจะรวมจำนวนให้

10. ภาระที่ผู้สูงอายุ ต้องเลี้ยงดู มีค่าใช้จ่าย *

☐ ไม่มีการต้องเลี้ยงดู ☒ มีการต้องเลี้ยงดู

10.1 จำนวนบุตรที่ต้องเลี้ยงดู *

กรอกจำนวนบุตรที่มี 3

10.2 จำนวนหลานที่ต้องเลี้ยงดู *

กรอกจำนวนหลานที่มี 1

10.3 จำนวนญาติที่ต้องเลี้ยงดู *

กรอกจำนวนญาติที่มี 0

จำนวนภาระที่ต้องเลี้ยงดู 4

-ถ้าไม่มีภาระที่ต้องเลี้ยงดูคำถามในข้อนี้สิ้นสุด

10. ภาระที่ผู้สูงอายุ ต้องเลี้ยงดู มีค่าใช้จ่าย *

☒ ไม่มีการต้องเลี้ยงดู ☐ มีการต้องเลี้ยงดู

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 11 ปัจจุบันผู้สูงอายุมีผู้พักอาศัยอยู่คนเดียวหรือไม่

-ถ้าไม่ได้อยู่คนเดียว จะมีคำถามต่อไปว่าอยู่กับใครบ้าง

11 ปัจจุบันผู้สูงอายุมีผู้พักอาศัยอยู่คนเดียวหรือไม่ *

☐ อยู่คนเดียว ☒ ไม่ได้อยู่คนเดียว

11.1 ปัจจุบันผู้สูงอายุมีผู้พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันประกอบด้วย (เลือกได้หลายข้อ) *

☐ สามี/ภรรยา	☐ บุตรชาย
☐ บุตรสาว	☐ บุตรเขย / บุตรสะใภ้
☐ หลาน	☐ ญาติ
☐ อื่นๆ โปรดระบุ	

-ถ้าอยู่คนเดียวคำถามข้อนี้จะสิ้นสุด

11 ปัจจุบันผู้สูงอายุมีผู้พักอาศัยอยู่คนเดียวหรือไม่ *

☒ อยู่คนเดียว ☐ ไม่ได้อยู่คนเดียว

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 12 ปัจจุบันผู้สูงอายุมีผู้พักอาศัยอยู่คนเดียวหรือไม่
-ถ้ามี จะมีคำถามต่อไปว่ามีใครดูแลบ้าง

12. มีบุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุเป็นประจำหรือไม่ *

☐ ไม่มี	☒ มี

12.1 บุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุเป็นประจำ (เลือกได้หลายข้อ) *

☐ สามี/ภรรยา	☐ บุตรชาย
☐ บุตรสาว	☐ บุตรเขย / บุตรสะใภ้
☐ หลาน	☐ ญาติ
☐ อื่นๆ โปรดระบุ	

-ถ้าไม่มี คำถามนี้จะสิ้นสุด

12. มีบุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุเป็นประจำหรือไม่ *

☒ ไม่มี	☐ มี

หน้าที่ 2 ส่วนที่ 1 คำถามที่ 13 เมื่อผู้สูงอายุเจ็บป่วย มีบุคคลดูแลผู้สูงอายุหรือไม่
-ถ้ามี จะมีคำถามต่อไปว่ามีใครดูแลบ้าง

13. เมื่อผู้สูงอายุเจ็บป่วย มีบุคคลดูแลผู้สูงอายุหรือไม่ *

☐ ไม่มี	☒ มี

13.1 เมื่อผู้สูงอายุเจ็บป่วย บุคคลใดดูแลผู้สูงอายุ *

☐ สามี/ภรรยา	☐ บุตรชาย
☐ บุตรสาว	☐ บุตรเขย / บุตรสะใภ้
☐ หลาน	☐ ญาติ
☐ อื่นๆ โปรดระบุ	

-ถ้าไม่มี คำถามนี้จะสิ้นสุด

13. เมื่อผู้สูงอายุเจ็บป่วย มีบุคคลดูแลผู้สูงอายุหรือไม่ *

☒ ไม่มี	☐ มี

หน้าที่ 3 ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ

หน้าที่ 3 ส่วนที่ 2 คำถามที่ 1 บ้านที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ผู้ใดเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย

🏠 พนักงาน ส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 ส่วนที่ 4 ส่วนที่ 5 ส่วนที่ 6

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ

1. บ้านที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ผู้ใดเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย *

☐ ตนเองเป็นเจ้าของบ้าน	☐ คู่สมรสเป็นเจ้าของบ้าน
☐ บุตร	☐ บุตรเขย/บุตรสะใภ้
☐ ญาติ	☐ บ้านเช่า
☐ พื้นที่สาธารณะ	☐ อื่นๆ โปรดระบุ

หน้าที่ 3 ส่วนที่ 2 คำถามที่ 2 บ้าน/พักอาศัย มีอุปกรณ์ดังต่อไปนี้และผู้สูงอายุใช้อุปกรณ์ดังต่อไปนี้หรือไม่
-โดยคำถามจะมี 3 ขั้นตอน

1. มีหรือไม่ ถ้าไม่มีหรือไม่ทราบ คำถามจะสิ้นสุดทันที
2. ถ้ามีจะมีคำถามต่อว่าอุปกรณ์นั้นใช้ได้หรือไม่ ถ้าใช้ไม่ได้คำถามจะสิ้นสุดทันที
3. ถ้ามีและสามารถใช้ได้ จะมีคำถามต่อว่าพึงพอใจกับอุปกรณ์นั้นหรือไม่

2. บ้าน/พักอาศัย มีอุปกรณ์ดังต่อไปนี้ และผู้สูงอายุใช้อุปกรณ์ดังต่อไปนี้หรือไม่

โทรทัศน์ *

☒ มี	☐ ไม่มี	☐ ไม่ทราบ

การเข้าถึงโทรทัศน์ *

☒ ใช้ได้	☐ ใช้ไม่ได้

ความพึงพอใจโทรทัศน์ *

☐ พอใจมาก	☒ พอใจปานกลาง	☐ พอใจน้อย

หน้าที่ 3 ส่วนที่ 2 คำถามที่ 3 ปัจจุบันใช้ Internet หรือไม่

-ถ้าใช่ จะมีคำถามต่อไปว่าใช้จากระบบใดบ้าง

3 ปัจจุบันใช้ Internet หรือไม่ *

☐ ไม่ใช่
 ☒ ใช่

3.1 ปัจจุบัน บ้าน/ที่พักอาศัย ของผู้สูงอายุใช้ internet จากระบบใด *

☐ ชื่อระบบจากโครงข่ายโทรศัพท์มือถือ
 ☐ มี Wi-Fi ที่บ้าน
☐ อื่นๆ โปรดระบุ

-ถ้าไม่ใช่ คำถามจะสิ้นสุด

3 ปัจจุบันใช้ Internet หรือไม่ *

☒ ไม่ใช่
 ☐ ใช่

หน้าที่ 4 ส่วนที่ 3 คำถามที่ 1 ท่านเคยตรวจสอบสุขภาพหรือไม่

📄 พนักงาน ส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 ส่วนที่ 4 ส่วนที่ 5 ส่วนที่ 6

ส่วนที่ 3 ด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

1. ท่านเคยตรวจสอบสุขภาพหรือไม่ *

☐ ไม่เคย
 ☒ เคย

หน้าที่ 4 ส่วนที่ 3 คำถามที่ 2 ท่านมีโรคประจำตัว (ที่วินิจฉัยโดยบุคลากรแพทย์) หรือไม่

-ถ้ามีโรคประจำตัว จะมีคำถามต่อไปว่าโรคต่อไปนี้เป็นหรือกำลังรักษาหรือไม่

-ถ้าไม่มีโรคประจำตัวคำถามจะสิ้นสุด

2. ท่านมีโรคประจำตัว (ที่วินิจฉัยโดยบุคลากรแพทย์) หรือไม่ *

☒ มีโรคประจำตัวที่วินิจฉัยโดยแพทย์ ☐ ไม่มีโรคประจำตัวที่วินิจฉัยโดยแพทย์

โรคความดันโลหิตสูง *

☐ ไม่มี ☐ ไม่ทราบ ☐ มีและกำลังรักษา ☒ มีแต่ไม่ได้รักษา

โรคเบาหวาน *

☐ ไม่มี ☐ ไม่ทราบ ☐ มีและกำลังรักษา ☐ มีแต่ไม่ได้รักษา

โรคกระดูก/โรคกล้ามเนื้ออ่อนแรง *

☐ ไม่มี ☐ ไม่ทราบ ☐ มีและกำลังรักษา ☐ มีแต่ไม่ได้รักษา

โรคเมะเร็ง *

☐ ไม่มี ☐ ไม่ทราบ ☐ มีและกำลังรักษา ☐ มีแต่ไม่ได้รักษา

โรคหัวใจ *

☐ ไม่มี ☐ ไม่ทราบ ☐ มีและกำลังรักษา ☐ มีแต่ไม่ได้รักษา

หน้าที่ 4 ส่วนที่ 3 คำถามที่ 3 เมื่อท่านเจ็บป่วย ท่านรับการรักษาไหม

-ถ้ารักษา จะมีคำถามต่อไปว่ารักษาที่ไหนบ้าง

-ถ้าไม่ได้ทำอะไรหรือไม่ได้รักษาคำถามจะสิ้นสุด

3. เมื่อท่านเจ็บป่วย ท่านรับการรักษาไหม *

☒ รักษา ☐ ไม่ได้ทำอะไร ไม่ได้รักษา

เมื่อท่านเจ็บป่วย ส่วนใหญ่ท่านไปรับการรักษาที่ไหน *

☐ สว.สต.	☐ คลินิก
☐ โรงพยาบาลรัฐ	☐ โรงพยาบาลเอกชน
☐ แผนโบราณ	☐ ซื้อมากินเอง
☐ ใช้ telemedicine	☐ ผ่าน app sw.
☐ อื่นๆ โปรดระบุ	

หน้าที่ 4 ส่วนที่ 3 คำถามที่ 4 ครั้งสุดท้ายท่านเดินทางไปรับการรักษาหรือไปโรงพยาบาลกับใคร

-ถ้ามีคนพาไป จะมีคำถามต่อไปกับใครหรือใครเป็นคนพาไป

-ถ้าไปเองคนเดียวคำถามจะสิ้นสุด

4. ครั้งสุดท้ายท่านเดินทางไปรับการรักษากับใคร *

☐ ไปเองคนเดียว	☒ มีคนพาไป

ผู้ใดเป็นผู้พาท่านเดินทางไปรับการรักษา *

☐ ลูก/หลาน	☐ คู่สมรส
☐ เพื่อนบ้าน	☐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ
☐ อื่นๆ โปรดระบุ	

หน้าที่ 4 ส่วนที่ 3 คำถามที่ 5 ท่านมีสวัสดิการการรักษาพยาบาลหรือไม่

-ถ้ามี จะมีคำถามต่อว่าใช้สิทธิการรักษาใด

5. ท่านมีสวัสดิการการรักษาพยาบาลหรือไม่ *

☒ มี	☐ จ่ายเอง ,รักษาโรงพยาบาลเอกชน, ไม่มี เนื่องจาก โปรดระบุ

ท่านใช้สิทธิการรักษาใด *

☐ บัตรประกันสุขภาพประเภทผู้สูงอายุ (บัตรทอง)	☐ บัตรข้าราชการบัตรจ่ายตรง
☐ บัตรประกันสังคม	☐ บัตรประกันชีวิต
☐ อื่นๆโปรดระบุ	

-ถ้าไม่มี จะต้องตอบเหตุผล

5. ท่านมีสวัสดิการการรักษาพยาบาลหรือไม่ *

☐ มี	☒ จ่ายเอง ,รักษาโรงพยาบาลเอกชน, ไม่มี เนื่องจาก โปรดระบุ

Write here

หน้าที่ 4 ส่วนที่ 3 คำถามที่ 6 ท่านมีปัญหาสุขภาพดังต่อไปนี้หรือไม่ แล้วท่านทำอย่างไร

6. ท่านมีปัญหาสุขภาพดังต่อไปนี้หรือไม่ แล้วท่านทำอย่างไร *

	ไม่มีปัญหา	ไม่เคยตรวจรักษา	เคยตรวจรักษา	ปัจจุบันรักษาอยู่
ปัญหาการมองเห็น	☐	☐	☐	☐
ปัญหาการได้ยินเสียง	☐	☐	☐	☐
ปัญหาการเดิน	☐	☐	☐	☐
ปัญหาการหายใจจับของ	☐	☐	☐	☐
ปัญหาการนั่ง/นอนไม่สะดวก	☐	☐	☐	☐
ความจำไม่ดี/อาการหลง/ลืม	☐	☐	☐	☐
ปัญหาเกี่ยวกับการนอนหลับ	☐	☐	☐	☐
	ไม่มีปัญหา	ไม่เคยตรวจรักษา	เคยตรวจรักษา	ปัจจุบันรักษาอยู่

หน้าที่ 5 ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media

หน้าที่ 5 ส่วนที่ 4 คำถามที่ 1 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media

-มี 3 ขั้นตอน

1. อุปกรณ์ที่ท่านได้ใช้หรือไม่
2. ระยะเวลาโดยรวมที่อุปกรณ์ต่อครั้ง (นาที)
3. ความถี่ในการเข้าใช้งานอุปกรณ์

หากไม่ได้ใช้คำถามในอุปกรณ์นั้นจะสิ้นสุด

🏠 พนักงาน ส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 ส่วนที่ 4 ส่วนที่ 5 ส่วนที่ 6

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media

1 โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของท่านเอง

1.1 โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของท่านเอง *

☒ ใช่ ☐ ไม่ใช่

1.2 ระยะเวลาโดยรวมที่ใช้โทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของท่านเองต่อครั้ง (นาที) *

20

1.3 ความถี่ในการเข้าใช้งานโทรศัพท์มือถือแบบ smartphone ของท่านเอง *

☐ 1-5 ครั้งต่อวัน ☒ 5-10 ครั้งต่อวัน ☐ 11-15 ครั้งต่อวัน ☐ มากกว่า 15 ครั้งต่อวัน

หน้าที่ 5 ส่วนที่ 4 คำถามที่ 2 ท่านใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media เพื่ออะไร

ท่านใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นสื่อสังคม social media เพื่อ *

	ไม่ใช้	ใช้น้อย	ใช้ปานกลาง	ใช้มาก
พูดคุย (chat) กับบุตรหลาน เพื่อน บุคคลที่รู้จัก	☐	☐	☐	☐
เพื่อความบันเทิง	☐	☐	☐	☐
ติดตามข่าวสารต่างๆ จากเพื่อน หรือ บุคคลน่าสนใจ	☐	☐	☐	☐
ซื้อสินค้า	☐	☐	☐	☐
ธุรกรรมการเงิน	☐	☐	☐	☐
บันทึกกิจกรรม รูปภาพ หรือ clip ของ ตนเอง	☐	☐	☐	☐
เข้าร่วมกิจกรรมและแสดงความคิดเห็น ในกลุ่ม	☐	☐	☐	☐
เพื่อค้นหาเส้นทาง แผนที่ต่างๆ ประกอบ การเดินทาง	☐	☐	☐	☐
ใช้เพื่อตรวจสอบสิทธิสวัสดิการทาง สังคม	☐	☐	☐	☐

หน้าที่ 5 ส่วนที่ 4 คำถามที่ 3 ท่านมีค่าใช้จ่ายในการใช้ internet เพื่อเข้าถึงสื่อสังคม social media ที่บาท/เดือน

-ถ้าค่าใช้จ่ายเป็น 0 คำถามจะสิ้นสุด

ท่านมีค่าใช้จ่ายในการใช้ internet เพื่อเข้าถึงสื่อสังคม social media ที่บาท/เดือน *

กรอกจำนวนเงิน

0

-ถ้าค่าใช้จ่ายมากกว่า 0 คำถามจะถามต่อว่าใครคือผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายนั้น

ท่านมีค่าใช้จ่ายในการใช้ internet เพื่อเข้าถึงสื่อสังคม social media ที่บาท/เดือน *

กรอกจำนวนเงิน

10

ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการใช้ internet ของท่าน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) *

☐ ท่านเอง	☐ คู่สมรส
☐ บุตร	☐ หลาน
☐ ญาติ	☐ อื่นๆ โปรดระบุ

หน้าที่ 6 ส่วนที่ 5 การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

หน้าที่ 6 ส่วนที่ 5 คำถามที่ 1 การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

-มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน

1. รู้หรือทราบถึงสิทธินั้นหรือไม่ ถ้าไม่รู้หรือไม่ทราบคำถามจะสิ้นสุด
2. ถ้ารู้จะมีคำถามต่อว่าได้เข้าถึงหรือได้ใช้สิทธินั้นหรือไม่ถ้าไม่ได้ใช้คำถามจะสิ้นสุด
3. ถ้ารู้และได้ใช้จะมีคำถามความพึงพอใจเกี่ยวกับสิทธินั้น

-โดยมีทั้งหมด 5 ด้าน

1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล
2. ด้านเศรษฐกิจ
3. ด้านสังคม
4. ด้านสิ่งแวดล้อม
5. ด้านการสังคมสงเคราะห์

1. การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

1.1) จัดให้บริการให้คำแนะนำ บริการ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง *

☒ รู้
 ☐ ไม่รู้
 ☐ ไม่ทราบ

1.1.1 การเข้าถึง *

☒ ได้ใช้
 ☐ ไม่ได้ใช้

1.1.2 ความพอใจ *

☐ พอใจมาก
 ☒ พอใจปานกลาง
 ☐ พอใจน้อย

หน้าที 6 ส่วนที่ 5 คำถามที่ 2 ความต้องการการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารด้านสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ที่จะสามารถเข้าถึงได้สะดวก และรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ดี ในด้านต่าง ๆ

2. ความต้องการการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารด้านสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ที่จะสามารถเข้าถึงได้สะดวก และรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ดี ในด้านต่าง ๆ *

	ไม่ต้องการ	ต้องการน้อย	ต้องการ ปานกลาง	ต้องการมาก
1. หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	☐	☐	☐	☐
2. วิทยุ	☐	☐	☐	☐
3. โทรทัศน์	☐	☐	☐	☐
4. ผ่าน Application LINE	☐	☐	☐	☐
5. ผ่าน Application ในโทรศัพท์มือถือ	☐	☐	☐	☐
6. FACEBOOK	☐	☐	☐	☐
7. Search engine – Google อื่นๆ	☐	☐	☐	☐
8. Chat bot / Chat GPT	☐	☐	☐	☐

หน้าที 6 ส่วนที่ 5 คำถามที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค ในการเข้าถึงสวัสดิการสังคม

3. ปัญหาและอุปสรรค ในการเข้าถึงสวัสดิการสังคม *

	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา น้อย	มีปัญหา ปานกลาง	มีปัญหา มาก
1. การเข้าถึงสิทธิด้านสวัสดิการสังคม เข้าถึงได้สะดวก	☐	☐	☐	☐
2. การรับบริการสิทธิด้านสวัสดิการสังคม จากหน่วยงานต่างๆ สะดวก รวดเร็ว	☐	☐	☐	☐
3. ช่องทางการขอรับสิทธิ	☐	☐	☐	☐
4. กังวลในการถูกหลอกจากผู้ไม่ประสงค์ดี ผ่านระบบ online	☐	☐	☐	☐
5. ไม่มี อุปกรณ์การใช้อินเทอร์เน็ตดิจิทัล	☐	☐	☐	☐
6. อุปกรณ์การใช้ technology digital ไม่รองรับระบบการใช้งาน	☐	☐	☐	☐
7. ระบบ internet / Wi-Fi ไม่ครอบคลุม	☐	☐	☐	☐
8. ค่าใช้จ่ายในการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล	☐	☐	☐	☐
	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา น้อย	มีปัญหา ปานกลาง	มีปัญหา มาก

หน้าที่ 6 ส่วนที่ 5 คำถามที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค ในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

กรอกเป็นคำตอบ

ปัญหาและอุปสรรค ในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ *

 กรอกที่นี่

หน้าที่ 7 ส่วนที่ 6 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (WHOQOL-BREF)

มีคำถามทั้งหมด 24 คำถาม

 พนักงาน ส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 ส่วนที่ 4 ส่วนที่ 5 ส่วนที่ 6

ส่วนที่ 6 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (WHOQOL-BREF)

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (WHOQOL-BREF) *

คำถามต่อไปนี้ ล้วนทั้งการมีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ที่ระบุในคำถามแต่ละข้ออย่างน้อยเพียงใด ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา

	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. การเสื่อมของระบบการรับรู้ / สัมผัส (เช่น การได้ยินเสียง, การมองเห็น, การได้กลิ่น, การรับรส, การสัมผัส) มีผลต่อคุณภาพชีวิตของท่าน เพียงใด	☐	☐	☐	☐	☐
2. การสูญเสียระบบการรับรู้ / สัมผัส เช่น การได้ยิน, การมองเห็น, การได้กลิ่น, การรับรส, การสัมผัส มีผลต่อความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ	☐	☐	☐	☐	☐
3. ท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องต่างๆด้วยตัวเอง (เช่น ซื้อของ ไปเที่ยว ฯลฯ)	☐	☐	☐	☐	☐
4. ท่านรู้สึกว่าคุณสามารถควบคุมอนาคตของตนเองได้เพียงใด (เช่น ตั้งเป้าจะทำอะไรอนาคต ก็ทำได้)	☐	☐	☐	☐	☐
5. ท่านรู้สึกว่าผู้คนรอบตัวท่านเคารพความเป็นอิสระของท่านเพียงใด (เช่น ทำ/ตัดสินใจโดยไม่มีคนมาควบคุมกำกับ)	☐	☐	☐	☐	☐

ระบบบันทึกคำตอบอัตโนมัติ ป้องกันข้อมูลหายในกรณีที่เครื่องดับหรือออกจากหน้าเว็บไซต์ไปแล้ว

ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเข้ามาทำในคำถามล่าสุดได้โดยไม่ต้องเริ่มทำใหม่

และสามารถใช้คำตอบทั้งหมดได้

 แบบสอบถามของคุณบันทึกอัตโนมัติ

✕

แบบฟอร์มได้รับการกู้คืนจากการแก้ไขครั้งสุดท้ายของคุณ หากต้องการเริ่มต้นใหม่ กรุณาคลิกที่ปุ่ม

รีเซ็ตคำตอบทั้งหมด

เมื่อส่งแบบสอบถาม

✔ Your form has been submitted

ขอบคุณคุณ thailand สำหรับการส่ง
พวกเราได้รับแบบสอบถามของคุณแล้ว.
คุณสามารถดูคำตอบของคุณได้ที่ลิงค์ ตลอดเวลา:
<https://thailandsmartlivinglab.org/submission-confirmed/?id=f08b0c59f87903c42ec26970a3445d7a>
ทำแบบสอบถามอีกครั้ง

Resetting in 71 second(s)

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2

สำหรับนักวิจัย

แบบสัมภาษณ์ เลขที่.....

วันที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview guideline)

กลุ่มผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาภาระหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องการให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุ และวิเคราะห์สวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ เพื่อหาข้อแนะนำ เพื่อจัดทำเป็นแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ และดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุต่อไป

การดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์

- 1.1 ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา
- 1.2 สถานที่ที่เป็นที่บ้านผู้ถูกสัมภาษณ์หรือสถานที่ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์สะดวกให้สัมภาษณ์
- 1.3 ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
- 1.4 บอกกำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลารั้งละประมาณ 45-60 นาที

2. ขั้นตอนดำเนินการสัมภาษณ์

- 2.1 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้

3. ขั้นตอนยุติการสัมภาษณ์

- 3.1 การสัมภาษณ์จะยุติทันทีที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการหยุด
- 3.2 หรือยุติเมื่อได้ข้อมูลครบตามประเด็นตามแนวทางในการสัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์ : ประกอบด้วย ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์และผู้ช่วยนักวิจัยเป็น Note taker ร่วมกับการขออนุญาตบันทึกเสียงเพื่อให้ได้ข้อมูลทางกายภาพที่ไม่สามารถอธิบายได้โดยใช้ลายลักษณ์อักษรอย่างครบถ้วน

ผู้ถูกสัมภาษณ์ : คือ ผู้สูงอายุ หรือผู้ดูแล ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุหรือผู้ดูแล 4 จังหวัด ละ 12 คน หรือมากกว่าจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว แบ่งเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทอย่างน้อย จำนวน 6 คน และพื้นที่ในเขตเมืองอย่างน้อย จำนวน 6 คน หรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว (saturated data)

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview guideline)

1. ณ.ปัจจุบัน ขอให้ท่านเล่า สิทธิสวัสดิการสังคมที่ท่านรู้จักมีอะไร และท่านได้ใช้สิทธิสวัสดิการทางสังคมอะไรบ้าง
2. ท่านมีช่องทางที่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิสวัสดิการทางสังคม
3. ท่านมีความต้องการสิทธิสวัสดิการทางสังคม ในประเด็นใดเพิ่มเติม
4. ความเหมาะสมของสวัสดิการที่ได้รับในปัจจุบัน เป็นอย่างไร
5. ท่านมีปัญหาและอุปสรรค ในการเข้าถึง เช่น การแจ้งติดต่อประสานงาน และ เข้าใช้ -ได้รับความสะดวกในการใช้ สวัสดิการทางสังคม
6. ท่านมี ความต้องการ/ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ท่านเข้าถึงและเข้าใช้ สวัสดิการทางสังคม ได้สะดวกยิ่งขึ้นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างไร

การปิดการสัมภาษณ์

สรุปประเด็น ตรวจสอบข้อมูลของผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบข้อมูล เปิดโอกาสให้ซักถาม การขออนุญาตสัมภาษณ์ซ้ำเมื่อต้องการประเด็นเพิ่มเติม และการขอบคุณผู้ถูกสัมภาษณ์ ปิดการสัมภาษณ์

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3

สำหรับนักวิจัย

แบบสัมภาษณ์ เลขที่.....

วันที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview guideline)

กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาภาระหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องการให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุ และวิเคราะห์สวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ เพื่อหาข้อเสนอแนะ เพื่อจัดทำเป็นแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ และดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุต่อไป

การดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์

- 1.1 ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา
- 1.2 สถานที่เป็นที่บ้านผู้ถูกสัมภาษณ์หรือสถานที่ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์สะดวกให้สัมภาษณ์
- 1.3 ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
- 1.4 บอกกำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลารั้งละประมาณ 45-60 นาที

2. ขั้นตอนการสัมภาษณ์

- 2.1 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้

3. ขั้นยุติการสัมภาษณ์

- 3.1 การสัมภาษณ์จะยุติทันทีที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการหยุด
- 3.2 หรือยุติเมื่อได้ข้อมูลครบตามประเด็นตามแนวทางในการสัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์ : ประกอบด้วย ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์และผู้ช่วยนักวิจัยเป็น Note taker ร่วมกับการขออนุญาตบันทึกเสียงเพื่อให้ได้ข้อมูลทางกายภาพที่ไม่สามารถอธิบายได้โดยใช้ลายลักษณ์อักษรอย่างครบถ้วน

ผู้ถูกสัมภาษณ์ : คือ ตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ภายในหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสวัสดิการในกลุ่มผู้สูงอายุ ภายในจังหวัดที่กำหนด ดังต่อไปนี้

- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (อบจ. เทศบาล อบต.)
- หน่วยงานผู้ให้บริการเทคโนโลยีดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานสถิติจังหวัด)
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)
- โรงพยาบาลในพื้นที่เป้าหมาย (รพช.)
- โรงพยาบาลสุขภาพตำบลในพื้นที่เป้าหมาย (รพ.สต.)
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview guideline)

1. ภายในหน่วยงาน มีนโยบาย/ภาระหน้าที่ของท่าน ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุ มีอย่างไรบ้าง
2. หน่วยงานของท่าน มีแผนงานการสนับสนุน การให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุในอนาคต รวมถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึง และใช้บริการสวัสดิการทางสังคม
3. ปัญหา/อุปสรรค และแผนการรองรับ ของหน่วยงานเพื่อให้ทันต่อสังคมผู้สูงอายุ และ การใช้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

การปิดการสัมภาษณ์

สรุปประเด็น ตรวจสอบข้อมูลของผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบข้อมูล เปิดโอกาสให้ซักถาม การขออนุญาตสัมภาษณ์ซ้ำเมื่อต้องการประเด็นเพิ่มเติม และการขอบคุณผู้ถูกสัมภาษณ์ ปิดการสัมภาษณ์

ภาคผนวก ข

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

โครงการวิจัยเรื่อง : โครงการวิจัยแนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลใน

กลุ่มผู้สูงอายุ

: Improving access to social welfare and utilization of digital technology among the elderly

ผู้วิจัย: รองศาสตราจารย์ ดร.ริษา ภัทรมานนท์
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ร่วมวิจัย: 1. รองศาสตราจารย์นายแพทย์ชลธิป พงศ์สกุล
สาขาวิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. นางสาวตฤณรัตน์ โชคภูเขียว
สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa)

3. ดร.จักรสันต์ เลยหยุด
สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดขอนแก่น

4. นางสาวสมพร ชัยยุทธ์
ส่วนบริการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครขอนแก่น

5. รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยธิดา คูหิรัญรัตน์
สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน เวชศาสตร์ครอบครัว และอาชีวเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

6. อาจารย์ ดร.บังอรศรี จินดาวงค์
สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน เวชศาสตร์ครอบครัว และอาชีวเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

7. นางสาวสุทธิดา ก่อสกุล
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

8. นางสาวสกวรัตน์ มาสา
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เขต 1

9. นางสาวสุภาภรณ์ อดิสา
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เขต 1

ลำดับที่ : 4.2.03 : 36/2566

เลขที่ : HE662198

ศูนย์วิจัยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชั้น 17 อาคารสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีอนุสรณ์ (สว.1)

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เลขที่ 123 ถนนมิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002

โทร. 089-7141913 089-7141177 043-366621-3

Institutional Review Board Number: IR800008614

Federal wide Assurance: FWA00003418

สำหรับเอกสาร:

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เวอร์ชัน 2 ฉบับลงวันที่ 4 ตุลาคม 2566
2. โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เวอร์ชัน 2 ฉบับลงวันที่ 4 ตุลาคม 2566
3. เอกสารข้อมูลและแบบยินยอมสำหรับอาสาสมัคร
  - 3.1. เอกสารข้อมูลและแบบยินยอมสำหรับอาสาสมัคร สัมภาษณ์เชิงลึก เวอร์ชัน 2 ฉบับลงวันที่ 4 ตุลาคม 2566
  - 3.2. เอกสารข้อมูลและแบบยินยอมสำหรับอาสาสมัคร ผู้สูงอายุ สัมภาษณ์ เวอร์ชัน 2 ฉบับลงวันที่ 4 ตุลาคม 2566
  - 3.3. เอกสารข้อมูลและแบบยินยอมสำหรับอาสาสมัคร ผู้สูงอายุ สัมภาษณ์เชิงลึก เวอร์ชัน 2 ฉบับลงวันที่ 4 ตุลาคม 2566
4. เครื่องมือวิจัย เวอร์ชัน 2 ฉบับลงวันที่ 4 ตุลาคม 2566
5. ประวัติผู้วิจัย

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศเฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) และแนวทางการปฏิบัติการวิจัยทางคลินิกที่ดี (ICH GCP) โดยขอให้รายงานความก้าวหน้า / ต่ออายุการรับรองภายในวันที่ 17 กันยายน 2567

รับรอง ณ วันที่ 17 ตุลาคม 2566

วันหมดอายุ วันที่ 17 กันยายน 2567

(รองศาสตราจารย์นายแพทย์สมเดช พินิจสุนทร)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ประจํามหาวิทยาลัยขอนแก่น ชุดที่ 2

KHON KAEN UNIVERSITY

This is to certify that.

The Project Entitled: Improving access to social welfare and utilization of digital technology among the elderly.

Investigator: Associate Professor Rina Patramanon
Faculty of Sciences, Khon Kaen University

Co-Investigators:

1. Associate Professor Cholatip Pongskul, M.D.
Department of Medicine, Faculty of Medicine, Khon Kaen University
2. Ms. Chaturapron Chokphukhiao
Digital economy promotion agency: depa
3. Dr. Jaksan Leoyyud
Khon Kaen Provincial Health Office
4. Ms. Somporn Chaayuth
Public Health and Environment Service, Bureau of Public Health and Environment, Khon Kaen Municipality.
5. Associate Professor Piyathida Kuhirunyaratn
Department of Community, Family and Occupational Medicine, Faculty of Medicine, Khon Kaen University
6. Dr. Bangonsri Jindawong
Department of Community, Family and Occupational Medicine, Faculty of Medicine, Khon Kaen University
7. Ms. Suthikran Korsakul
Faculty of Medicine, Khon Kaen University
8. Ms. Sakaowrat Masa
Office of the PMU-B Cluster Coordination.
9. Ms. Supaporn Utsaha
Office of the PMU-B Cluster Coordination.

Record No.4.2.03 : 36/2566

Reference No. HE662198

Center for Ethics in Human Research, Khon Kaen University

17th floor, Sor Vor 1 building, Faculty of Medicine, Khon Kaen University,

123 Mittraphap road, Nai Muang Subdistrict, Muang District, Khon Kaen, Thailand 40002

Tel. 043-366621-3 Mobile 089-7141177, 089-7141913

Institutional Review Board Number; IRB00008614

Federal wide Assurance; FWA00003418

Document approved:

1. KKUEC Application form, version 2, date 4 October 2023
2. Protocol, version 2, date 4 October 2023
3. Information Sheet Form and Informed Consent Form
  - 3.1. Information Sheet Form and Informed Consent Form (In depth Interview), version 2, date 4 October 2023
  - 3.2. Information Sheet Form and Informed Consent Form (Elders - Interview), version 2, date 4 October 2023
  - 3.3. Information Sheet Form and Informed Consent Form (Elders - In depth Interview), version 2, date 4 October 2023
4. Research Tools, version 2, date 4 October 2023
5. Investigator's Curriculum Vitae

have been reviewed by the Khon Kaen University Ethics Committee for Human Research based on the Declaration of Helsinki and the ICH Good Clinical Practice Guidelines. Please submit the progress report / the renewal report within date 17 September 2024

Date of Approval: 17 October 2023

Date of Expiration: 17 September 2024

(Associate Professor Somdej Pinitsoontorn M.D.)

Chairman of Khon Kaen University Ethics Committee for Human Research Panel 2

ภาคผนวก ค

ประมวลภาพการจัดประชุมออนไลน์ในแต่ละพื้นที่ศึกษา

วัตถุประสงค์โครงการ

หน้า 1

- 1

เพื่อศึกษาการเข้าถึงและปัญหาอุปสรรค ในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ
- 2

ศึกษาภาระหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับ การให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุ
- 3

ศึกษาวิเคราะห์สวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมและตรงตามความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร
- 4

เพื่อจัดทำแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ
- 5

เพื่อพัฒนาสถานการณ์จำลองหรือระบบนำร่องของบริการสวัสดิการทางสังคมบนพื้นฐาน เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับสังคม

Sakaowrat Masa

พิชญานันท์ นันทะพงษ์

Jimmyto19688@gmail.com

655110047-6 Lumduan B.

วัตถุประสงค์โครงการ

หน้า 1

- 1

เพื่อศึกษาการเข้าถึงและปัญหาอุปสรรค ในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ
- 2

ศึกษาภาระหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับ การให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุ
- 3

ศึกษาวิเคราะห์สวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมและตรงตามความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร
- 4

เพื่อจัดทำแนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ
- 5

เพื่อพัฒนาสถานการณ์จำลองหรือระบบนำร่องของบริการสวัสดิการทางสังคมบนพื้นฐาน เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับสังคม

Sakaowrat Masa

พิชญานันท์ นันทะพงษ์

Jimmyto19688@gmail.com

655110047-6 Lumduan B.

Sakaowrat Masa

Cholatip Pongsuk

ศูนย์บริการสาธารณสุขในเขต จ.ขอนแก่น

655110047-6 Lumduan B.

Sakda Seesophon

เทศบาลเมืองสีลา

Patsawut Nantar Urban Studies Lab

USL Sivanard

USL Sivanard

Khawoat Surachet

USL Sivanard

USL Sivanard

REC

กสอ. กทปส.

รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 4

15 พ.ย. 66 – 18 ม.ค. 67

หน้า 5

OCT NOV DEC

กิจกรรมที่ ๖ ออกแบบและพัฒนาระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาจากสถานการณ์จำลองของบริการ ดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ ๕G ที่เหมาะสมโดยอาศัยข้อมูลการวิจัยเชิงวิเคราะห์ พัฒนาระบบนำร่องต้องมีการเชื่อมต่อข้อมูลหรือสารสนเทศกับอินเทอร์เน็ตจากข้อมูลของ หน่วยงานภาครัฐ โดยคำนึงถึง การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์

กรณีศึกษาพัฒนาระบบนำร่องที่พัฒนาเป็นแอปพลิเคชันโทรศัพท์เคลื่อนที่ จะต้องรองรับ ทั้งระบบปฏิบัติการ IOS และ Android

กิจกรรมที่ ๗ ติดตามและประเมินผลระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาจากสถานการณ์จำลองในพื้นที่ อย่างน้อย ๑ จังหวัดพร้อมจัดทำข้อเสนอแนะทางเพิ่มศักยภาพ การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและการใช้ ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ ให้เกิดความยั่งยืนของการนำระบบนำร่องสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น จากสถานการณ์ จำลองของบริการดิจิทัลบนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ ๕G ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยกำหนดเป็นแผนงานหรือกิจกรรมที่จำเป็น ต้องดำเนินการภายหลัง สิ้นสุดโครงการ

กิจกรรมที่ ๘ เสนอรูปแบบระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบน พื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ ๕G ที่เหมาะสมกับ ความต้องการความเป็นไปในพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุพร้อมจัดทำเป็นข้อปฏิบัติทางเทคนิคเพื่อใช้เผยแพร่สู่สาธารณะ ประกอบด้วย - Ecosystems ของ ระบบที่พัฒนาขึ้นจากสถานการณ์จำลองของบริการดิจิทัลบน พื้นฐานเทคโนโลยี IoT หรือ ๕G - เอกสาร "แนวทางการเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลกลุ่มผู้สูงอายุ ในกลุ่มต่าง ๆ" จำนวน ๑๐๐ ฉบับ และในรูปแบบ e-Book ชนิด PDF format จำนวน ๑ ไฟล์งาน - เอกสารเผยแพร่ ใ้รับนักวิชาการ สื่อมวลชน ประชาชนทั่วไป ผู้เกี่ยวข้อง ความรู้เรื่องเป็นแนวทาง ความรู้เรื่องเป็นแนวทาง (Presentation) โดย จำนวน ๑ ฉบับให้ฟรี

chaturapn ธีระวิทย์ Rina รุ่งการวิทย์ USL Sivanard

ภาคผนวก ง

ประมวลภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละพื้นที่ศึกษา

จังหวัดขอนแก่น

ภาพการดำเนินงานในการประสานงานหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ภาพการดำเนินงานสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

จังหวัดลำปาง

ภาพการดำเนินงานในการประสานงานหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดลำปาง

ภาพการดำเนินงานสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดลำปาง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพการดำเนินงานในการประสานงานหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพการดำเนินงานสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดสงขลา

ภาพการดำเนินงานในการประสานงานหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดสงขลา

ภาพการดำเนินงานสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดสงขลา

ภาคผนวก จ

เอกสารใบนำส่งคำขอแจ้งลิขสิทธิ์ ลข.01 กรมทรัพย์สินทางปัญญา

ใบนำส่งคำขอแจ้งลิขสิทธิ์ เลข.01

หมายเลขใบนำส่งคำขอ	0477290	จำนวนผลงานที่ยื่น	1 ผลงาน
เลขที่คำขอ	443230	วันที่ยื่นคำขอ	18 มิถุนายน 2567
ประเภทผลงาน	วรรณกรรม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์		
ผู้ยื่นคำขอ	นางจิราภรณ์ เหลืองไพรินทร์		

ข้าพเจ้านุญาตให้บุคคลอื่นตรวจสอบเอกสารในแฟ้มคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์และผลงานของข้าพเจ้าได้ และขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ และหลักฐานที่ส่งประกอบคำขอเป็นหลักฐานที่ถูกต้อง หากปรากฏภายหลังว่า ข้าพเจ้าไม่ได้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือตัวแทนรับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าว และก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกรมทรัพย์สินทางปัญญา ข้าพเจ้าขอเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นทุกประการ

ลงชื่อ..........เจ้าของลิขสิทธิ์ / ตัวแทน

(นางจิราภรณ์ เหลืองไพรินทร์)

18 มิถุนายน 2567

แบบ ลข.01

คำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ ประเภทงานอันมีลิขสิทธิ์		สำหรับเจ้าหน้าที่ วันที่ยื่น ..... 18 มิถุนายน 2567 ..... เลขคำขอ ..... 443230 ..... ทะเบียนข้อมูลเลขที่ ..... เอกสารแนบ ☐ สำเนาบัตรประชาชน / หนังสือรับรองนิติบุคคล ☐ ผลงาน ☐ หนังสือมอบอำนาจ ☐ สัญญาโอนลิขสิทธิ์ ☐ อื่นๆ
☒ วรรณกรรม ☐ นาฏกรรม ☐ ศิลปกรรม ☐ ดนตรีกรรม ☐ โสตทัศนวัสดุ ☐ ภาพยนตร์ ☐ สิ่งบันทึกเสียง ☐ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ ☐ งานอื่นใดอันเป็นงานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์หรือแผนกศิลปะ หมายเหตุ : การกรอกข้อความให้ใช้วิธีพิมพ์		
1. ชื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ ☐ บุคคลธรรมดา (ไทย) ☐ นิติบุคคล (ไทย) ☐ บุคคลธรรมดา (ต่างชาติ) ☐ นิติบุคคล (ต่างชาติ) ☒ ส่วนราชการไทย ชื่อ - สกุล ..... มหาวิทยาลัยขอนแก่น ..... ที่อยู่ตามภูมิลำเนา ..... เลขที่ 123 ถนนมิตรภาพ ..... แขวง / ตำบล ..... ในเมือง ..... เขต / อำเภอ ..... เมืองขอนแก่น ..... จังหวัด ..... ขอนแก่น ..... รหัสไปรษณีย์ ..... 40002 ..... ประเทศ ..... ไทย ..... สัญชาติ ..... โทรศัพท์ ..... 043202733 ..... โทรสาร ..... 043202733 ..... อีเมล ..... jittla@kku.ac.th ..... หมายเหตุ : หากมีเจ้าของลิขสิทธิ์ร่วม ให้ระบุรายละเอียดเพิ่มในใบต่อท้าย ลข.01		
2. ชื่อตัวแทน ☒ บุคคลธรรมดา (ไทย) ☐ นิติบุคคล (ไทย) ชื่อ - สกุล ..... นางจิราภรณ์ เหลืองไพรินทร์ ..... ที่อยู่ตามภูมิลำเนา ..... ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ..... แขวง / ตำบล ..... ในเมือง ..... เขต / อำเภอ ..... เมืองขอนแก่น ..... จังหวัด ..... ขอนแก่น ..... รหัสไปรษณีย์ ..... 40002 ..... ประเทศ ..... ไทย ..... สัญชาติ ..... ไทย ..... โทรศัพท์ ..... 043202733 ..... โทรสาร ..... 043202733 ..... อีเมล ..... jittla@kku.ac.th ..... เลขประจำตัวประชาชน 3 3 4 9 9 0 0 8 7 1 1 3 0 หมายเหตุ : หากมีตัวแทนมากกว่า 1 คน ให้ระบุรายละเอียดเพิ่มในใบต่อท้าย ลข.01		
3. สถานที่ติดต่อและจัดส่งเอกสารในประเทศ ☐ มารับด้วยตัวเอง ☒ จัดส่งทางไปรษณีย์ (โปรดเลือกที่อยู่ให้จัดส่ง) ☐ ที่อยู่ตามข้อ 1 ☒ ที่อยู่ตามข้อ 2 ☐ อื่นๆ ระบุ		

Signed by DIP-CA
หน้า.....1.....

แบบ ลข.01

4. ชื่อผู้สร้างสรรค์ หรือนามแฝง ☒ บุคคลธรรมดา (ไทย) ☐ นิติบุคคล (ไทย) ☐ บุคคลธรรมดา (ต่างชาติ) ☐ นิติบุคคล (ต่างชาติ) ☐ ส่วนราชการไทย

ชื่อ - สกุล.....นางสาวจตุรภรณ์ โชคภูเขียว.....นามแฝง.....

ที่อยู่ตามภูมิลำเนา.....คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.....

แขวง / ตำบล.....ในเมือง.....เขต / อำเภอ.....เมืองขอนแก่น.....จังหวัด.....ขอนแก่น.....

รหัสไปรษณีย์.....40002.....ประเทศ.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย.....

โทรศัพท์.....0840298288.....โทรสาร.....อีเมล.....Chaturapron.chok@gmail.com.....

เลขประจำตัวประชาชน

หมายเหตุ : หากมีผู้สร้างสรรค์ร่วม ให้ระบุรายละเอียดเพิ่มในใบต่อท้าย ลข.01

5. ชื่อผลงาน (ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น)

แนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ

หมายเหตุ : หากมีผลงานมากกว่า 1 ผลงานให้ระบุในใบต่อท้าย ลข.01

6. ประเภทของงาน

6.1 ☒ วรรณกรรม

☐ งานนิพนธ์ ☒ โปรแกรมคอมพิวเตอร์

6.2 ☐ นาฏกรรม

6.3 ☐ ศิลปกรรม

☐ ศิลปะประยุกต์ ☐ แผนที่ ภาพประกอบ ☐ ภาพถ่าย ☐ สถาปัตยกรรม ☐ ภาพพิมพ์ ☐ ประติมากรรม ☐ จิตรกรรม

6.4 ☐ ดนตรีกรรม

6.5 ☐ สื่อทัศนวัสดุ

6.6 ☐ ภาพยนตร์

6.7 ☐ สิ่งบันทึกเสียง

6.8 ☐ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ

6.9 ☐ งานอื่นใดอันเป็นงานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์หรือแผนกศิลปะ

ผลงานที่ยื่นประกอบคำขอ.....

7. ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ 7.1 ☐ เป็นผู้สร้างสรรค์เอง 7.2 ☐ กรณีจ้างแรงงานโดยมีหนังสือตกลงว่า ให้นายจ้างเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ 7.3 ☐ กรณีจ้างทำของ ☐ มีหนังสือตกลงให้ ผู้ว่าจ้างเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ (พร้อมแนบหลักฐาน) ☐ ไม่มีหนังสือตกลงว่า ให้ผู้รับจ้างเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ 7.4 ☐ เป็นผู้ดัดแปลงโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ (พร้อมแนบสำเนาหลักฐาน (ถ้ามี)) 7.5 ☐ เป็นผู้รวบรวมหรือประกอบเข้ากัน โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ (เช่น พจนานุกรม หรือเว็บเพจ) (พร้อมแนบหลักฐาน (ถ้ามี)) 7.6 ☐ เป็นผู้นำเอาข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดมารวบรวมหรือประกอบเข้ากันในฐานข้อมูลหรืออื่นๆ 7.7 ☐ เป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นที่มีลิขสิทธิ์โดยการจ้างหรือตามคำสั่งหรือการควบคุมของตน 7.8 ☒ เป็นผู้รับโอนลิขสิทธิ์ (พร้อมแนบสำเนาหลักฐาน) ☒ รับโอนทั้งหมด ☐ รับโอนลิขสิทธิ์บางส่วน (ระบุ)	
8. รายละเอียดการสร้างสรรค์ผลงานโดยย่อ / แรงบันดาลใจ แนวทางเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นโปรแกรมที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ วิเคราะห์ภาระหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสวัสดิการทางสังคมกับผู้สูงอายุ วิเคราะห์สวัสดิการที่เหมาะสมและตรงตามความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มผู้สูงอายุ และพัฒนาสถานการณ์จำลอง ระบบนำร่องของบริการสวัสดิการทางสังคมบนพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ หมายเหตุ : หากกรอกข้อมูลไม่เพียงพอให้กรอกในใบต่อท้าย ลข.01	
9. สร้างสรรค์ในประเทศ / ปีที่สร้างสรรค์ (ระบุ) ☒ ไทย ปี พ.ศ. ....2566..... ☐ ต่างประเทศ (ระบุ) ..... ปี พ.ศ.	
10. การโฆษณาผลงานลิขสิทธิ์ ☐ ยังไม่โฆษณา ☒ โฆษณาครั้งแรก ณ ประเทศ .....ไทย.....เมื่อวันที่.....16.....เดือน.....มีนาคม.....พ.ศ.....2566.....	
11. การจัดทำสื่อสำหรับคนพิการ ☐ มี ☒ ไม่มี	

แบบ สข.01

“ข้าพเจ้านุญาตให้บุคคลอื่นตรวจสอบเอกสารคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์และผลงานของข้าพเจ้าได้ และขอรับรองว่าข้อความข้างต้น เป็นความจริงทุกประการ และหลักฐานที่ส่งประกอบคำขอเป็นหลักฐานที่ถูกต้อง หากปรากฏภายหลังว่าข้าพเจ้าไม่ได้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือตัวแทนรับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าว และก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกรมทรัพย์สินทางปัญญา ข้าพเจ้าขอเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นทุกประการ

ทั้งนี้ข้าพเจ้ารับทราบว่าการแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหายเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานแจ้งความเท็จ และอาจเข้าข่ายความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยการนำเข้าสู่ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอม ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน”

ลงชื่อ..........เจ้าของลิขสิทธิ์ / ตัวแทน

(นางจิราภรณ์ เหลืองไพรินทร์)

18 มิถุนายน 2567

- หมายเหตุ - การแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ มิได้ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ ตามกฎหมาย
- กรณีที่แบบ สข.01 มีเนื้อที่ไม่พอ และต้องการระบุรายละเอียดเพิ่ม ให้ใช้ใบต่อท้าย สข.01 โดยระบุหมายเลขกำกับข้อ และหัวข้อที่แสดงรายละเอียดเพิ่มเติมดังกล่าวด้วย

การดำเนินการตามคำขอนี้ ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใดๆทั้งสิ้น

ใบต่อท้ายคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์

1.1 ชื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ร่วม

☐ บุคคลธรรมดา (ไทย) ☐ นิติบุคคล (ไทย) ☐ บุคคลธรรมดา (ต่างชาติ) ☐ นิติบุคคล (ต่างชาติ) ☒ ส่วนราชการไทย

ชื่อ - สกุลสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ .....

ที่อยู่ตามภูมิสำเนา เลขที่ 87 ถนนพหลโยธิน ซอย 8 .....

แขวง / ตำบล .....สามเสนใน .....เขต / อำเภอ .....พญาไท .....จังหวัด .....กรุงเทพมหานคร .....

รหัสไปรษณีย์ .....10400 .....ประเทศ .....ไทย .....สัญชาติ .....

โทรศัพท์ .....026708888 .....โทรสาร .....อีเมล .....saraban@nbt.go.th .....

ใบต่อท้ายคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์

4.1 ชื่อผู้สร้างสรรค์ร่วม	
☒ บุคคลธรรมดา (ไทย) ☐ นิติบุคคล (ไทย) ☐ บุคคลธรรมดา (ต่างชาติ) ☐ นิติบุคคล (ต่างชาติ) ☐ ส่วนราชการไทย	
ชื่อ - สกุล.....	รองศาสตราจารย์รึนา ภัทรมานนท์.....นามแฝง.....
ที่อยู่ตามภูมิลำเนา.....คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.....	
แขวง / ตำบล.....	ในเมือง.....เขต / อำเภอ.....เมืองขอนแก่น.....จังหวัด.....ขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....	40002.....ประเทศ.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย.....
โทรศัพท์.....	0845999123.....โทรสาร.....-.....อีเมล.....narin@kku.ac.th.....
เลขประจำตัวประชาชน 3 4 8 9 9 0 0 2 0 3 8 2 9	
4.2 ชื่อผู้สร้างสรรค์ร่วม	
☒ บุคคลธรรมดา (ไทย) ☐ นิติบุคคล (ไทย) ☐ บุคคลธรรมดา (ต่างชาติ) ☐ นิติบุคคล (ต่างชาติ) ☐ ส่วนราชการไทย	
ชื่อ - สกุล.....	รองศาสตราจารย์ชลธิป พงศ์สกุล.....นามแฝง.....
ที่อยู่ตามภูมิลำเนา.....คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.....	
แขวง / ตำบล.....	ในเมือง.....เขต / อำเภอ.....เมืองขอนแก่น.....จังหวัด.....ขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....	40002.....ประเทศ.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย.....
โทรศัพท์.....	0818738522.....โทรสาร.....-.....อีเมล.....cholatip@kku.ac.th.....
เลขประจำตัวประชาชน 3 4 0 9 9 0 1 0 5 4 8 0 1	
4.3 ชื่อผู้สร้างสรรค์ร่วม	
☒ บุคคลธรรมดา (ไทย) ☐ นิติบุคคล (ไทย) ☐ บุคคลธรรมดา (ต่างชาติ) ☐ นิติบุคคล (ต่างชาติ) ☐ ส่วนราชการไทย	
ชื่อ - สกุล.....	นายจักรสันต์ เลยหยุด.....นามแฝง.....
ที่อยู่ตามภูมิลำเนา.....สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น เลขที่ 108 หมู่ 4 ถนนศรีจันทร์.....	
แขวง / ตำบล.....	ในเมือง.....เขต / อำเภอ.....เมืองขอนแก่น.....จังหวัด.....ขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....	40000.....ประเทศ.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย.....
โทรศัพท์.....	0897127900.....โทรสาร.....-.....อีเมล.....Loeiwoodj@gmail.com.....
เลขประจำตัวประชาชน 3 4 0 1 7 0 0 2 9 5 5 0 1	
4.4 ชื่อผู้สร้างสรรค์ร่วม	
☒ บุคคลธรรมดา (ไทย) ☐ นิติบุคคล (ไทย) ☐ บุคคลธรรมดา (ต่างชาติ) ☐ นิติบุคคล (ต่างชาติ) ☐ ส่วนราชการไทย	
ชื่อ - สกุล.....	นางสาวสมพร ชัยยุทธ.....นามแฝง.....
ที่อยู่ตามภูมิลำเนา.....สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครขอนแก่น เลขที่ 1 ถนนประชาสำราญ.....	
แขวง / ตำบล.....	ในเมือง.....เขต / อำเภอ.....เมืองขอนแก่น.....จังหวัด.....ขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....	40000.....ประเทศ.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย.....
โทรศัพท์.....	0982565181.....โทรสาร.....-.....อีเมล.....Jimmyko19688@gmail.com.....
เลขประจำตัวประชาชน 3 4 0 9 9 0 0 9 7 4 7 2 8	

ภาคผนวก ฉ

ประมวลภาพการประชาสัมพันธ์ชุดอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาจากสถานการณ์จำลองของบริการ ดิจิทัล
บนพื้นฐานเทคโนโลยี Internet of Things หรือ 5G “นาฬิกา รุ่น KATI”

ภาพการเปิดตัวโครงการ

ภาพลงพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ภาพจากการติดตามและวางแผนขยายผลการใช้งานชุดอุปกรณ์ พื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ภาพลงพื้นที่จังหวัดลำปาง

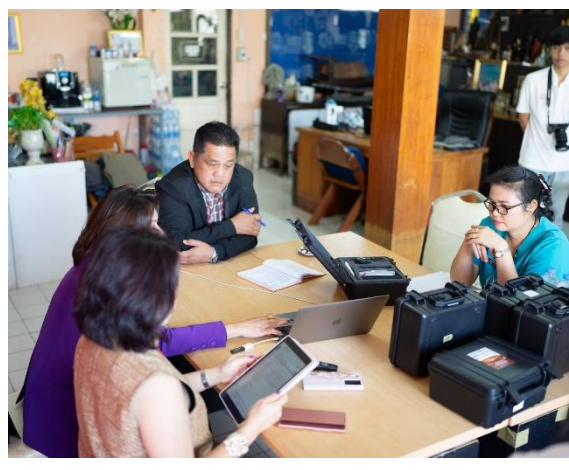

ภาพจากการติดตามและวางแผนขยายผลการใช้งานชุดอุปกรณ์ พื้นที่จังหวัดลำปาง

ภาพลงพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพจากการติดตามและวางแผนขยายผลการใช้งานชุดอุปกรณ์ พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพลงพื้นที่จังหวัดสงขลา

ภาพจากการติดตามและวางแผนขยายผลการใช้งานชุดอุปกรณ์ พื้นที่จังหวัดสงขลา